ANUL XXII IAŞI, IANUARIE—FEBRUARIE 1946 Nr. 1—2

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAŞILOR

APARE

SUB CONDUCEREA SECŢIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacţia şi Administraţia: Secţia Culturală, Sf. Mitropolie

ABONAMENTUL PE UN AN 2000 LEI

CUPRINSUL:

PASTORALA despre îndreptarea calendarului de † NICODIM, Patriarhul României

Sărbătorirea Anului Nou la Sf. Mitropolie

Cuvântarea P. S. IUSTINIAN Vasluianu adresată preoţimei ieşene, cu prilejul Anului Nou

Vizita canonică a P. S. IUSTINIAN pentru organizarea asistenţii orfanilor de război de protos. Th. Arăpaş

Telegrame Oficiale: răspunsul M. S. Regelui Mihai I şi cel al I. P. S. Patriarh Nicodim

Asistenţa Socială în Arhiepiscopia Iaşilor

Ştiri şi note oficiale

† PREOTUL GHEORGHE NICULEA

Mulţumiri publice; Recenzie; Parohii vacante; Posturi de cântăreţi vacante; Fabrica de lumânări; Librăria Eparhială.

Text:

„Pacea s'o urmaţi cu toţii, şi sfinţenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu“. Ev. XII. 14.

IAŞI

TIPOGRAFIA „LUPTA MOLDOVEI“, STR. VASILE ALECSANDRI Nr. 3

1946

DE LUAT AMINTE

1.—Se recomandă lucrarea D-lui Consilier Controlor Manea Băbeni — Patriarhia Română Str. Atena Nr. 1, intitulată „Nouile legi fiscale", care privesc și Administrațiile Bisericești.

O broșură costă 500 lei la care se acordă un rabat de 100 lei. Doritorii se pot adresa direct autorului.

2.—Ministerul Cultelor — Direcțiunea Învățământului Religios cu adresa Nr. 45334/945 face apel către P. C. Protoierei și P. C. Preoți, ca să îndrumeze elementele cele mai bine dotate, dintre copiii satelor noastre, ca să se înscrie la seminar.

Se îndeamnă în mod special copiii, care aparțin familiilor în care există o atmosferă de adâncă pietate, copiii, la care preoții în orele de catehizare au observat vădite înclinări religioase.

Preoțimea noastră are datoria sfântă de a folosi toată puterea de convingere, pentru a determina elementele bine dotate și cu vădite înclinări religioase să se înscrie la școlile noastre bisericești, contribuind astfel în mod real alături de profesorii dela Seminarii, cei dela Academii și Facultățile de Teologie la selecționarea clerului nostru.

MULȚUMIRI

1.—Sf. Mitropolie aduce mulțumire parohului epitropiei și consiliului parohial al parohiei Văleni-Stănișoara comuna Mălini județul Baia, pentru că au donat parohiei Lămășeni acelaș județ, care a suferit perderi grele din cauza războiului, un rând de sfinte vase cu toate cele necesare. Fapta este pilduitoare, Sf. Mitropolie luând act cu deosebită bucurie și apreciere.

2.—Deasemenea se aduc mulțumiri cu aceiași bucurie și bune aprecieri, d-lor Ioan Gh. Lungu din com. Bogdănești, Ioan Gh. Tudora și Gh. V. Maftei din com. Boroaia, care au donat pentru împrejmuirea bisericii și a casei parohiale din parohia Dumbrăvița jud. Baia material lemnos în valoare de 40.000 lei.

3.—D-lui Alex. Grosu proprietar în satul Borolea, jud. Dorohoi se aduc mulțumiri cu recunoștință vie pentru donația de 100.000 lei (una sută mii) făcută bisericii în construcție din parohia Principele Mihai. Dumnezeu să-i răsplătească fapta cu bine și sănătate.

PASTORALA

DESPRE INDREPTAREA CALENDARULUI

NICODIM

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Ungro Vlahiei, Locţiitor al Cezareei Capadochiei, Patriarh al României şi Preşedinte al Sfântului Sinod.

Tuturor binecredincioşilor creştini şi clerului Sf. nostre Biserici Ortodoxe har şi pace dela Dumnezeu, Părintele cel Ceresc, iar dela Noi arhierească binecuvântare.

Iubit cler şi popor,

Ni s'au adus veşti de prin Nordul Moldovei că unii din fii rătăciţi, care încetaseră să mai bârfească contra rânduelilor Bisericii strămoşeşti cu privire la îndreptarea Calendarului au început din nou să se mişte, socotind că de acum le-a venit apa la moară.

Nesocotinţa lor este aşa de mare şi nu trebuesc multe cuvinte pentru a li se atrage atenţia asupra păcatului mare ce-l săvârşesc, răspândind neadevăruri şi căutând să desbine pe fraţi, tocmai în aceste timpuri când trebue să fie uniţi, aşa cum a poruncit Mântuitorul : „ca toţi să fie una“. (Ev. Ioan 17.22).

Reamintind acum punctele principale de ceeace s'a făcut în anul 1924, cu îndreptarea Calendarului,

cei rătăciţi vor afla cu uşurinţă adevărul şi cu toţii se vor cuminţi, iar cei care sunt înbiaţi să zică altfel, vor şti să răspundă scurt şi hotărît.

Biserica creştină de când s'a întemeiat a folosit Calendarul împăratului păgân Iulius Cezar, de unde şi Calendarul a primit numele de Calendarul Iulian până astăzi.

Acest calendar având lipsuri în socotirea timpului, Sfinţii Părinţi, când s'au întrunit la Niceia în anul 325, în primul Sinod Ecumenic, au făcut prima îndreptare a Calendarului Iulian, dând cu trei zile înainte data echinopsiului de primăvară, adică data când ziua este egală cu noaptea (21 Martie), pentru că de acest moment al primăverii este legată sărbătorirea Sfintelor Paşti, care trebuia făcută în toată lumea la aceeaş dată.

De atunci, în scurgerea timpului, Calendarul Iulian a rămas iarăşi în urmă cu data echinopsiului, pogorându-se până la 8 Martie în loc de 21 Martie, adică diferenţa s'a făcut de 13 zile.

Noua îndreptare a Calendarului nu mai putea întârzia şi de aceea toate Bisericile Ortodoxe au început să se consulte ce este de făcut şi au stabilit ţinerea unei consfătuiri la Constantinopol în anul 1923, cu participarea tuturor Patriarhilor şi Bisericilor Autocefale Ortodoxe. Acolo s'a hotărît îndreptarea Calendarului Iulian ca să corespundă cu mersul soarelui pe cer, iar introducerea lui s'o facă fiecare biserică atunci când va crede de cuviinţă.

Amintim aici, spre ştiinţa tuturor, că şi Biserica Rusă s'a interesat pentru îndreptarea Calendarului şi în acest scop a intervenit la Patriarhia Ecumenică din Constantinopol însuşi Patriarhul Moscovei şi al întregei Rusii, Tihon, printr'o epistolă cu data de 21 Ianuarie 1919, în urma întroducerii Calendarului politic în Statul vecin şi prieten nouă.

In calendarul îndreptat, toate sărbătorile fixe ca Naşterea Domnului, Botezul Domnului şi cele pentru pomenirea Prea Sfintei Fecioare şi a Sfinţilor au rămas la aceleaşi date, neschimbându-se nimic, iar data

Sfintelor Paşti a rămas deasemenea, ca şi înainte, să se fixeze după Pascalia Sfinţilor Părinţi.

Aşa se şi explică faptul că toată suflarea creştină ortodoxă de pretutindeni, sărbătoreşte în aceeaşi zi Sfintele Paşti.

Cu alte cuvinte îndreptarea Calendarului s'a făcut urmând exemplul Sfinţilor Părinţi dela Niceea şi cu înţelegerea comună a tuturor Bisericilor Ortodoxe, adică respectând în totul ecumenicitatea.

Adevărul e deci simplu şi nici vorbă nu poate fi de un Calendar nou la Români, faţă de unul vechi, şi de acelaşi Calendar Iulian îndreptat acum, ca şi la primul Sinod Ecumenic, cu consensul tuturor Bisericilor Ortodoxe.

Astfel stând lucrurile, invităm pe fiii noştri rătăciţi, care mai stau afară pe lângă zidurile bisericii strămoşeşti, să înţeleagă greşala lor şi să nu asculte pe cei ce vor să pescuiască în apă turbure, căci cei ce stau afară din staulul bisericii, nu se pot mântui. Porunca lui Dumnezeu este să fie „o turmă şi un păstor“ (Ev. Ioan, 10.16).

Iar preoţimei îi revine datoria să-şi îndeplinească misiunea cu toată râvna, luminând mintea celor rătăciţi, pentru a-i întoarce în staulul ce le-a fost încredinţat, şi de care va avea să răspundă în faţa înfricoşatei judecăţi.

Darul Domnului nostru Isus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu şi Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi. AMIN.

† NICODIM

SĂRBĂTORIREA ANULUI NOU LA SFÂNTA MITROPOLIE

Prin împletire de tradiţii populare, Anul Nou se profilează ca cea mai simţită sărbătoare a tuturor claselor sociale. Bucurii şi nădejdi se făuresc în imaginaţie, planuri de viitor se contu- rează ca aducătoare de prosperitate, nereuşitele sunt aruncate drept vină ale anului ce s'a scurs şi lumea, într'o atmosferă de legitimă încredere, se lasă învolburată de entusiasm şi bucurie.

Sărbătoarea Anului Nou depăşeşte cadrul strict religios. O- biceiuri străvechi se scot la iveală, dându-li-se viaţă şi mai ales farmece prin unicitatea şi anacronismul lor. Fantezia populară brodează an de an adăugiri la unele obiceiuri, născocind mistere acolo unde realitatea este pusă în scenă prin contrafacere voită.

Noaptea Sfântului Vasile, noaptea Anului Nou, e vremea tălmăcirilor dorinţelor tăinuite.

Palate şi bordeie, bătrâni şi copii, avuţi şi nevoiaşi trăiesc în vraja basmelor levantine, cu localizarea impusă de stare so- cială şi vârstă. Omul vrea să evadeze din prozaicul vieţii coti- diene şi se transpune în lumea basmelor şi a poeziei.

Aşa a fost în antichitate, aşa se scurge tradiţia şi în vre- murile dogorîte de civilizaţia contemporană. Omul nu renunţă la avânt, entuziasm şi poezie.

Biserica nu s'a opus la desfăşurarea acestor tradiţii nevi- novate, dimpotrivă le-a cultivat, dându-le de multe ori caracter de caritate publică. Căci deschiderea baierilor pungii celor avuţi pentru ajutorarea celor nevoiaşi se practică pe scară întinsă cu prilejul Sărbătoririi Anului Nou.

Palatul Mitropolitan din Iaşi şi-a ţinut uşile deschise toată noaptea aşteptând urătorii, vestitori ai unui belşug care va să vină...

Odată cu amurgul a poposit în faţa Palatului plugul cu şase boi mânat de ceata studenţilor Politehnicii.

Un flăcău mlădios ca o ţâhlă de carpen, în dangătul ritmic al cârceei, povestea cu patos păţania „hoaţei celei de moară", care, nărăvaşă cum este în fiecare an, fugise în „lunca mare". Tocmai el, urătorul, se învrednicise s'o prindă, şi, printr'un miraculos pumn dat în şale, o aşezase pe măsele.

Făina dădea năvala pe urdiriş, de aici în covată ferecată, ca să nu se zăbovească o clipă până să ajungă în cuptor. Colacii rumeni ieşeau potriviţi pentru fiecare vârstă.

Pocniturile de biciu, chiotele şi îndemnurile la urături afirmau autenticitatea teoretică a naraţiunii atât de măiestrit toarsă pe fir.

Prea Sfinţitul Justinian, Vicar al Sfintei Mitropolii, — reprezentând pe I. P. S. Mitropolit Irineu, care se afla la Mânăstirea Agapia — asculta epopeea plecată din visteria legendelor cu împăratul Traian, amintindu-şi, cu nostalgie, că'n tinereţă aceiaşi vestire o ducea şi el pe la ferestrele împodobite cu perdele de borangic sau cusute'n arnici ale primitoarelor case oltenești.

Ho! ho! Iarna-i grea, omătu-i mare
Omul hodihnă nu are:

— Da de unde eşti urătorule, de nu te mai prinde oboseala şi somnul? — întreabă Vlădica Justinian pe chipeşul flăcău, cu sumanul şi căciula încărcată de omăt.

— Sărut mâna Prea Sfinţite, ia'n sunt tocmai dela Botoşăni. Am venit în amurg la casele Vlădiceşti să luăm binecuvântare arhierească pentru pace şi noroc, căci sara lui Sfântu Vasile se arată cu zloată—semn de mare belşug. Pân' dimineaţa ne-om întoarce la bordeile noastre, căci aşa-i porunca datinei să urăm şi colindăm fără zăbavă — răspunde voios chipeşul student.

Snoava se ia de bună şi Vlădica scoate bani potriviţi pentru numărul urătorilor şi cheltuiala îndelungatului drum. Flăcăii-studenţi sărută mâna arhierească, apoi pocnind din biciu pleacă să ducă urarea de belşug la alte case cu luminile aprinse'n fereastră.

De aici se opresc la locuinţa Prea Sfinţitului Valerie Botoşăneanu, care-i aşteaptă'n prag cu barba-i albă fluturată de vânt şi lapoviţă, ca un Moş Crăciun plin de voe bună.

Plugul Ateneului Tatarași așteaptă rândul, apoi cel al Sindicatelor C. F. R. Iacă'n urmă și un grup de copii orfani dela Căminul de Triere. Sunt copii rămași depe urma urgiei războiului. Cu glasul lor nevinovat vestesc și ei o bucurie colectivă uitând pentr'un moment durerea lor cea mare — cea a lipsei de dragoste părintească. Fiecare pleacă încărcat de daruri și binecuvântări.

* * *

Noaptea Sfântului Vasile și-a zăvorît porțile până la celălalt an. S'a făcut ziua.

Clopotul Catedralei chiamă pe slujitori să aducă rugi lui Dumnezeu pentru început de an bun.

Soborul și. poporul, cu reprezentanții autorităților, fac primire oficială Prea Sfințitului Justinian Vasluianu. Prea Sfințitul Valerie slujește la Spiridonie, acolo unde suferința în spital își continue, permanent, inflexibila domnie.

Până la orele $11^1/_2$ slujba Sfintei Liturghii și a Te-Deumului s'a sfârșit. Lumea se retrage înduhovnicită de pătrunzătoarele slujbe.

Autoritățile, în frunte cu Prea Sfințitul Justinian, se îndreaptă către Palatul Administrativ, ca acolo să adreseze Majestății Sale Regelui și Inaltei Stăpâniri urări de devotament și belșug.

Sala de recepție a Palatului Administrativ este ornamentată cu steaguri naționale și aliate. Abundă crengile de brad și ghirlande multicolore. E o sărbătoare populară, căci sălile Prefecturii gem de mulțimea tuturor vârstelor și claselor sociale.

In capul mesei, încărcată cu modeste gustări, iau loc autoritățile după ierarhia socială.

Domnul prefect al Județului Iași îndeplinește oficiul de gazdă și primește felicitările în numele Guvernului.

Cel dintâi ia cuvântul Prea Sfințitul Justinian, Vicarul Sf. Mitropolii. Prea Sfinția Sa a ținut următoarea alocuție ocazională:

Domnule Prefect
Domnilor reprezentanţi ai autorităţilor
Onorată asistenţă

„In tradiţia poporului românesc există frumosul obiceiu, rămas moştenire din străbuni, că la început de an binecuvântarea Bisericii să se reverse peste străduinţele tuturor către o viaţă mai bună şi prosperă. Biserica îmbrăţişează aceste bune năzuinţi şi roagă pe bunul Dumnezeu să le dea îndeplinire desăvârşită.

Porţile Anului 1946 se deschid subt auspicii din cele mai fericite. Orizonturile păcii s'au desprins din toate urările adresate popoarelor de conducătorii Marilor Naţiuni Unite.

Poporul român a ascultat cuvântul M. S. Regelui Mihai I şi al D-lui Prim Ministru dr. Petre Groza în noaptea de Anul Nou. Aceste mesagii sunt pline de încredere în viitor şi dau certitudine unei aşezări de pace şi înflorire socială şi în rândul poporului nostru. Ţara noastră a suferit mult depe urma crîncenului război. Moldova are pe trupul ei rănile cele mai adânci iar munca noastră, pe care suntem obligaţi s'o ducem — şi ne luăm angajamentul solemn acum la început de an — e să lecuim cât mai curînd aceste răni sociale.

Greutăţile ce ne stau în faţă sunt multe, dar cu credinţa în puterea noastră de muncă şi cu ajutorul lui Dumnezeu, vom învinge şi vom trece acest munte, după cuvântul Evangheliei.

Nădejdile noastre sunt mari, ca ale semănătorului care a aruncat sămânţa pe pământ bun. Dar pentru a strânge o recoltă înbelşugată, e nevoie de armonie, de iubire şi bună înţelegere. Devotamentul către Tron, către Majestatea Sa Regele Mihai I, să-l mărturisim cu inimă neprihănită, urând Majestăţii Sale domnie paşnică şi glorioasă, să se poată redresa destinele poporului greu încercat. (Aplauze prelungite).

Sfetnicii Tronului, în frunte cu Primul Ministru d-l Dr. Petre Groza, s'au arătat plini de înţelepciune la conducerea Statului, cârmuind vrerile poporului pe calea unei democraţii sincere, atât de mult dorită. (Aplauze furtunoase).

Biserica moldovenească, păstrătoare a atâtor frumoase tradiţii, aduce omagii de devotament Majestăţii Sale Regelui Mihai I, urându-i ani mulţi plini de fericire! Trăiască Regele!

Guvernului Țării prezidat de d-l Dr. Petre Groza, îi prezentăm prinos de recunoștință pentru realizările ce le-a făcut până acum și-i dorim să cârmuiască și pe viitor, cu aceiași înțelepciune, destinele poporului român, ca astfel istoria să-l răbojească pe filele ei, ca pe cel dintâi Guvern ce a așezat România în matca ei socială, firească și cu dreptate pentru cetățenii ei.

Să trăiască mulți ani, Guvernul Țării și al poporului!

In aceste clipe gândurile noastre se îndreptă către Marile Puteri Aliate, și în special către U. R. S. S., cărora le dorim prosperitate și recunoștință pentru libertatea ce au acordat-o poporului nostru de pe urma războiului. Trăiască Națiunile Unite!

Poporului Moldovean îi adresez toate urările de bine și îl binecuvântez, cu puterea harului ce ne este dat de Dumnezeul iubirii și al păcii".

Cuvântarea Prea Sfințitului Justinian a fost întreruptă cu furtunoase aplauze. O însuflețire generală se arată pe fețele tuturor participanților.

După Prea Sfinția Sa au vorbit, d-l av. Eduard Lăzărescu, primarul Municipiului Iași, un domn .colonel, reprezentant al armatei, d-l prof. Cezar Partenie, rectorul politehnicei și alții. Tuturor le-a răspuns d-l Constantin Bordeianu, Prefectul județului Iași.

* * *

A doua zi de Anul Nou, potrivit protocolului tradițional, s'a prezentat, la Palatul Mitropolitan, preoțimea ieșană pentru a aduce urări de fericire înaltei Chiriarhii. Preoțimea avea în frunte pe revizorul eparhial și pe protopopul județului. Consiliul eparhial era reprezentat prin titularii secțiilor respective.

In hall-ul Palatului s'au scoborît cei doi Vicari; PP. SS. Lor Justinian Vasluianu și Valerie Botoșăneanu. Preoțimea a intonat imnul „Pre Stăpânul"...

In cuvinte alese, prin glasul revizorului eparhial P. C. preot Ștefan Gheorghiu și al protopopului de județ P. C. preot D. Ciolan, preoțimea și-a exprimat devotamentul față de înalta Chiriarhie asigurând-o de ascultare și munca spornică pe tărâmul pastorației.

Prea Sfințitul Justinian, reprezentând pe Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Irineu, a răspuns urărilor preoțimei prin următoarele cuvinte:

Cuvântarea Prea Sfinţitului Justinian adresată preoţimii ieşene cu prilejul Anului Nou.

Prea cucernici părinţi,

„Din glasul Majestăţii Sale Regelui Mihai I al României, al reprezentanţilor Marilor Puteri şi al Domnului Prim Ministru al Ţării, Dr. Petru Groza, exprimat cu prilejul sărbătoririi Anului Nou, s'au desprins orizonturile păcii. E vorba de pace, de pacea pentru care a militat Biserica de pământ, de pacea lăsată de Mântuitorul Hristos omenirii.

Biserica nu trebue să lipsească dela aşezarea păcii prin apostolii ei, prin oamenii aşezaţi în slujba ei. Această pace este condiţionată şi de contribuţia noastră. Anul în care păşim este un an de greu examen pentru Biserică. Vom fi cu toţii de acord, că pentru făurirea păcii este nevoie de o disciplină de fer, de o ascultare necondiţionată a principiilor morale ale Evangheliei şi de o hotărîre fermă ca să îndeplinim comandamentele sociale ce se impun de prefacerile vremii pentru alcătuirea unei lumi mai bune, astfel ca Biserica, prin oamenii ei, să nu rămână în urmă, ci să înţeleagă freamătul de dreptate după care aleargă omenirea.

Anii grei de război au lăsat pe trupul Ţării răni adânci, care nu se pot vindeca decât printr'o muncă continuă, sistematică.

Războiul a secerat sute de mii de vieţi, din cele mai alese, lăsând o mulţime de oameni dislocaţi dela rosturile lor sociale şi familiare. Aceşti oameni desrădăcinaţi din structura socială sunt : invalizii, văduvele şi, în primul rând, copiii orfani rămaşi fără sprijin părintesc.

In vizita noastră canonică în judeţele Arhiepiscopiei am stăruit la conferinţele preoţeşti să se treacă de urgenţă la înfiinţarea de cantine şi orfelinate pentru copiii orfani. Cantinele să funcţioneze subt conducerea şi întreţinerea parohiilor, atât la oraşe cât şi la sate, iar acolo unde asemenea aşezăminte există, izvorîte din iniţiativa de stat sau particulară, ele să fie ajutorate pentru a adăposti copii cât mai mulţi.

Ne-am interesat de înfiinţarea orfe'inatelor pe la Mânăstiri, căci acolo se găsesc şi ateliere de industrie casnică, pe lângă educaţia lor, orfanii ar putea să deprindă şi o meserie oarecare.

Cum întreţinerea unui orfelinat necesită cheltueli enorme, iar educaţia în orfelinate nu are acea căldură părintească, atmosfera prielnică de familie, am sfătuit preoţimea să plaseze pe orfanii din enorii la rude, vecini sau familii crescătoare. Crescuţi în satul lor, lângă avutul rămas dela părinţi, copiii orfani nu se desrădăcinează din tradiţiile satului, şi deprind spiritul de gospodărie rurală, legându-se astfel de pământul pe care l-au cultivat părinţii, bunicii şi strămoşii lor.

Problema asistenţii sociale a orfanilor nu constituie o inovaţie, care pleacă dela noi. In alte eparhii, cum e la Argeş de pildă, s'au înfiinţat cantine conduse de preoţi şi întreţinute de parohii. Credincioşii sunt darnici, mai ales când văd unde se îndreaptă dărnicia lor.

Aşa cum s'au dat dispoziţiile de organizarea asistenţii sociale a orfanilor în cuprinsul Arhiepiscopiei Iaşilor, cea mai greu încercată de rănile războiului, ele trebuesc îndeplinite cu stăruinţă, căci duc la rezultate bune. Mărturisesc cu multă satisfacţie, că ceeace noi am preconizat în materie de asistenţă, concordă întru totul cu rezultatele obţinute de către oamenii de specialitate, care s'au ocupat cu orfanajul după primul război mondial. In conferinţele ce s'au ţinut subt egida organizaţiei de asistenţă socială „Apărarea Patriotică", specialiştii dela Universitatea ieşană, d-nii prof. I. Nicolau şi V. Râşcanu au confirmat că cea mai bună metodă de asistarea copilului, e aceea ca orfanul să fie crescut în mediul lui, în familia lui, sau la rude. Natural subt atentă supraveghere de educaţie şi nutriţie.

Nimeni altul nu e în măsură să cunoască satul mai bine decât preotul. Deaceea l-am chemat să organizeze asistenţa socială a orfanilor, ajutat de comitete alcătuite în cadrul consiliului parohial. Am cerut ca în fiecare parohie să fie identificaţi orfanii, să fie plasaţi cu grijă la familii pătrunse de dragostea creştină, astfel ca protopopii de plasă, cei de judeţ şi organele centrale ale Eparhiei, când se duc în inspecţii să se poată convinge de felul cum sunt îngrijiţi.

In această materie de asistenţă vom fi fără cruţare. Vom cere socoteala fiecărui preot de felul cum s'a îngrijit de orfani, răsplătind pe cei care au răspuns chemării şi vom sancţiona sever pe cei care se sustrag dela obligaţiie fireşti ale pastoraţie impuse de Biserică. Clerul alcătueşte un corp luminat - aşa cum

s'a dovedit în decursul istoriei – şi deaceia se cade şi acum să lumineze calea poporului drept credincios.

Pe tărâmul economic să se străduiască a înfiinţa cooperative, aşezăminte economice care aduc prosperitate în viaţa rurală şi orăşenească şi se dovedesc cele mai puternice mijloace de stârpirea acţiunii speculanţilor. Pe tărâm cultural să activeze, efectiv, în căminele culturale, luptând pentru combaterea analfabetismului, împrăştiind roadele ştiinţei moderne pentru a fi puse în slujba ridicării standardului de viaţă.

Pe tărâmul sanitar, clerul să dea concurs organelor competinte ale serviciului sanitar, ca regulile de higienă să fie păstrate în fiecare casă, condiţiile de hrănire să fie înbunătăţite, ca astfel viaţa poporului să pulseze de sănătate. Bolile şi mai ales epidemiile, nu vor mai distruge vieţile plăpânde din pricina subnutriţiei şi a lipsei elementarelor condiţiuni de higienă.

Noi trebue să ne încadrăm în misiunile indicate de Stat, misiuni compatibile cu rolul Bisericii.

In trecutul nu prea îndepărtat, mulţi preoţi au făcut greşeli prin acţiuni personale, ce nu erau deloc potrivite cu misiunea lor. Prin chibzuita înţelepciune a Sf. Sinod şi a Onoratului Guvern, acei preoţi şi-au recăpătat liniştea sufletească, dându-li-se posibilitatea să-şi recunoască greşelile săvârşite printr'o muncă sporită în promovarea omeniei şi a binelui social.

Vă atrag atenţia, din nou, Prea Cucernici Părinţi că noi clerul trebue să ne arătăm munca noastră ca o cerinţă valabilă, ca astfel stăpânirea de Stat să nu ne impute lipsa de activitate socială şi să dovedim că cei care muncesc pentru binele obştei au dreptul să trăiască în condiţii bune.

Reprezentând pe Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Irineu, care se află la Mânăstirea Agapia pentru a-şi căuta de sanatate, Vă propun să adresăm Majestăţii Sale Regelui Mihai I, o telegramă prin care să-l asigurăm de devotamentul şi iubirea noastră.

Să ne strângem, fără ambiţii, în jurul Tronului, să dăm ascultare stăpânirii de Stat şi să povăţuim poporul pe calea lumii şi a bunei propăşiri.

Cu aceste împlinite noi vom vedea realizat *idealul suprem: Strălucirea Neamului.*

Vă urez tuturor sănătate şi fericire în familii iar milostivul Dumnezeu să reverse peste toţi din belşugul harului său, să pu-

teți realiza în cursul anului cele mai frumoase și prețuite roade în pastorația de suflete".

La urmă a luat cuvântul P. S. Valerie Botoșăneanu, care a spus:

Prea Sfințite Justinian,

Ați venit în mijlocul nostru ca o forță nouă, plin de avânt, priceput în conducerea treburilor eparhiale. Puterea Prea Sfinției Voastre se adaugă la experiențele Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Irineu și ale modestei mele persoane. Cu toții să ne străduim să conlucrăm la conducerea Bisericii moldovene, atât de greu încercată de război.

Am ascultat cuvântul preoțimei și răspunsul Prea Sfinției Voastre. Mă unesc la muncă și la dorințele de bine. Cunosc capacitatea de muncă, de supușenie și bună cuviință a clerului moldovean. Pe credincioșia lui vă puteți baza, ca să puteți realiza ducerea la bun sfârșit a operii de asistență socială.

Vom conlucra în armonie pentru binele Patriei și slava Bisericii, asigurând pe Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Irineu de tot devotamentul nostru și al preoțimei.

Să trăești Prea Sfințite Justinian și să vă bucurați împreună cu noi, de roadele unei munci spornice, care să vă aducă mulțumire sufletească și bună chivernisire a treburilor de obște ale Eparhiei.

VIZITA CANONICĂ

a P. S. Justinian pentru îndrumarea organizării asistenţii orfanilor de război

---

Biserica creştină în substanţa ei divină este veşnică şi este identică cu ea însăşi în toată vremea. Dar ca aşezământ istoric a ştiut să-şi asimileze în decursul timpului toate impresiile, toate curentele şi toate ideile epocii.

Astfel a fost prezentă în mijlocul tuturor frământărilor sociale eşalonând adevăratele norme de vieţuire. Trecutul sbuciumat al Neamului nostru confirmă acest adevăr. Deaceia P. S. Justinian, vicarul Sf. Mitropolii pătruns de acest fapt se străduieşte ca şi astăzi, Biserica să fie prezentă şi cât mai activă, să fie vie, să fie real mamă a poporului, legănându-i şi astăzi oropsita lui copilărie. Şi ca o ilustrare a acceptat să fie preşedinte al Apărării Patriotice — Regionala Moldova. In această calitate a şi luat contact cu preoţimea şi conducătorii locali ai A. P. din P. Neamţ, Roman şi Bacău, în zilele de 7 şi 8 Ianuarie a. c., pentruca împreună să chibzuiască asupra unei cât mat rodnice şi reale activităţi a preoţilor în cadrul asistenţii sociale.

P. S. Preşedinte a luat act de frumoasa activitate a preoţimii din aceste oraşe, lucrare evidenţiată cu deplină satisfacţie de către conducătorii A. P. de aici. Dar pentru încoronarea acestor străduinţe izolate se impune o coordonare a muncii pe teren, printr'o unitate de conducere în persoana P. S. Justinian ca unul care s'a dovedit iscusit organizator, prin rodnica-i activitate desfăşurată la Râmnicul Vâlcea.

La Roman, Prea Sfinţia Sa a ţinut să vadă pe Prea Sfinţitul Lucian, căruia expunându-i imperativul vremii pentru încadrarea

preoţimii în asistenţa socială, i-a cerut binecuvântarea să ţină consfătuiri în Roman şi Bacău în vederea aplicării şi sistematizării acestei munci. Prea Sfinţitul Lucian nu numai că a îmbrăţişat cu toată căldura sufletului pilduitoarea iniţiativă, dar a şi felicitat pe tânărul şi energicul arhiereu al Iaşilor, făgăduind tot concursul şi îndemnând preoţimea şi pe toţi bunii creştini de a sprijini această acţiune.

Aşa au avut loc consfătuiri cu preoţii oraşelor amintite în prezenţa conducătorilor locali ai Apărării Patriotice.

In îndemnul pe care Prea Sfinţitul Justinian l-a adresat preoţilor cu acest prilej, a spus, printre altele:

„Vă spun din experienţă, nu din teorie. Din felul cum şi eu însumi m'am străduit, când am pornit la muncă. Sigur, că veţi întâmpina greutăţi enorme şi la prima vedere, de neînvins. Dar cu convingerea că săvârşiţi o lucrare în folosul obştei, atât de încercată şi prin această Ţara, toate le biruiţi. Cunoaşteţi cât de multe şi de grele sunt rănile lăsate de război. Moldova noastră a suferit cel mai greu. Numai aici avem 50.000 orfani, din care 2500—3000 deabea sunt îngrijiţi de Apărarea Patriotică, iar restul de 47.000 au rămas fără niciun sprijin, fiindcă această instituţie nu mai poate face faţă multiplelor cerinţe.

Pentru aceste zeci de mii de vieţi nevinovate am început acţiunea noastră şi am venit aici, ca împreună cu Apărarea Patriotică să aflăm posibilităţile de a le veni în ajutor. Vrem să scoatem la lumină pe aceşti preţioşi fii ai Patriei. Socot că mijlocul cel mai potrivit este înfiinţarea de cămine de zi şi de cantine şcolare pe lângă fiecare parohie. In felul acesta am pornit lucrarea noastră la Iaşi, unde în ciuda lipsurilor de tot felul — cine n'a văzut Iaşul după războiu, e bine să-l vadă — începuturile sunt dătătoare de nădejdi. Aici funcţionează până acum 3 cantine pentru orfani. Informaţiile ce le primim dela preoţi relativ la felul cum se activează ne bucură şi ne înduioşează. Au fost cazuri, când două familii sarace s'au întovărăşit pentru a da masa copiilor într'o zi.

Preoţii din Iaşi au dat dovadă de înţelegere şi pot fi modele de urmat. Inceputuri mulţumitoare avem şi la Botoşani, Dorohoi şi Fălticeni.

Iată cum în aceste cumplite vremuri, mai mult ca oricând se poate practica, cu nebănuit folos înalta învăţătură a Domnului nostru Iisus Hristos. Căci grăită numai de pe înălţimea

amvonului, nu este înţeleasă, rămâne fără rod, şi deaceea rostul nostru în mijlocul societăţii apare nejustificat. Iubirea creştină atât de deplină, de superioară şi de eroică numai prin această caritate viază. Ştiţi ce preţ a pus Mântuitorul pe: „milă voiesc, iar nu jertfă“, pe „milă îmi este de popor“! Iar mila creştină numai în felul acesta devine vie, devine forţă în societate şi aşa noi slujitorii Bisericii ne facem folositori semenilor noştri şi Ţării noastre. Nici nu vă închipuiţi cum mila creştină pusă în astfel de condiţiuni de lucrare, este în stare ca odată cu înmuierea sloiului de ghiaţă dela cele mai împietrite inimi să deschidă spre milostenie şi pungile celor avuţi.

Eu însumi am verificat aceasta pe teren.

Iată de ce ţin eu atât de mult ca în această înfăptuire a Apărării Patriotice noi să facem *asistenţă deschisă*; adică având a ne îngriji nu numai de hrana copiilor orfani ci şi de plasarea acestora pe la rude, cunoscuţi sau alte familii, de a căror evidenţă trebuie să aibă grijă preotul.

Căci copilaşii aceştia rămaşi străini simt nevoia de a se ataşa de cineva; au nevoie de căldura unei familii, de cuvântul mângâietor şi alintat al unei mame, fie ea chiar şi adoptivă.

Şi el este cel mai fidel aparat de înregistrat purtarea celor ce-l înconjoară. Nici o privire nu pătrunde mai bine în adâncul inimii omului, ca privirea unui copil. Intr'un cerc de mai multe persoane copilul descopere repede pe cel care-l iubeşte mai tare şi îndată îl vezi alergând pe genunchiul lui.

Vrem şi trebue să scoatem la lumină, să scoatem din mizerie şi lipsuri pe aceşti zeci de mii de preţioşi fii ai Neamului, *dar nu vrem să-i scoatem şi din satele lor.* Stăruim în a face orice, numai ca ei să rămână lângă căminul lor şi legaţi de brazdă, răscolită cu atâta drag de părinţii lor...

In acest mediu prielnic lor, se vor desvolta mai sănătoşi şi la trup, dar şi la suflet. In sat s'au născut şi acolo trebuie să devină buni şi vrednici gospodari şi cetăţeni demni ai Ţării. Nu pot să nu amintesc şi acum despre cei doi orfani de războiul celălalt, pe care mama noastră extrem de duioasă i-a crescut alături de noi doi fraţi. Ei bine, n'a trecut nici o săptămână de îngrijire şi ei au şi simţit ataşamentul lor faţă de această purtare şi au zis şi ei ca şi noi „tată“ şi „mamă“. Şi aşa toţi laolaltă am crescut ca fraţi buni. Insă Dumnezeu a vrut ca eu şi fratele meu să părăsim satul. Şi aceşti doi fraţi ai noştri, ajunşi

fruntaşi gospodari, au un adevărat cult pentru părinţi, veghind ca mormintele lor să fie într'o desăvârşită rânduială. Şi oride- câteori ne abatem pe acolo, găsim flori proaspele pe morminte, lumânări aprinse şi tămâie...

Iată deci cât de rodnice urmări are asistenţa deschisă şi ce aport putem noi aduce Apărării Patriotice, care degravată de aceasta va putea porni la alte înfăptuiri. Astfel fiecare preot având această evidenţă de plasare a copiilor orfani, voi putea personal să cercetez şi să controlez pe teren felul în care înţelege fiecare să-şi facă datoria.

Prin urmare fac un călduros apel la posibilităţile şi *mai ales la înţelegerea sfinţiilor voastre.* Ştiţi prea bine că aceştia pe cât de numeroşi pe atât de nevinovaţi de această crudă soartă, formează rezistenţa neamului nostru. Rămânem răspunzători de formarea şi de creşterea lor. Mâine ei nu vor aproba şi desa- proba eventualele rezerve sau concepţii favorite sau nu azi, ci chipul cum vom fi ştiut să-i ajutăm în suferinţă.

Obştea greu încercată are mare nevoie de ajutor. Apăra- rea Patrioticâ se defineşte ca o lucrare de generoasă dăruire în folosul obştei. Şi prin aceasta ea are tangenţe de comună păr- tăşie cu străduinţele Bisericii, care în toate timpurile a alinat şi a ajutat pe toţi cei lipsiţi. Înlăturând orice, trebuie să ne iden- tificăm cu misiunea ce-o avem ca slujitorii ei. Dumnezeu să ne fie în ajutor!"

Vizita Prea Sfinţitului Justinian în aceste centre n'a fost fără rezultate practice. Preoţii din P. Neamţ s'au grupat deocamdată în jurul celor două cămine de zi Precista şi Măreţei unde iau masa zilnic câte 45 copii orfani şi o cantină şcolară la Dărmă- neşti în care se dă masa la 120 de orfani. Aceste cantine erau susţinute de Apărarea Patriotică ai căror conducători au fost foarte încântaţi pentru gestul preoţilor.

Deasemenea şi preoţimea din Roman şi Bacău unde s'a distins în mod deosebit activitatea protoiereului Balcanaşu a promis că în acest timp vor îndeplini dorinţele Prea Sfinţitului Preşedinte al Regionalei Moldova.

Protos. THEOCTIST ARAPAŞ

TELEGRAMELE OFICIALE

Răspunsuri la telegramele trimise de Inalta Chiriarhie cu prilejul Anului Nou

---

CASA MAJESTĂŢII SALE REGELUI
Nr. 1

București, 8 Ianuarie 1946

Prea Sfinţiei Sale
Prea Sfinţitului Justinian — Mitropolia Moldovei Iaşi

Inalt Prea Sfinte,

Majestatea Sa Regele mă însărcinează a vă transmite Inalte Mulţumiri pentru bunele urări exprimate în numele reprezentanţilor autorităţilor civile, militare, ale clerului şi poporului moldovean, cu prilejul Noului An.

Primiţi vă rog, Inalt Prea Sfinte, încredinţarea prea deosebitului meu respect.

MAREŞALUL CURŢII REGALE
(ss) **D. D. NÈGEL**

Arhiereu Vicar Justinian — Mitropolia Moldovei Iaşi

Mulţumesc călduros pentru bunele urări trimise din partea clerului, poporului drept credincios al Moldovei. Vă urez la rândul meu pace şi bucurie întru mulţi ani.

† **NICODIM**
PATRIARHUL ROMÂNIEI

ASISTENȚA SOCIALĂ IN ARHIEPISCOPIA IAȘILOR

Județul Dorohoi

P. C. Preot Valerian Brânzei, parohul parohiei „Vârgolici“ din orașul Dorohoi și protopop gestionar al județului, a lansat un „Apel“ către enoriașii din enoria lui, cerându-le contribuția la înființarea și susținerea unei cantine la care să ia masa — odată pe zi — cca. 25-30 de copii orfani sau săraci, pe timpul lunilor de iarnă Decembrie, Ianuarie, Februarie și Martie.

Apelul lansat de preotul Val. Brânzei se încheie cu îndemnul următor:

„Fericit este acela peste care vine binecuvântarea orfanului și a saracului miluit... Milostenia nu pune sarcini prea anevoie de purtat pe umerii noștri, dar ea ne varsă în poale o măsură plină recunoștința celui ajutat.

Cu toții avem inimă!... Să deslegăm și mânele, pentruca căldura inimei, dragostea față de semenii noștri, să se arate prin fapte. Să dăm, așadar, fraților, dar să dăm nu numai din prisos. Dacă trebuie, să dăm și din sărăcie! Dumnezeu să ne ajute să ne ridicăm până la cel mai înalt țel al îndurării față de aproapele. Nu vom pierde nimic, căci „cu ce măsură vom măsura, cu aceea ni se va măsura și nouă“!

Indemnul preotului Val. Brânzei a răscolit inimile dogorîte de focul dragostei creștine. Lista de subscripție, pentru întreținerea cantinei, s'a umplut cu sume destul de remarcabile. Astfel cantina amenajată în casa parohială dela „Bisericuța“ din Dorohoi a început să funcționeze iar sufletele plăpânde și necăjite își găsesc alinarea suferințelor prin vrednicia unui preot plin de jertfelnicia pentru apostolatul creștin.

Iată numele donatorilor care și-au arătat dragostea pentru copiii neamului loviți de urgia războiului.

Numele şi pronumele donatorului	suma donată	Numele şi pronumele donatorului	Suma donată
Const. Cusen	50.000 lei	Pr. M. Ungureanu	1.000 „
Av. Gh. Botez	20.000 „	Pr. V. Dumbravă	1.000 „
Av. Mina Şchiopu	20.000 „	Pr. A. Botez	1.000 „
Av. M. Vasiliu	15.000 „	Gh. Olănescu	5.000 „
Pr. Val. Brânzei	5.000 „	Silvia (anonim)	.000 „
Mihai Gheorghiu	5.000 „	D. Bostan	3.000 „
Nicolae Rubiş	5.000 „	Judecător Tanasoni	5.000 „
Av. M. Petrescu	5.000 „	Ion T.	500 „
V. V. Şindilă	5.000 „	Valerica Tudose	1.000 „
Inst. D. Bostan	5.000 „	Prof. I. Botezatu	5.000 „
Inst Drafta	5.000 „	D. Axinte	5.000 „
D-na M. Chirilă	5.000 „	D. Atanasiu	5.000 „
Av. Adam Crihan	10.000 „	D-na Ungureanu	1.000 „
Stelian Hodoroabi	5.000 „	Pr. V. Tudor	1.000 „
Gh. Păscălescu	2.000 „	O. Grigorescu	5.000 „
Gh. Tudosă	2.000 „	I. Leonte	1.000 „
C. Burlam	3.000 „	N. Dascălu	1.000 „
Gh. Unteanu	3.000 „	Pr. V. Honciuc	2.000 „
D. Isac	3.000 „	Pr. Gh. Comăniţă	1.000 „
Maria Vasiliu	2.000 „	Pr. Eug. Zaharia	1.000 „
Onis. Prisacaru	5.000 „	Pr. Gh. Apopei	1.000 „
Primar V. Lebădă	5.000 „	Pr. P. Grigoriu	1.000 „
El. Enescu	2.000 „	Pr. Gr. Sofronie	1.000 „
Ecat. Botez	5.000 „	Pr. D. Botez	1.000 „
Gh. Hzgan	20.000 „	Pr. D. Anton	1.000 „
Av. Gh. Iacobovici	20.000 „	Pr. C. Filipeanu	1.000 „
Av. Al. Hicianu	5.000 „	Pr. V. Rotărescu	1.000 „
Av. N. H. Stoianovici	20.000 „	I. Ursache	5.000 „
Av. V. Bordeianu	5.000 „	Haral. Cândescu	5.000 „
Av. V. Dimitriu	5.000 „	Aneta Ciobanu	2.000 „
Gh. Răileanu	5.000 „	Cânt, Gh. Butincu	2.000 „
Ing. E. Scriban	5.000 „	Av. Osias Rappaport	10.000 „
N. Ungureanu	2.000 „	Total	275.500 lei

Sfânta Mitropolie aduce mulţumiri publice tuturor donatorilor pentru înfiinţarea cantinei parohiei Vârgolici. In special contribuţia d-lui Const. Cusen, inspector financiar, nu s'a rezumat numai la suma de 20.000 lei, ci D-sa ajută şi cu alimente în natură.

Tot în legătură cu mersul cantinei înfiinţată de P. C. Preot Valerian Brânzei dela „Bisericuţa“ din Dorohoi, publicăm, mai la vale, următoarele date extrase din rap. Nr. 4/946. Cantina a în-

ceput la 1 Decembrie 1945 şi până la 15 Ianuarie 1946 a dat rezultate neaşteptate.

— a) „Până la 15 Ianuarie 1946 am încasat dela credincioşi pentru susţinerea cantinei lei 1.105.500, din care 111.000 lei rezultaţi dela concertul de colinde, pe care corul de curând înfiinţat al parohiei noastre l-a dat în ziua de 30 Decembrie 1945.

— b) In cursul lunii Decembrie am servit în totul un număr de 1089 mese, ceeace revine în medie 35 mese zilnic. La cinci copii li se serveşte masa la domiciliu.

— c) Totalul cheltuelilor în luna Decembrie se ridică la 572.478 lei.

Afară de acestea, cu prilejul sfintelor sărbători ale Naşterii Domnului am făcut o colectă de daruri printre credincioşi, iar în ziua de Crăciun, după terminarea sfintei slujbe, am împărţit copiilor cantinei noastre următoarele obiecte, care depăşesc valoarea unui milion lei. 11 perechi papuci, 20 perechi ciorapi lână, 21 pereci mănuşi, 20 kg. săpun, 13 perechi opinci, 8 veste şi pulovere, 5 fulare, 1 bluză, 1 fustă, 11 căciuli (5 din piele de miel), 1 pereche de pantaloni, 1 paltonaş de fetiţă, 3 pereche chiloţi, 10 cămăşi, 10 caiete, 7 creioane, 3 condeie, 3 păpuşi. Pe lângă aceste daruri s'au mai împărţit tuturor copiilor, din toate straturile sociale care au fost prezenţi la Serbarea Pomului de Crăciun 60 de prăjituri şi pachetele cu bomboane.

Menţionăm că la această solemnitate am avut prezenţi în jurul nostru totul ce are parohia şi oraşul mai select. Toată lumea creştină s'a arătat înţelegătoare pe deplin iniţiativei şi apelului nostru.

Când preotul descifrează freamătul suferinţelor din enorie şi caută să găsească leacul cuvenit, atunci el se găseşte înconjurat de cinste şi susţinere, aşa cum se prezintă comportarea P. C. preot Val. Brânzei, parohul „Bisericii“ din Dorohoi.

— 2. Spicuim din raportul Nr. 1/946 al protopopiei plăşii Mihăileni, jud. Dorohoi, pasagiile privitoare la rezultatele obţinute pe tărâmul asistenţei sociale, a orfanilor de război spre a se putea vedea grija ce o arată pastorii de suflete de cei rămaşi în suferinţă depe urma războiului.

„Potrivit instrucţiunilor verbale date de P. S. Vicar Justinian în ziua de 5 Noembrie 1945, cu ocazia instalării protopopilor de plasă, subsemnatul preot Petru Grigoriu, protopopul plă-

şii Mihăileni din jud. Dorohoi, am inspectat între 9-17 Decembrie 1945 toate parohiile din această plasă, constatând cele ce urmează.

„In această prima inspecţie, am cercetat amănunţit situaţia orfanilor, a sectanţilor şi a învăţământului religios.

In totul avem 1620 orfani, din care 1531 orfani de un părinte şi 89 de ambii părinţi. Din aceştia 1598 sunt îngrijiţi în familiile respective iar 22 sunt plasaţi la diferite orfelinate întreţinute de Stat.

„In general, după aprecierea subsemnatului, a cucernicilor preoţi şi a autorităţilor comunale respective, cu care am stat de vorbă pretutindeni, situaţia materială a orfanilor, în afară de pensia dată de Stat, ar fi cam următoarea : 25% se bucură de o stare materială bună, 60% de o stare potrivită iar 15% au o stare materială mai puţin bună.

Totuşi, ajutoarele şi pensia oferită de Stat pe care le primesc regulat fiecare, le dă putinţa să aibă strictul necesar vieţii, în aceste vremuri atât de grele, când toată lumea suferă. In majoritatea cazurilor, printr'o chiverniseală bună a ajutoarelor, multe văduve au ridicat case noi, au cumpărat pământ sau au făcut altceva în gospodărie. Foarte puţini copii sunt care duc lipsă fie de îmbrăcăminte, bineînţeles lipsă parţială.

Mai grea e situaţia celor rămaşi orfani de ambii părinţi şi care n'au rude apropiate. De aceştia nu sunt în toată plasa decât 89 inşi. Am dat dispoziţii cucernicilor preoţi să aibă grija specială de ei şi până-i vor putea plasa fie în orfelinatele mănăstirilor, fie în altă parte, să le vină în ajutor prin diferite colecte publice şi chiar din fondurile parohiale. Mulţi au şi adus la îndeplinire sfaturile primite şi pentru început vom da exemplu numai următoarele cazuri :

— a) In parohia Dobrănăuţi, păstorită de subsemnatul, am convocat consiliul parohial, alcătuind un comitet din 6 persoane, care a făcut o colectă publică înaintea sărbătorilor. S'au adunat : 180 kg. grâu în valoare de 270.000 lei şi 55 kg. porumb în valoare de 55.000 lei. Din această cantitate am trimis organizaţiei „*Apărarea Patriotică*“-Dorohoi, 55 kg. grâu şi 8 kg. de porumb, iar restul s'a împărţit la 14 copii orfani aleşi de comitet, ca fiind mai lipsiţi de mijloace decât alţii. Din banii *proprii* am dăruit şcolii primare din localitate 20.000 lei spre a se cumpăra daruri

copiilor săraci. Deasemenea cu ocazia ajunurilor, am împărţit toate ofrandele primite dela cei cu dare de mână, celor lipsiţi.

— b) In parohia Maghera, părintele Eugen Grigorescu, a constituit la fel un comitet, care a colectat următoarele cantităţi de alimente, bani şi alte obiecte: 44.000 lei, 55 kg. fasole, 104 kg. cartofi, 40 kg. porumb, 12 kg. făină de grâu, 3 cămăşuţi, 10 fuioare de cânepă şi alte obiecte. Toate acestea s'au împărţit copiilor orfani şi oamenilor săraci într'un cadru solemn înaintea sărbătorilor Crăciunului. Deasemenea Sfinţia Sa a determinat pe cei avuţi să împartă 5 cară de lemne la 5 familii sărace împovorate de greutăţi şi de copii.

— c) In parohia Mihăileni, preotul D. Anton, în calitate de vice-preşedinte al sub filialei Crucea Roşie, a dat concursul nelimitat autorităţilor şcolare şi comunale la organizarea unei serbări dela care a rezultat un venit de 200.000 lei. In cuprinsul parohiei a organizat o colectă în alimente şi obiecte de îmbrăcăminte. Toate darurile şi banii s'au împărţit familiilor sărace de sărbătorile Crăciunului. In general, situaţia orfanilor din regiunea noastră nu este atât de alarmantă. Copiii sunt îmbrăcaţi binişor, gospodăria refăcută, şi puţine ar fi — aproape că nu există — din cele care să se plângă de lipsa totală".

Din cele enumerate mai sus, se poate constata grija atentă a preoţimei faţă de greaua problemă a orfanajului. Se munceşte în tăcere, cu râvnă, aşa cum se cade celor pătrunşi de discreţia carităţei creştine. Sfânta Mitropolie aduce vii mulţămiri pentru munca depusă pe câmpul asistenţii creştine, cucernicilor preoţi. Petru Grigoriu-Dobrănăuţi, Eug. Grigorescu-Maghera, D. Anton-Mihăileni, cum şi tuturor susţinătorilor cantinei pentru salvarea copiilor orfani.

* * *

Protopopia plăşii Ştefăneşti, jud. Botoşani, cu raportul Nr. 34/945, trimite rezultatul colectelor comitetelor de asistenţă socială a orfanilor de război dela înfiinţarea lor până la 24 Ian. a. c., dela parohiile din cuprinsul plăşii.

Protoieria plăşii Ştefăneşti 20.000 lei, par. Ştefăneşti sat 52.000 lei, parohia Dobârceni 34.000 lei şi 155 kg. făină de păpuşoi; par. Albeşti 58.000 lei; par. Bobuleşti 26.000 lei; parohia Costiugeni 44.650 lei şi 83 kg. făină de păpuşoi; par. Călăraşi

30.000 lei, par. Ştefăneşti târg 19.000 lei ; par. Stânca 12.000 lei, 20 kg. făină grâu, 1 1/2 kg. ulei şi 32 şervete ; par. Buimăceni 20.000 lei ; par. Brateni 21.000 lei ; par. Măşcăteni 6.900 lei, 10 kg. făină păpuşoi, 2 kg. fasole şi una haină flanelă ; par. Slobozia-Cişmăneşti 32:000 lei ; par. Hulub 16.500 lei ; par. Buhăceni 6.000 lei ; par. Rânghileşti 5.200 lei, 20 kg. făină de porumb şi 1 kg. fasole.

Cu acest prilej se menţionează că protopopia plăşii Ştefăneşti-Botoşani dă dovadă de înţelegerea vremurilor şi execută cu promptitudine dispoziţiile chiriarhale.

Jud. Iaşi

— Protopopia circ. I-a Iaşi, cu raportul Nr. 2151/945, încunoştiinţează Sf. Mitropolie că în oraşul Iaşi au luat fiinţă trei cantine pentru copiii orfani. La Ateneul „Tataraşi“ funcţionează o cantină la care iau masa 20 copii ; a doua cantină funcţionează în cartierul Nicolina, la bis. „Ziua Crucii“ unde iau masa 10 copii. Masa copiilor este dată, după un program dinainte stabilit, de către parohiile din cartierele respective.

A treia cantină, demnă de remarcat, funcţionează în cartierul „Calea Gălăţii“ întreţinută numai de parohia Sf. Gheorghe-Lozonschi. Dela 14 Ianuarie a. c., de când a luat fiinţă cantina, au luat masa următorul număr de copii :

14	Ian.	25	elevi	au	luat	masa	iar	30	elevi	o gustare
15	„	25	„	„	„	„	„	25	„	„ „
16	„	34	„	„	„	„	„	„	„	„ „
17	„	25	„	„	„	„	„	„	„	„ „
18	„	26	„	„	„	„	„	„	„	„ „
19	„	32	„	„	„	„	„	40	„	„ „
21	„	26	„	„	„	„	„	„	„	„ „
22	„	29	„	„	„	„	„	„	„	„ „
23	„	55	„	„	„	„	„	32	„	„ „
25	„	28	„	„	„	„	„	„	„	„ „
26	„	26	„	„	„	„	„	„	„	„ „

Preot M. Vâscu, întemeitorul cantinei, raportează cele ce urmează : „Acesta a fost rezultatul unui început, care ne-a făcut să credem că sufletul de român îmbinat cu sufletul de creştin, înţelege porunca ceasului de faţă, bucurându-se mai ales că aceasta este o acţiune a bisericii lui strămoşeşti. Pentru a le da o satisfacţie, m'am orferit să iau parte la fiecare masă, făcând

pomenirea morţilor. Totodată aceste pomelnice se strâng pentru Duminică să fie pomenite la Sf. Liturghie, iar familiilor donatoare să le aducem mulţămiri în faţa Sf. Altar. In această acţiune am fost îndrumat de P. C. Protoiereu D. Ciolan şi ajutat în fiecare zi de cântăreţul D. Pohonţu, care cunoaşte pe enoriaşi, ajutându-mă cu tot sufletul, neprecupeţind nici bani şi nici timp. Am convingerea că este primul cântăreţ care depune pe acest tărâm cea mai mare muncă.

Trebuie reliefat că parohia Sf. Gheorghe Lozonschi, cu faimosul ei cartier de „Trei Calici" s'a arătat neasemuit de bogată în dovedirea dragostei creştine. Nu cei bogaţi în averi înţeleg suferinţa umană, ci cei nevoiaşi, care sunt vecini cu mizeria, dar o înfruntă prin simţul de solidaritate creştină şi cetăţenească.

Activitatea pe tărâmul asistenţii sociale a P. C. Preot M. Vâscu este prea bine cunoscută în org. „Apararea Patriotică". Plasarea copiilor orfani pela diferite întreprinderi, grijă atentă de situaţia fiecăruia, şi alergătura prin parohie, „din zori până'n noapte" să scoată pe copii din gîniarele mizeriei i-au adus renumele de „părintele copiilor orfani". Sf. Mitropolie felicită pe Părintele M. Vâscu de frumosul rezultat obţinut în parohia Sa şi aduce vii mulţămiri, epitropilor, consilierilor parohiali şi comitetului de doamne ce sprijină buna funcţionare a cantinei din Calea Gălăţii.

— In judeţul Iaşi funcţionează în parohia Trifeşti cantina „Praznicul Şcolarului", înfiinţată de preotul paroh Petru Sinescu, protopop al plăşii Bivolari. Elevii săraci ai şcolii primare iau masa la această cantină. In fiecare zi se face un praznic de către un enoriaş, preotul oficiind slujba de pomenire a morţilor.

Sătenii sunt darnici, când văd că darurile lor se împart la cei lipsiţi. Alegerea ca protopop de plasă a preotului P. Sinescu se verifică astfel prin vrednicia personală pusă în slujba obştii creştine.

— Gestul slujitorilor Catedralei Mitropolitane, care au fost de rând la slujbă în ziua de Ajunul Naşterii Domnului merită a fi menţionat, după însăşi mărturisirea lor.

„Astăzi 24 Decemb. 1945, umblând cu Sf. Icoană a Naşterii Domnului, potrivit tradiţiei, am adunat suma de lei 55.715, reprezentând obolul părinţilor şi celorlalţi veţuitori din curtea Sf. Mitropolii.

Deoarece suferinţele lăsate de război sunt multe şi grele, ne-am gândit să venim în ajutorul copiilor orfani crescuţi şi îngrijiţi în Căminul de Triere al Apărării Patriotice din Iaşi, îndulcindu-le oarecum posibilităţile de trai, prin această mică contribuţie bănească. Regretăm că posibilităţile noastre materiale nu sunt mai mari şi dorim ca gestul nostru să fie socotit ca expresia dragostei ce o datorăm copiilor rămaşi fără părinţi.

Vă rugăm respectos, Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, să aprobaţi hotărârea noastră şi să delegaţi pe părintele protos. Teoctist Arăpaş să predea suma conducerii Căminului de Triere.

Prea Sfinţitul Vicar, Justinian Vasluianu, a binevoit a pune următoarea rezoluţie. „Se ia act cu deosebită mulţămire pentru gestul semnatarilor donatori complectând suma de 60.000 lei — cu diferenţa donată de noi personal — alăturându-ne obolul nostru la al prea Cuvioşilor Părinţi. Se va publica în revistă şi li se vor aduce mulţămiri.

ss JUSTINIAN

Sf. Mitropolie aduce pe această cale vii mulţămiri cuvioşilor părinţi: protos. Teoctist Arăpaşu, Gherontie Harbulea, V. Talpău, ierom. Sava Alămureanu, ierod. Irinarh Dragan şi diac. Tib. Melecan pentru donaţia făcută copillor orfani dela Căminul de Triere din Iaşi.

Jud. Botoşani

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne

La Ordinul Inalt Prea Sfinţiei Voastre Nr. 10463, 10516, 10105/1945, cu adâncă smerenie Vă raportăm mai jos, activitatea desfăşurată de C. preoţi din oraşul Botoşani, în „Asistenţa Socială".

Potrivit dispoziţiunilor Inaltei Chiriarhii s'a organizat această asistenţă în fiecare parohie, constituindu-se Comitetele parohiale de „Asistenţă Socială" în care preotul paroh este preşedintele. Prin aceste comitete şi în colaborare cu „Apărarea Patriotică" Secţia Botoşani, am realizat pe ziua de 2 Decembrie 1945, Inaugurarea Cantinei Şcolare Judeţene. Cu acest prilej subsemnatul am ţinut cuvântul ocazional de îndemn şi înţelegere pentru sprijinirea orfanilor de război. La această cantină mânâncă zilnic în mod satisfăcător aproape 350 copii orfani elevi

şi eleve, din cursul primar. Masa li se serveşte caldă la sediul şcoalei respective. Despre înfiinţarea acestei cantine V'am comunicat telegrafic.

In ziua de 22 Decemhrie 1945, a avut loc serbarea Pomului de Crăciun organizat de preoţii din oraş, directorii de şcoli primare şi marele sprijin al Apărării Patriotice. Au fost îndulciţi cu daruri şi alimente aproape 2000 de copii. Serbarea a fost dată în cele două mari săli ale Cinematografului Popovicí ; în Sala Lux. Protoereul a vorbit la amândouă serbările, despre datinele strămoşeşti, după care a urmat un program artistic cu datinele strămoşeşti, coruri, şi imne executate de muzica militară a Regimentului II Infanterie Siret din localitate. La sfârşit s'a făcut împărţirea darurilor.

Arătăm mai jos în ce măsură fiecare preot din oraşul Botoşani, şi-a dat interesul pentru a veni în ajutorul orfanilor până în prezent.

1) Preotul Gh. Gheorghiu Uspenia suma de lei 15.400 (colectă)
" " " " " " 19.000 (bilete)
" " " " " " 50.000 (b. mese)
" " " " " " 100.930 (ofrandă)

pentru susţinerea orfelinatului, pe care întenţionăm a-l înfiinţa la Mânăstirea Agafton.

2) Preotul Tr. Lucan, Sfântul Ilie suma de lei 8.100 colectă
3) " D. Bordeianu, Dumineca Mare " " 48.380 colectă
4) " C. Sumanaru, Cuvioasa " " 35.380 colectă
5) " M. Gheorghiu, Sf. Ioan " " 54.400 colectă
6) " V. Arnăutu, Sfinţi Voevozi " " 102.000 colecte

plus 25 kg. cartofi, 10 kg. fasole, 7 kg. ceapă: 8 kg. făină grâu, 5 kg. porumb, 20 kg. sfeclă.

7) Preotul D. Grigoraş Popăuţi suma de lei 10.000 colectă
8) " C. Balan, Sfânt Gheorghe " " 15.500 colectă
9) " Gh. Ştefănescu " " 71.000 colectă
10) " N. Irimescu, Vovidenia " " 69.915 colectă
11) " I. Buhaciuc Sf. Spiridon " " 42.000 colectă
12) " Gh. Galeriu Trei Ierarhi " " 43.500 colectă
13) " D. Tucaliuc, Parohia Ruset n'a prezentat până în prezent niciun fel de dare de seamă de activitatea sfinţiei sale în asistenţa orfanilor. Din sumele acestea o parte au fost vărsate Apărării Patriotice, Secţia Botoşani, altă parte prin comitetul parohial

de asistență socială au fost distribuite la orfanii din parohiile respective.

Mulți orfani, sub îngrijirea preotului au fost repartizați la diferite familii bine voitoare care ș'au luat obligația de a le da îngrijirea cuvenită. De Sărbătorile Crăciunului în urma apelului preoților depe amvon, orfanii au luat masa pe la familiile creștine pătrunse de această Inaltă datorie.

In prezent am luat dispoziținni, ca și preoții parohi din oraș, să activeze nu numai pentru întreținerea cantinei Școlare Județene și nu numai pentru grija zi de zi a orfanilor din parohiile C. Lor să-și dea o deosebită atenție pentru întreținerea orfelinatului din Mânăstirea Agafton, pentru care subsemnatul până în prezent am colectat suma de lei 400.000, și stăruim cu tot interesul și dragostea creștină ce ne însuflețește pentru ca fără întârziere să înființăm acest orfelinat, ordonat de I. P. S. Voastre. Aceasta este până în prezent rezultatul strădaniilor noastre modeste, pentru sărmanii orfani din orașul Botoșani.

Darea de seamă de activitatea pentru asistența orfanilor, a preoților parohi, din restul Județului Botoșani; am dat dispoziținni potrivit înaltelor ordine Chiriarhale, ca Protopopii de Plasă fără întârziere să le centralizeze și să înainteze câte un exemplar Sfintei Mitropolii și Protoeriei Județului, pentru a avea și noi întreaga evidență a activității parohiilor pe acest tărâm.

Cu acest prilej Vă aducem la cunoștință că în parohia Tudora, Ștefănești și Deleni, există deja Orfelinate ale Apărărei Patriotice susținute și de preoții respectivi. In general toată preoțimea e mobilizată în direcțiunea ocrotirei orfaniior de răsboi, colaborând cu Instituțiile A. P. sau Crucea Roșie!

Am dat dispoziții ca și preoții din județ să-și de-a tot interesul ca pe lângă ocrotirea orfanilor din parohia C.Lor, să facă colectă în bani sau alimente pentru Orfelinatul din Mânăstirea Agafton, dorința P. S. Vicar Iustinian. Vă trimitem mai jos următoarele mulțumiri ce le-a primit Protoeria Județului Botoșani, dela Apărarea Patriotică Organizația Botoșani.

„P. C. Protoereu, Botoșani".

„Organizația noastră vă transmite urări de bine atât Dvs. cât și C. Preoți care ne-au ajutat cu ocazia anului nou. Munca ce ați depus'o alături de organizația noastră pentru sprijinirea orfanilor reprezintă un început plăcut și rodnic în folosul celor

ce aşteaptă un act reparator şi un cuvânt de mângâere dela noi. Suntem încredintaţi că d-voastră care sunteţi părintele sufletesc al judeţului cât şi preoţimea va rămâne mobilizată şi în anul care vine în jurul lozincei poporului Român : „Totul pentru lecuirea rănilor de război". Aceasta o aşteaptă ţara, o aşteaptă victimele războiului fascist".

Al Inalt Prea Sfinţiei Voastre prea supus şi plecat serv.

Protoereu,
Econom GH. GHEORGHIU

Anexăm şi un proces-verbal de câteva daruri împărţite. Apoi am vărsat la A. P. şi prin U. P. D. suma de lei: 35.515.

PROCES VERBAL

Astăzi 22 Decembrie 1945.

Noi preot Gheorghiu şi dr. Nieder din partea secţiei de Asistenţă Socială a Apărării Patriotice, Organizaţia Botoşani, şi Directorii Şcolilor primare de fete din partea comitetelor şcolare de asistenţă a Apărării Patriotice, am procedat la împărţirea următoarelor daruri copiilor orfani cuprinşi în alăturatul tabel, care face parte integrantă din prezentul proces verbal:

8) opt paltoane
17) şaptesprezece rochiţi molton
17) şaptesprezece per. chiloţi
17) şaptesprezece cămăşi

Drept care s'a încheiat prezentul proces-verbal în trei exemplare.

Şcoala Nr. 1 Mixtă (ss.) *Gh. Bercea*
„ Nr. 1 Fete (ss.) *El. Lebădă*
„ Nr. 2 „ (ss.) *Eug. Grigoriu*
„ Nr. 3 „ (ss.) *El. Gheorghiu*
„ Nr. 4 „ (ss.) *Adr. I. Grigoriu*
„ Nr. 5 „ (ss.) *Maria T. Nuţă*
„ Nr. 1 Istr. Rom. (ss.) *Sidonia Gavril*
„ Nr. 2 „ „ (ss.)
„ Nr. 3 „ (ss.) *El. Gheorghiu*

ŞTIRI ŞI NOTE OFICIALE

Sfântul Sinod cu adresa nr. 147/946 ne înştiinţează că Institutul Biblic a reuşit să tipărească cu mari sacrificii, Ceaslovul, cartea de căpetenie a slujbei noastre bisericeşti, care de multă vreme nu se mai găsea în vânzare.

Preţul unui exemplar, tipărit pe hârtie velină de lux, este de 15.000 lei.

Librăria Sf. Mitropolii va comanda un număr de exemplare pentru nevoile eparhiale. Doritorii de a avea la îndămână Ceaslovul se pot adresa fie la Institutul Biblic, str. Antim 29, Bucureşti sau la librăria Sf. Mitropolii, Iaşi, Str. Ştefan cel Mare nr. 46.

* * *

Ministerul Cultelor cu adresa nr 63/946, ne înştiinţează că Comitetul Central al Apărării Patriotice editează un Buletin, în care se publică acţiunile şi problemele legate de victimile urgiei războiului.

Pentrucă acţiunile duse de Apărarea Patriotică să fie cunoscute de toată lumea se recomandă, ca unităţile parohiale să se aboneze la aceste Buletine, popularizând opera de asistenţă socială, care urmăreşte lecuirea rănilor lăsate de grovăziile războiului.

* * *

Direcţiunea Casei Clerului cu telegrama nr. 18216/946 înştiinţează pe Sfânta Mitropolie ca preoţimea care are nevoie de împrumuturi să facă cereri la această instituţie ea având bani să le satisfacă nevoile, în cadrul dispoziţiunilor cunoscute.

* * *

Se face cuvenita rectificare, cerută de protopopia I-a Iași, cu raportul nr. 65/946, în sensul că suma de lei 13.140, a fost colectată și donată pentru Școala de Cântăreți de către parohia Sf. Nicolae — Ciurchi și nu de altă parohie din Iași cu același hram.

* * *

Ajutoare acordate de Mitropolia Moldovei în scop de binefacere la diferite instituții din Iași.

50.000 lei Societății Crucea Roșie pentru prizonieri și răniții din spitale.

100.000 lei Cantina „Regina Maria" ajutor pentru 43 studente.

100.000 lei Căminul de zi din Tatarași a Uniunei Femeilor Antifasciste — secția Iași.

50.000 lei Căminul orfanilor „Sf. Spiridon".

100.000 lei Școala de Corecție Copou, ajutor pentru repararația Capelei.

100.000 lei Ajutor pentru tipărirea revistei „Ethos".

100.000 lei Asociației „Arlus", secția Iași, ajutor pentru bibliotecă.

* * *

In conformitate cu adresa Ministerului Nr. 146/946, fiecare parohie va înainta Protoieriei respective până la 1 Aprilie a. c., următoarele situații:

1. Una situație cuprinzând parohiile ale căror biserici au suferit de pe urma războiului, cu rubricile:

Nr. crt	Denumirea parohiei	Comuna Jud.	Descrierea pagubelor	Evaluarea pagubelor	De ce fond dispune parohia	Obs.

2. Una situație cuprinzând bisericile care au suferit avarii în urma cutremurului din 1940 și care până în prezent nu au fost reparate.

Evaluările vor fi făcute de un organ oficial, întocmindu-se devizul respectiv.

Mânăstirile și schiturile vor înainta situațiile direct Sf. Mitropolii.

Se va răspunde chiar în caz negativ.

* * *

— Facem ştire că de aici înainte se vor publica în foaia noastră oficială toate pedepsele aplicate personalului bisericesc — preoţi, diaconi şi cântăreţi, fie direct de Chiriarh fie în urma hotărîrii Spiritualului Consistoriu, pentru abaterile şi delictele disciplinare.

* * *

Reclamaţiuni la Comisia de Armistiţiu.

Copie de pe adresa Nr. 33092/945 a Comisiei Române de Armistiţiu.

Avem onoarea a vă aduce la cunoştinţă următoarele:

In ultima vreme s'au înregistrat numeroase reclamaţiuni din partea autorităţilor de Stat, prin care această comisiune era informată despre unele situaţiuni şi fapte care necesitau o luare de măsuri.

Având în vedere că multe dintre aceste informaţiuni nu cuprindeau toate elementele necesare pentru o cât mai precisă determinare a faptelor semnalate, unora nu li s'a putut da urmare, iar altele nu s'au confirmat în urma cercetărilor interprinse.

Ţinând seamă de cele arătate mai sus şi pentru a se evita pe viitor asemenea situaţiuni, Comisia Română de Armistiţiu roagă ca orice intervenţie ce i se înaintează să cuprindă date precise asupra locului, timpului şi persoanelor în cauză, precum şi asupra împrejurărilor în care s'a petrecut faptul reclamat, toate aceste informaţiuni urmând a fi verificate cu deosebită atenţiune de autoritatea care semnalează cazul sau organele în subordine, mai înainte de a fi comunicate acestei Comisiuni.

Preşedintele Comisiunei de Armistiţiu Române
(ss.) **GHELMEGEANU**

pt. conformitate
(ss.) *M. CONSTANTINESCU*

† PREOTUL GHEORGHE NICULEA

In ziua de 19 Ianuarie a decedat la locuința sa P. C. Preot Gheorghe Niculea, parohul bisericei Sf. Haralambie din Iași și Consilier referent al Secției Economice.

Născut la 28 Fevruarie 1883 în comuna Cristinești jud. Dorohoi, a urmat și absolvit cursurile Seminarului „Veniamin", fiind numit preot la 13 Septembrie 1906 la parohia Dimăcheni-Dorohoi.

A urmat, ca preot, cursurile Facultății de Teologie din Cernăuți de unde s'a transferat la București echivalându-și examenele și obținând titlul de licențiat în Teologie. A fost transferat în Iași la 1 Septembrie 1917 ca paroh la biserica Sf. Haralambie și numit și revizor eparhial.

Luând examenul de capacitate a fost numit profesor de Religie la Școala Normală de Fete „Mihail Sturza" din Iași, funcție deținută până la apariția legii cumulului în 1940. Retrăgându-se dela catedră la parohie, a ocupat postul de protopop al Municipiului Iași, demnitate ce o deținuse și subt Mitropolitul Pimen, apoi după demisia preotului Vasile Mihăilescu, a ocupat și postul de Consilier referent al Secției Economice de unde trebuia să iasă la pensie la 1 Martie a. c. pentru limită de vrâstă.

A mai ocupat funcția de președinte al *Primei Societăți de Economie* din Iași, președinte al Ateneului Sf. Haralambie, instituție creată de el și care azi se găsește dărâmată de bombardament. A fost vice președintele Asociației Clerului — secția Iași — și întemeietorul Cooperativei „Sf. Haralambie" din parohie.

Realizările preotului Gheorghe Niculea în conducerea Secției Economice sunt cunoscute preoțimei moldovene din refe-

ratele prezentate la şedinţele Adunarii Eparhiale, care au fost publicate, la vreme, în „Mitropolia Moldovei".

Inmormântarea a avut loc în ziua de Marţi 22 Ianuarie într'un cadru de sobră solemnitate.

Sfânta Mitropolie a luat măsuri ca slujba înmormântării să se facă cu îndeplinirea ritualului prevăzut la înmormântarea preoţilor de mir şi cu participarea preoţimei ieşene.

Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit, fiind la Mânăstirea Agapia, a fost delegat să-l reprezinte P. C. Preot Gh. Petrovanu, directorul Seminarului „Veniamin".

Slujba prohodului s'a făcut în Catedrala Mitropolitană de către un sobor de preoţi în frunte cu P. S. Valerie Botoşăneanu, Vicar al Sf. Mitropolii.

Au ţinut cuvântări funerare P. C. Preot Gh. Petrovanu din partea I. P. S. Mitropolit şi al Sf. Mitropolii; P. C. Preot Gh. Tudorache, deputat eparhial, din partea Adunării Eparhiale şi al Consiliului Eparhial, P. C. Preot D. Ciolan protopopul judeţului Iaşi din partea preoţimei ieşene şi d. prof. Gheorghe Sârbu, subdirector, din partea funcţionarilor cancelariei.

Toţi oratorii au elogiat activitatea decedatului privită din multe puncte de vedere.

Redăm mai jos cuvântarea d-lui prof. Gheorghe Sârbu, subdirector, din care se desprinde personalitatea celui trecut în lumea drepţilor şi a liniştei eterne.

Indurerată familie,
Intristată adunare,

O grea şi dureroasă însărcinare mi-a revenit, ca în numele personalului mirean al Cancelariilor Sf. Mitropolii a Moldovei şi Sucevei şi al Corpului Didactic a Şc. Ep. Cântăreţi, să aduc un salut la mormântul proaspăt deschis al celui ce a fost, Consilierul Referent al Sf. Mitropolii, Preotul Gheorghe Niculea.

Ca nici odată, s'a adeverit înaltul precept psalmic „Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului" căci dispariţia fulgerătoare dintre noi a unui vajnic luptător pentru cauza Bis ricei Ortodoxe de talia Preotului Gheorghe Niculea, ne-a uluit pe toţi.

Şi cu drept cuvânt, cum nu era să rămânem înmărmuriţi la auzirea dramaticei veşti, că Preotul Gh. Niculea, iubitul şi apreciatul nostru şef, a fost răpus de nemiloasa moarte, când cu

câteva ceasuri mai înainte de tragicul sfârşit, am rezolvat împreună lucrările curente ale Cancelariei, despărţindu-ne ca în totdeauna, în chip deosebit de afabil!...

Om dintr'o bucată, integru şi neobosit în toate acţiunile sale, de pe diferitele tărâmuri, a depus o muncă titanică, oriunde s'a aflat.

Căci preotul Gh. Niculea, pe lângă misiunea sa divină, pe altarul şi ogorul vast al Bisericei, a activat şi în alte domenii, în toate direcţiile, acoperindu-se de laurii izbânzii şi atrăgându-şi laudele forurilor competente.

Nu-i cunosc prea amănunţit activitatea sa într'un trecut prea îndepărtat, dar e suficient să amintesc că preotul Gh. Niculea a pus bazele, numai şi numai prin stradania sa, unui ateneu popular, de propagare a culturii în masele mari şi anonime ale poporului, „Ateneul Sf, Haralambie, afiliat Bisericei au acelaş nume, căreia i-a slujit cu atâta râvnă şi demnitate, mai bine de 30 ani.

Războiul care a lăsat atâtea urme şi în Moldova noastră, a lovit şi Ateneul său—şi acum—deşi în oarecare măsură sufe-rind, se înhămase din nou la greaua operă de reconstrucţie a acestui Ateneu, unde îşi pusese suflet din sufletul său.

Să mai amintesc de o altă Instituţie, căreia în vremurile cele mai grele ale ţării, din punct de vedere financiar, i-a dat viaţă şi a aşezat-o pe baze solide. E vorba de „Prima Societate de Economie", a cărei preşedinte î-a fost mai mulţi ani şi în vremurile când majoritatea Instituţiilor Bancare, cădeau în faliment.

Dar un domeniu în care s'a reliefat cu adevărat, este în funcţia de Consilier Referent al Secţiei Economice dela Sf. Mitropolie, post pe care l-a onorat până la moartea sa,

Şi aici în special în acest post, a avut posibilitatea să-şi valorifice calităţile sale de bun organizator, bun gospodar şi vrednic administrator al futuror bunurilor sfintei Mitropolii.

Şi aici, a avut nefericirea să ocupe acest post în nişte timpuri extrem de grele, când Sf. Mitropolie se găsea în mari lipsuri şi chiar ruine, după groaznicul cutremur din 1940 şi bombardamentul din 1941, dar prin zeul său, prin priceperea sa şi prin puterea sa de muncă, a ajuns la sfârşit, să-şi vadă opera încoronată de succes căci iată vedem astăzi şi Cancelariile şi

Palatul Metropolitan, că ocupă acelaș loc de cinste în galeria celorlalte instituții ieșene.

Suflet ales, bun și ertător, dacă câteodată părea că are aerul să certe pe cei în subordine, apoi aceasta nu o făcea decât numai și numai spre binele și progresul Instituției.

Chiar dacă se certa cu cineva, nu treceau nici câteva ceasuri și tot el venea să împace lucrurile, justificând purtarea sa de moment, numai în folosul și prosperitatea Instituției, căci nu e tocmai ușor în aceste vremuri să conduci, cu prea mult calm, o secție economică a unei Instituții bisericești.

Pentru funcționari, Consilierul Referent Niculea-a fost întotdeauna-un adevărat părinte. Bun pedagog, căci a deținut concomitent cu funcția de paroh și o catedră în învățământul secundar, bun îndrumător și sfătuitor al subalternilor, funcționarii găseau în Consilierul Niculea, un sprijinitor și înțelegător al nevoilor lor, căci întotdeauna, el era acela, care venea cu propuneri concrete la Inalt P. S. Mitropolit, pentru găsirea mijloacelor celor mai potrivite, în a-i ajutora pe cei lipsiți și nevoiași și în a încuraja munca celor sârguincioși.

Iată dece astăzi, funcționari Cancelariilor Sf. Mitropolii ai Moldovei și Sucevei, prin mine, aduc omagiul lor de recunoștință pentru tot ce a făcut Pr. Consilier Niculea, pentru Sf. Mitropolie-și pentru ei-și se închină cu toată smerenie în fața rămășiților sale pământești, rugând pe Bunul și Atotputernicu Dumnezeu-sa-i erte păcatele, iar sufletul să i-l așeze în cortul drepților.

Să-i fie țărâna ușoară și memoria veșnică.

Prof. GH. H. SÂRBU
Subdirector în Cancelaria Sf. Mitropolii Iași

Mulțămiri publice

— Pe temeiul raportului Nr. 709/1946 al parohiei Hoisești, com. Dumești, jud. Iași, Sf. Mitropolie aduce mulțămiri publice d-lui învățător Mihai Stescu, directorul școlii primare, pentru felul cum secundează pe preotul paroh în gospodărirea averii bisericii.

La apelul preotului paroh s'a adunat dela enoriaşi suma de lei 500.000 pentru ridicarea casei parohiale, care va fi terminată în primăvara acestui an.

Dintre subscriitori s'au remarcat d-nii V. Popa care a donat 50.000 lei şi P. Istov, muncitor C. F. R., care a dăruit 20.000 lei pentru construcţia casei parohiale.

— Primăria com. Hudeşti, jud. Dorohoi, la îndemnul preotului parohiei Vatra a donaţ suma de lei 194.300 iar enoriaşii au contribuit cu 463.154 lei, bani ce au fost întrebuinţaţi pentru împrejmuirea bisericii şi reparaţia clopotniţei. Deasemeni enoriaşii au mai cumpărat jumătate hectar pământ pentru cimitir. Tuturor sprijinitorilor faptelor rodnice pentru promovarea intereselor bisericeşti, Sfânta Mitropolie le aduce, pe această cal , mulţămlri publice.

— Biserica parohiei Oglinzi, jud. Neamţ, a fost grav deteriorată de pe urma luptelor ce s'au dat în acea regiune. Turnul cel mare ameninţa să se prăbuşească, iar acoperişul sfântului lăcaş era distrus. La apelul vrednicului preot D. Tănase, enoriaşii au subscris suma de lei 2.000.000. Protopopia Circ. II Neamţ a adresat o călduroasă chemare către celelalte parohii să vină în ajutorul bisericii din Oglinzi. Au răspuns următoarele parohii: Valea Sacă 20.000 lei; Săcăluşeşti 38.000 lei; Nemţişor 51.000 lei; Grumăzeşti 40.000 lei; Topoliţa 30.000 lei; Răuceşti de sus şi jos 200.000 lei; Bălţăteşti 89.000 lei, Humuleşti 33.000 lei; Tărpeşti 10.000 lei; Petricani 5.700 lei; Adormirea — Tg. Neamţ 47.000 lei şi Ţuţueni — Tg. Neamţ 49.0 0 lei. Cu aceste sume s'au putut face reparaţiile necesare, redându-se cultului biserica fostă avariată de urgia războiului.

Pentru larga înţălegere arătată în această lucrare pilduitoare de activitate pastorală, Sf. Mitropolie aduce mulţumiri publice tuturor parohiilor sprijinitoare şi felicită călduros pe vrednicul paroh dela Oglinzi, pe P. C. preot D. Tănase, că şi-a văzut încununată de succes strădania.

Recenzie

Diaconul Dr. Nica M. Tuţă: *Sf. Antimis*, Studiu istoric, liturgie şi simbolic, Bucureşti, Tip. Cărţ. Bis. 1943, cu 43 figuri, 142 pag.

Părintele Arhidiacon stavrofor — purtător de cruce — Nica M. Tuţă, e slujitor de frunte la Sf. Patriarhie. E talentat la voce.

E o plăcere să-l asculţi cântând la serviciul divin. L-a înzestrat Dumnezeu cu darul cântului. Tânăr studios, nu s'a mulţumit numai cu licenţa în teologie, dela Chişinău, ci şi-a luat şi doctoratul, având ca teză, lucrarea pe care o recenzăm în art. de faţă. Lucrarea îngrijită ca tipar, chiar excelentă ca technică, este scrisă cu metodă şi bogat documentată.

Autorul în expunerea sa, nu foloseşte ca un pedant stilul erudit, ci mai curând un stil literar şi popular, pentru care lucrul, cartea sa devine deadreptul atrăgătoare.

Ea cuprinde 2 părţi.

Partea I-a. 1. Ce este şi ce rost are astăzi antimisul. 2. Etimologia şi sensul cuvântului „antimis". Alte denumiri ale antimisului. 3. Originea antimiselor. 4. Sfintele moaşte care se pun în antimise. 5. Intrebuinţarea liturgică a antimisului. 6. Intrebuinţarea în afară de Liturghie a antimisului. 7. Sfinţirea aniimisului:

Partea II-a. 1. Materialul din care se fac antimisele. 2. Culoarea pânzei antimiselor. 3. Forma antimiselor. 4. Dimensiunile antimiselor. 5. Inscripţiunile de pe antimise. 6. Iconografia antimiselor. 7. Simbolele de pe antimise.

La sfârşit are două anexe şi bibliografie.

Lucrarea cuprinde 43 figuri, care ne înfăţişează mai multe antimise din diferite veacuri şi dela diferite popoare, ca: antimise româneşti, ruseşti, bulgăreşti, greceşti, sârbeşti. Cel mai vechi antimis redat, e unul rusesc din sec. XII. Cel mai vechiu antimis românesc e din 1604.

Dintre lucrările mai des citate de autor, este cartea protoierului bulgar, Ivan Goşev, intitulată: „Antimisul, studiu liturgic şi bisericesc arheologic". (Sofia, 1925). După ce autorul citează mai multe definiţii asupra antimisului, ale diferiţilor autori, ajunge la concluzia: „Fără antimis nu se poate săvârşi Sf. Liturghie nici acolo unde se află Prestol sfinţit şi cu Sf. moaşte,

iar cu antimisul se poate săvârşi Liturghia şi afară de biserică, chiar dacă nu se găseşte Prestol".

Ca model de expunere, citãm: „Deaici putem spune că: antimisul este o pânză de in sau de mătase, care cuprinde sfinte moaşte, zugrăvit pe o singură faţă cu scene din viaţa Mântuitorului, având ca scenă principală punerea în mormânt a Domnului şi care este absolut necesar liturghisitorului, ca jertfelnic, pentru aducerea Jertfei celei fără de sânge, atât în biserică, cât şi în afară de biserică, acolo unde şi când este nevoie, fiind sfinţit, semnat şi dat de însuşi episcopul locului" p. 19).

Originea antimisului este pusă chiar în veacul I al erei creştine.

Autorul are în lucrare 212 citări.

Numeroasa şi variata bibliografie de care s'a folosit autorul în metodica sa expunere, ne arată pe de o parte, seriozitatea şi minuţioasa cercetare a subiectului angajat, iar pe de alta, frumoasa cultură teologică pe care şi-a însuşit-o.

Studiul păr. Tuţă e interesant numai pentru specialişti şi preoţi, dar el poate fi citit cu folos de orice drept credincios creştin luminat, care iubeşte casa Domnului şi citeşte din Biblie, pasagii, ca: „Câtu-s de iubite lăcaşurile Tale, Doamne al puterilor"... (ps. 83).

Felicităm pe păr. Arhidiacon Tuţă, pentrucă a ştiut să îmbogăţească literaturu noastră teologică cu acest studiu.

Doritorii pot cere cartea dela autor.

Pr. N. V. HODOROABĂ

TABLOU

de parohiile vacante în cuprinsul Arhiepiscopiei Iaşilor

I. PAROHII URBANE

MUNICIPIUL IAŞI

1. Parohia Sf. Haralambie, vacantă prin decesul preotului paroh Ghorghe Niculea, la 19 Ianuarie 1946.

Parohia are biserică monumentală, în bună stare şi casă parohială.

ORAŞUL PIATRA NEAMŢ

1. Parohia Sf. Gheorghe, Biserica Monument Istoric, zidită în anul 1801.

Casă parohială nu are.

Rămasă vacantă pe 1 Martie 1046, prin trecerea în postul de consilier referent la Sf. Mitropolie a P. C. Preot I. Manoilescu.

PAROHII RURALE

JUDEŢUL IAŞI

1. Parohia Gropniţa vacantă prin transferarea preotului Constantin Stavilă, la parohia Poiana Flămânzi jud. Botoşani.

Are sesie pentru personal. N'are casă parohială.

JUDEŢUL BOTOŞANI

2. Parohia Cerneşti, vacantă pe data de 1 Martie 1946, prin transferarea titularului, preot Andrei Iancu la parohia Sf. Teodor din oraşul Iaşi.

Parohia are satele Cerneşti, Jureşti, Gârbeşti şi Siliştea. Nu are casă parohială.

Biserica parohială în stare bună şi biserica filială în satul Jureşti.

Sesie parohială 25 fălci.

TABLOU

de posturile de cântăreţi vacante în cuprinsul Arhiepiscopiei Iaşilor

JUDEŢUL IAŞI

1. La parohia Covasna II (Hadâmbu) vacant prin renunţare la încadrare a cânt. ref. Gheorghe Hluşcu.

2. La parohia Moreni, vacant prin renunţare la încadrare a cântăreţului refugiat Miron Gheorghe.

3. a parohia Tomeşti, vacant prin hirotonia în preot a cânt. D. Zamfir la 1 Decemvrie 1945.

4. La parohia Ungheni, vacant prin renunțarea la încadrare a cânt. refugiat Portal Vasile.

5. La parohia Zagavia, vacant prin transferarea cânt. Gv. Mocanu la parohia Chitila București.

JUDEȚUL BAIA

6. La parohia Bursuc, vacant prin renunțarea la încadrare a cântărețului refugiat Serghie Scraba.

7. La parohia Pleșești vacant prin decesul cântărețului Gh. Costen la 23 Martie 1945.

JUDEȚUL BOTOȘANI

8. La parohia Coșula vacant prin transferarea cânt. V. Șchiopu în 1940.

9. La parohia Dorobanți vacant prin pensionarea cânt. Gavril Vasiliu.

10. La parohia Gorbănești vacant prin pensionarea titularului Gh. Răuțu.

11. La parohia Răchiți vacant prin transferare la parohia Roșiori a cântărețului I. Uliciuc.

12. La parohia Stănești post nou înființat.

13. La parohia Tomești post nou înființat.

14. La parobia Victoria nou înființat.

JUDEȚUL DOROHOI

15. La parohia Grigore Ghika Vodă vacant prin hirotonia în diacon la 1 Martie 1945 a cânt. Anania Roșca.

16. La parohia Petricani un post vacant prin pensionarea pe 1 Ianuarie 1945 a cântărețului Vasile Hudescu.

17. La parohia Plopeni-Borzești, vacant prin transferarea cântărețului Ilie Maximiuc în 1941.

JUDEȚUL NEAMȚ

18. La parohia Bodeștii de Jos, vacant prin trans. cântărețului Ilie Murguleț, la 1 Martie 1940.

19. La parohia Dochia, vacant prin pensionarea pe 1 Septembrie 1945 a cânt. N. Dăscălescu.

20. La parohia Pipirig prin decesul titularului D. Dimitriu la 4 Martie 1936.

21. La parohia Răucești de Jos, vacant prin decesul cânt. Vizitiu.

22. La parohia Socea vacant prin transferarea cânt. Gh. Crăciun la parohia Cândești.

23. La parohia Urecheni două posturi vacante prin decesul V. Dimitriu la 20 Aprilie 1945.

24. La parohia Pogoane, un post de cântăreț nou înființat.

ANUL XXII. IAŞI, MARTIE — APRILIE 1946. Nr. 3—4

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAŞILOR

APARE

SUB CONDUCEREA SECŢIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacţia şi Administraţia: Secţia Culturală, Sf. Mitropolie

ABONAMENTUL PE UN AN 2000 LEI

CUPRINSUL:

PASTORALA de Sf. Paşte adresată clerului şi dreptcredincioşilor de I. P. S. IRINEU, Mitropolitul Moldovei

Inaugurarea Orfelinatului din oraşul Roman. Cuvântările ocazionale ţinute cu acest prilej de P. S. JUSTINIAN Vasluianu

Vizite canonice, de Arhim. D. VELEA

Organizarea Obştei Catedralei şi numirea noului Eclesiarh Mare (Decizie mitropolitană)

Constituirea forurilor monahale de judecată (Decizie mitropolitană)

Realizări pe câmpul pastoraţiei şi al asistenţei sociale (situaţie pe judeţe)

Instrucţiuni pentru restaurarea bisericilor monumente istorice

Mulţumiri publice; ştiri oficiale.

Text:

Hristos a înviat!

IAŞI

TIPOGRAFIA „LUPTA MOLDOVEI", STR. VASILE ALECSANDRI Nr. 3

1946

ANUNT

FABRICA DE LUMÂNĂRI A EPARHIEI IAȘILOR

La fiecare Protoierie de Plasă s'a înființat, cu începere dela 15 Martie a. c., un depozit de desfacerea lumânărilor și cărților de colportaj.

Vânzarea lor se va face numai contra cost.

Cucernicii Preoți sunt rugați să depună la aceste depozite mucurile dela pangare și ceara de albine, strânsă din parohie, primind contra costul lor: 7500 lei kg. de mucuri cu scăderi de 10% ; 16.000 lei kg. ceară cal. II-a și 18.000 lei kg. ceară cal. I-a.

Costul lumânărilor este în funcțiune de prețurile curente la parafină, ceară, bumbac și plata lucrătorilor. Acest preț al lumânărilor va fi comunicat depozitelor.

Pentru toate vânzările și cumpărările se vor elibera acte, pentru a putea fi depuse la gestiunile parohiilor respective.

Orice instrucțiuni sau comunicări se vor transmite prin Protoieriile de plasă.

LIBRĂRIA EPARHIALĂ

In ziua de 15 Martie a. c., se redeschide Librăria Eparhială asortată cu tot felul de cărți de ritual, literatură religioasă, cărți de colportaj, obiecte de cult, veșminte preoțești, imprimate pentru cancelariile parohiale, condici, registre, bugete, conturi de gestiune etc.

Toate comenzile se execută numai contra cost, la prețul zilei.

Toate produsele Institutului Biblic, se găsesc de vânzare la Librăria Eparhială.

Se pot comanda cărți dela orice edituri din țară prin Librăria Eparhială.

IRINEU

din mila lui Dumnezeu

Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei

tuturor clericilor şi dreptmăritorilor creştini ; har, milă şi pace dela Dumnezeu Tatăl iar dela Noi arhierească binecuvântare

„Dacă Hristos n'a înviat, zădarnică este atunci propovăduirea noastră, zădarnică este credinţa noastră".

(I Cor. XV. 14)

Iubiţii mei fii duhovniceşti,

Timpul pregătirii pentru prăznuirea Sărbătorii Invierii Domnului — marele Post — s'a petrecut cu trăirea după rânduiala tradiţiilor cuprinse în sfintele canone statornicite şi poruncite de sobornicestele adunări ale Bisericii Ortodoxe. Creştinătatea se apropie smerită să tălmăcească, prin bucurie duhovnicească minunea neasemuită prin care Dumnezeu — Omul s'a revelat, arătând că boldul morţii, care este păcatul, nu are putere în faţa vieţii veşnice, iar porţile iadului nu au putut încătuşa pe Cel fără prihană.

Invierea Domnului, „al praznicelor praznic", este o urmare firească a credinţii în nemurirea sufletului: *„căci dacă Hristos n'a înviat, zădarnică e atunci propoveduirea noastră, zădărnică e credinţa noastră".* (I.Cor.XV,14). Moartea nu e altceva decât hotarul despărţitor al lumii pământeşti de cel al lumii veş-

nice. Ea reprezintă mărturia vădită, că păcatul a stricat aşezământul trupului alcătuit la creaţie, căci omul *putea să nu moară* dacă asculta de voia lui Dumnezeu. Neascultând singur şi-a strivit favoarea nemuririi, cu care sunt împodobite cetele îngereşti.

Lipsit de legătura firească cu Dumnezeu, omul a orbecăit în întuneric. Conştiinţa păcatului, mereu trezită de puterea morţii asupra trupului, l-a îndemnat pe omul călcător al poruncii dumnezeeşti, neavând lege, din fire să-şi fie singur lege.

Păgânitatea, din vechime, căuta să găsească drumul care s'o călăuzească spre o împăcare cu Dumnezeu, însă sforţările ei se arătau prea slabe pentru a vindeca rana morală, deschisă de protopărinţii noştri. In felurite chipuri s'au manifestat aceste încercări, de multe ori ideea de ispăşire îmbrăcând forme nepotrivite cu demnitatea omenească. Oricum firul credinţii în nemurire nu s'a întrerupt, el fiind mereu întărit de nădejdea restaurării omului în drepturile şi prerogativele lui, nădejde în care au adormit patriarhii şi profeţii Vechiului Testament. Setea de împăcare a omului cu Dumnezeu a fost alimentată de credinţa religioasă, *credinţa care e adeverirea celor nădăjduite şi dovedirea lucrurilor celor nevăzute.* (Ev.XI.1).

Iubiţii mei fii în Domnul,

Praznicul Invierii Domnului îndreptăţeşte imensa bucurie ce cuprinde inimile drept credincioase, prin faptul că ceeace omenirea a dorit s'a împlinit: restaurarea omului s'a făcut prin jertfa pe cruce a Mântuitorului. Pe când, înainte vreme, păcatele poporului se spălau prin sacrificii de animale — o substituire reală unde numai ideea de păcat şi ispaşă se reliefa —, Mântuitorul şi-a asumat singur greşalele omenirii, *luând chip de rob, care prin Duhul cel veşnic, fără de prihană, pre sine s'a adus lui Dumnezeu, curăţind conştiinţa voastră de faptele cele moarte, să slujească Dumnezeului celui viu*". (Ev.X.14).

Minunea Invierii Mântuitorului nu a rămas taină ascunsă înțelegerii lumii în toate amănunțimile ei. Ea s'a produs ca un fapt istoric, oferind posibilități imediate de verificare atât pentru credincioși cât și pentru cei lipsiți de ancora credinții într'o viață veșnică.

Nu a fost străjuit, mormântul pecetluit, de oastea romană, ca să se cutremure însăși ostașii necredincioși de neputința armelor lor în fața puterii Duhului Dumnezeu ? Nu s'au arătat neputincioase giulgiurile grele ce învestmântau trupul Mântuitorului, numai spre a se mărturisi că viața veșnică nu-i stânjenită de legăturile omenești ? Nu s'a îndoit apostolul Toma de minunea învierii — el care luase parte la multe alte minuni — și a cerut mărturii nedesmințite prin pipăirea urmelor rănilor lăsate de piroane pe palmele Mângâetorului lumii ? Aici, la această mărturie, spiritul de iscoadă și îndoială al omului a fost rușinat nu numai pentru purtarea ucenicului șovăelnic, dar pentru toată necredința veacurilor viitoare. Nu s'a arătat Mântuitorul Hristos ucenicilor Săi, prin ușile încuiete, să le vădească că nu sunt lăsați fără sprijin și, mai ales, să dovedească că impotriva puterii dumnezeești piedicile de orice natură sunt neputincioase ? Nu a petrecut vreme de 40 zile, după Inviere, Invățătorul cu discipolii săi, dovedindu-le prin aceasta că după moarte există o viață plină de responsabilitatea faptelor săvârșite ?

Iată un mănunchi de mărturii hotărîtoare ce ne dau siguranța nedesmințită că „*Iisus Hristos — eri şi azi şi în veci — este acelaş.* (Ev.XIII,8). Lui Hristos cel înviat din morți se cade deci să-i slujim până la sacrificiul vieții, și să-I cântăm la praznicul Invierii Lui imnul de slavă și bucurie : *ziua Invierii — şi să ne luminăm cu prăznuirea şi unul pe altul să ne îmbrăţişăm. Să zicem, fraţilor, şi celor ce ne urăsc pe noi şi să iertăm toate pentru înviere*“.

In adevăr, Sfinții Apostoli privind direct la măreția Invierii s'au înflăcărat de focul credinții, pecet-

luind propăvăduirea evangheliei cu sacrificiul vieţii lor, pentruca lumina adusă în lume să reflecteze armonia desăvârşită din ceruri prin pacea binefăcătoare între oameni.

Iubiţii mei fii sufleteşti,

Lumea care a însetat atâta după adevăr, dreptate şi pace, chiar după restaurarea omului prin jertfa Mântuitorului, s'a abătut dela calea dreptei credinţe. Deşi Domnul Hristos a spus : *Eu sunt calea, adevărul şi viaţa,* mulţi nu au dat ascultare acestor slove dumnezeeşti. Dorul de înavuţire pe seama altora, de a răşlui bunuri ce nu i-au aparţinut, de a răpi dreptul la existenţă — de care trebue să se bucure atât indivizii cât şi popoarele — a împins lumea pe povârnişul războaielor.

Incăerările au fost sângeroase, cu osebire cele din vremurile ce le-am petrecut. Numai depe urma războiului ce s'a sfârşit, câtă suferinţă nu s'a abătut pe capul fiecăruia, ce distrugeri de cultură şi civilizaţie ?!

Dacă omenirea ar adânci adevărurile religioase, care afirmă frăţietatea tuturor, ca făpturi ale aceluiaş Părinte, că din bunurile pământeşti toţi au dreptul să se înfrupteze prin munca cinstită; că omenia este fructul cel mai ales al dragostei creştine, atunci ea nu s'ar mai sbuciuma şi nu ar mai suferi.

Noi să întoarcem privirea la traiul nostru de toate zilele, să ne cercetăm credinţa şi să o punem în cumpăna faptelor ce le săvârşim. Am îndrumat pe calea adevărului pe cel rătăcit? Am adăpostit şi mângâiat pe orfanul rămas fără sprijin? Ne-am străduit să smulgem neghina neînţelegerii dintre fraţi şi am propăvăduit armonia între neamurile conlocuitoare în statul românesc ?

Căci cu ce fel de bucurie sărbătorim Sfânta Inviere a Mântuitorului, când multe din faptele creşti-

nilor dovedesc o neînțelegere a sacrificiului păcii și al împăcării adus de Fiul lui Dumnezeu pentru întreaga omenire ?! Credința noastră să fie prisositoare de roade duhovnicești, ca în cuget curat să mărturisim puterea dragostei, cu salutarea creștinească :

Hristos a înviat !

Darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să vie cu voi cu toți, Amin.

Dată în reședința Noastră Mitropolitană din Iași, pentru praznicul Invierii Domnului din anul mântuirii 1946.

† I R I N E U
Mitropolitul Moldovei și Sucevei

N.B. Această epistolă pastorală se va citi de către c. preoți în ziua I sau a II de Paște.

INAUGURAREA ORFELINATULUI DIN ORAŞUL ROMAN, SUB EGIDA ORGANIZAŢIEI APARAREA PATRIOTICĂ

— Cuvântările P. S. Justinian —

Grija pentru ocrotirea orfanilor, în special, şi a celor nevoiaşi în general a fost o permanentă problemă a Bisericii legată de realităţile sociale.

Mila creştină a fost acea virtute socială care a dărâmat despotismul antichităţii şi a dat posibilitate de trai celor robiţi. Spre deosebire de legile culturale ale păgânismului care specificau ce anume jertfe de animale—sau chiar şi de oameni — să se aducă zeităţilor inerte, învăţătura creştină a căutat să pună accentul pe jertfirea proprie pentru aproapele căzut în suferinţă. Egalitatea între oameni ca fiii aceluiaşi părinte, a promovat lupta pentru restaurarea demnităţii umane.

Ce au însemnat agapele creştine, în epoca de aur a Bisericii, decât o împărţire firească a bunurilor materiale şi a celor lipsiţi de favoarea de a se fi născut bogaţi.

Problema asistenţei sociale a rămas pe planul actualităţii în orice vreme, deşi condiţiile structurale ale societăţii s'au schimbat în diferitele epoci ale istoriei, după felul de guvernământ.

Şi astăzi, când ne aflăm în mijlocul unei lumi civilizate, asistenţa socială se cere a fi îndeplinită cu mai mult avânt, căci războiul a adus după sine grele şi nemăsurat de multe răni în massele populare.

Biserica nu şovăieşte de a-şi îndeplini rolul de îndulcirea nevoilor ce-apasă poporul.

Statul, cu cârmuirea lui politică, are la îndămână organizaţii de asistenţă, fie afiliate pe lângă departamentul Ocrotirilor

Sociale, fie alte organizaţii, cum e Apărarea Patriotică, în care iniţiativa particulară este sprijinită cu însufleţire, ca activitatea ei să stimuleze massele populare la o muncă rodnică de sprijin reciproc. Prea Sfinţitul Justinian, încă dela chemarea la arhierat, ca Vicar al Sfintei Mitropolii a Moldovei şi Sucevei, şi-a fixat ca punct central al activităţii programatice cel al *asistenţii orfanilor de război.* Deaceea a şi acceptat o sinceră colaborare cu organizaţia *Apărarea Patriotică,* fiind ales Preşedinte al Regionalei Moldova, numai ca efortul depus pe tărâmul asistenţei orfanilor, văduvelor şi invalizilor să fie cât mai cuprinzător şi salutar.

Dând dispoziţii de organizarea asistenţei în parohii, fie alcătuind comitete parohiale, fie sprijinind comitetele Apărării Patriotice, lucru dinamizat de Prea Sfinţia Sa, se vădeşte din zi în zi ca un edificiu zidit pe o temelie sănătoasă.

Pentru venirea în ajutorul orfanilor, graniţele Arhiepiscopiei Iaşilor nu au constituit un zid despărţitor căci suferinţa este şi în alte eparhii tot atât de acută ca şi la noi.

Deaceea Prea Sfinţitul Justinian, în calitate de Preşedinte al Apărării Patriotice, Regionala Moldovei, a făcut vizite la Bacău şi Roman unde se găsesc în stare de bună funcţionare aşezăminte de asistenţă ale Apărării Patriotice.

La inaugurarea celui de a şaisprezecelea cămin de orfani, întemeiat de Apărarea Patriotică în oraşul Roman, Prea Sfinţia Sa a luat parte, deşi lucrările de gospodărie ale Arhiepiscopiei îi reclamau prezenţa la Reşedinţă. O dispoziţie privitoare la gospodărie mai poate fi amânată, dar scăparea celor fără sprijin din ghiarele frigului şi ale altor mizerii nu poate fi dosită, fără să se prejudicieze viitorul neamului.

Deaceea în ziua de 24 Februarie, în toiul iernii riscând orice neplăcere de călătorie, Prea Sfinţitul Justinian s'a grăbit să ia parte la inaugurarea Orfelinatului Apărării din oraşul Roman. Oboseala i-a fost răsplătită cu mulţumirea că a găsit acolo o realizare constructivă a organizaţiei Apărării Patriotice, la conducerea căreia se află P. S. Sa dimpreună cu alţi oameni destoinici, pătrunşi de spiritul de luptă şi jertfă pentru aproapele strivit de nevoi.

Orfelinatul se găseşte subt conducerea distinsei doamne M. Petrovici, cunoscută ca animatoare a luptei pentru democraţia şi sprijinirea masselor populare. Alături de Domnia Sa, un nu-

meros grup de doamne au sprijinit creierea acelui aşezământ pentru orfani în oraşul cu atâtea amintiri istorice.

Inaugurarea s'a început cu o slujbă religioasă oficiată de Prea Cucernicul Preot Nițu, renumit prin aleasa lui cultură clasică.

După tradiționala slujbă d. Gh. Porcescu, primarul oraşului, — care este şi preşedintele comitetului de conducere al orfelinatului—a făcut o amănunțită dare de seamă, în care a narat greutățile ce le-a întâmpinat şi sprijinul ce l-a căpătat dela Regionala Apărării Patriotice până ce a reuşit să pună orfelinatul în funcțiune. A menționat sarcinile ce le-au avut responzabilii organizatori şi felul în care fiecare s'a achitat, aducându-le mulțumiri publice.

Fiind rugat a luat cuvântul, Prea Sfințitul Justinian a spus printre altele:

„Este a treia oară când paşii mei se opresc în oraşul Roman, cetatea muşatină. Intâia dată am poposit în drum spre Pângărați, unde mă duceam să cercetez posibilitatea înființării unui orfelinat la mânăstirea Pângărați, a doua oară în călătoria spre Bacău unde am mers să inspectez unitățile de asistență ale Apărării iar acum am venit să asist la inaugurarea orfelinatului de subt egida Apărării, la temelia căruia s'a pus atâta muncă şi abnegație.

Taina problemei orfanajului mi-a fost deslegată de către părinții mei, care, cu spiritul lor neîntinat de alte preocupări decât aceea de a face binele pentru binele în sine, au crescut subt strașina casei trei copii orfani dela primul război mondial. Am repetat şi voi repeta mereu această faptă creştinească nu ca un elogiu adus părinților mei, deoarece ştiu că ei nu au umblat după cuvinte de slavă în traiul lor de curățenie morală, ci caut să reliefez actul lor ca izvorît dintr'o conştiință trează pentru datoría de a sluji pe aproapele căzut în suferință. E în tradiția poporului nostru să se arăte omenia, nu ca un rezultat al unor principii de dialectică ci ca un reflex al simțimintelor curate de trăire religioasă.

Poporul nostru are sădit în suflet cuvintele Scripturii prin perceptul că „nu trebuie să-şi pună nădejdea în boierii şi în fiii celor aleşi“ în opera de ajutorare, din faptul că ma-

joritatea celor bogaţi nu consimt a ceda din prisosul avutului lor celor mulţi şi nevoiaşi. Averile se adună din spiritul egocentrist, din acel spirit în care individualismul nesocoteşte interesele colectivităţii. Puţin îi pasă bogatului că la uşa lui poate îngheţa de frig un sărman, şi gândul lui nu va fi tulburat cu nimic, chiar dacă i se va spune că în cutare bordei zac pe laviţă, înveliţi în zdrenţe, copii rămaşi fără sprijinul părintesc. Noi nu aducem învinuiri sufletelor caritabile dar înfierăm purtarea multora care nu răspund la chemarea vremurilor, când rănile lăsate de război încearcă greu cele mai multe din familiile moldovene. Iar dacă fapta creştinească a părinţilor mei ar fi pusă în practică, de către oamenii mai înstăriţi, problema orfanajului s'ar rezolva mult mai uşor cum nădăjduim s'o rezolvăm în cuprinsul Arhiepiscopiei Iaşilor, cu sprijinul preoţimii.

De unde a venit acel indiferentism pentru problemele asistenţei ? De unde decât din dorul de înavuţire al unora, de care am amintit, dar şi din lipsa acelui simţământ de maternitate care s'a transplantat la noi în oraşe, fie din modă fie din constatarea că femeia fără copii poate duce o viaţă mai uşoară, mereu pregătită pentru delectare şi huzur. Căci nu e lucru ascuns pentru ochiul chiar şi neatent, că unele din doamnele noastre găsesc o splendidă plăcere, şi din care-şi fac un punct de onoare, de a ieşi la plimbare cu cânii pe stradă, înzorzonaţi cu fel de fel de fonde şi fioncuri, cu zgarde aurii, manifestând o grijă nejustificată pentru aceste animale domestice cărora le angajează şi servitori pentru îngrijirea zilnică.

Protecţia animalelor este legiferată, dar nu trebuie să depăşească limita bunei cuviinţe, când zeci de mii de copii au rămas fără căldura părintească şi care copii imploră duioşia unui glas de alinare.

Nu ar fi mai normal şi mai sănătos, în acelaş timp, ca spiritul de jertfelnicie al femeiei romănce să fie îndreptat spre protecţia copilului decât pentru o felină sau un câne fie el de rasa cea mai rară şi aleasă ? Cum, oare viitorul unui neam se poate rezema pe acest gust şubred, de a da prioritate protecţiei şi asistenţei grijulii unor ani-

male, desigur folositoare pazei gospodăriei, şi a lăsa fără hrană, fără îmbrăcăminte, fără putinţa de luminarea minţei, atâtea vieţi fragede nevinovate de tragedia războiului?

Această lipsă de cumpănire, între ceeace este permanent valabil ca sarcină socială şi ceeace este fluctuant şi legat de capricii personale, trebuieşte să dispară, când vigoarea poporului intră în joc. Braţele de muncă, creaţiile în domeniile de ştiinţă şi artă, industriile şi arsenalele de idei călăuzitoare peste decenii vor fi cerute din mijlocul acestor copii pe care ne străduim să-i creştem în bune condiţii de sanatate şi educaţie.

Şi când Apărarea Patriotică, organizaţie de luptă democratică şi asistenţă socială, depune eforturi atât de mari, nu merită să fie susţinută pentru scopuri atât de înalte? Este mai de folos indiferentismul social, deghizat subt felurite justificări, sau susţinerea unei acţiuni de asistenţă unde spiritul de solidaritate cetăţenească se căleşte pentru a înfrunta suferinţa şi lipsa?

Răspunsul nu trebuie ocolit ci afirmat cu claritate şi hotărîre: toată lumea să se incadreze în acele aşezăminte ce urmăresc ridicarea masselor populare şi să deteste pe cele ce împiedică lumina şi dreptatea de a fi puse în slujba obştii.

Noi binecuvântăm realizarea acestui orfelinat şi aducem mulţumiri atât în numele Bisericei cât şi al Regionalei Moldovei, Apărarea Patriotică, tuturor celor ce s'au aşternut, cu gândul, cu fapta şi îndemnul la scăparea acestor copii din ghiarele mizeriei.

Iar voi, copilaşi, priviţi în jurul vostru şi întipăriţi-vă în inimă chipul celor ce stau alături de voi, ca la vreme potrivită să le arătaţi recunoştinţa prin faptele voastre, căci dragostea părintească o veţi găsi în cei ce conduc orfelinatul şi vă dau vouă buna creştere şi îngrijire".

După solemnitatea inaugurării Prea Sfinţitul Justinian a mângâiat pe micuţii orfani, ca un părinte duios pentru cei oropsiţi.

Dela orfelinat asistenţa a plecat la Seminarul „Sf. Gheorghe" unde urma să se dea un festival, manifestare culturală interpretată chiar de copii.

Aici erau de faţă reprezentanţii tuturor autorităţilor civile şi militare printre care se remarcă d-nii generali Filip Agricola şi Paul Leonida, prefectul judeţului, primarul oraşului, directorul Seminarului, mulţi profesori secundari, etc.

Deşi Prea Sfinţitul Justinian nu era pus în curent cu acest festival — probabil în semn de surpriză — în faţa unui public atât de numeros şi care, în mare parte, nu asistase la inaugurare, a fost insistent rugat să ia cuvântul şi să lămurească rolul Apărării Patriotice în asistenţa socială. Cuvântarea Prea Sfinţiei Sale, a ţinut loc de conferinţă de deschidere a festivalului... Redăm mai la vale, punctele principale din cuvântarea rostită:

Domnilor reprezentanţi de autorităţi
Onorată asistenţă:

Nu m'am aşteptat — şi dece n'aş mărturisi-o dela început! — să iau cuvântul la intervale atât de mici, de două ori, şi în legătură cu acelaş eveniment. Eu nu sunt orator, deşi îmi place să ascult un discurs alcătuit după regulele cerute de acest dificil gen literar. Recunosc că sunt un caracter eminamente practic unde cuvântul se transpune prin fapta palpabilă şi nu prin stil sau artificiu literar. Aparţin deci grupului de oameni la care gândul se exprimă prin acţiune şi nu la acel fel de oameni din care ideile se conturează în forme ademenitoare ca vestmânt literar, dar care trebuiesc desăvârşite tot de oamenii de acţiune.

Ca atare, regret că multora dintre Dvs. nu le voiu da prilejul unei delectări oratoriale.

In schimb, nădăjduiesc să schiţez orizonturi din care să rezulte anumite puneri la punct ale unor probleme ce par a da loc la controverse, în materie de asistenţă socială.

Orfelinatul de azi este întemeiat de organizaţia Apărarea Patriotică. Este un lucru vădit pentru toţi, dar nu înţeles de toţi. Dece spun neînţeles de toţi? Pentrucă mulţi au rezerve faţă de Apărarea Patriotică socotind-o ca pe o organizaţie politică şi ca atare au rezerve şi în ce priveşte scopurile ce le urmăreşte.

Indoiala şi confuzia — de le pot numi aşa — provine din faptul că nu toţi înţeleg *noţiunea* cuvântului *politică*.

Politica, onorată asistenţă, *înseamnă arta de a face binele prin conducere de stat,* iar în sensul în care se guvernează la noi prin regimul democratic, *politica este arta prin care se urmăreşte binele poporului.*

Dacă înainte vreme prin politică se înţelegea simplu *arta de a guverna*, fără să se fixeze scopul acestei guvernări, de multe ori guvernanţii instrumentau această artă numai în folosul unor cercuri restrânse, azi scopurile politice sunt lămurite şi date în mâna poporului şi pentru popor. Cel care se foloseşte de binefacerile politice este poporul, mulţimea, de aici şi cuvântul democraţie — conducerea poporului.

Dela 23 August 1944 s'a instaurat regimul democratic care în alcătuirea lui de Front Naţional Democratic a dat expresie noţiunei de *politică* în felul în care l-am tălmăcit.

Apărarea Patriotică este o organizaţie politică ? Desigur, că da. Ea este o organizaţie politică pentru susţinerea democraţiei şi stârpirea fascismului, căci ea îşi trage sensul politic tot din acelaş izvor al regimului democratic.

Apărarea Patriotică prin faptele ei susţine *arta de guvernare prin care se face bine poporului.* Ea a luptat, în ilegalitate, pe timpul prigoanei dictatorilor iar acum are structură legală, cu statute şi recunoscută ca persoană juridică. Deci este o organizaţie democratică şi ca atare are şi scop politic. Dar Apărarea Patriotică are şi un scop social. Lupta ei se îndreaptă pentru a lecui rănile lăsate de război, fie spirituale — morale fie fizice şi materiale.

Ea stă în fruntea aşezămintelor de reconstrucţie a ţării, ca organizaţie de iniţiativă particulară ce sprijină cu tărie instituţiile patronate de guvern.

Ce vină deci se poate găsi Apărării din acest punct de vedere ? Că vine în ajutorul orfanilor, văduvelor, invalizilor şi deportaţilor ? Poate fi socotită aceasta o vină, că Apărarea ridică pe om la treapta de omenie şi caută să stârpească ura şi vrăjmăşia, păcate care au dus omenirea la dezastru ? Tocmai lucrurilor celor mai nobile, interesaţii caută să le dea o altă tinctură decât cea reală.

Dar oare guvernele din trecut n'au avut organizaţii

de asistență pe care le-au sprijinit și, în același timp, au avut sprijinul lor ? Ce a fost altceva *Patronajul* decât organizație de asistență, care mergea pe linia conducerii de stat dictatorială ?

Vasăzică, nevoia de a da asistența poporului nu apare odată cu Apărarea Patriotică,—Biserica o practică de 2000 ani—numai că această organizație a lărgit acțiunea la masele populare — în sensul politic de a guverna democratic, și nu a rămas la înșghebări de paradă sau la cercuri restrânse.

Ea, Apărarea Patriotică, este o organizație de masse și în sensul asistenții și în sensul politic, căci în regimul democratic politicul se găsește interferat în orice acțiune. Fenomenul acesta este atât de limpede, încât și orbilor li se poate transmite pe căile auzului prin freamătul mulțimelor. In regimul democratic politica nu este un privilegiu acordat câtorva, ci de acest privilegiu se bucură toată lumea. Democrația a transformat privilegiul guvernării, în dreptul de guvernare.

S'a spus—mai pe șoptite—că Apărarea Patriotică este o organizație paracomunistă, adică afiliată Partidului Comunist Român.

Eu nu înțeleg dece se aduc învinuiri unor organizațiuni politice sau aderenților lor, când însuși Majestatea Sa Regele și Patriarhul Țării dau cinstea cuvenită bărbaților noștri de stat, aparținând Partidului Comunist sau Socialiștilor.

Ca arhiereu, eu nu fac politică, dar nu pot să ocolesc sau să dosesc adevărurile ce trebuiesc spuse răspicat. Partidul Comunist sau Socialist, sunt partide de guvernământ, lucrează cu Coroana, contribuie la promovarea binelui obștesc, deci de ce să le fie pusă la îndoială buna credință în arta guvernării ?

Dacă Factorul constituțional lucrează și onorează aceste partide, atunci ponegrirea apare ca o insultă, ca o injurie condamnabilă. Nu se clădește nimic sănătos pe diversiuni și ponegriri.

Eu nu caut să îndreptățesc decât acțiunea ce concordă cu principiile evanghelice, dar nu pot să nu demasc firul minciunii chiar când el se țese pe câmpul politic.

Dacă am tăcea, — şi ca arhiereu n'am dreptul să ascund adevărul — atunci s'ar redita guvernările dictatoriale, în care mulţimea ar fi iarăşi mânată ca o turmă spre iobăgie.

Impotriva acestor tendinţe luptă şi Apărarea Patriotică, şi, ca atare, lupta ei este indreptăţită.

Mi s'a adus la cunoştinţă de unii preoţi că şoaptele binevoitoare îmi acordă o deosebită atenţie, dându-mi şi o culoare de purpură bizantină, socotind prin aceasta că mi-ar aduce prejudicii morale. Dece să fiu eu supărat pe asemenea şoptitori, când chiar Sfinţilor Apostoli, ucenici direcţi ai Mântuitorului, li s'au adus învinovăţirea că au practicat comunismul, atât prin felul colectiv de viaţă cât şi prin agapele ce le-au pus în slujba mulţimelor înfometate.

Ideile de progres, de dreptate şi libertate nu pot fi strivite cu şoapte, când pentru îndeplinirea lor s'au făcut hecatombe de jertfe.

Ca arhiereu sunt slujitor al Bisericii Ortodoxe şi aparţin, prin servirile harice, poporului ce-l păstoresc. Fenomenele politice le coordonez cu permanenţele Bisericii, ca mântuirea masselor populare să fie asigurată şi aici şi dincolo de vremelnicie. Deaceea am dat dispoziţia ca preoţii noştri, să conlucreze cu Apărarea Patriotică şi alte organizaţii similare, pe tărâmul asistenţii fără să le impun vre-o silnicie de directive politice, deoarece copilul orfan a fost victima tocmai dintr'o interpretare obtuză a artei politice.

Chiar în jurul Apărării Patriotice din Roman s'a creat atmosfera de suspiciune din pricină că în fruntea celor ce se îngrijeau de asistenţa orfanilor se găseşte o distinsă doamnă, soţia unui fruntaş om politic din regimul democratic. Poate constitui o vină, că o doamnă se sacrifică pentru asistenţa copilului? Dece nu-şi ia altă doamnă această sarcină, cu acelaş dezinteres personal, ca actuala responzabilă a asistenţii, şi nu se va supăra nimeni din cei ce susţin F. N. D. că şi alte persoane se găsesc la datorie pentru binele obştei poporului.

Apărarea Patriotică n'a pus graniţe participării şi altor persoane la opera de asistenţă. Dimpotrivă, ea a cerut aju-

torul tuturor cadrelor ce au lucrat până acum în cadrele asistenţii — ca specialişti, fie la Patronaj fie la Operele Sociale, numai să nu militeze pentru idei nefaste ale regimurilor dictatoriale.

Opera Apărărei se desăvârşeşte la lumina zilei şi poate fi verificată de oricine în rezultatele ei.

Deaceea, Noi am apelat la preoţi şi învăţători, ca cei doi factori permanenţi de lumină şi de ajutorarea poporului, să conlucreze cu organele Apărării spre a se putea realiza un scop social atât de măreţ: *vindecarea rănilor războiului.*

Nu trebue uitat principiul evanghelic „tuturor toate le-am făcut, ca pe toţi să-i dobândesc" adică am înţeles străduniile tuturor pentru salvarea orfanilor şi altor suferinzi.

Biserica va fi la datorie. Am căutat să lămuresc aceste poziţii de colaborare ale Apărării cu Biserica, ca toată lumea să aibă o evidenţă clară de felul cum stau lucrurile în realitate.

Cu aceste spuse, noi elogiem munca depusă pentru ocrotirea orfanilor din Roman şi binecuvântăm şi pe cei care se vor afilia la această operă în viitor".

După cuvântarea Prea Sfinţitului Justinian a urmat desfăşurarea programului festivalului, alcătuit din jocuri naţionale şi o scenetă cu textul adecvat stimulării operei de asistenţă.

Asistenţa a aplaudat voioşia orfanilor ce se simţeau încălziţi de dragostea tuturor.

Inainte de a părăsi Romanul, Inalt Prea Sfinţitul Justinian, a făcut o vizită de protocol Prea Sfinţitului Episcop Lucian Triteanu, cu care s'a întreţinut asupra diferitelor probleme sociale şi bisericeşti.

Prezenţa Prea Sfinţitului Justinian la inaugurarea orfelinatului din Roman, a însemnat un nou imbold de muncă pentru cei încălziţi de dragostea viitorului neamului.

CRONICAR

VIZITE CANONICE

In ziua de 24 Martie a. c., Prea Sfinţitul Justinian Vasiluianu, Vicarul Sf. Mitropolii, a vizitat biserica parohială, din satul Bârnova.

Insoţit de Prea Cucernicia Sa Preotul Constantin Nonea, consilierul referent al Secţiei Culturale şi Arhim. D. Velea a pornit, dimineaţa, spre vechea şi istorica biserică „Mânăstirea Bârnova" ctitoria lui Miron Barnovschi.

Această ctitorie, altădată era populată cu călugări care zi şi noapte înălţau rugăciuni către cel a tot puternic, cerând ajutorul lui Dumnezeu pentru creştinii ce veneau şi se îmbisericeau aici,—precum şi pentru iertarea păcatelor şi veşnica odihnă a ctitorilor acelui lăcaş dumnezeesc.

Acum, biserica a fost găsită plină de popor, iar preotul Vasile Lazăr îmbrăcat în sfintele odăjdii, săvârşea Sfânta Liturghie.

Măreţul lăcaş şi astăzi are acelaş farmec ca şi în trecut, înconjurat de jur împrejur cu ziduri de piatră, în mijlocul cărora străjuieşte neclintită biserica, care a fost găsită de ajuns de îngrijită şi bine păstorită.

Prea Sfinţitul Justinian a vizitat toate încăperile din incintă, beciurile şi toate hrubele ce foloseau pentru adăpost domnitorilor, în timpuri de restrişte.

A intrat şi în casa parohului, împărtăşindu-i binecuvântări familiei şi copilaşilor, după care a făcut şi o vizită P. C. Preot Neculai Donos, profesor pensionar al Seminarului Veniamin Costache din Iaşi, care locueşte în apropierea bisericei Bârnova, şi care şi acum se ocupă cu studierea cărţilor de cultură teologică şi profană.

De această vizită blândul şi tăcutul nostru profesor, preotul Nicolae Donos a fost adânc emoţionat, mai ales că acolo Cucernicia Sa trăeşte viaţă de mânăstire.

După aceasta, Prea Sfinţia Sa s'a reîntors la reşedinţa mitropolitană, urmând ca odată cu începutul primăverei să revadă şi alte parohii, şi pe preoţii ce le păstoresc, când se va interesa şi de activitatea ce o desfăşoară preoţimea în asistenţa socială, care este aşa de imperios cerută, în aceste vremuri.

DIONISIE VELEA
Arhimandrit, Exarh al Mânăstirilor

Organizarea Obştei Catedralei şi numirea noului Eclesiarh Mare

I R I N E U

Din mila lui Dumnezeu

Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei

D E C I Z I U N E No. 89

– Având în vedere referatul Preaf Sfinţitului Justinian Vasluianu, Vicar al Sfintei Mitropolii, înregistrat la Nr. 4288 din 30 Martie 1946, pe care noi l-am aprobat întru totul deoarece cuprinde propuneri temeinice pentru organizarea obştei mânăstireşti dela Catedrala Sfintei Mitropolii;

– Având în vedere că traiul şi organizarea vieţuitorilor monahi dela Catedrala Mitropolitană trebuie să fie pildă celorlalte unităţi monahale din cuprinsul Arhiepiscopiei;

– Având în vedere că viaţa duhovnicească a monahilor din serviciul Catedralei trebuie îmbinată cu o reglementare a muncii lor, fiecare monah trebuind să presteze ascultarea ce i s'a încredinţat, ca astfel rugăciunea şi munca să fie înfrăţite: munca spre legătura noastră cu pământul şi bunurile lui iar rugăciunea spre legătura noastră cu infinitul şi veşnicia, unde aşteptăm toţi răsplătirea divină a gândirilor şi acţiunilor ce le-am săvârşit;

– Având în vedere că rânduiala serviciilor divine dela Catedrala Mitropolitană trebuesc îndeplinite cu rânduiala şi ordinea desăvârşită, dat fiind cadrul solemn în care se săvârşesc, atât în zilele de lucru cât şi în sărbători;

– Ţinând seama că gospodăria exterioară din curtea Catedralei, a bisericilor filiale şi a metoacelor mânăstireşti din Iaşi se cuvine să fie pilduitoare pentru un oraş de importanţa culturală cum este capitala Moldovei;

Pentru îndeplinirea celor enumerate mai sus.

D E C I D E M

1. Se constituie obştea vieţuitorilor monahi dela Catedrala Mitropolitană, dela bisericile filiale ale Catedralei, şi dela metoa-

cele aflătoare în Iași, după rânduiala prevăzută de canoane și legile bisericești în vigoare a vieții de obște mânăstirească;

2. Intărim ca stareț al acestei obști - fără retribuție bănească - cu data de 1 Aprilie a. c., pe P. C. Arhimandrit Teoctist Arăpaș, licențiat în Teologie cu „magna cum laude". Prea Cuviosia Sa va constitui din soborul obștei Catedralei un consiliu duhovnicesc-disciplinar - un consiliu economic pentru gospodărie și un sobor de judecată a monahilor, monahiilor, ierodiaconilor și ieromonahilor.

Aceste consilii și soboare vor lucra după prevederile art. 99-105 din statutul legei de organizare și art. 311 din regulamentul de procedură al inst. disciplinare și judecătorești.

3. In postul de Mare Eclesiarh al Catedralei Mitropolitane numim, cu începere dela 1 Aprilie a. c., pe P. C. Arhim. Teoctist Arăpaș. Se vor face intervențiile necesare ca postul bugetar de Mare Eclesiarh să fie prevăzut cu același salariu ca cel dela Sfânta Patriarhie.

Prea Cuviosia Sa Părintele Arhimandrit Teoctist Arăpaș, va lua în primire tot inventarul Catedralei Mitropolitane, cuprinzând odoarele, vesmintele, obiectele de cult, etc.

In calitatea de Mare Eclesiarh va răspunde de toate bunurile și odoarele Catedralei, de ordine și disciplină în timpul serviciilor religioase, de liniștea și evlavia cuvenită în timpul Sfintei Liturghii; de curățenia exemplară a bisericii, de înfrumusețarea parcului și a curții Catedralei, ținându-le în perfectă stare de curățenie; de administrarea pangarului, organizarea și alimentarea lui, cu lumânări, iconițe și cărți religioase numai dela librăria Mitropoliei și de a stabili și observa ca toți slujitorii să-și îndeplinească oficiile și a nu lipsi dela datorie, fără motive îndreptățite și numai cu învoirea dată de marele eclesiarh; de a rândui serviciile solemne, înafara Catedralei, stabilind, după circumstanțe, ce anume persoane să alcătuiască soborul ce însoțește pe Chiriarh; de a controla serviciile dela filialele Catedralei și gospodăria bunurilor lor; de a inspecta metoacele și a refera asupra purtării viețuitorilor din ele, fie că stau în permanență ca administratori ai metoacelor, fie că monahii sunt numai în trecere sau detașați la studii sau alte servicii: de a se îngriji ca toți monahii să ia masa la trapeză, la ore fixate, unde se va citi

după pravila mânăstirească din Vieţile Sfinţilor sau pericope din Sfânta Scriptură ; de a fixa orele când se închid porţile Catedralei, ca oamenii să nu umble fără rost prin oraş, fără o învoire prealabilă a Marelui Eclesiarh, de a controla ca persoane străine să nu locuiască în curtea Catedralei, fără ştirea Chiriarhului, ca astfel să nu se turbure viaţa de obşte.

4. Odată cu numirea P. C. Teoctist Arăpaş, ca stareţ al Obştei Catedralei şi Mare Eclesiarh, îi acordăm rangul de Arhimandrit pentru a fi înaintestătător în rândul arhimandriţilor fără studii universitare.

Se vor întocmi toate formele către Sf. Sinod, pentru recunoaşterea rangului de arhimandrit, indicându-se studiile universitare şi atribuţiile administrative ce i s'au încredinţat de Noi pentru bunul mers al vieţii bisericeşti din preajma scaunului Chiriarhal.

5. Noul stareţ şi mare eclesiarh al Catedralei ne va prezenta propuneri scrise de alcătuirea consiliilor : duhovnicesc, economic şi soborul de judecată, indicând persoanele potrivite pentru fiecare ascultare. Deasemeni va fixa fiecărui monah ascultările ce le are de îndeplinit fie în cadrul serviciului bugetar pe care-l prestează, fie pentru timpul din afara serviciului.

6. Atât în Veşmântarul Catedralei cât şi în Trapeza Obştei se vor afişa orânduirile produse de Marele Eclesiarh şi aprobate de Noi spre a fi cunoscute de toţi cei interesaţi, ca să nu fie temeiu de neexecutare dispoziţiilor date.

7. Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Dionisie Velea, exarhul mânăstirilor, va aduce la îndeplinire această a Noastră Decizie Mitropolitană, punând în cunoştinţă pe tot clerul de mir şi monahal din serviciul Catedralei, dela filiale şi metoace, spre o desăvârşită executare.

Comunicarea se va face scris la fiecare.

Dată în Reşedinţa Noastră din Iaşi, astăzi 1 Aprilie, anul mântuirii unamie nouăsute patruzeci şi şase.

† IRINEU
Mitropolitul Moldovei şi Sucevei

Constituirea forurilor monahale de judecată

I R I N E U

Din mila lui Dumnezeu

Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei

D E C I Z I U N E Nr. 88

— Având în vedere referatul Prea Sfinţitului Justinian Vasluianu, Vicar al Sf. Mitropolii, înregistrat la Nr. 4289 din 30 Martie 1946, al cărui conţinut motivat Noi îl aprobăm în totul;

— Având în vedere că au fost abrogate dispoziţiunile prin care instanţele de judecată bisericească erau suspendate;

— Având în vedere că la mânăstirile şi schiturile din cuprinsul Arhiepiscopiei Iaşilor în afară de consiliile duhovniceşti şi cele economice nu funcţionează *soborùl de judecată* a monahilor, monahiilor, ierodiaconilor şi ieromonahilor cum prevede art. 311 din Regulamentul de procedură şi instanţelor disciplinare şi judecătoreşti;

— Ţinând seamă că Juriul Central de judecată al stareţilor, stareţelor, sincelilor, protosinghelilor şi arhimandriţilor, care funcţionează la Centrul Eparhiei s'a descomplectat, fiind ca şi neexistent:

D E C I D E M

1. Cu începere dela data prezentei Deciziuni va lua fiinţă şi intra în funcţiune la fiecare schit sau mânăstire cu o obşte dela 12 membri în sus, *un sobor de judecată,* formată din trei monahi sau monahii locali, prezidaţi de stareţul lor, la care va veni spre judecată şi monahii şi monahiile din mânăstirile şi schiturile mai apropiate, care nu-şi vor avea obştea legală pentru a se putea judeca la vatra lor.

2. Se instituie cu data de 1 Aprilie a. c. *Juriul Central Eparhial* cu sediul la Sfânta Mitropolie, pentru judecarea stareţilor, stareţelor, sinecelilor, protosincelilor şi arhimandriţilor, care în urma anchetelor sau reclamaţiunilor întemeiate s'au făcut vinovaţi de abateri dela rânduielile canonice şi legale:

In Juriul Central Eparhial de judecată numim următoarele persoane :

Preşedintele juriului:	P. C. Arhim. **Teoctist Arăpaş,** stareţul Obştei Catedralei şi Mare Eclesiarh.
Membrii juriului:	P. C. Arhim. *Vartolomeu Dolhan,* deservent la C-la Mitropolitană.
	P. C. Arhim. *Ghimnazie Boghean,* stareţul Mânăstirei Cetăţuia.
	P. C. Arhimandrită *Evelina Honceru,* stareţa Mânăstirei Agafton.
	P. C. Arhim. *Varahiil Moraru,* stareţul Mânăstirei Durău.
Acuzatorul public :	P. C. Arhimandrit *Dionisie Velea,* Exarhul Mânăstirilor din Arhiepiscopia Iaşilor.
Secretar de şedinţă şi grefier :	Arhidiacon *Ioanichie Grădinaru,* licenţiat în Teologie şi Drept.
Apărător din oficiu va fi :	P. C. Arhimandrit *Narcis Luchian,* licenţiat în Teologie şi doctorand în Drept.

Procedura urmată de Juriul Central de Judecată va fi cea prevăzută din „Regulamentul de procedură al instanţelor disciplinare şi judecătoreşti“ votat de Sf. Sinod în sesiunea din Iunie 1926, sancţionat prin Decretul Regal Nr. 4160 din 29 Decemvrie 1926 şi publicat în „Monitorul Oficial“ Nr. 290 din 30 Decemvrie 1926.

La şedinţele Juriului Central de Judecată nu vor putea asista decât părţile împricinate cu martorii şi apărătorul lor, care nu poate fi decât numai monah, cum şi organul de acuzare.

Sentinţele pronunţate atât de soborul de judecată dela mânăstiri cât şi dela „Juriul Central“, ni se vor prezenta, cu motivările legale, spre a căpăta infirmarea sau aprobarea Noastră, după cum vom aprecia calea dreptăţii ce s'a urmat.

Prea Cuviosul Arhimandrit Dionisie Velea este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei Deciziuni Mitropolitane.

Dată în reşedinţa Noastră Mitropolitană din Iaşi, astăzi 1 Aprilie anul mântuirii unamie nouăsute patruzeci şi şase.

† IRINEU
Mitropolitul Moldovei şi Sucevei

REALIZĂRI PE CÂMPUL PASTORAŢIEI ŞI AL ASISTENŢEI SOCIALE

Sf. Mitropolie a Moldovei şi Sucevei aduce mulţumiri pe această cale, tuturor enoriaşilor din parohiile mai jos menţionate, care din îndemnul credinţei lor religioase, au contribuit cu obolul lor la ajutorarea orfanilor lipsiţi de mijloace materiale precum şi la restaurarea bisericilor şi îmbogăţirea lor cu obiecte de cult.

JUDETUL IAŞI

1. — *Parohia Mădârjeşti.* Consiliul parohial în frunte cu parohul Pr. V. Popescu, epitropii C. Botezatu, P. Gămbuţi precum şi membrii D. Ailuţoaiei, N. Atudosei şi G. Baciu, au colectat în cuprinsul parohiei, cantitatea de 500 kgr. porumb, pe care l-au distribuit în ziua de 21 Ianuarie 1946 la orfanii săraci.

2. — *Parohia Sf. Gheorghe Lozonschi din oraşul Iaşi.* Preotul paroh M. Vâscu, îndemnat fiind şi de P. C. Sa Pr. protoiereu D. Ciolan, a înfiinţat o cantină pentru 25 orfani la Şcoala din Calea Gălăţii. Inaugurarea ei s'a făcut în ziua de 14 Ianuarie 1946, în prezenţa P. C. Sa Pr. Protoiereu D. Ciolan, a d-lui Gr. Carp epitropul bisericei Lozonschi şi delegat al primăriei Iaşi precum şi peste 20 enoriaşi. In această acţiune Pr. M. Vâscu a fost ajutat zi de zi de cântăreţul D. Pohonţu, care a activat cu tot sufletul neprecupeţind timpul şi banii.

3. — *Protoieria Pd. Iloaie.* Comitetele de asistenţă socială întocmite prin stăruinţa preoţilor din parohiile acestei protoierii, au ajutat orfanii cu alimente, rechizite şcolare, încălţăminte precum şi cu suma de 584.790 lei.

4. — *Parohia Pd. Iloaie.* Comitetul de asistenţă socială din îndemnul pr. paroh. V. Lăzărescu a adunat dela enoriaşii acestei parohii suma de lei 188.800 care s'a împărţit la orfanii necăjiţi.

5. — *Protoieria Plăşii Şipote.* Comitetele şcolare comunale din parohiile protoieriei au ajutat orfanii săraci, cu manuale şcolare. Deasemenea preoţii le-au împărţit bani şi alimente.

6. — *Parohia Avântul, din com. Românești.* Comitetul de asistenţă socială, în frunte cu pr. paroh Gh. Bariz a adunat suma de 34.000 care a împărţit-o orfanilor în ziua de 7 Ianuarie 1946.

Deasemenea prin străduania nemăsurată a pr. Gh. Bariz, s'a avut dubla bucurie de a se sfinţi 2 paraclise, unul în satul Ursoaia la 29.XII.1945 şi altul în satul Avântul la 30.XII.1945 la care sfinţire a luat parte P. C. părinte N. Negoiţă şi Pr. Manoilescu-Hoiseşti. Filiala Ursoaia deşi nu are decât 70 case au strâns suma de lei 30.000 din care s'a făcut S. Altar şi împodobit localul de închinăciune. Este de remarcat contribuţia la această lucrare a locuitorilor: Lazăr Maghiran care a dat jumătate din casă, M. Mânceanu, P. Caşcaval, I. Simionescu, Gh. Chirica şi Gherasim Seghediu.

7. — *Parohia Trifeşti.* Pr. subprotoiereu Petre Sinescu, ajutat de comitetul de asistenţă a plasat 9 orfani la orfelinate, 3 orfani la familii cu dare de mână iar pentru 11 orfani de vârstă şcolară s'a creiat cantina sub numele de „praznic şcolar". Acest praznic este oferit de enoriaşii parohiei.

8. — *Parohia Hermeziu.* Comitetul de asistenţă s'a îngrijit ca să ia fiinţă şi în această parohie „praznicul şcolar".

9. — *Parohia Cârniceni.* Prin străduinţa Comitetului de asistenţă 3 orfani necăjiţi primesc masa de 3 ori pe zi la binefăcătorii din parohie.

10. *Parohia Crucea satul Zmeu.* Părintele paroh Ioan I. Preotu, împreună cu epitropii Grigore Tanase, Petre Mateescu şi enoriaşii parohiei, au realizat o reparaţie a bisericii în valoare de 136.000 lei.

Epitropul Petre Mateescu a donat suma de 90.000 lei iar dl. Grig. Tanase a împrumutat parohia pentru acelaş scop, cu suma de lei 357.300.

CANTINA SCOLARĂ DIN PAROHIA ERBICENI

PROCES VERBAL

28 Fevruarie 1946

Sub auspiciile Căminului Cultural „Reîntregirea“ din satul Erbiceni judeţul Iaşi şi în cadrul asistenţei sociale, comitetul format în ziua de 12 Ianuarie 1946, pentru ajutorarea orfanilor de război şi a copiilor complect lipsiţi — comitetui asistenţei sociale întrunindu-se astăzi, am discutat măsurile necesare pentru venirea în ajutorul acestor copii, am hotărît următoarele :

Incepând cu data de 4 Martie a. c,, începutul Postului Mare, un număr de 14 copii săraci — orfani vor lua masa de demează — fie în localul şcoalei Erbiceni, fie în casa donatorului. Masa aceasta li se va da în toate zilele afară de Duminica. Copii vor veni cu strachină şi lingură.

Masa li se va pregăti în casa bunilor creştini şi donatori — iar evidenţa se va ţinea de către dl. înv. Gh. Costăchescu directorul Căminului, care va înştiinţa de aceasta Căminul Cultural „Unirea“ Iaşi.

Pentru care am dresat prezentul.

Paroh şi Protopop de Plasă, (ss) **Pr. Negoiţă**

Inv. dir. (ss) *Gh. Costăchescu*

Invăţători: (ss) *Ştefan Nedelcu*, (ss) *Ştefan Minea*, (ss) *Maria Nedelcu*, (ss) *Maria Minea*, (ss) *C. Costăchescu*, (ss) *Flovia Negoiţă*

Primar, (ss) *T. Moisă*

Medic, (ss) *Dr. Jager*

Epitropi : (ss) *I. Prisacaru*, (ss) *N. Moraraşu*

JUDEŢUL DOROHOI

1.— Parohia Vârful Câmpului. Pr. paroh Eug. Grigorescu, in colaborare cu comitetul de ajutorare şi ocrotirea orfanilor de război, văduvelor de război şi celor lipsiţi, au colectat şi distribuit acestora, precum şi familiilor celor săraci şi suferinzi şi a celor evacuate din Bucovina suma de lei 54.430, alimente, lemne

şi lingerie. In această acţiune de ajutorarea a celor lipsiţi au muncit cu multă râvnă Pr. Eug. Grigorescu, d. Dumitru Tinbeă, d-nele Veronica Gh. Berbecaru, Elena Sfichi, Magdalena Tuca, Tasia Huţanu şi Maria Ursu.

2.— Parohia Zvorâştea. Din iniţiativa pr. paroh Pr. Sofronie, în ziua de 30 Ianuarie a. c., s'a organizat o serbare cu un cor de 60 persoane, iar seara un bal în folosul celor lipsiţi de mijloace şi a orfanilor. In această acţiune a dat concursul la serbare şi d-na institutoare Antoaneta Culiuc. S'a totalizat un venit de 600.000 lei, dintre care 300.000 lei au fost întrebuinţaţi pentru cheltuelile de organizare, iar ceilalţi 300.000 lei sunt destinaţi pentru ajutorarea orfanilor şi celor necăjiţi.

3.— Protoieria plăşii Mihăileni. Protoiereul Petre Grigoriu, care păstoreşte parohia Dobrănăuţi, împreună cu consiliul parohial din această parohie, a făcut o colectă publică înaintea Sărbătorilor şi anume 180 kgr. grâu şi 55 kgr. porumb. Din această cantitate s'a trimis organizaţiei „Apărarea Patriotică" 55 kgr. grâu şi 8 kgr. porumb, iar restul s'a împărţit la orfanii lipsiţi de mijloace.

Preotul P. Grigoriu, a mai dăruit şi 20.000 lei şcolii primare din localitate pentru a cumpăra daruri copiilor săraci şi a împărţit orfanilor toate ofrandele primite dela cei cu dare de mână.

Vrednici de laudă în opera de ajutorare a orfanilor şi celor lipsiţi mai sunt şi preoţii D. Anton dela parohia Mihăileni, care după ce a realizat suma de 200.000 lei dela o serbare, a colectat alimente şi obiecte de îmbrăcăminte şi le-a distribuit familiilor sărace; Mihai Enache dela parohia Vf. Câmpului, C. Filipeanu dela parohia Lozna, Aurel Teodoru dela parohia Dealu şi M. Ungureanu dela parohia Dersca I şi Har. Şoiman dela parohia Ionăşeni şi Victor Fădur dela parohia Dersca, care s'a distins prin predarea cu rezultate foarte bune a învăţământului religios.

JUDEŢUL NEAMŢ

1.— Sf. Mânăstire Bistriţa din comuna Tarcău, la intervenţia ce a făcut cu raportul Nr. 181 din 22 Oct. 1945, Majestatea Sa Regele Mihai I, a binevoit să doneze Sf. Mânăstiri, cantita-

tea de 100 m. c. buşteni de brad legaţi în plute dela Domeniile Coroanei Bicaz şi Borca, jud. Neamţ.

2.— Protoierea plăşii Tg. Neamţ. Comitetul de asistenţă din Tg. Neamţ în colaborare cu Apărarea Patriotică au colectat 1400 kgr. făină de porumb care a distribuit-o pe parohii la orfani şi văduve de război. Deasemenea au adunat bani ajutând şcolile.

3.— Protoieria jud. Neamţ. Protoiereu pr. M. Gavrilescu în colaborare cu preoţii, diaconii şi cântăreţii din Piatra-Neamţ, au organizat slujbe religioase în fiecare Miercuri seara, prin rotaţie săptămânală, în toate bisericile din oraş. Din sumele adunate la pomelnicile dela slujba Litiei s'a colectat pentru ajutorarea orfanilor de război între 19 Septembrie 1945 şi 23 Ianuarie 1946 suma de 257.014 lei.

Dela 23 Ianuarie 1946 până la 11 Martie 1946 s'a realizat tot din aceste pomelnice suma de 195.326 lei, cu care s'au cumpărat cărţi religioase morale. Cărţile s'a distribuit credincioşilor prezenţi la aceste slujbe, în mod gratuit.

Comitetele parohiale de Asistenţă Orfanilor au colectat în cursul lunei Fevruarie suma de 1.900.000 lei, care a fost vărsată Apărării Patriotice pentru întreţinerea celor două cămine de zi din parohiile Precista, Mărăţei, precum şi a cantinei din Dărmăneşti la care iau masa zilnic 180 copii.

JUDETUL BAIA

1.— Parohia Şoldăneşti. D. avocat Gr. Basarabeanu, proprietarul moşiei Şoldăneşti a donat bisericii parohiale din Şoldăneşti, în luna Septembrie 1945, un rând de vestminte complect, în valoare de 80.000 lei, iar în luna Ianuarie 1946 a donat o perdea la Uşile Impărăteşti, tot la această biserică, în valoare de 200.000 lei.

JUDEŢUL BOTOŞANI

1.— Parohia Epureni. Pr. Lazăr Dănilă împreună cu consiliul parohial şi d. învăţător Ştefan Dimitriu, au depus multă stăruinţă în bunul mers al gospodăriei parohiale şi au realizat următoarele: s'a acoperit biserica parohială Noureni cu tablă zincată, s'a împrejmuit cimitirul şi curtea bisericii cu zaplaz de scân-

duri pe o lungime de 400 m. şi s'au cumpărat cărţi de ritual în valoare de lei 20.000.

2.— Parohia Tudora I. Din iniţiativa unui comitet, compus din pr. Ciornei, epitropul bisericii d. David Şerpeanu, V. Botez consilier parohial, Al. Leonescu notarul comunei, gospodarul P. Ocu şi dr. Leizer Baraş, a luat fiinţă „Căminul de Orfani" în ziua de 20 Sept. 1945.

3.— Protoieria circ. I-a Botoşani. Din grija preoţilor dela parohiile din această protoierie, în ziua de 2 Decemvrie 1945, s'a inaugurat Cantina Şcolară judeţeană, unde iau masa zilnic peste 300 copii orfani şi săraci.

4.— Protoieria plăşii Bucecea com. Dumbrăveni. Parohiile din cuprinsul acestei protoierii, cu ajutorul comitetelor de asistenţă au colectat şi distribuit orfanilor, văduvelor şi familiilor nevoiaşe, cu ocazia Sf. Sărbători ale anului 1945, următoarele ajutoare:

– Parohia Dumbrăveni I, a distribuit 47.100 lei, 55 colaci, 5 kgr. făină de grâu, 15 kgr. făină de porumb şi 513 kgr. fasole.

Parohia Busuiceni: a distribuit 35.500 lei, 2000 kgr. lemne, 1 flanelă.

Parohia Siminicea, a distribuit 9.000 lei, 10 kgr. făină grâu, 20 kgr. cartofi, 5 kgr. carne.

Parohia Varatec, a distribuit 11.300 lei, 55 kgr. pâne.

Parohia Corocăeşti, a distribuit 5.230 lei, 57 kgr. făină porumb, 52 kgr. cartofi, 28 kgr. fasole, 2 kgr. zarzavat, 2 perechi opinci.

Parohia Băneşti, a distribuit 500 lei.

Parohia Sălăgeni, a distribuit 26 colaci, 33 kgr. făină porumb. 4 kgr. carne, 1200 kgr. lemne, un rând de cărţi.

Parohia Vereşti, a distribuit 14.000 lei, 20 kgr. făină porumb, 100 kgr. lemne.

Parohia Plopeni, a distribuit 65.000 lei, 35 kgr. făină grâu, 30 kgr. făină porumb.

Parohia Cocorăeni, a distribuit 1900 lei.

Parohia Dumbrăveni II, a distribuit 13.500 lei, 32 colaci, 20 kgr. făină grâu, una cămaşă, una haină, una perechi pantaloni.

Parohia Poiana, a distribuit 58 kgr. făină grâu, 70 kgr. fă-

nă porumb, 50 kgr. cartofi, 6 kgr. carne, 30 kgr. lapte, 5 kgr. brânză, 1200 kgr. lemne.

Parohia Bălușeni Stamate a distribuit 13.000 lei.

Parohia Vorona Mare a distribuit 20.000 lei și 1 m. pânză.

Parohia Buccecea I a distribuit 20 kgr. porumb.

Parohia Costinești a distribuit 19.440 lei, 10 kgr. făină de grâu, 45 kgr. făină porumb 3 perechi opinci.

Parohia Prelipca a distribuit 32.000 lei.

Parohia Siminicea Miclescu a distribuit 10.000 lei.

Parohia Salcea a distribuit 3300 lei, 10 colaci și 3.600 kgr. zahăr la invalizi câte 200 gr. de suflet.

Parohia Roșcani a distribuit 3000 lei, 16 kgr. făină de grâu, 30 kgr. făină porumb 50 kgr. cartofi.

Parohia Mândrești a distribuit 45 kgr. făină porumb.

Parohia Cerviceşti a distribuit 28.000 lei, una blăniță și una pereche opinci.

Parohia Corni I a distribuit 7100 lei, 3 colaci, 3 litri lapte, 300 kgr. lemne.

Parohia Corni II a distribuit 6750 lei, 5 colaci, 8 litri lapte, 100 kgr. lemne.

Parohia Grigoreşti a distribuit 6500 lei.

Parohia Bucecea II a distribuit 10 kgr. făină grâu, 15 kgr. făină porumb.

Parohia Leorda a distribuit 31.500 lei, 40 colaci, 20 caiete, 20 creioane 11 perechi opinci. La stăruința pr. paroh, moara Lazariuc, a donat orfanilor 310 kgr. făină grâu. Parohul ajută împreună cu enoriașii întreținerea orfanului Gheorghe Th., la școala de cântăreți din Iași.

Parohia Fântânele a distribuit 1250 lei, 15 kgr. pâne, 25 kgr. făină porumb.

Parohia Călinești $2^1/_2$ stofă și una pereche indispensabili.

Parohia Icușeni-Vorona a ajutat orfani cu alimente.

Parohia Huțani a ajutat 8 orfani cu 6800 lei și 8 ouă.

Parohia Brehueşti a ajutat 5 orfani cu 12.250 lei.

Parohia Dolina a ajutat 43 orfani cu 10.000 lei și 26 kgr. colaci.

Instrucţiuni pentru restaurarea bisericilor monumente istorice

Copie după adresa No. 116 din 11 Martie 1946, a Comisiunei Monumentelor Istorice din Ministerul Artelor.

Avem onoare a vă aduce la cunoştinţă că Serviciile Tehnice Judeţene au o contribuţie binefăcătoare şi aduc un real sprijin la consolidarea şi restaurarea bisericilor, monumente istorice, supraveghind lucrările aprobate de Comisiune sau revizuind preţurile din devizele întocmite de Serviciul nostru Technic.

Se întâmplă însă uneori ca din dorinţa de a face mai bine sau pentru a satisface noi cereri ale enoriaşilor sau pentru rezolvarea unor probleme neprevăzute cari se ivesc în timpul lucrărilor, Serviciile Tehnice Judeţene introduc complectări sau modificări în devizele aprobate de Comisiune, cari sunt dăunătoare sau străine de cerinţele unui monument istoric.

Pentru a se evita aceste neajunsuri vă rugăm să binevoiţi a pune în vedere tuturor parohiilor monumente istorice că sunt obligate a supune din nou aprobării Comisiunii devizele ale căror capitole au fost complectate sau modificate de Serviciile Technice Judedeţene. Fără aceasta, Comisiunea nu va aproba procesele verbale ale lucrărilor făcute fără ştirea ei.

In special trebuie să se atragă atenţia că mai ales capitolele referitoare la tencuielile soclurilor bisericilor monumente istorice nu trebuesc modificate. Aceste tencuieli, potrivit devizelor Comisiunii se execută numai cu mortar de var gras amestecat cu nisip aspru fără niciun adaus de ciment. Cimentul nepermiţând evaporarea în afară a umezelei care prin capilartiate se ridică din pământ, deteriorează toată zidăria bisericii ce se macină treptat ruinând monumentul în loc de a-l consolida.

Director,
(ss) **Brătulescu**

p. Şef de Biurou,
(ss) *V. Iacomi*

MULŢUMIRI PUBLICE

Parohia Voroveşti com. Uricani Iasi

Sf. Mitropolie a Moldovei şi Sucevei aduce mulţumiri pe această cale, Pr. paroh Alex. Turcanu, precum şi tuturor enoriaşilor notaţi mai jos, din filialele Brătuleni Uricani şi parohia Voroveşti, care din îndemnul credinţei lor religioase au contribuit la cumpărarea vestmintelor preoţeşti noui şi la înbogăţirea sfintelor locaşuri cu obiecte de cult.

T A B L O U

De creştinii cari au donat obiecte de cult şi bani pentru procurarea unui felon şi un epitrafil, pentru biserica filială Uricani parohia Voroveşti Iaşi.
Colecta s'a făcut în luna Noembrie 1945.

Numele şi pronumele donatorului	suma donată	Numele şi pronumele donatorului	suma donată
Gheorghe Bejenaru un potir şi 1 copie în valoare de	180.000	Luca Popa Sf. Antimis	4.000
Gavril Plămădeală la reparat şi curăţat chivotul	17.000	Maria Liliac	3.000
Neculai Plămădeală la reparat şi curăţat chivotul	10.000	Gheorghe Surugiu	2.000
Gheorghe Craus la reparat şi curăţat chivotul	2.000	Ioan Băluţă	2.000
Neculai Atimoftoaie una linguriţă	3.000	Vasile Tudosă	2.000
Reveica Mireţ una linguriţă	3.000	Neculai Andrei	7.000
Gh. Munteanu	26.000	Gh. Gh. Horaicu	2.000
Vasile Mertic	15.000	Aglaia Gh. Craus	1.500
Ioan Vasilache	10.500	Vasile Mariciuc	1.500
Costache Doroftei	10.000	Gh. Gh. Mariciuc	1.500
Costache Velişez	10.000	Gh. C. Horaicu	1.500
Petrea Nani	6.000	Pachiţa Bejenariu	1.500
Gheorghe Rusu	5.000	Costache Liliac	1.100
Ilie Ştefănel	5.000	Ioan D. Craus	1.000
Alex. Băisan	5.000	Gheorghe Pricop	1.000
V. Plămădeală	3.000	Gh. P. Timofte	1.000
Gheorghe Chiruţă	4.000	V. Vasilache	1.000
		Gh. Vasilache	1.000
		Gh. Golăescu	1.000
		Vasile Mihalcea	1.000
		Ioan Chiruţă	1.000
		Gheorghe Costin	1.000
		Gheorghe Radu	1.000

Numele şi pronumele donatorului	suma donată	Numele şi pronumele donatorului	suma donată
Alex. Chiruţă	1.000	Neculai Dragomir	1.000
Petru Gh. Mertic	1.000	Maria F. Ţurcanu	1.000
Vasile Doroftei	1.000	Maria Barbu	2.000
Costică Dragomir	1.000	Dumitru Florescu	2.000
N. Vasilache	15.000	Neculai Voinescu	2.000
Gheorghe Craus	15.000	Parasch. Vacaru	2.000
Neculai Tălălău	10.000	Gheorghe Rusu	2.000
Ambrozie Popa	10.000	Maria Tanana	2.000
Gh. şi M. Beţenaru	10.000	Ileana Gh. Plăcintă	1.500
Ioan Gh. Rusu	5.000	Vasile Marcan	1.500
Gheorghe Horaicu	5.000	Elisabeta Gh. Rusu	1.000
Gheorghe D. Horaicu	5.000	Elena Barbăcariu	1.000
Vasile Niţă	5.000	Cost. Şoltuz	1.000
Gheorghe Deliu	5.000	Elena Munteanu	1.000
Alex. Acatrinei	3.000	Elena Moise Ivan	1.000
Neculai Chiruţă	3.000	Catrina Panainte	1.000
Vasile Pricop	2.000	Parasch. Plăcintă	1.000
N. Meriic	2.000	Minodora Huţu	500
Vasile Costin	2.000	Vasile Gh. Anton	500
Alex. Horaicu	2.000	Gheorghe Gheşat	500
Elena Gherasim	1.500	Cost. Darabariu	2.000
Ioan Surugiu	1.500	Vasile Musteaţă	2.000
Jean V. Mariciuc	1.500	Maria O. Irinciuc	2.000
Vasile Mocanu	2.000	Costache Forăscu	2.000
Maria Ch. Mertic	1.500	Maria Şerban	2.000
I. Benghiu	2.000	Elena A. Marcan	2.000
Gh. Atimoftoaie	1.000	Natalia Hrişcu	1.500
Ioan Lungu	1.000	Catinca Anea	1.500
Maria Stroescu	1.000	Elena Gh. Panaite	1.000
Vasile Horaica	.000	Tereza Zancu	1.000
Leontina Călcâi	1.000	Maria Şoltuz	1.000
Petru Munteanu	1.000	C. Buchilă	1.000
Ioan Butnariu	1.000	Maranda Iriciuc	1.000
Elena Ungureanu	1.000	Pavel Cota	1.000
Ioan Gh.Chiruţă	1.000	Gheorghe Marcan	1.000
Anica Andrei	1.000	Aton Ciobanu	500
Costache Costin	1.000	Elena I. Rusu	500
Ioan N. Craus	1.000	Carolina Plăeşu	100
Eugenia Vornicu	1.000	Costache Cavriil	3.000

In total s'a colectat suma de 508.600 lei

T A B L O U

De credincioşii care au contribuit la cumpărarea unui rând complect de veşminte preoţeşti noui, pentru biserica Sf. Gheorghe-Voroveşti.
Colecta din lunile Sept. şi Oct. 1945.

Numele şi pronumele donatorului	suma donată	Numele şi pronumele donatorului	suma donată
Gheorghe Barbacaru	15.000	Mariţa P. Burada	2.000
Costică Bahrim	15.000	Elena Forăscu	2.000
Preot Al. Ţurcanu	10.000	Catinca P. Lău	2.000
Vasile Triciuc	10.000	Marioara Dumitraşcu	2.000
Costache Condrea	10.000	Vasile I. Gavril	2.000
Vasile Covataru	10.000	Vasile Dumitraccu	2.000
Gheorghe Bahrim	10.000	Costică Mituhac	2 000
Maria Drânceanu	7.000	Toader Trofin	2.000
Constantin Dumitraşcu	7.000	Vasile Neagu	2.000
Toader Timofte	6.000	Ioan Ungureanu	2.000
Gheorghe Tabacaru	5.0 0	Ioan Grigoraş	15.000
Mihai Dumitraşcu	5.000	Ioan Sandu Mutihac	15.000
Elena Ct. Mutihac	5.000	Gheorghe Agapie	10.000
Alex. R. Mutihac	5.000	V. Gh. Constantinescu	10.000
Vasile T. Mutihac	5.000	Ioan Darabană	10.000
Toader Tanasă	5.000	Gh. Niculăiţă	10.000
Vasile Popovici	5.000	Gheorghe Ioniţă	7.000
Vasile Vieru	5.000	V. Constantinescu	7.000
Irodia Chiriac	5.000	Gh. R. Mutihac	7.000
Toader Hrişcu	5.000	Vasile Mutihac	5.000
Profira Mutihac	5.000	Ioa Ungureanu	5.000
Cost. Dumitraşcu	5.000	Vasile Darabană	5.000
V. Ungureanu	5.000	Cost. Dumitraşcu	5.000
Gheorghe Iorgu	5.000	Cost. Vacaru	5.000
Cost. Iriciuc	5.000	Ioan Gavril	5.000
Dumitru Timofte	4.000	Ioan Cocoveică	5.000
Costică Câşu	4.000	Petrache Dumitriu	5.000
Vasile Filon Iriciuc	4.000	Frăsina Talpău	5.000
Vasile Bulbaşa	4.000	Petrache Musteaţă	5.000
Maria Gh. Burada	4.000	Vasile Lungu	5.000
Vasile Plăcintă	3.500	Maria Mutihac	5.000
Safta Vâlcescu	3 000	Smaranda Niţă	5.000
Neculai Miază Noapte	3.000	Gheorghe Covatariu	5.000
Costache Talpău	3.000	Cost. Barbacaru	5.000
Zoiţa Biciuşcă	3.000	Cost. Ciubotariu	5.000
Elena Tataru	3.000	Vasile Gh. Rusu	4.000
Vasile Buchilă	3.000	Gheorghe Gh. Anton	4.000

Numele şi pronumele donatorului	suma donată	Numele şi pronumele donatorului	suma donată
Ilie Ungureanu	4.000	Tudose Costin	500
Neculai Mutihac	4.000	Elena Gh. Cioboanu	500
Costache Grigoraş	4.000	Lazăr Veringă	500
Ioan Ungureanu	3.000	Petre Lunga	500
Costache Ungureanu	3.000	Neculai Teşu	500
Gheorghe Hrişcu	3.000	Profira Pintilie	500
Vasile Iriciuc	3.000	Ioan Grădinaru	500
Toader Gh. Gavril	3.000	Lăpuşteanu	500
Zăstăuceanu Dragoş	3.000	Gheorghe Irimia	500
Gheorghe Lambă	3.000	Elena Lungu	100
Ioan Musteaţă	2.000	Reveica Miruţ	1.000
Vasile Tanana	2.000	Catinca Timofte	1.000
Gheorghe Tanana	2.000	Vnsile Horaicu	700
Petru Hriscu	2.000	Alex. Pricop	600
Aurica Musteaţă	2.000	Neculai Timofte	500
Anica Mituhac	2.000	Ioan Doroftei	1.000
Gheorghe Burada	2 000	Ioan Băisan	500
Vasile Hrişcu	2.000	Costachi Nani	500
Vasile Radu	2.000	Gheorghe Costin	500
Elena Barba	2.000	Maranda Tudose	500
Măndita Veringă	1.000	Petre Gh. Horaicu	500
Costache Marin	1.000	Elena Craus	500
Ştefan Grădinaru	1.000	Ioan Ciobanu	500
Dumitru Pricop	600	Gheorghe Rusu	500
Elisabeta Rusu	500	Vasile Grădinaru	500
Elena Andrei	500	Mihai Mertic	500
Ioan Onofrei	1.500	Cost. Palamariu	500
Gheorghe Horaicu	5.00	Măndita Matei	300
Gheorghe Mertic	500	Natalia C. Craus	50

In total s'a colectat suma de 511.950 lei

TABLOU

De creştinii din satul Brătuleni parohia Vorovești jud. Iași, care au donat bani pentru procurarea de veşminte şi obiecte bisericeşti la Biserica din Brătuleni

Numele şi pronumele donatorului	suma donată	Numele şi pronumele donatorului	suma donată
Petrache Alexandru un rând complect de Sfinte Vase şi acopereminte şi	lei 200.000	Toader Malcău	1.000
Alex. Irimia	100.000	Profira Cojocariu	500
Vasile Roman	20.000	Toader Stănilă	40.000
Vasile Apostol	20.0000	Casanda Ciobotaru	20.000
Cost. Gr. Iftimie	10.000	Costache Stănilă	10.000
Cost. Cimpoi	10.000	Emil Chirută	10.000
Ioan Ciubotaru	5.000	Vasile Pichiu	5.000
Bucur Iftimie	5.000	Alex. Pichiu	5.000
Costache Chimir	5 000	Mihai Popa	5.000
Frăsina Trofin	5.000	Grigore Scorţanu	5.000
Neculai Gr. Ifrimie	8.000	Dumitru Zeţu	5.000
Vasile Plugaru	5.000	Ileana Al. Filip	5. 00
Toader Iftimie	5.000	Costache Plugarn	5.000
Maria Apostol	5.000	Dumitru Tudose	5.000
Ioan Pichiu	5.000	Neculai Neagu	10.000
Alex. R. Mutihac	5.000	Neculai Stănilă	5.000
Alex. Stănilă	5.000	Vasile Dogariu	5.000
Casandra Stănilă	3.000	Cost. Gr. Iftimie II	5.000
Vasile Tudose	3.000	Neculai Scorţariu	3.000
Gheorghe Suru	3.000	Costache Lungu	3.0000
Vasile V. Pichiu	2.000	T. Dumitraşcu	3.000
Aurica Gh. Roman	2.000	Mihai Pichiu	2.000
Maria C. Niţă	2.000	Cost. C. Plugariu	2.000
Neculai Dărângă	2.000	Ileana C. Alexandru	2.000
Neculai Stefuran	2.000	Ioana Ştefuran	2.000
Vasile Dărângă	2.000	Gheorghe Malcan	2.000
Neculai Suru	2.000	Ştefan Trofin	2.000
Vasilca Iftimie	2.000	Grigorie Iftimie	2.000
		Ileana Iftimie	2.000
		Arghira Dumitraşcu	2.000

In total s'au colectat suma de 615.500 lei.

Sf. Mitropolie a Moldovei şi Sucevei, aduce mulţumiri pe această cale, tuturor parohiilor din Eparhia Iaşilor, notate mai jos care prin sumele colectate au contribuit la reconstrucţia Şcoalei de Cântări din Iaşi.

(Continuare)

T A B L O U

de sumele colectate dela parohiile din Eparhia Iaşilor pentru reconstrucţia Şcoalei de Cântări din Iaşi

Numele şi pronumele donatorului	suma donată	Numele şi pronumele donatorului	suma donată
Spineni Iaşi	1.000	Dumbrăviţa „	3.050
Larga Iaşi	3.000	Fandolica „	5.000
Şipote „	71.610	Gârbeni „	10.000
Gropniţa Iaşi	2.000	Ghireni Curt „	5.000
Borcşoaia „	2.000	Hudeşti Mari „	14.390
Brăeşti Dorohoi	14.000	Hăneşti „	6.200
Broşteni Neamţ	7.000	Ichimeni „	2.000
Ruseni-Iaşi	4.950	Lozna „	8.000
Mogoşeşti Iaşi	10.940	Mileanca „	1.000
Prisacani „	.265	Manoleasa „	2.000
Mironeasa „	6.000	Mitoc Adâncata	2.160
Comarna „	30.600	Oroftiana „	3.000
Bucium „	7.000	Prelipca „	1.040
Ciurbeşti „	10.000	Plopeni „	5.400
Tătăraşi Aviaţie	5.800	Rediu I „	4.650
Bahlui Iaşi	5.000	Suharău „	22.930
Vârgolici-Dorohoi	8.000	Sendriceni „	10.000
Teloasa „	21.100	Sendriceni Gher. Dorohoi	1.810
Petricani „	2.940	Şerbăneşti Dorohoi	1 .000
Alba „	9.150	Serpeniţa „	11.100
Avrămeni „	30.000	Smârdan „	3.000
Adăşeni „	5.000	Văculeşti „	8.000
Arborea „	.500	Vf. Câmpului „	3.000
Busuioceni „	4.000	Vorniceni II „	7.500
Horlăceni „	3.000	Zvorâştea „	13.075
Dersca I „	6.720	Cordăreni „	7.400
Dersca II „	4.060	Coţuşca „	25.000
Ziua Crucii Iaşi	2.000		
Dobrănăuţi Dorohoi	50.000		

pentru conformitate,

Casier, **TIBERIU MELEŞCANU**

ŞTIRI OFICIALE

1. — Ministerul de Culte cu adresa Nr. 11678/1945, ne face cunoscut, că în conformitate cu art. I din Deciziunea Ministerială Nr. 31999/939, asociaţia *„Biserica lui Dumnezeu Apostolică“* este interzisă.

Se menţionează, că potrivit art. 4 din suszisa deciziune, creştinii după evanghelie sunt autorizaţi să funcţioneze şi au astăzi deplină libertate de manifestare religioasă, conform dispoziţiunilor deciziunii Nr. 44210 publicată în Monitorul Oficial din 10 Septembrie 1945.

2. — Direcţiunea „Revistei Teologică“, organ pentru ştiinţă şi viaţa bisericească din Mitropolia Ardealului, Sibiu, ne face cunoscut, că doreşte să reia legăturile cu clerul din Arhiepiscopia Iaşilor, legături turburate din pricina războiului.

Revista Teologică, reprezentând laboratorul de ştiinţă al Academiei Teologice, este una din cele mai bune reviste ce apar în ţară. Studii documentate, orientări, informaţii, ţin la curent pe orice cărturar legat de problemele vieţii religioase.

Se recomandă călduros preoţimei moldovene să se aboneze la această preţioasă publicaţie teologică.

3. — Se pune în vedere tuturor c. preoţi să scoată din bibliotecile parohiale broşura intitulată „Feriţi-vă de comunişti“, catalogul bibliotecii „Credinţa Ortodoxă“ editată de pr. Toma Gherasimescu. Broşura, prin însăşi titulatura ei, se plasează în afara vremurilor actuale. Scoaterea acelei broşuri din biblioteci este cerută prin adresa Nr. 63137/945 de către Ministerul Cultelor.

4. — Sfânta Episcopie a Aradului, cu adresa Nr. 1518/945 ne înştiinţează că a înfiinţat Frăţia misionară „Propăvăduirea Sfintei Cruci“, cu scopul de a răspândi cunoştinţele biblice prin proecţiuni luminoase şi a colporta: icoane, cărţi religioase şi cruciuliţe.

Frăţia Misionară organizează un curs de 3 luni pentru instruirea colportorilor şi misionarilor. Dăm mai la vale înştiinţarea Episcopiei Aradului:

ANUL XXII IAŞI, MAI—SEPT. 1946 Nr. 5, 6, 7, 8 şi 9

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAŞILOR

APARE

SUB CONDUCEREA SECŢIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacţia şi Administraţia: Secţia Culturală, Sf. Mitropolie	ABONAMENTUL PE UN AN 30.000 LEI

CUPRINSUL:

Cuvântarea P. S. JUSTINIAN, cu prilejul sărbătorirei zilei de 10 Mai.
Consiliul Eparhial Plenar (proces-verbal).
Telegrame oficiale (răspunsuri).
LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE:
Secţia Ad-tivă, referat . . . Pr. C. Vuiescu
Secţia Culturală, referat . . . Pr. C. Nonea
Secţia Economică, referate . . . Pr. D. Hadârcă
Administrarea şi contabilizarea bunurilor bisericeşti . Vasile Obreja insp. financiar
La un an de vicariat al P. S. Justinian Vasluianu . Pr. C. Nonea
CHEMAREA CĂTRE PREOŢIME a Domnului Dr. PETRU GROZA, Preşedinte al Consiliului de Miniştri şi Ministru ad-interim la Dep. Cultelor.
Informaţii; posturi vacante de preoţi şi cântăreţi bisericeşti.

IAŞI
TIPOGRAFIA „LUPTA MOLDOVEI“, STR. VASILE ALECSANDRI Nr. 12
1946

ANUNȚ

FABRICA DE LUMÂNĂRI A EPARHIEI IAȘILOR

La fiecare Protoierie de Plasă s'a înființat, cu începere dela 15 Martie a. c., un depozit de desfacerea lumânărilor și cărților de colportaj.

Vânzarea lor se va face numai contra cost.

Cucernicii Preoți sunt rugați să depună la aceste depozite mucurile dela pangare și ceara de albine, strânsă din parohie, primind contra costul lor: 7500 lei kg. de mucuri cu scăderi de 10% ; 16.000 lei kg. ceară cal. II-a și 18.000 lei kg. ceară cal. I-a.

Costul lumânărilor este în funcțiune de prețurile curente la parafină, ceară, bumbac și plata lucrătorilor. Acest preț al lumânărilor va fi comunicat depozitelor.

Pentru toate vânzările și cumpărările se vor elibera acte, pentru a putea fi depuse la gestiunile parohiilor respective.

Orice instrucțiuni sau comunicări se vor transmite prin Protoieriile de plasă.

LIBRĂRIA EPARHIALĂ

In ziua de 15 Martie a. c., se redeschide Librăria Eparhială asortată cu tot felul de cărți de ritual, literatură religioasă, cărți de colportaj, obiecte de cult, veșminte preoțești, imprimate pentru cancelariile parohiale, condici, registre, bugete, conturi de gestiune etc.

Toate comenzile se execută numai contra cost, la prețul zilei.

Toate produsele Institutului Biblic, se găsesc de vânzare la Librăria Eparhială.

Se pot comanda cărți dela orice edituri din țară prin Librăria Eparhială.

Cuvântarea

Prea Sfinţitului Justinian, cu prilejul săbătorirei zilei de 10 Mai

Tineri ostaşi

şi

Iubiţi cetăţeni ai Iaşului,

Biserica ia parte, cu negrăită bucurie, la această impunătoare manifestare a solidarităţii românești, a unirii sufletelor de obște la această mobilizare a tuturor forțelor românești unite sub un singur steag, al conștiinții naţionale puse în serviciul Patriei; la această înaltă chemare a trecutului de luptă, de suferinţe şi de jertfe, ce ne-o face în fiecare primăvară, dar mai cu seamă anul acesta, 10 Mai, ca şi la glasul de trâmbiţe al destinului acestui neam românesc care se cere şi vrea să fie cât mai puternic şi mai glorios.

Biserica Neamului românesc, ia parte la închinarea ce se aduce Patriei sublime şi vrednice, în această zi mare şi aprinde candelele de veghe în care au ars şi ard ca luminile în policandru simţirile noastre românești şi citeşte în ceaslovul trecutului nostru naţional, al credinţei şi rugii părinţilor noştri, tălmăcind, inspirând şi orientând pe credincioşii ei din Evanghelia iubirii de neam şi libertate.

Retrăind în sufletul şi în inimile noastre tot trecutul plin de jertfe, legat de 10 Mai, spre eroii şi martirii neamului nostru atât de încercat, să ne îndreptăm, în această clipă, gândurile, preamărindu-i în

inimile noastre, printr'un minut de reculegere şi rugă către cel Atotputernic, de a-i aşeza în rândurile mucenicilor Bisericii Sale.

O! eroi ai neamului românesc! Voi aţi fost puterea de inspiraţie a tuturor cântărilor de preamărire a neamului român! Ruga şi cântarea ce vă trimitem în ziua acestui mare praznic al neamului, este glasul viu ce vă chiamă din mormintele voastre, să fiţi pururea alături de noi, în lupta pentru libertatea şi dreptatea blândului şi eroicului popor român.

In acest an, când sărbătorim praznicul victoriei, către voi ne îndreptăm gândurile şi nădejdea noastră pentru câştigarea păcii, căci nimic nu va adânci şi nu va lumina mai strălucit mintile noastre decât luptele şi jertfele voastre, pentru noi cei de azi şi pentru cei de mâine.

Iubiţi cetăţeni,

Pământul românesc ne este scump şi sfânt, fiind plămădit în sânge de eroi şi mucenici, udat de lacrimile a mii şi mii de mame, soţii şi copii, muncit veacuri dearândul de hărnicia vrednicilor noştri ţărani, înobilat prin suferinţa atâtor generaţii de luptători şi sfinţit prin sublimitatea jertfelor de veacuri, pentru libertate.

România nouă, liberă şi democrată, este un patrimoniu sfânt care trebuie păstrat cu sfinţenie. Cu fior adânc în inimile noastre să ne legăm solemn, în aceste clipe de entusiasm obştesc, să păstrăm întreagă această moştenire—cu încredere şi recunoştinţă să ne îndreptăm către marii noştri aliaţi, adunaţi în areopagul păcii mondiale, la Paris şi să-i asigurăm de loialitatea şi prietenia noastră.

In pragul păcii atât de dorită şi aşteptată, să avem aceiaşi credinţă în Dumnezeu, care a ascultat şi de data aceasta ruga unui neam nedreptăţit veacuri întregi, i-a împlinit nădejdile şi i-a mângâiat suferinţele.

In Biserica neamului nostru românesc, va fi tot ca în Biserica credinţii noastre creştine.

După săptămâna Patimilor a venit praznicul Invierii şi apoi Ziua Inălţării. Iar de aici încolo a urmat zile şi ani de predicarea Evangheliei păcii şi dragostei între oameni şi popoare.

După săptămâna milenului de suferinţe în tiranie, iobăgie, asupriri, prigoniri, nedreptăţi, umilinţe, temniţe, loviri, schingiuiri, sulițe şi jertfe a mii de eroi şi mucenici ai neamului, pentru libertate, a venit Praznicul Invierii eliberării României şi realipirii Ardealului.

După acest praznic, ca buni români şi creştini ce ne-am recunoscut greşala şi timp de aproape doi ani ne-am împlinit canonul, aşteptăm ziua înălţării, a înălţării Patriei şi a neamului în rândul marilor ţări aliate, respectate înafară, puternice şi înfloritoare înăuntru.

Dorim şi vrem pace pe pământ şi iubire şi bună înţelegere între oameni şi între popoare.

Să nădăjduim în zile de pace, de muncă constructivă, de consolidarea unirii sufleteşti între noi, de prosperitate ca şi adevăraţii creştini să iertăm duşmanilor, toate nedreptăţile şi suferinţele, dar ca români să veghem şi să apărăm cu jertfa vieţii noastre, dreptatea şi libertatea câştigată.

Intru aceasta Biserica se identifică cu neamul însăşi în prăznuirea de astăzi, aducând la altarul Patriei ca prinos de jertfă, iubirea noastră neţărmurită de neam şi de ţară, toate puterile sufletului nostru, tot ce e mai bun în fiinţa noastră, viaţa noastră însăşi, pentru binele şi fericirea unei Românii libere şi democratică.

Trăiască poporul român cu conducătorii şi Regele lui.

Crească şi înflorească unirea, pacea şi dragostea în Ţara Românească.

Consiliul Eparhial Plenar—Secțiile Unite

Ședința dela 11 Iunie 1946

PROCES VERBAL

Astăzi, 11 Iunie 1946 ora 10 dimineața, a avut loc ședința Consiliului Eparhial plenar, în urma convocării Nr. 5453 din 27 Mai 1946.

Prezidează Prea Sfinţitul Episcop Justinian Vasluianu, Vicarul Sf. Mitropolii.

Secretarul ședinței d. I. Zamfirescu, Secretar Eparhial.

Se face apelul nominal și se constată prezența la ședință

Secţia Administrativă

1. Pr. C. Vuiescu, Consilier Referent.
2. Pr. C. Constantinescu—Hârlău.
3. Pr. N. Oniceanu, supleant.
4. Pr. Ilie Gheorghiţă, supleant.

Secţia Culturală

5. Pr. Constantin Nonea, Consilier Referent
6. Pr. C. Munteanu
7. Dl. Constantin Iancu
8. Dl. Vasile Gheorghiţă
9. Dl. Const. Doroftei.

Secţia Economică

10. Pr. D. Hadârcă, Consilier Referent-girant
11. Dl. N. Stoianovici şi
12. Dl. D. Răutu, membri.

Fiind prezenţi 12 membri din 18, Prea Sfinţitul Episcop, Preşedinte, declară şedinţa deschisă trecându-se la lucrările din ordinea de zi.

Pr. Const. Vuescu, Consilier Referent al secţiei Administrative, aduce la cunoştinţa Consiliului încetarea din viaţă a preotului Gheorghe Niculea, Consilier Referent la Secţia Economică, decedat la 19 Ianuarie 1946.

Consiliul păstrează un moment de reculegere.

I. Preotul Constantin Vuiescu arată că dela 1 Martie 1945 avem al II-lea post de Vicar Arhiereu şi avem astăzi în fruntea Eparhiei pe P. S. Episcop Justinian Vasluianu, sfinţit la 12 August 1945 de când a luat efectiv atribuţiile ce i s'au încredinţat de Vicar al Sf. Mitropolii.

Prea Sfinţia Sa prezidează astăzi, pentru prima oară şedinţa Consiliului Plenar.

Prezintă consiliului, personalitatea Prea Sfinţitului Justinian, arătând că este în plină putere de muncă, cu multă experienţă, dar mai ales cu spirit activ şi clar văzător şi venirea Prea Sfinţiei Sale în conducerea Eparhiei după greutăţile lăsate de răsboi, poate fi socotită providenţială.

Consiliul îşi exprimă bucuria de a fi putut câştiga asemenea distins colaborator, şi asigură pe Prea Sfinţia Sa de toată dragostea şi sprijinul nostru pentru promovarea problemelor Bisericei Moldovene.

Se citeşte apoi referatul înregistrat sub Nr. 7048/1946 cu înfiinţările de noui posturi şi schimbările în personalul cancelariei Sf. Mitropolii în decursul celor 3 ani dela ultima şedinţă a Consiliului.

Se ia act de numirile şi avansările în personalul cancelariei.

Deasemenea ia act de vacantarea postului de Consilier

Referent economic, rămas vacant prin decesul titularului pr. Gh. Niculea la 19 Ianuarie 1946 şi delegaţia dată de a gira acest post, pr. D. Hadârcă, consilier misionar.

II. Se citeşte sumarul şedinţei Consiliului Plenar dela 5 Iunie 1943 (ultima şedinţă avută) care se aprobă în totul.

Lucrările Secţiunii Administrative

III. Se citeşte referatul înregistrat sub Nr. 7097/946, cu schimbările şi cooptările ce s'au făcut în Epitropiile şi Consiliile parohiale din Eparhie, din anul 1943 până în prezent.

Consiliul ia act de modificările produse în consiliile şi epitropiile parohiilor, în timpul celor trei ani, cât au trecut dela ultimul consiliu plenar şi ratifică schimbările şi cooptările făcute.

IV. Se citeşte referatul înregistrat sub Nr. 7096 946, cu privire la înfiinţările de noui parohii în Eparhie şi delimitările ce s'au făcut în decursul anilor 1943—1946.

Arată că s'au înfiinţat 11 noui parohii rurale şi una parohie urbană, 11 posturi de preoţi ajutători din care 4 la parohii urbane şi 7 la parohii rurale şi anume:

Judeţul Iaşi parohiile: Hoiseşti, Tansa şi Vlădeni.
preoţi ajutători: Sf. Gheorghe Lozonschi, Nicoriţă, Sf. Neculai Ciurchi, Sineşti şi Şipote.

Judeţul Baia parohiile: Sf. Voevozi, Tàmpeşti-Fălticeni, Sârbi, Topile şi Bogata.
preot ajutător la parohia Dolhasca.

Judeţul Botoşani parohiile: Movila Ruptă şi Mânăstirea Doamnei.
preoţi ajutători la: filiala Sf. Dumitru, parohia Vovidenia din Botoşani.

Jud. Dorohoi: parohia Rediu II.
preoţi ajutători, la parohiile: Hănţeşti şi Hăneşti.

Jud. Neamţ parohiile: Balanu şi Brăşăuţi.

preoţi ajutători, la parohiile: Valea Viei P. Neamţ şi Grumăzeşti.

Cu acestea numărul parohiilor este astăzi de 633 în Eparhie, din care 94 urbane şi 592 rurale.

Arată că Ministerul a cerut un nou tabel de parohiile ce pot fi propuse pentru infiinţare în vederea încadrării preoţilor refugiaţi.

S'a înaintat Ministerului propuneri pentru 77 noui posturi de preoţi, 59 parohi şi 18 preoţi ajutători. La 58 din acestea se găsesc în prezent preoţi refugiaţi care au fost propuşi pentru încadrare.

Consiliul ia act de cele expuse şi aprobă propunerile de noui parohii create şi posturile de preoţi ajutători, în special pentru încadrarea preoţilor refugiaţi, urmând ca lucrările să fie supuse spre cele legale discuţiunii Adunării Eparhiale.

V. Se citeşte referatul înregistrat sub Nr. 7095/946 cu privire la înfiinţarea protopopiatelor de plasă pentru care în Octombrie 1945 s'au făcut alegeri şi s'au numit în aceste posturi preoţi merituoşi. Funcţionează astăzi pe lângă Protopopul de judeţ şi Protopopul II gestionar şi 19 Protoierei de plasă în cele 5 judeţe ale Eparhiei. Această nouă organizare a Protoieriilor de plasă, se datoreşte Prea Sfinţitului Episcop Vicar Justinian care în dorinţa de a se putea lucra mai temeinic pe teren şi a se cunoaşte situaţia dela sate, a cerut şi Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit a aprobat să funcţioneze şi aceste noui unităţi administrative.

Iau cuvântul la referat:

Dl. V. Gheorghiţă, care arată situaţia cu Protoieria Tg. Neamţ, unde nu se respectă dispoziţiile date.

Dl. C. Doroftei, care cere să fie plătiţi protoiereii de plasă.

Preotul C. Munteanu care a stabilit precis raporturile dintre protoiereul de judeţ şi cel de plasă spre a nu se produce dificultăţi şi găseşte că protoiereii ar trebui numiţi şi nu aleşi, spre a se bucura de mai multă autoritate.

Prea Sfinţitul Episcop Justinian, Preşedinte, răspunzând vorbitorilor, arată:

1. La Tg. Neamţ se vor lua măsuri imediate ca Protoieria Plăşii să-şi atingă scopul şi situaţia de neînţelegere să înceteze.

2. Infiinţarea protopopiilor de Plasă a fost determinată şi de interesul ce-l are Biserica de a avea un reprezentant la centrul plăşii, alături de celelalte autorităţi.

3. Desemnarea Protoiereilor prin alegere, s'a făcut pentru a se evita orice presiuni şi a se închide orice discuţiuni ce s'ar fi ivit dacă aceştia ar fi fost numiţi pe cale prezidenţială.

Consiliul plenar ia act de modificările aduse în delimitarea protopopiatelor prin reînfiinţarea Protoieriilor de judeţ— administrativ şi gestionar—şi a protoiereilor de plasă cum şi de persoanele numite pe baza alegerilor făcute.

VI. Pentru chestiunile prevăzute la acest punct, în ordinea de zi, transferări şi numiri de preoţi şi cântăreţi, urmează să se ţină o şedinţă aparte de către Secţiunea Administrativă.

VII. Pr. Consilier Referent Const. Vuiescu, citeşte referatul înregistrat la Nr. 7099/946, arătând împrejurările ce au determinat ca Adunarea Eparhială să nu se poată ţine la Duminica Samarinencei, conf. art. 134 din Stat. Legei de Organizare Bisericească, adică la 19 Mai 1946.

La propunerea Prea Sfinţitului Preşedinte Consiliul fixează data Convocării Adunării Eparhiale anuale, pentru ziua de 26 Iunie 1946, orele 10 dimineaţa, cu următoarea ordine de zi:

1. Apelul nominal.
2. Deschiderea şedinţei.
3. Citirea sumarului şedinţei dela 1 Iulie 1943.
4. Referatele Secţiunilor Consiliului Eparhial pentru anii 1943/944, 1944/945 şi 1945/946.
   a) Secţiunea administrativă.
   „ culturală.
   „ economică.
5. Cumpărări, vânzări, schimburi, donaţii de bunuri imobiliare bisericeşti.

6. Darea de seamă a gestiunii anilor 1943/944, 1944/945 şi 1945/946.

7. Proectul de buget al Eparhiei pe anul 1946/947 şi ratificarea bugetelor pe anii 1944/945 şi 1945/946,

8. Gestiunea pădurii Sf. Mitropolii.

9. Măsurătoarea terenurilor bisericeşti.

10. Diverse alte chestiuni şi propuneri.

In cazul când la data arătată nu se va întruni numărul legal de membri, adunarea va avea loc în aceiaşi zi 26 Iunie a. c., ora 3 după amează, cu orice număr de membri prezenţi.

Terminându-se chestiunile aduse de Secţiunea Administrativă, Prea Sfinţitul Episcop Justinian, Preşedinte, dă cuvântul Păr. C. Nonea, Consilier Referent al Secţiunei Culturale.

Lucrările Secţiunei Culturale

VII. Se citeşte referatul înregistrat sub Nr. 7140/946 privind darea de seamă şi propunerile asupra chestiunilor de ordin cultural şi misionar.

Părintele Consilier Nonea, arată că după refugiu problemele ce se impun Secţiunei Culturale sunt de mare importanţă şi în primul rând problema *Asistenţei Sociale şi Orfanajul*.

Pe teren se lucrează în acord cu Liga Operelor Sociale, cu organizaţia Apărărei Patriotice şi cu Societatea Crucei Roşii.

Arhiepiscopia Iaşilor sortită să cadă în zona frontului, a avut de suferit grele încercări şi problemele de asistenţă au devenit greu de realizat.

Permanenţa Mitropolitană la Iaşi în frunte cu Prea Sfinţitul Vicar Valerie Botoşăneanu, s'a străduit a veni în ajutorul populaţiei asemenea cu munca lui Sisif.

Prea Sfinţitul Vicar Justinian care este şi în fruntea organizaţiei Apărarea Patriotică, a căutat ca Biserica să aibă întâiul cuvânt în chestiunea asistenţei orfanilor. S'a luat măsuri ca la sate să fie un Comitet în frunte cu preotul care să se îngrijească de plasarea orfanilor în primul rând la rudele sau familiile cuprinse spre a nu fi desrădăcinaţi dela baştina

lor, de înfiinţarea cantinelor şi controlul de felul cum sunt îngrijiţi orfanii.

Apoi s'au făcut demersuri ca la mânăstiri să se înfiinţeze orfelinate în măsura posibilităţilor materiale. Până acum funcţionează un Orfelinat la Mânăstirea Varatec-Neamţ, al Soc. Crucii Roşii, cu 100 fetiţe.

Statistica orfanajului în cuprinsul Eparhiei se prezintă astfel:

Judeţul	Orf. de ambii părinţi	Orfani de un părinte
Iaşi	331	4.172
Botoşani	393	5.114
Neamţ	252	2.646
Baia	299	1.851
Dorohoi	546	6.793
	Total 1.821	20.394

Total 22.215 orfani

S'au împărţit ajutoare însemnate dela Sf. Mitropolie pentru asistenţa socială şi preoţimea s'a găsit strâns unită în executarea comandamentelor morale şi sociale ale neamului prestând o muncă fără sgomot.

IX. Invăţământul religios la şcoala primară legiferat în anul 1932 se predă regulat de preoţi şi acolo unde sunt mai multe şcoli se iau măsuri pentru ca propunătorii să fie dintre învăţători. Se simte lipsa materialului didactic.

Arată apoi greutăţile prin care a trecut şi trece Seminarul Veniamin Costache, care astăzi a trecut dela Ministerul Educaţiei la Ministerul Cultelor. Actualul director Păr. prof. Gh. Petrovanu caută să stea în strânsă legătură cu Chiriarhia asupra tuturor chestiunilor de bunul mers al şcoalei.

Se remarcă lipsa textelor necesare „culegerii din literatură patristică“ la clasa VIII-a şi propune ca Onor. Consiliu să ia o măsură în această privinţă.

X. *Mişcarea sectelor* în Eparhie, se prezintă astfel:

Evanghelişti	1.259	suflete
Adventişti	603	„
Babtişti	237	„
Pantecostalişti	15	„
Pocăiţi	43	„
Martorii lui Iahvei	199	„
Total	2.356	„

Stilismul a început iarăşi propaganda căutând de data aceasta să-şi fixeze o situaţie de legalitate, de „cult recunoscut". De data aceasta însă sătenii îşi dau seama de interesele acestei propagande şi refuză a mai urma pe cei interesaţi.

In combaterea rătăcirilor s'a recomandat preoţimii aplicarea mijloacelor verificate, între care viaţa curată a preotului, povaţa bună, spiritul împăciuitor.

XI, Tipăriturile religioase în biblioteca Secţiunei Culturale, „Credinţă şi Tradiţie" unde s'au scos până acum 14 broşuri, nu s'a mai putut edita până anul acesta nimic. In prezent s'a pus sub tipar 2 cărţi „Rânduiala Sf. Impărtăşanii" cu textul revăzut de Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Irineu şi „Cooperaţia şi Creştinismul" de Prea Sfinţitul Justinian.

Arată greutăţile ce se întâmpină cu lipsa de hârtie.

Tot secţiunea culturală se îngrijeşte şi de tipărirea calendarului Eparhiei care în anul 1946 s'a făcut la tipografia Cărţilor Bisericeşti din Bucureşti, tipărit în 1945, întrucât în Iaşi nu putea să apară din cauza mai multor lipsuri, şi tehnice şi de hârtie.

S'au distribuit circa 150.000 calendare de perete.

Calendarul pentru anul 1947 urmează să fie editat la Iaşi dacă condiţiunile vor fi avantajoase.

Deasemenea părintele Consilier Nonea, dă lămuriri în ce condiţiuni se scoate foaia oficială „Mitropolia Moldovei". Arată sprijinul care l-a dat Sf. Mitropolie diferitelor publicaţiuni cu caracter filosofic, literar sau de propagandă, cum este acel acordat revistei „Ethos" şi Asociaţiei „A.R.L.U.S."

XII. In chestiunea căminelor culturale, părintele consilier

Constantin Nonea, arată că preoţii sunt la datorie şi în această latură ocupând locul de cinste.

Deasemenea preoţimea este prezentă la regionala Căminelor Culturale a Moldovei, la Regionala Apărărei Patriotice, la Regionala A.R.L.U.S., la Soc. Română de Cruce Roşie.

XIII. Bibliotecile parohiale care erau alimentate de la biblioteca Secţiunei Culturale sau cu cărţile recomandate de secţiunea culturală astăzi sunt în suferinţă, fiind răvăşite în impul războiului şi descomplectate. In special cărţile de cult lipsesc în foarte multe parohii şi este necesar să se complecteze această lipsă.

XIV. Ajutoare de promovarea operilor sociale de artă şi cultură, Părintele consilier Nonea arată că Palatul Mitropolitan constituie o mică pinacotecă publică, în care chipurile ierarhilor care şi-au mistuit viaţa pentru prestigiul instituţiei, se înşiruie ca epocile unei istorii trăite. Deaceia s'a luat iniţiativa de către Secţiunea Culturală ca această galerie, să fie îmbogăţită şi cu alte tablouri de valoare, hotărîndu-se ca alăturea de chipul I. P. Sf. Irineu, să se execute şi să se aşeze tablourile cu chipurile celor doi PP. SS. Vicari ai Sf. Mitropolii. Pentru Prea Sfinţitul Valerie s'a şi executat portretul de către pictorul Călin Alupii, ca un omagiu pentru gestul de sacrificiu ce P. S. Sa l-a arătat în timpul războiului, stând în mijlocul turmei şi apărând patrimoniul spiritual şi material al Mitropoliei.

Deasemenea s'a executat de către pictorul Corneliu Baba, portretul Prea Sfinţitului Justinian, pentru munca neobosită arătată, faptic, în domeniul reconstrucţiei după războiu. Ambele tablouri, costă 2.220.000; urmează ca în viitor să se achiziţioneze şi alte câteva pânze de valoare.

XV. Vizitele canonice s'au făcut anul acesta până în cele mai îndepărtate parohii, fie anunţate, fie neanunţate ; şi aceasta s'a putut realiza mai cu seamă în toamna anului 1945 când Sf. Mitropolie, datorită P. Sf. Justinian, a avut mijloacele de transport mai cu uşurinţă. In vara aceasta se vor face conferinţe în fiecare capitală de judeţ la care Prea Sfinţitul Justinian va merge vizitând astfel întreaga Eparhie.

XVI. Librăria Eparhială—tipografia.

Părintele Consiller Nonea, expune consiliului situaţia de astăzi, când librăria eparhială s'a redeschis încă din luna Mai şi se fac sforţări pentru a se aduce tot ce este mai necesar pentru satisfacerea cererilor care vin.

Deocamdată s'au făcut comenzi însemnate la tipografia Cărţilor Bisericeşti din Bucureşti, pentru cărţi de cult, obiecte de cult, etc.

Prea Sfinţitul Episcop Justinian, a făcut mai multe demersuri şi stăruinţe pentru ca Mitropolia Moldovei să poată împlini un desiderat de mult cerut, anume achiziţionarea unei tipografii. Până acum se văd bune începuturi.

XVII. Lucrări de coordonare.

Secţiunea culturală are în sarcină şi latura de a ţine contactul permanent în programul de lucru al instituţiei, cu celelalte instituţii de Stat, şi factorii răspunzători ai obştiei publice.

Deaceea Biserica îşi trimite reprezentanţii ei la toate iniţiativele şi mai cu seamă la cele cu caracter social de asistenţă sau de culturalizare. Arată că la regionala Căminelor Culturale, stă în frunte ca preşedinte activ, Prea Sfinţitul Episcop Justinian ; la fel la Apărarea Patriotică, la fel la Regionala A.R.L.U.S.

Deasemenea Secţiunea Culturală în legătură cu organele Inspectoratului Şcolar, ia parte la campania de alfabetisare, preoţii sunt la muncă alături de învăţători. Alte preocupări ale preoţilor sunt multe, toate în vederea promovării binelui obştesc preoţii folosind perceptul scripturistic „Tuturor toate m'am făcut ca pe toţi să-i dobândesc".

Terminând expunerea părintele Constantin Nonea consilier al Secţiei Culturale, roagă Onor. Consiliu Plenar, să ia act de realizările făcute să aprobe propunerile referatului, dând îndrumări şi sugestii de viitor,

Iau cuvântul la referat:

— Dl. Constantin Iancu în legătură cu căminele culturale judeţene, ca unul ce este conducător în aceste cămine, cere

să se dea îndrumări dela centru pentru ca şi căminele judeţene să poată primi instrucţiuni necesare cum să activeze.

— Dl. Constan in Doroftei, în chestiunea stilismului, roagă să se cerceteze situaţia, pentru a se cunoaşte totdeauna stadiul în care se găseşte.

— Pr. Constantin Munteanu, în cheştiunea de ajutorare a orfanilor este de părere să se observe ca în orfelinate să se poată face educaţia religioasă. In chestiunea sectelor C. Sa propune ca preoţimea să activeze pentru combatere indiferent ce situaţie juridică au aceste secte.

Deasemenea părintele Munteanu, arată că din informaţiile ce are, va apare legea cultelor din România şi este de părere, ca la acest proect să se aibă în vedere situaţia bisericei ortodoxe care şi-a împletit toată viaţa cu viaţa Neamului românesc dându-şi averile Statului.

Este de părere ca o comisiune să facă propuneri precise la proectul de lege a cultelor care urmează a se legifera în curând.

Prea Sfinţitul Episcop Justinian, Preşedinte, răspunzând vorbitorilor, arată:

In chestiunea stilismului, au fost discuţiuni şi la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Se dă libertatea Asociaţiunilor religioase, dar nu au dreptul să facă prozelitism.

Cu privire la recunoaşterea stilismului de cult, dacă totuşi va apărea o asemenea deciziune, Biserica va activa pe teren şi va cerceta în amănunţime situaţia lor, ca şi până acum, fără ca aceasta să poată fi o piedică.

Asupra îngrijirei orfanilor la sate, Prea Sfinţia Sa dă relaţiuni Consiliului cum funcţionează comitetul parohial ce se ocupă de aceşti orfani, care trebuie să stea în satele lor şi nu desmoşteniţi.

La cele arătate de Pr. Munteanu privind legea cultelor, Prea Sfinţia Sa arată că în adevăr legea se află în proiect, s'a primit şi la Sf. Mitropolie un asemenea proiect şi cere să se instituie o comisiune care să studieze şi să facă propuneri.

Consiliul desemnează comisiunea din pr. prof. C. Mun-

teanu, păr. V. Anghelea şi V. Brânzei protoierei din Dorohoi.

După acestea consiliul plenar aprobă referatul secţiunei culturale cu toate propunerile făcute, urmând ca să fie prezentat şi Adunării Eparhiale.

Secţia Economică

XVIII. Gestiunea Sf. Mitropolii pe anii 1943/44, 1944/45 şi 1945/46.

Pr. D. Hadârcă, consilier referent-girant al secţiei economice, citeşte referatei cu privire la gestiunea Arhiepiscopiei pe anul 1943/945. (Ref. înreg. la Nr. 6802/946).

P. C. Sa arată că a adus în faţa consiliului plenar, şi gestiunea anilor trecuţi, deşi nu este din timpul său, dar aceasta se datoreşte faptului că consiliul plenar n'a mai ţinut şedinţă după cum s'a arătat, dela 5 Iulie 1943.

In anul financiar *1943/944,* gestiunea se prezintă astfel: încasări lei 32,755.107 faţă de prevederea bugetară care a fost de lei 11.786.600. La încasările făcute de lei 18.980.757, se adaugă subvenţia acordată de Minister pentru reparaţii, în sumă de lei 13.774.350.

Cheltuelile făcute sunt în sumă de lei 27.475.498, care s'au repartizat conform prevederilor bugetare găsindu-se depăşiri faţă de prevederi, la art. 5, 9, 14, 15, 17 şi 19 din buget, şi care s'a acoperit din excedentele celorlalte articole bugetare.

In rezumat, avem încasări lei 32.755.107 şi
cheltueli „ 27.375.498

rezultând un sold la 1.4.944 5.379.600

Consiliul aprobă gestiunea anului 1943/944 urmând ca lucrările să fie supuse şi Adunării Eparhiale.

— In anul *1944/945* gestiunea Arhiepiscopiei este prezentată de părintele consilier Hadârcă prin ref. înreg. sub Nr. 6815 astfel:

Incasări lei 19.971.961 faţă de preved. bug. de 13.910.491
Cheltueli „ 10.238.726 faţă de preved. bug. de 5.676.482

Rezultă sold „ 9.733·235 la 1 Aprilie 1945.

Consiliul plenar aprobă darea de seamă şi gestiunea anului financiar 1944/945 urmând a fi supusă şi Adunării Eparhiale.

— In anul financiar 1945/946 gestiunea Sf. Mitropolii este prezentată, conform refer. înreg. sub Nr. 682/946 de către părintele consilier D. Hadârcă, care arată că încasările au fost până la 31 Martie 1946 de lei 161.901.515 faţă de prevederile bugetare de lei 177.861.656.

Cheltuelile din acest an, conform prevederilor bugetare, sunt în valoare de lei 142.123.471 faţă de prevederea de lei 177,861.656.

Expune apoi articole bugetare la care încasările nu s'au putut efectua conform prevederilor şi anume la art. 4 venitul pădurii, la art. 8 fabrica de lumânări cum şi articolele unde încasările au depăşit prevederile.

Deasemenea se arată depăşirile de cheltueli la art. bugetare 6, 8, 14, 18, 24, 25-c, 25-e, 25-f, 26 şi 29, motivându-se aceste cheltueli în plus.

In rezumat gestiunea are: venituri lei 161.901 515 şi
cheltueli „ 142 123.471 şi
soldul „ 19.779.044

In urma lămuririlor date, Consiliul plenar aprobă gestiunea anului financiar 1945/946 urmând ca lucrările să fie supuse şi Adunării Eparhiale.

XIX. Gestiunea fabricei eparhiale de lumânări pe anii 1943/944, 1944/945.

Pr. D. Hadârcă, citeşte referatul înregistrat sub Nr. 6803/946, cu gestiunea fabricei eparhiale de lumânări pe anul financiar 1943/944.

Bilanţul acestei fabrici, prezenta la 31 Martie 1944, activul de lei 18.459.568, pasivul de lei 9.937.732 şi contul de profit şi pierdere de lei 8.527.836 din care lei 4.442.439 revine anului 1942/943 pentru care s'a dat descărcare la gestiunea respectivă, iar lei 4.079.397 un beneficiu net al anului 1943/944, care se capitalizează la fondul fabricei pentru rulment.

Dacă cercetăm contul de profit şi pierdere constatăm că

cheltuelile au fost de lei 1.707.737 plus cota dată Sf. Mitropolii de lei 3 500.000 în total lei 5.207 737.

In anul 1944/945, fabrica n'a funcţionat iar gestiunea pentru anul 1945/946, s'a făcut prin bugetul arhiepiscopiei, care cuprinde bugetul întregii administraţii eparhiale.

Consiliul plenar, aprobă gestiunea fabricei de lumânări pe anul 1943/944, urmând a fi supusă şi Adunării Eparhiale.

XX. Gestiunea Librăriei Eparhiale pe anul 1943/944, este prezentată de părintele Consilier D. Hadârcă, arătând că bilanţul încheiat la 31 Martie 1944, prezintă un activ şi pasiv de lei 1.236.392, iar contul de profit şi pierdere de lei 320.427 fiind lichidată situaţia librăriei prin procesul verbal dela 15 lunie 1944 când mărfurile au fost predate, în refugiu, librăriei „Infrăţirea" din Rm. Vâlcea.

Consiliul aprobă gestiunea prezentată.

XXI. Gestiunea viilor şi moşii'or, pentru anul 1943/944. Pr. D. Hadârcă dă cetire referatului înregistrat la Nr. 6800/946. cu privire la gestiunea viilor şi moşiilor Sf. Mitropolii, aflate în administrarea Secţiei Economice până la 1 Octombrie 1944, când prin Decizia Mitropolitană Nr. 56/944 au rămas din nou pe seama Casei Mitropolitane.

Aceste bunuri. se găseau în administrarea secţiei economice dela 1 Noembrie 1941 şi pentru exploatarea lor s'a investit capital în maşini, unelte, animale, seminţe, imobile, etc.

In anul 1943 s'a făcut semănături la moşiile Popricani şi Lungani şi s'a recoltat via Hlincea cum şi cealaltă vie arendată din Bucium.

Inventarul creat la moşia Popricani, până în Martie 1944. plus culturile, fac un activ de lei 4.330.203, făcându-se cheltueli în valoare de lei 2.754.124.

La moşia Lungani s'a creiat un inventar şi produse de lei 3.234.812, iar pentru recoltarea anului 1943/944 s'a cheltuit lei 1.732.517.

La via Bucium s'a creiat un inventar de lei 3.530.120 şi s'a cheltuit pentru exploatare lei 2.068.446.

La via Hlincea, s'a creiat un inventar de lei 720.590 şi s'a cheltuit pentru exploatare lei 664.131.

Recapitulându se această situaţie, rezultă:

Venituri	lei	110.003.947
Cheltueli	„	7 210 226
Beneficiu	„	2.784.721

Deoarece evenimentele au făcut să nu se poată valorifica produsele dela aceste bunuri, iar inventarul viu şi mort s'a pierdut în timpul evacuării, toate aceste pierderi s'au calculat la suma de lei 224.997.000 care au fost comunicate Ministerului de Culte ca pagube de război conform Legei 620/944.

Consiliul ia act de situaţia prezentată, aprobă gestiunea moşiilor şi viilor pe anul 1943/944, urmând ca lucrările să fie supuse Adunării Eparhiale.

XXII. Proectul de buget al Sf. Mitropolii, pe anul 1946/947 şi ratificarea bugetelór pe anii 1943/944, 1944/945 şi 1945/946.

P. C. Consilier Referent D. Hadârcă, citeşte referatul înregistrat sub Nr. 6839/946, cu privire la proectul de buget al Arhiepiscopiei, care prezintă la venituri şi cheltuieli un total de lei 908.848.328. Arată că la întocmirea acestui buget, s'a ţinut seama de sugestiile date de dl. Vasile Obreja, subinspector Gl. în Ministerul Cultelor, care a verificat şi gestiunea anilor trecuţi.

Deasemenea părintele Hadârcă prezintă pentru ratificare bugetele anilor 1943/944, 1944/945 şi 1945/946 care s'au executat conform referatelor depuse cu privire la gestiunea acestor ani. (Referat înreg. sub Nr. 6817/946).

Discutându-se bugetul pe articole, se constată că înglobează toate veniturile propuse de Mitropolie, fabrică, librărie şi pădure, pentruca anul financiar 1946/947 să aibă o singură gestiune pe eparhie.

Prea Sfinţitul Preşedinte arată că proectul de buget pe anul 1946/947 fiind întocmit ceva mai înainte acum când se cunoaşte situaţia mai în amănunţime şi mai ales materialele în depozitul fabricei de lumânări, se poate propune mărirea veniturilor.

Iau cuvântul la proectul de buget d-nii : C. Iancu, D. Răutu, N. Stoianovici, Pr. C. Munteanu arătând că este nevoie de a se ţine seamă de cerinţele urgente cum ar fi reparaţiile de biserici dărâmate de războiu, colportajul şi asistenţa socială.

După discuţiunile avute, consiliul aprobă mărirea veniturilor la proectul de buget pe anul 1946/947 cu suma de 175.400.000 rezultată după calculele făcute asupra depozitului dela fabrică şi pădure, înscriindu-se şi la cheltueli suma pentru ajutoare pentru cantine, ajutoare construcţii şi pentru tipărituri.

Se votează astfel bugetul pe exerc. 1946/947, cu un total la *venituri şi cheltueli de lei 934.248.523,* urmând a fi supus şi Adunării Eparhiale spre aprobare.

XXIII. Gestiunea pădurii Sf. Mitropolii pe anul 1943/944. P. C. Consilier D. Hadârcă citeşte referatul înregistrat la Nr. 6801/946, cu privire la operaţiunile cu pădurea Sf. Mitropolii în întindere de 500 ha. proprietatate uzufructuară, arătând că lemnul fasonat în 1943 n'a putut fi vândut atât cel de foc cât şi cel de construcţii şi la refugiu circa 221 vagoane au fost întrebuinţate de armată şi s'au calculat pierderi de război în valoare totală de 10.000.000 lei, fiind comunicate Ministerului de Culte cu adresa Nr. 2202/946. Părintele Hadârcă arată apoi că tăerea anului 1944/945 şi 1945/946 nu are gestiunea terminată şi urmează să se prezinte situaţia la un viitor consiliu.

XXIV. *Vânzări, cumpărări, schimburi şi donaţiuni.* P. C. Consilier Preot D. Hadârcă, prezintă lucrările cu imobilele intrate în averea bisericilor din Eparhie, prin cumpărări, schimburi şi donaţiuni, după cum urmează :

Cumpărări: Referat înreg. sub Nr. 6807/a. c., cumpărarea unui imobil şi teren de către parohia Bărăşti Baia, dela enoriaşul Ioan A. Manoliu pentru casă parohială.

Ref. înreg. sub Nr. 6805/a. c., cumpărarea unei case de parohia gara Paşcani, cu 100 m.p. teren dela d-na Mărzescu, pentru prelungirea parcelei în care urmează să se construiască biserica.

Ref. înreg. sub Nr. 6837/a. c., cumpărarea unui imobil de la Gh. Tacu, de către parohia Gara Paşcani, pe care să se construiască o capelă.

Ref. înreg. sub Nr. 6838/a. c., cumpărarea a 10 prăjini de către parohia Ruşi Străteni Dorohoi, dela Anica Mereuţă, pentru construirea de capelă.

Schimburi. Ref. înreg. sub Nr. 6606/a. c., schimb de teren între parohia Hadâmbu Iaşi, enoriaşul Dumitru Munteanu pentru 626 m p, în scopul de a se mări grădina parohială.

Ref. înreg. sub Nr. 6812/a.c., schimb între parohia Doamna P. Neamţ şi cânt. Gh. Anitoaie 25 prăjini pentru care Gh. Anitoaie mai dă în plus şi 50 000 lei.

Ref. înreg. sub Nr. 6813/a. c., parohia Lingurari Botoşani, cu obştea satului, 28 prăjini, în scopul de a se construi casă parohială.

Ref. înreg. la Nr. 6818/a. c., parohia Prelipca Dorohoi, locuitorul Dumitru Dron, teren 0,70 ha.

Ref. înreg. sub Nr. 6824/a. c., parohia Cristeşti Baia, dă 38 prăjini pentru 18 prăjini diverşi enoriaşi din parohie pentru mărirea cimitirului.

Ref. înreg. sub Nr. 6834/a. c., parohia Dumbrăviţa Dorohoi, 22 prăjini pentru construire de casă parohială dând în schimb acelaş teren locuitorului Gh. Ivănescu.

Ref. înreg. sub Nr. 6835/a. c., parohia Crăcăoani Neamţ, primeşte 5 prăjini dela locuitorul Neculai Popovici, pentru 1/2 prăjină.

Ref. înreg. sub Nr. 6836/a.c., parohia Agapia Neamţ, cu locuitorul Const. Scutaru, dă 28 prăjini în schimb a 40 prăjini.

Donaţiuni. Ref. înreg. sub Nr. 6804/a. c., cu donaţia primită de parohia Hoiseşti Iaşi, dela d-na Eufrosina Vasiliu, 1720 m.p. teren, pentru casă parohială.

Ref. înreg. sub Nr. 6806/a. c., parohia Ungureni Botoşani, primeşte donaţii 4 prăjini teren arabil dela dl. Gh. Ionescu, magistrat, pentru mărirea cimitirului.

Ref. înreg. sub Nr. 6807 bis/a. c., parohia Voroveşti Iaşi, primeşte donaţia locuitorului Vasile Pichiu, 1 ha. teren pentru biserica din Brătuleni.

Ref. înreg. sub Nr. 6808/a.c., donaţia primită de parohia Năvrăpeşti Baia, dela Petrache Diaconu, 20 prăjini teren.

Ref. înreg. sub Nr. 6810/a. c., schitul Boureni Baia, dona-

ţia locuitorului Gh. Radu, 5 prăjini teren pentru construirea bisericii schitului.

Ref. înreg. sub Nr. 6811/a. c., parohia Liteni Baia, donaţie 40 prăjini teren, dela Elena Răileanu, pentru construirea unei biserici de cimitir.

Ref. înreg. sub Nr. 6823/a. c., parohia Pd. Ilcaie Iasi, donaţie casă şi atenanse ca teren 110 prăjini, dela Zoica Gh. Creţu.

Ref. înreg. sub Nr. 6819/a.c., schitul Valea Seacă Baia, donaţia Gh. şi Maria Bucan din Paşcani, 22 55 ha. cum şi 21 ca. pentru construirea bisericii schitului şi chiliilor.

Ref. înreg. sub Nr. 6820/a. c., parohia Mihăileni Dorohoi, primeşte donaţia d nei Raveica Tăutu, casă şi grădină.

Ref. înreg. sub Nr. 6822/a. c., cu schimbul între parchia Goruni jud. Iaşi, donaţia Maria I. Crudu şi Ion Crudu, câtimea de 35 prăjini teren, în scopul de a se face cimitir în satul Chicerea.

Ref. înreg. sub Nr. 6825/a. c., cu donaţia parohiei Ceplenita Iaşi, de către Gh. C. Zaharia, un ha. teren, cu obligaţia de a fi pomenit la slujbe.

Ref. înreg. sub Nr. 6827/a.c., donaţia parohiei Frumuşica Tg. dela Gh. Rudeanu, 10 prăjini pământ şi 10 arii loc de grădină.

Ref. înreg. sub Nr. 6828/a. c., donaţia M-rei Agafton Botoşani, dela def. Gh. Borcilă cu testament, un ha. teren arabil.

Ref. înreg. sub Nr. 683c/a. c., donaţia parohiei Hârtoape Baia, dela preotul Ioan Hreamătă, 40 prăjini grădină şi atenanse.

Ref. înreg. sub Nr. 6831/a.c., donaţia parohiei Negreşti II Neamţ, dela preotul Dumitru Calapăr, 60 prăjini teren, pentru construire de biserică şi casă parohială.

Ref. înreg. sub Nr. 6832/a. c., donaţia schitului Boureni Baia, dela soţii Elena şi Zaharia Husărescu, 10 ha. teren în vecinătate pentru folosinţă.

Ref. înreg. sub Nr. 6833/a. c., donaţia enoriaşei Augura Gh. Stan, parohiei Socea Neamţ, 100 prăjini arabil pentru folosinţă.

Ref. înreg. sub Nr. 6995/a. c., donaţia primită de parohia

Sf. Treime din Iaşi, dela dl. Neculai Blăniţi un corp de casă cu 12 camere şi 1140 m.p. terer, în Iaşi str. Toma Cozma 98.

Consiliul plenar aprobă toate aceste cumpărări, schimburi şi donaţiuni, făcute în interesul serviciului.

Arendarea terenurilor în plus, în eparhie. Se citeşte referatul înreg. sub Nr. 6804 prin care se atată că în anul financiar 1943/944 s'au arendat 627 ha. 26 arii, cu 1.868.292 lei, pământul din plus la parohii, media preţului pe ha. fiind între 2000-3000.

Ref. înreg. la Nr. 6821/a. c., 6821 cu arendările pe 1945/46, în suprafaţă de 702 ha. cu lei 3131.183, media la ha. fiind între 4-5000 lei.

Consiliul aprobă aceste arendări şi închirieri.

XXV. — Organizarea şi funcţionarea fabricei de lumânări şi a librăriei.

Pr. D. Hadârcă consilier referent al secţiei economice, citeşte referatul înreg. sub Nr. 6816 din a. c.: cu privire la depozitele fabricei eparhiale de lumânări, în anul 1944 când s'a produs evacuarea, arătându-se că la protoieria I-a Botoşani, erau 195 Kg. lumânări neplătite în valoare de lei 195 000, la protoieria I-a Baia, 1168 kg. în valoare de lei 756.000, la depozitul par. S:. Voevozi Paşcani 764 kg. valoare 670.100 şi la depozitul parohiei Dumbrăveni 330 kg. valoare 346.500 în total 2457 kg. lumânări în depozite în valoare de 1.967.600 lei.

Din actele depuse se constată că aceste lumânări s'a pierdut şi deci constituie o pagubă produsă din cauză de forţă majoră, războiul.

Consiliul aprobă situaţia prezentată cu aceste pierderi materiale pe anul 1944/945 urmând, ca lucrările să fie supuse Adunării Eparhiale.

Părintele consilier arată apoi că fabrica funcţionează acum în bune condiţiuni având personalul necesar şi s'a achiziţionat o camionetă cu care se va putea transporta cu uşurinţă lumânările la diferite depozite în Eparhie.

Deasemenea se expune Consiliului, că s'a organizat din nou librăria eparhială în acelaş local şi s'au comandat la Tipografia Cărţilor Bisericeşti şi Institutul Biblic, mărfurile necesare.

Consiliul ia act.

XXVI. — Lucrările cu măsurătoarea terenurilor bisericești în Eparhia.

Se citește referatul înregistrat sub Nr. 6994/a. c., cu privire la situația în care se găsesc lucrările de măsurătoarea terenurilor bisericești în Eparhie, care a început în toamna anului 1937, arătând că atâtea împrejurări au făcut să nu se termine la timp aceste lucrări. Până în prezent s'au executat 442 măsurători la parohii și schituri, care s'au predat Cancelariei Sf. Mitropolii și 65 lucrări executate dar nepredate, propune a se continua măsurătoarea acolo unde nu s'a terminat, de către dl. Inginer Mihai Vasilescu, unul din contractanți, în următoarele condițiuni:

Să se plătească câte 3000 lei de hectar pentru cele 65 parohii cărora li s'a făcut măsurătoarea și nu s'au predat lucrările. Pentru 97 parohii, mânăstiri și schituri unde nu s'au executat niciun fel de lucrări, să se continuie lucrarea cu prețul fixat de Direcțiunea Cadastrului cu 10% reducere din acest tarif.

Consiliul plenar ia act de cele expuse și trimite chestiunea Secțiunei Juridice care să refere din punct de vedere juridic valabilitatea lucrărilor de măsurutoare de până acum față de instanțele judecătorești, urmând ca apoi chestiunea să fie supusă Adunării Eparhiale, care să decidă.

XXVII. — Lucrările inventarului dela centru și din Eparhie.

Prea Sfințitul Vicar Justinian-Președinte dă lămuriri cu privire la inventarul Palatului Mitropolitan și al Cancelariilor cum și lucrările ce s'au făcut de către o comisiune condusă de către dl. Subinspector general din Minister Vasile Obreja, delegat cu cercetarea cazului, care urmează să depună raportul său pentru a se cunoaște situația. Cazul urmează să se supună Adunării Eparhiale.

Părintele consilier D. Hadârcă, arată că lucrările de inventar din Eparhie, s'au întocmit foarte greu datorită pierderilor de arhivă din anii trecuți, și s'au luat măsuri prin biroul respectiv de a se inventaria din nou și evalua averile tuturor bisericilor pe bază de ani.

Consiliul ia act de situația expusă.

XXVIII. — Diverse chestiuni administrative, culturale şi economice.

1. Se citeşte referatul înregistrat sub Nr. 7055/a. c., cu privire la lucrările de a se ceda biserică filială Sf. Ilie din parohia Talpalari, în patrimonial Episcopiei Armatei, pentru care Inspectoratul Clerului Militar intervine cu adresa Nr. 1590/946 arătând că are nevoie de această sf. biserică, în care să servească preoţii militari din garnizoană pentru trebuinţele sufleteşti ale ostaşilor.

Adunarea parohială a parohiei Talpalari, prin procesul verbal dela 9 Iunie a. c., aprobă această cedare şi o parte din teren, în suprafaţă de 1066 m. p.

Consiliul, având în vedere situaţia, aprobă cedarea bisericei filiale Sf. Ilie, dela parohia Talpalari Iaşi, cu teren în suprafaţă de 1066 m. p. în favoarea şi pentru serviciile religioase ale armatei urmând ca lucrările să fie supuse şi Adunării Eparhiale.

2. Se citeşte referatul înregistrat sub Nr. 7094/a. c., cu propunerea ca biserica Golia din Iaşi, să fie trecută filială la Catredala Mitropolitană şi schimbarea parohiei Golia în numele de parohia Vovidenia, având ca biserică parohială - biserica Vovidenia în prezent filială la parohia Golia.

Prea Sfinţitul Preşedinte arată ajutorul ce s'a dat de Sf. Mitropolie, pentru reparaţiile bisericei Golia contribuind cu suma de lei 3.000.000 din bugetul propriu, spre a se putea redeschide şi da cultului.

Dl. Constantin Iancu, arată însemnătatea acestui monument istoric din Iaşi, şi îşi exprimă bucuria pentru grija de a se păstra valoarea artistică a acestui monument.

Consiliul eparhial plenar, aprobă trecerea bisericei Golia filială la Catedrala Sf. Mitropolii.

Aprobă schimbarea numelui parohiei Golia din Iaşi, în acel de parohia Vovidenia.

Personalul bisericei Golia rămâne mai departe titular al parohiei Vovidenia.

Secţiunea administrativă şi economică vor lua măsurile necesare pentru îndeplinirea formalităţilor de predare.

3. Părintele C. Constantinescu, consilier eparhial şi pro-

topop al ţinutului Hârlău, depune un referat cu privire la situaţia şi açtivitatea desfăşurată de preoţime sub ocupaţia armatelor sovietice în 1944 când Sf. Sa era şi protoiereu al judeţului.

Arată că pentru trebuinţele religioase ale enoriaşilor au slujit 34 de preoţi dintre care o parte iermonahi şi toţi şi-au făcut datoria până la sacrificiu.

Arată cazul din Coşula unde erau cantonaţi enoriaşii din satele jud. Botoşani şi Baia şi unde a fost nevoie de asistenţă sub toate raporturile, religioasă, socială, sanitară, etc.

In această acţiune a fost ajutat de părintele Gh. Bârliba dela Ferodeeni şi Gh. Costiniu dela Bălueni Stamate, de pr. Gh. Manoliu dela Preuteşti Baia, de ierom. Nicanor Vlădeanu şi ierom. Teofil Sava.

Consiliul ia act de cele arătate şi aduce calde mulţumiri părintelui Constantinescu, care şi-a îndeplinit cu prisosinţă îndatoririle sale de preot ca şi de protopop în acele timpuri grele. La fel îşi exprimă omagiul lor pentru toţi ceilalţi slujitori ai altarului care au lucrat cu atâta râvnă pentru Sf. biserică.

Chestiunea va fi supusă şi Adunării Eparhiale în legătură cu lucrările permanenţei dela Iaşi, pe timpul refugiului.

4. Prea Sfinţitul Episcop Preşedinte propune ca toate arenzile dela pământurile în plus peste sesie, la parohiile din Eparhie, să fie făcute un fond special la Sf. Mitropolie, care să fie folosit la reconstrucţia bisericilor dărâmate de război. Aceste fonduri dimpreună cu prevederile ce se vor face şi prin bugetul Mitropoliei, să constitue un prim început pentru a trece la realizarea pe cont propriu, a nevoilor bisericii noastre.

Prea Sfinţia Sa arată că în această chestiune a intervenit la toate forurile din Bucureşti, Preşedinţia Consiliului, Ministerul Cultelor, Ministerul Internelor, etc., de a căpăta fonduri de reparaţie şi are promisiuni pe care se poate conta.

Deasemenea a făcut un apel la ierarhii bisericii din Ardeal cari s'au arătat dispuşi să ajute Moldova, contribuind pentru rezidirea bisericilor distruse de războiu şi în acest scop urmează să se facă de către Mitropolie un călduros apel.

Prea Sfinţitul Preşedinte arată apoi măsurile luate de a se face reparaţiuni Palatului Mitropolitan, şi camerilor Cancelariei. Deasemenea demersurile ce a făcut pentru a se putea

reface Sala Gotică d-la biserica Sf. Trei Ierarhi, unde să se organizeze un muzeu istoric al Bisericei din Moldova.

Consiliul ia act cu multă satisfacţie de toate demersurile făcute de Prea Sfinţitul Episcop Justinian şi aprobă propunerile.

Terminându-se chestiunile la ordinea de zi, P. S. Preşedinte, declară şedinţa închisă, mulţumind membrilor pentru dragostea cu care au contribuit la lucrările prezentate.

Şedinţa a luat sfârşit la ora 16.

Drept care s'a încheiat prezentul proces verbal.

Preşedinte,
IUSTINIAN

Consilieri Referenţi: *Pr. C. Vuiescu*
Pr. C. Nonea
Pr. D. Hîdârcă

Secretar Eparhial,
Ioan Zamfirescu

TELEGRAME OFICIALE

(răspunsuri)

CASA M. S. REGELUI *Bucureşti, 3 Iulie 1946*

—

Nr. 188

Prea Sfinţiei Sale

PREA SFINŢITULUI JUSTINIAN VASLUIANU

Preşedintele Adunării Eparhiale a Mitropoliei Moldovei şi Sucevei *I A Ş I*

Majestatea Sa Regele mă însărcinează a vă transmite Inalte Mulţumiri pentru bunele urări şi sentimentele de devotament exprimate de Adunarea Eparhială a Mitropoliei Moldovei şi Sucevei întrunită în şedinţă de lucru.

Primiţi vă rog, Domnule Preşedinte, asigurarea deosebitei mele consideraţiuni.

Mareşalul Curţii Regale,
(ss) D. D. NEGEL

* * *

PREŞEDENŢIA *Bucureşti, 4 Iulie 1946*
CONSILIULUI DE MINIŞTRI
CABINETUL PRIMULUI MINISTRU

—

MITROPOLIA MOLDOVEI ŞI SUCEVEI
I A Ş I

Domnul Dr. Petre Groza, Preşedintele Consiliului de Miniştri, mulţumeşte Adunării Eparhiale a Mitropoliei Moldovei şi Sucevei pentru sentimentele de preţuire şi urările transmise cu ocazia şedinţei ordinare.

D. O.
Directorul Cabinetului
Colonel, (ss) R. GĂVĂNESCUL

Lucrările Adunării Eparhiale

Referatul Secției Ad-tive
Nr. 7936/946

Inalt Prea Sfinţite,
Onoraţi membri,

Ultima şedinţă a Adunării Eparhiale, a avut loc la 1 Iulie 1943.

In anul 1944, anul refugiului, la data de 14 Mai, — Duminica Samarinencii — când trebuia să se ţină Adunarea eparhială, aproape 4 din judeţele Eparhiei erau sub ocupaţie, iar în anul 1945, — anul reîntoarcerii din reîntoarcerii din refugiu — la data de 3 Iunie, când era data legală, a şedinţei adunării, nu se terminase încă reîntoarcerea preoţimei la parohii, despre membrii mireni ai adunării se ştia prea puţin, iar circuiaţia cu trenul, în judeţele Moldovei, nu era restabilită şi unde se putea circula, se făcea cu mari dificultăţi.

Deabia anul acesta, putem relua mersul legal, înfăţişând de data aceasta, onoratei adunări, o situaţie pe cei trei ani, ce s'au scurs dela ultima şedinţă a Adunării.

*

Data legală a şedinţei adunării, pe temeiul prevederilor legii de organizare, trebuia să fie la 19 Mai — Duminica a V-a, după Paşti — a Samarinencii. Neputând fi gata, până la acea dată, lucrările ce trebuiau prezentate Adunării, pe deoparte, findcă erau de înfăţişat 3 ani, iar pe dealta, din lipsă de personal de cancelarie, şi în special la Secţia economică, s'a amânat cu încă o lună, convocarea adunării, stabilindu-se de către Consiliul plenar, dela 11 Iunie, data de azi : 26 Iunie.

Spre deosebire de ceilalţi ani, când contam pe majoritatea

membrilor, chiar dela prima convocare, Consiliul plenar, prin analogie cu procedeul folosit în alte Eparhii, a stabilit ca în cazul când la şedinţa de dimineaţă, nu se va întruni majoritatea membrilor, şedinţa să fie amânată, pentru după ameaza aceleaşi zile, când să se ţină, cu orice număr de membri vor fi prezenţi.

Inainte de a trece la lucrările trianuale, ce revin discuţiunii, acestei şedinţe, socotesc necesar să aduc la cunoştinţa onoratei adunări, situaţia priveligiată ce s'a creiat Eparhiei, prin atribuirea în Ierarhia şi conducerea superioară a Eparhiei, a unui nou post de vicar, în care a fost numit şi funcţionează P. S. Justinian, care ne prezidează azi.

I. P. S. Mitropolit Irineu, prin adresa Nr. 738 din 15 Martie 1945, către Ministerul Cultelor, arăta următoarele:

„In cursul lunei Februarie a. c., scria I. P. S. Mitropolit, am intervenit către Onoratul Minister al Cultelor, să găsească mijlocul şi posibilitatea de a înfiinţa al doilea post de Vicar-Arhiereu, la Mitropolia Moloovei, în care am recomandat, să fie numit, P. C. Preot Ioan Marina, dela Biserica Sf. Gheorghe din R. Vâlcea, văduv prin decesul soţiei, de aproape 10 ani, cu o cultură superioară, plin de energie, un excelent gospodar, un om de iniţiativă şi un spirit organizator, cum puţini oameni am cunoscut în viaţa mea".

„In Eparhia Olteniei, spune mai departe adresa,— este cel mai respectat, cel mai stimat şi mai iubit de toată lumea, pentru cinstea şi înţelepciunea sa. Este singurul om, pe care-l socotesc capabil să facă faţă situaţiei în care se găseşte Sf. Mitropolie a Moldovei, în aceste împrejurări, când eu sunt în concediu din cauza unei suferinţe ce nu-mi dă voie să merg mai multe luni la Iaşi, iar actualul Arhiereu Vicar, om în vârstă destul de înaintată, abia poate face faţă, administraţiei Spiridoniei, unde conform actului de fondaţiune, nu poţi delega, altă persoană, ci numai pe Vicarul Arhiereu".

„La acestea se adaugă desorganizarea economică şi administrativă a Eparhiei, după trecerea frontului, peste ţinuturile a-

cestei Eparhii. Avem deci absolută nevoie, de o persoană tânără, energică şi capabilă, care să ne ajute la refacerea Eparhiei, din toate punctele de vedere. Pe Părintele Marina, noi îl cunoaştem de când am fost Locotenent de Episcop şi apoi Mitropolit la R. Vâlcea".

„Pentru chestiunile cele mai grele, forurile conducătoare ale Eparhiei oltene, ficeau apel la sprijinul energic şi înţelept al Părintelui Marina. L'am cunoscut şi mai mult — spune I. P. S. Mitropolit — în timpul cât am stat cu personalul Mitropoliei în refugiu la Mănăstirea Govora, atât în activitatea sa extrabisericească, cât şi din preţuirile pe care i le acordau toate autorităţile şi toţi fruntaşii vieţii publice, pentru activitatea sa, pe toate tărâmurile în jud. Vâlcea".

Acesta este actul de temelie al celui dealdoilea Vicar la Iaşi.

Postul s'a înfiinţat pe data de 1 Martie 1945, cu titularul cerut de I. P. S. Mitropolit Irineu şi în ziua de 12 August 1945, a fost sfinţit în Catedrala Mitropolitană din Iaşi, Arhiereu, primind în monahism numele de Justinian, iar ca Arhiereu Vicar' titlul de Vasluianu.

Dacă am găsit în adresa I. P. S. Mitropolit Irineu, actul de fondaţie al noului post de Vicar, găsim în aceiaşi adresă şi un program pentru P. S. Arhiereu Justinian Vasluianu, titularul acestui post, program pe care dela luarea postului în primire, P. S. îl şi realizează, cu puterile de muncă şi cu multe calităţi pe care le-a pus în slujba Arhiepiscopiei Iaşilor, încât nădăjduim că adăugarea P. S. Sale la conducerea superioară a Eparhiei, după grelele pustiiri lăsate de război, va fi cât se poate de binefăcatoare şi putem zice chiar providenţială.

Fiind prima întâlnire a P. S. Sale în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Iaşilor, am socotit necesară prezentarea aceasta, deplin încredinţat, că prin contribuţia P. S. Sale, va fi refăcut şi sporit patrimoniul material şi spiritual, al Mitropoliei Moldovei.

*

Datorită împrejurărilor excepţionale, adunarea noastră eparhială, se găseşte în al 14-lea an de funcţionare.

Durata unei funcţionări fiind de 6 ani, din anul 1932, de când a fost constituită şi până astăzi, adunarea a funcţionat două

perioade de câte 6 ani, găsindu-se acum, în al 3-lea an, din ciclul al 3-lea, de funcţionare.

Putem spune cu drept cuvânt, că ne găsim în faţa unei adunări cu cea mai bogată experienţă şi cu cea mai vastă contribuţie, în domeniul bisericesc al Eparhiei. Dacă la această îndelungată funcţionare de 14 ani, mai adăugăm şi faptul că 6 sunt ani de război, putem spune fără exagerare, că adunarea noastră eparhială, a avut de îndeplinit o sarcină cu totul excepţională.

Adunarea eparhială

In aceşti 14 ani de funcţionare, adunarea eparhială a pierdut 18 membri, din cari 7 clerici şi 11 mireni. Proporţia de o treime clerici şi două treimi mireni, pe care o are componenţa adunării s'a respectat aproape cu preciziune şi în tributul acestor decese.

Din numărul de 60 de membri, cu care am pornit în 1932, ne-au rămas 42 de membri, din care 13 clerici şi 29 mireni.

La şedinţa ultimă din 1943, aveam 48 de membri. Lipsesc deci în aceşti 3 ani, încă 6 membri, din care 3 clerici şi 3 mireni.

Au decedat dintre membri clerici:

1. Preotul Mihai Zaharescu, dela Parohia Ştefan cel Mare din jud. Baia, decedat în ziua de 1 Februarie 1945. Era membru al adunării, din partea judeţului Baia. Era şi membru al Consistoriului spiritual apelativ.

2. Preotul Dumitru Neagu, dela Parohia Plopeni, judeţul Botoşani, decedat în ziua de 30 Aprilie 1945. Era membru al adunării, din partea judeţului Botoşani.

3. Preotul Gh. Niculea, dela Parohia Sf. Haralambie din Iaşi, şi Consilier Referent al Secţiei economice, decedat în ziua de 19 Ianuarie 1946. Era membru al adunării, din partea judeţului Iaşi.

Dintre membrii mireni au decedat:

1. Ioan Bârliba din Tg. Neamţ, decedat în ziua de 29 Aprilie 1944.

2. Leon Mrejaru din Piatra Neamț, decedat în ziua de 14 Mai 1945 la Mizil. Amândoi erau membri ai adunării, din partea județului Neamț.

3. Constantin Mălinescu din Fălticeni, decedat in ziua de 19 Noembrie 1943. Era membru al adunării, din partea județului Baia.

Exprimând profundul nostru regret, pentru pierderea acestor valoroși membri ai Adunării, clerici și mireni, să le păstrăm o bună amintire, pentru contribuția pe care au dat-o bisericii, ca membri ai Adunării eparhiale și să le zicem după rânduiala creștinească: Dumnezeu să-i ierte!

Golurile produse în acești 14 ani, între membri adunării, nu au mai fost complectate, prin noui alegeri. Adunarea care avea căderea de a dispune în privința acestor complectări, nu a cerut aceasta, căci precum am arătat și în referatele din anii din urmă, s'a așteptat din an în an, să se facă alegeri generale, căci durata legală a Adunării, expirase de acum 8 ani și numai împrejurările excepționale prin care a trecut țara, nu au ingăduit frământările unor noui alegeri bisericești.

Din ziare am putut vedea, că și în prezent se discută la Ministerul Cultelor, dizolvarea actualelor reprezentanțe bisericești, și înlocuirea lor, până la noui alegeri, cu comisii interimare, formate prin înțelegerile dintre Chiriachii și Minister.

Am avut ezitări și în ce privește convocarea acestei adunări, pentru ședința de azi, nefiind siguri că între timp nu se va produce dizolvarea ei.

Refugiul

Un capital însemnat din viața bisericească a Eparhiei, din acești 3 ani, îl constitue refugiul pe care l-a îndurat clerul și populația creștină a Moldovei, din cauza războiului.

Instituțiile între care și biserica, au primit dispozițiuni de evacuare la locurile ce li s'au stabilit.

Conducerea eparhială a fo t evacuată la mânăstirea Govora din Jud. Vâlcea, iar preoțimea și populația, în diferite județe ale Munteniei și Olteniei, iar cazuri răzlețe, chiar în Banat și Ardeal.

Preoţii refugiaţi, s'au împânzit în toată ţara şi conducerea eparhială, a păstrat legătura cu ei, prin Protoereii de judeţ.

Protoeriile judeţului Iaşi, se aflau în Govora, cu un grup de preoţi.

Protoeriile judeţului Dorohoi se aflau în Târgovişte.

Protoeriile jud. Botoşani erau în Piteşti.

Protoeriile jud. Baia, se aflau în Câmpulung din jud. Muscel.

Din cele 5 judeţe ale Eparhiei, judeţul Neamţ, fiind mai departe de front, preoţii dtn acel judeţ nu s'au evacuat, şi Protoeri de judeţ, au rămas mai departe la P. Neamţ.

In judeţul Iaşi, nefiind câtva timp ocupat oraşul Iaşi şi o parte din judeţ, preoţii din oraşul Iaşi şi cei din regiunea judeţului neocupată, au fost obligaţi să se reîntoarcă la posturi.

In aşeastă situaţie ne găseam, când s'a produs ocuparea Iaşului şi după aceea a întregii Moldove, începând din ziua de 20 August, când a fost ocupat Iaşul.

Permanenţa dela Iaşi

Deşi administraţia Mitropoliei se refugiase la Govora, încă dela 23 Martie 1944, totuşi la Iaşi, a rămas o permanenţă administrativă, sub conducerea P. S. Vicar Valerie, care se oferise de bună voie să nu părăsească Iaşii, nici chiar în eventualitatea unei ocupaţii.

Această permanenţă a funcţionat în vecinătatea frontului, cu toate pericolele pe care le prezentau luptele ce se dau la marginea oraşului. La început permanenţa nu avea alt personal, decât pe slujitorii catedralei.

Puţin timp după refugiu, văzând că frontul ajunsese la o aparentă stabilizare, am fost obligaţi sa ne reîntoarcem la Iaşi şi în teritoriul neocupat încă.

S'au întors preoţii din partea de judeţ neocupată, iar cei din oraşul Iaşi, caşi personalul adtiv al cancelariei, funcţiona în echipe prin rotaţie.

In această situaţie ne-a găsit ocuparea Iaşului, în ziua de 20 August 1944.

P. S. Vicar Valerie, cu aproape tot personalul catedralei, a rămas în Iaşi şi după aceea, şi are dreptul la recunoştinţa

Eparhiei, pentru curajul şi devotamentul, cu care şi-a păstrat postul, cu toate temerile şi primejdiile, pe care în mod firesc, le aducea războiul şi ocupaţia.

Eparhia noastră, spre deosebire de celelalte Eparhii din Moldova, şi-a făcut un punct de glorie, din păstrarea neîntreruptă a unei permanente administrative la Iaşi, iar P. S. Valerie, şi-a atras dragostea credincioşilor pe care nu i-a părăsit şi în clipele grele şi în mijlocul cărora a rămas necontenit, precum şi recunoştinţa bisericii, pe care a slujit-o în acele împrejurări excepţionale.

Sub ocupaţie până la Armistiţiu

Judeţele Dorohoi şi Botoşani, şi aproape întreg judeţul Baia, cum şi jumătate din judeţul Iaşi, au intrat sub ocupaţia armatelor sovietice, puţin timp, după refugiul din Martie 1944.

In această situaţie s'au găsit, până la armistiţiul din 23 August 1944. Preoţii fuseseră într'adevăr îndemnaţi, să nu părăsească parohiile, chiar dacă celelalte autorităţi se vor evacua.

Au rămas totuşi puţini preoţi.

In judeţele Botoşani, unde rămăsese şi Preotul Const. Constantinescu, deia Hârlău, fost protopop şi membru al adunării şi în Consiliul eparhial, s'a organizat încă dela începutul lunei Mai, 1944, o administraţie bisericească regională, în frunte cu Preotul Constantinescu, cu 5 subprotopopi, fiind în acel judeţ, un număr de 34 preoţi, dintre care 15 erau preoţi de mir, iar 19 erau preoţi călugări. Cei 15 preoţi erau din judeţul Botoşani şi judeţele limitrofe.

Iată numele acestor preoţi, rămaşi sub ocupaţie:

1. Pr. Const. Constantinescu dela Parohia Sf. Gheorghe Hârlău.
2. Pr. Gh. Bârliba „ „ Feredeni jud. Botoşani.
3. Pr. Gh. Costiniu „ „ Bălueşeni Stamate „
4. Pr. Ioan Grigoraş „ „ Orăşeni jud. „
5. Pr. Ioan Negureanu „ „ Dăngeni „ „
6. Pr. Ioan Sandovici-pens. „ „ Stăneşti „ „
7. Pr. Gh. Chipail „ „ Dumeşti „ „
8. Pr. Gh. Manoliu „ „ Preuteşti „ Baia

9. Pr. V-le Pleşoianu pens. dela Parohia Pleşeşti „ Baia
10. Pr. Arghir Popa „ „ Bădiliţa „ „
11. Pr. Ioan Pascal „ „ Cotu-Băii „ „
12. Pr. Modest Găitan „ „ Drăgăneşti „ „
13. Pr. Aurel Ionescu „ „ Horodiştea „ Iaşi
4. Pr. Mihai Ursuleac „ „ Dorobanţi „ Botoşani
15. Pr. Ambrozie Popovici din Eparhia Bucovinei.

Cu toţi formau o organizaţie cu centrul în judeţul Botoşani, care era socotit sediul bisericesc al regiunei ocupate.

Această organizaţie bisericească, s'a făcut cu aprobarea Comandamentului sovietic, care prin Prefectura de judeţ, şi-a exprimat chiar mulţumiri, pentru rolul ce l-a avut preoţimea faţă de populaţia rămasă.

Protopopiatul semnala Comandamentului sovietic, orice abuzuri săvârşite faţă de biserică, sau faţă de populaţie şi Comandamentul le sancţiona cu asprime.

Preoţimea organizată astfel, a avut un mare rol, nu numai din punct de vedere bisericesc, dar mai ales în privinţa asistenţii sociale şi chiar din punct de vedere sanitar.

Populaţia din zona frontului, din jud. Iaşi, Baia şi Suceava, fusese evacuată în judeţul Botoşani. Convoaie de femei, copii şi bătrâni îşi căutau aşezarea prin sate, sau în tabere în apropierea satelor.

Iată cum descrie Protoereul Constantinescu aceste împrejurări, într'un raport prezentat Mitropoliei:

„In Coşula, unde eram cantonat cu enoriaşii şi de unde conduceam şi Protopopiatul, s'au strâns satele: Tătăruşi, Homiţa, Hreşti, Cristeşti, Drăguşeni, Dolheşti şi Dolhasca, din judeţul Baia. Era pe la mijlocul lunei Mai, 1944. Intr'o noapte, câmpia de lângă sat, s'a umplut de căruţe cu evacuaţi.

Goi, murdari, cu îmbrăcămintea ruptă şi petecită, feţe înegrite, supte de boală, foame şi chinuri sufleteşti. Copii slăbiţi, ce nu mai semănau a oameni, abia putându-şi mişca trupul şi îngâna o vorbă. Căruţe cu vite înjugate ce prin mugetul lor îşi arătau spaima. La fiecare căruţă câte un bolnav, iar în unele şi morţi în descompunere, aduşi de departe spre a fi îngropaţi creştineşte".

„Aveam acum mult de lucru. Insoţiţ de un cântăreţ, am stat două zile în mijlocul lor. I-am spălat, i-am deparazitat şi numai după aceea i-am aşezat prin casele gospodarilor din sat care la îndemnul meu, i-au primit cu multă bunăvoinţă.

„Cu toate măsurile luate, copiii se pierdeau zilnic, din neîngrijire şi din lipsă de hrană. Cu sprijinul bunilor creştini, din sat, am înfiinţat o cantină în curtea bisericii din Coşula, unde vreme de 3 luni, am îngrijit şi hrănit 364 copii. Efectele s'au văzut imediat. Mortalitatea a încetat. Din aceşti copii, nu s'a pierdut niciunul. Şi de unde la început abea se puteau ţine pe picioare, majoritatea aduşi în spate şi pe braţe de mamele lor, în scurtă vreme, văzduhul era plin de strigăte de bucurie, iar curtea bisericii era neîncăpătoare pentru jocurile lor.

„După câteva săptămâni de căutare, erau rumeni la faţă, graşi, frumoşi şi curat ţinuţi de mamele lor, cărora li s'a spus că dacă nu-i trimit curaţi la cantină, li se va refuza porţia de mâncare".

„In viaţa mea, spune mai departe referatul, nu am simţit o mai mare bucurie şi nu m'am socotit mai în slujba adevărată, decât atunci, când înconjurat de ei, îi vedeam privindu-mă cu ochii lor blânzi, plini de bucurie şi de recunoştinţă şi ca atunci când la despărţire, după încheierea armistiţiului, o fetiţă în numele tuturor copiilor, mi-a spus cuvintele: „Părinte, aţi fost pentru noi mai mult decât un tată. Nu-ţi vom putea răsplăti grija şi osteneala ce ai pus pentru noi. Ne vom aduce aminte cu drag de acest timp şi ne vom ruga bunului Dumnezeu să te ţină mulţi ani în viaţă".

Raportul arată că toţi ceilalţi slujitori lucrau la fel. Lumea vedea, cum în zorii zilei, preoţi şi ieromonahi, însoţiţi de cântăreţi, sau oameni milostivi, băteau pe la porţile creştinilor, cerând ajutoare pentru cei nenorociţi, lăsaţi numai în grija lor.

Comandamentul sovietic a apreciat această muncă şi prin Prefectura de Botoşani, cu adresa Nr. 3616 din 8 Iunie 1944 şi-a exprimat mulţumirea şi recunoştinţa, iar Crucea Roşie a conferit Preotului Constantinescu „Semnul de distincţie", pentru contribuţia la operele sociale.

Am depăşit expunerea succintă, a unei dări de seamă res-

trânse şi am citat acest pasaj, care înfăţişează fidel, rolul preoţimei rămase în teritoriul ocupat, până la încheierea armistiţiului.

Reîntoarcerea

După încheierea armistiţiului, o parte din precţi, fără a primi ordine şi mai înainte de a se organiza oficial reîntoarcerea, s'au strecurat unul câte unul la parohiile lor, cei mai mulţi lăsându-şi familiile la locurile de refugiu şi venind singuri, din cauza greutăţilor de transport.

In judeţul Neamţ, nici nu s'a produs o evacuare, ci numai deplasări parţiale, acest judeţ având-şi aproape tot timpul, preoţimea complectă.

In primăvara anului 1945, autorităţile au organizat reîntoarcerea în serii, a funcţionarilor evacuaţi.

Celelalte instituţii au avut la reîntoarcere, posturile ocupate, de un aparat funcţionăresc, improvizat din lipsa celui oficial. Această situaţie a fost şi în învăţământ, unde titularul oficial, se găsea în faţa celui care funcţionase în lipsa sa şi care căuta să se menţină şi mai departe.

Numai în biserică n'a fost această situaţie, din pricină că nu se puteau improviza precţi din elementele rămase şi datorită şi faptului că administraţia bisericească oficială, n'a fost întreruptă niciun moment, precum am arătat, prin rămânerea P. S. Vicar Valeriu, permanent în fruntea Eparhiei,

Preotul Constantinescu, în raportul său, face o menţiune şi de momentul reîntoarcerii preoţilor la parohii, arătând că „au fost primiţi de populaţie, cu lacrimi de bucuria revederii.

Consiliul eparhial (şedinţe)

Cum era de aşteptat, în acest timp, organele reprezentative ale bisericii, nu au putut funcţiona.

Consiliul eparhial plenar, dela ultima sa şedinţă, dela 5 Iunie 1943, n'a mai ţinut altă şedinţă, decât cea dela 11 Iunie din această lună, în vederea convocării adunării eparhiale de azi.

Secţia administrativă a Consiliului a ţinut însă, un număr de 10 şedinţe, începând dela 9 August 1945, când a ţinut prima şedinţă.

Din cauza greutăţilor de transport, membrii secţiei, din alte judeţe, au venit mai rar, sau chiar de loc. Am folosit însă împrejurarea că aveam chiar în Iaşi, trei membri ai Consiliului şi am putut deci întruni, numărul legal de membrii.

Aceste 10 şedinţe ale secţiei administrative, s'au ţinut la datele următoare:

1. La 9 August 1945.
2. La 30 şi 31 Octombrie 1945.
3. La 6 Noembrie 1945.
4. La 10 Ianuarie 1946.
5. La 21 Februarie 1946.
6. La 27 Februarie 1946.
7. La 28 Martie 1946.
8. La 10 şi 11 Aprilie 1946.
9. La 11 Iunie 1946.
10. La 15 Iunie 1946.

Precum se vede, aceste şedinţe au fost ţinute într'un interval de timp, ce nu împlineşte încă un an şi au fost deci mai numeroase, decât cele ţinute în anii anteriori.

La aceste şedinţe, s'au discutat de preferinţă, mişcările în rândurile personalului clerical: numirile, transferările şi încadrările de preoţi şi de cântăreţi.

Consilierii referenţi (vacanţe)

In reprezentanţa permanentă a Consiliului eparhial, dela Cancelaria Mitropoliei, formată din Consilierii referenţi, ai celor trei secţiuni, ale Consiliului, s'au produs în acest interval, următoarele vacanţe:

1. Demisia Pr. Ioan Manoilescu, din postul de Consilier referent misionar, dela Secţia culturală, pe data de 1 Decembrie 1945.

2. Decesul Pr. Gh. Niculea, Consilier referent al Secţiei economice, la data de 19 Ianuarie 1946.

In locul Preotului Manoilescu, a fost numit pe data de 1 Martie 1945, Preotul Dumitru Hadârcă, dela Parohia Brăeşti, judeţul Dorohoi şi fost Protoereu al acelui judeţ.

Dela moartea Preotului Gh. Niculea, a fost trecut la Secţia economică, pe care o conduce în prezent.

A rămas aşadar postul de Consilier referent misionar, dela Secţia culturală, pentru complectarea căruia, onorata adunare, urmează a se pronunţa azi, potrivit prevederilor art. 131 lit. p. şi 139 din statutul legii de organizare.

Deasemenea adunarea urmează a se rosti şi în privinţa numirii Pr. D-tru Hadârcă, în postul de Consilier referent, al Secţiei economice.

Consistoriul mitropolitan (vacanţe)

In Consistoriul mitropolitan apelativ, este vacant locul de supleant, prin moartea Pr. Mihai Zaharescu.

Mitropolia noastră, are în acest Consistoriu un singur membru — Pr. Gh. Petrovanu — care e şi Preşedinte şi un supleant, ce prin moartea Pr. M. Zaharescu e liber.

Pentru a nu se stingheri funcţionarea instanţelor de judecată şi a nu se împiedica deci apelul preoţilor la această instanţă prin descomplectarea ei, e necesar ca adunarea să aleagă un preot pentru locul de supleant, potrivit prevederilor art. 131 lit. r, din statutul legii de organizare şi art. 237 din Regulamentul Consistoriilor.

Prin acest regulament, în Consistoriul apelativ, rolul de acuzator îl are unul din supleanţi şi defunctul preot Zaharescu era însărcinat cu rolul de acuzator.

Poate fi desemnat în acest rol, un supleant din altă eparhie, cum este în prezent, dar e mai la îndemână pentru instanţă, ca acest rol să-l aibă, un preot din Eparhie ori poate chiar din Iaşi, cum este cazul Preşedintelui.

Rămâne ca onorata adunare să se pronunţe pentru complectarea locului de supleant.

Congresul bisericesc

In Congresul bisericesc, adunarea eparhială are 6 reprezentanţi: 2 clerici şi 4 mireni. La alegerea acestor membri în 1932, s'au desemnat şi supleanţi, în proporţia de jumătate: 1 cleric şi 2 mireni.

Reprezentanţii clerici sunt:

1. Pr. Valeriu Iordăchescu
2. Pr. Ch. Niculea

şi supleant Pr. D-tru Furtună,

iar reprezentanţii mireni:

1. Victor Iamandi
2. Ioan Petrovici
3. Const. Sturdza
4. Leon Mrejeru

iar supleanţi:

1. I. Bârliba
2. Ion Romanescu.

După cum cunoaşteţi, dintre cei 2 reprezentanţi clerici, lipseşte unul, prin decesul Pr. Gh. Niculea, este însă supleantul, Pr. D. Furtună.

Dintre reprezentanţii mireni, 4 membri şi 2 supleanţi, nu mai sunt decât doi membri: d. Ion Petrovici şi d. Const. Sturdza, toţi ceilalţi şi membri şi supleanţi, fiind decedaţi.

Reprezentanţa mireană, din partea Eparhiei, în Congresul bisericesc este deci total descomplectată.

Nu se ştie ce durată vor avea aceste corporaţii, care şi-au depăşit de mult mandatul. Dar dacă între timp, va fi nevoie să se convoace Congresul naţional bisericesc, mai ales în legătură cu complectări de vacanţe chiriarhiale, atunci Eparhia noastră, nu va avea în congres, reprezentanţa trebuitoare.

Supun deliberării onoratei adunări, dacă n'ar fi cazul, ca să desemneze prin alegere, potrivit prevederilor art. 8 şi 131 lit. o. din statutul legii de organizare, persoanele mirene: 2 membri şi 2 supleanţi, pentru complectarea reprezentanţei adunării noastre, în Congresul naţional bisericesc.

Precizez că potrivit prevederilor legale, aceşti reprezentanţi, pot fi aleşi dintre membri adunării, sau şi dintre alte personalităţi ale Eparhiei.

Protopopiile

In administraţia bisericească a judeţelor, s'au produs în timpul din urmă, unele schimbări şi de structură şi de persoane.

Se ştie că în fiecare judeţ, erau 2 protopopi, ce împărţiau judeţul în două circumscripţii protopopeşti.

Pentru unitatea administrativă a judeţului, s'a socotit mai potrivit să fie un singur protopop de fiecare judeţ, care să reprezinte biserica din acel judeţ şi să lucreze în legătură cu celelalte autorităţi judeţene.

In acest înţeles, unul din cei doi Protoerei va fi *„Protoereu administrativ“*, iar cel dealdoilea, care va fi însărcinat cu ţinerea cancelariei şi a lucrărilor de gestiune pe întregul judeţ, va fi: *„Protoereu gestionar“*.

Această măsură s'a şi aplicat în 3 judeţe ale Eparhiei: Dorohoi, Botoşani şi Baia.

Ţinându-se seama că judeţul din punct de vedere administrativ, este împărţit în plăşi, s'a socotit necesar să se instituie şi din partea bisericii, un reprezentant care să lucreze în acord cu autorităţile de plasă, şi de aceea s'au numit Protoerei de plasă, în fiecare judeţ.

In privinţa criteriului de numire, s'a recurs la modalitatea alegerii. Preoţii şi cântăreţii dintr'o plasă, au ales pe Protoereul acelei plăşi. S'a avut în vedere, că preoţii şi cântăreţii dintr'o plasă, sunt mai în măsură să cunoască şi să desemneze prin votul lor, pe cel mai vrednic preot, din acea plasă.

Protoereii de plasă nu sunt bugetari.

S'a căutat însă, de a li se creia mijloace de funcţionare, dela colportajul şi pangarul ce se va organiza în fiecare parohie.

Pe baza acestor măsuri, în parte aplicate, avem în prezent şapte Protoerei administrativi la două judeţe, menţinându-se încă 2 circumscripţii:

1. Jud. Iaşi, Circ. I-a Pr. D. Ciolan
2. „ „ „ II-a Pr. C. Sinescu
3. „ Neamţ „ I-a Pr. Mih. Gavrilescu
4. „ „ „ II-a Pr. D. Nourescu
5. „ Baia întreg jud. Pr. Iacob Chiticaru
6. „ Dorohoi „ „ Pr. V-le Anghelea
7. „ Botoşani „ „ Pr. Gh. Gheorghiu

Trei Protoerei gestionari:

1. In jud. Botoşani: Pr. Mihai Gheorghiu
2. „ „ Dorohoi: Pr. Valerian Brânzei
3. „ „ Baia Pr. N. Iordăchescu

Avem 19 Protoerei de plasă :

1.	Jud. Iaşi	Pr. N. Negoiţă	la Plasa	Podul Iloaei
2.	„ „	„ Gr. Scripcaru	„	Tg. Frumos
3.	„ „	„ Ion Florescu	„	Şipote
4.	„ „	„ Petre Sinescu	„	Bivolari
5.	„ Botoşani	„ Const. Constantinescu	„	Hârlău
6.	„ „	„ D-tru Rădăuceanu	„	Bucec`a
7.	„ „	„ Const. Constantinescu	„	Ştefăneşti
8.	„ „	„ V-le Pavel	„	Botoşani
9.	„ Dorohoi	„ Petru Grigoriu	„	Mihăileni
10.	„ „	„ Ion Teodorescu	„	Săveni
11.	„ „	„ Nic. Amălinei	„	Darabani
12.	„ Neamţ	„ Ştefan Romanescu	„	Buhuşi
13.	„ „	„ Ioan Moroşanu	„	Ştefan cel mare
14.	„ „	„ Const. Andone	„	Tg. Neamţ
15.	„ „	„ Pantelimon Grigoriu	„	Ceahlău
16.	„ Baia	„ Corneliu Zaharescu	„	Mălini
17.	„ „	„ Cercel Const.	„	Boroaia
18.	„ „	„ I. Podaru Paşcani	„	Paşcani
19.	„ „	„ I. Hreamătă	„	Dolhasca

Obligaţiile protopopilor fiind mult mai numeroase în împrejurările de azi, când preotul trebuie să se dedice unei activităţi excepţionale, i s'au dat ca ajutoare aceşti protoerei de plasă, care au obligaţia de a organiza în fiecare parohie : azistenţa orfanilor, înfiinţarea de cantine, cămine culturale, cooperative, controlul învăţământului religios în şcoalele primare, şcoale pentru analfabeţi, colportajul, organizarea pangarului, combaterea stilismului şi tot ce interesează activitatea socială a bisericii.

Protoereii de plasă au în subordine, pe Proestaşii cercurilor pastorale, care îi ajută în această activitate multilaterală.

Parohiile

La data ultimei şedinţe a Adunării eparhiale, deacum 3 ani, aveam în Eparhie un număr de 673 parohii, dintre care 93 urbane şi 58 rurale.

In Martie 1944, Ministerul a cerut înfiinţarea unui număr de 80 parohii pentru încadrarea preoţilor refugiaţi.

Din propunerile primite dela Protoeriile de judeţ„ s'a trimis atunci Ministerului, tablou pentru înfiinţarea a 55 de noui parohii.

Nu s'au înfiinţat atunci aceste parohii, preoţii refugiaţi fiind menţinuţi şi mai departe în situaţia de utilizaţi, afară de puţinele încadrări ce s'au făcut la parohiile vacante, din cele vechi bugetare.

Anul acesta, în luna Mai, Ministerul a cerut din nou tablou cu propuneri de noui parohii, pentru încadrarea preoţilor refugiaţi.

Lucrarea se cerea urgent: până la 16 Mai.

S'au cerut Protoereilor din nou propuneri şi din tablourile ce fuseseră întocmite până aci, caşi din propunerile primite prin Protoerii, cum şi din cazurile speciale apărute în acest timp, s'au înaintat Ministerului, cu adresa No. 5304 din 8 Mai din acest an, tablou pentru înfiinţarea a 77 de noui posturi de preoţi, din care 59 de noui parohii şi 18 de preoţi ajutători.

Trebuie să precizez, că la 58 din posturile propuse, se aflau utilizaţi mai de mult, preoţi refugiaţi, încât se definitiva doar o situaţie existentă.

Rămâneau aşadar, numai 19 noui parohii, libere pentru noui încadrări de refugiaţi. La 6 din aceste locuri, am trecut pe tablou: 4 licenţiaţi în Teologie, dintre candidaţii din Eparhie, care cereeu hirotonia şi pentru care nu erau locuri libere, iar 2 locuri au fost cerute pentru 2 preoţi din Eparhie: unul ce rămăsese fără post şi altul pentru legăturile familiare ce avea în parohia propusă, rămânând parohia sa liberă, pentru încadrarea unui refugiat.

Tabloul se află în prezent la Minister, în seama unei comisiuni, care se ocupă cu încadrarea preoţilor refugiaţi.

Dela data şedinţei deacum 3 ani şi până la şedinţa prezentei Adunări s'au mai înfiinţat:

13 noui parohii, din care 12 rurale şi 1 urbană. 11 posturi de preoţi ajutători, din care 4 urbane şi 7 rurale.

Pe judeţe nouile parohii, sunt distribuite astfel :

In jud. Iaşi : 3 noui parohii şi 5 posturi de preot ajutători
Baia : 4 „ „ 1 „ „ „ „
Botoşani : 2 „ „ 1 „ „ „ „
Dorohoi : 1 „ „ 2 „ „ „ „
Neamţ : „ „ 2 „ „ „ „

Nouile parohii sunt următoarele :

IN JUD. IAŞI

1. Paroh. Hoiseşti, prin deslipire dela Paroh. Dumeşti : 15 Dec. 1943
2. „ Tansa „ „ „ „ Ulmi Liteni 1 Iulie „
3. „ Vlăd ni „ „ „ „ Borşa 1 „ „
4. Preot confesor la Spitalul Socola din com. Bucium 1 Iunie 1946

JUD. BAIA

5. Sf. Voevozi-Tâmeşti-Făliiceni şi Sf. Ilie 15 Ian. 1944
6. Parohia Sârbi prin deslipire dela Parohia Sâneşti 1 Dec. 1943
7. „ Topile „ „ Gârleşti-Topile 1 Iulie 1943
8. „ Bogata „ „ Ştefan cel mare 15 Oct. 1945

JUD. BOTOŞANI

9. Parohia Movila ruptă dela Parohia Lehneşti 1 Iulie 1943
10. „ Mărea Doamnei „ „ Curteşti 1 „ 1945
(prin desfiinţarea parohiei Şoldăneşti)

JUD. DOROHOI

11. Parohia Rediu Dorohoi prin deslipire „ Rediu 1 Iulie 1 1943

JUD. NEAMŢ

12. Parohia Bălanu prin deslipire dela Mastacăn 1 Aug. 1943
13. „ Brăşăuţi „ „ „ Săvineşti 1 Oct. 1943

Posturi de preoţi ajutători sunt la următoarele parohii :

1. La Parohia Sf. Gheorghe Lozonschi din Iaşi la 1 Febr. 1945
2. „ „ Nicoriţă din Iaşi la 15 Septembrie 1945
3. „ „ Sf. Nicolae Ciurchi din Iaşi la 15 Martie 1946
4. „ „ Sf. Treime din Iaşi la 15 Iunie 1946
5. „ „ Sineşti din jud. Iaşi la 1 Iulie 1943
6. „ „ Şipote din jud. Iaşi la 15 Martie 1944
7. „ „ Dolhasca din jud. Baia la 31 Martie 1945
8. „ „ Vovidenia fil. Sf. Dumitru Botoşani la 1 Martie 1945

9. „ „ Hăneşti din jud. Dorohoi la 1 Iulie 1943
10. „ „ Hânţeşti din jud. Dorohoi la 1 Iulie 1943
11. „ „ Grumăzeşti din jud. Neamţ la 1 Februarie 1946
12. „ „ Valea Viei din oraşul P. Neamţ la 1 Martie 1945.

In urma acestor noi înfiinţări, numărul parohiilor din Eparhie, este în prezent de 686, din care 94 urbane şi 593 rurale.

Pe judeţe repartiţia parohiilor este următoarea :

1.	In jud.	Iaşi	35	parohii	urb.	şi	125	rur.,	total	160 parohii
2.	„	„ Baia	10	„	„	„	93	„	„	103 „
3.	„	„ Botoşani	16	„	„	„	136	„	„	152 „
4.	„	„ Dorohoi	16	„	„	„	112	„	„	128 „
5.	„	„ Neamţ	17	„	„	„	126	„	„	143 „

In total 94 parohii urb. şi 592 rur., total 686 parohii.

Deci în jud. Botoşani s'au înfiinţat 2 parohii, sporul este de numai de una, fiindcă Parohia Mărea Doamnei, s'a înfiinţat prin desfiinţarea Parohiei Şoldăneşti, din acelaş judeţ.

In urma încadrării preoţilor refugiaţi numărul parohiilor vor spori cu încă circa 60 de noi parohii, dar această situaţie e în curs de rezolvire şi va fi înserată în darea de seamă a anului ce vine.

Decese preoţi

O situaţie ce iese din norma cu care ne obişnuiseră anii precedenţi, o formează numărul mare de decese în rândurile preoţimei.

Acest spor excepţional de decese, nu e datorit nici refugiului şi nici timpului de 3 ani, ce-l cuprinde acest referat, ci e datorit epidemiei de tifos exentematic, care a bântuit în Moldova de Nord şi care a produs numeroase victime şi în rândurile clerului.

IN JUD. IAŞI

1.	Pr. Cotoţ Gh.	Parohia	Dorobanţi	deced. la	4 Aprilie 1944
2.	„ Dumitriu C-ttn	„	Ţiganaşi	„ „	7 Dec. „
3.	„ Lupan Nicolae	„	Vânători-Vultur	„	24 Iunie „
4.	„ Miron Cezar	„	Valea Satului	„	29 August „
5.	„ Niculea Gh.	„	Sf. Haralamb.-Iaşi	„	19 Ian. 1946

JUD. BAIA

6. Pr. Dăscălescu N-lae Parohia Budeni deced. la 24 Dec. 1944
7. „ Florescu Const. „ Tg. Paşcani „ 22 Feb. 1943
8. „ Moişanu Mihail „ Heci „ 12 Iunie 1944
9. „ Pascal Ioan „ Cotu-Băii „ 29 Febr. 1944

JUD. BOTOŞANI

10. Pr. Dragan Leandru Parohia Poiana-Flămânzi la 7 N-bre 1945
11. „ Apostui Savin „ Copălău „ 3 Iunie 1945
12. „ Aramă Nicolae „ Vorona „ 28 Mart 1945
13. „ Baciu Const. „ Flămânzi „ 7 Ian. 1945
14. „ Cumpătă Mihai „ Dracşani „ 15 April 1945
15. „ Frunzeti Ramiro Capela Spit. Mavromate „ 21 Oct. 1945
16. „ Neagu D-tru Parohia Plopeni „ 30 April 1945
17. „ Pavlov D-tru „ Prăjeni „ 7 Dec. 1945
18. „ Răduşanu V-le „ Vereşti „ 21 Feb. 1944
19. „ Nepotescu Gh. „ Sf. Trei Ierarhi-oraş „ 21 Aug. 1944
20. „ Nechiforescu Gh. „ Todireni „ 24 Iulie 1944
21. „ Văideanu Menelan „ Şoldăneşti „ Ian. 1945

JUD. DOROHOI

22. Pr. Georgescu Ioan Parohia Tureatca deced. la 7 April 1945
23. „ Mariuţă Octav „ Drăguşeni „ 25 Aug. 1943
24. „ Şandru Vasile „ Balineşti „ 4 Ian. 1945
25. „ Tincaru Adrian „ Rediu „ 11 Mai 1944

JUD. NEAMŢ

26. Pr. Gervescu Alex. dela Parohia Slobozia I-a la 11 Ian. 1943
27. „ Vasiliu Emil „ „ Davideni „ 16 Oct. 1944
28. „ Roşescu Nicolae Profesor la Lic. P. Neamţ „ 11 Feb. 1943

Cam jumătate din aceste 28 decese, se datoresc tifosului exantematic. Cel mai mare tribut de morţi l'a dat judeţul Botoşani, unde se şi produseseră aglomerările de populaţie evacuată din regiunea frontului.

Preoţii şi cântăreţii trebuiau să asiste bolnavii şi morţii de tifos şi au căzut şi ei victima a împlinirei datoriei, căci pe lângă cei 28 de preoţi, au fost şi 68 decese în rândul cântăreţilor.

Repartiția pe județe a deceselor, ne dă diagrama epidemiei pe regiuni:

In jud.	Iași	au murit	5	preoți	și	18	cântăreți
„	„ Baia	„	„ 4	„	„	15	„
„	„ Botoșani	„	„ 12	„	„	23	„
„	„ Dorohoi	„	„ 4	„	„	7	„
„	„ Neamț	„	„ 3	„	„	5	„

Din aceste cifre se poate vedea că județul cel mai greu încercat a fost jud. Botoșani, după aceia jud. Iași și în al 3-lea rând județul Baia.

Se cuvine să exprimăm recunoștința adunării eparhiale, pentru aceste victime ale datoriei, preoți și cântăreți din eparhie, care au fost secerați de boala nemiloasă a tifosului exantematic, în timpul și din cauza serviciului.

Pensionări

Pensionări de preoți din acești 3 ani, avem 10 cazuri: 9 preoți și un diacon, aproape toți, datorită vârstei de 70 ani, la care se pensionează preoții și câțiva din cauză de boală.

Ei sunt următorii:

1. Pr. Const. Leonte, Parohia Sf. Sava din Iași, pe data de 1 August 1944.

2. Pr. N. Dobrea, Parohia Rădeni, jud. Iași, pe data de 1 Septembrie 1945:

3. Pr. Const. Matei, Parohia Cucuteni-Băiceni, jud. Iași, pe data de 1 Septembrie 1945.

4. Pr. Ioan Topală, Parohia Pocreaca, jud. Iași, pe data de 1 Septembrie 1945.

5. Pr. Gh. Chipail, Parohia Dumești, jud. Botoșani, pe data de 1 Septembrie 1944.

6. Pr. Const. Fasniuc, Parohia Bălușeni, jud. Botoșani, pe data de 1 Septembrie 1945.

7. Pr. Gh. Tomaziu, Parohia Păltiniș, jud. Dorohoi, pe data de 1 Septembrie 1945.

8. Pr. Simion Ungureanu, Parohia Secu Buhalnița, județul Neamț, pe data de 1 Septembrie 1945.

9. Pr. Cosma Petre, M-rea Văratec, jud. Neamț, pe data de 1 Decembrie 1944.

10. Diac. C. Sandovici, Parohia Grigore Ghica-Vodă, jud. Dorohoi, pe data de 1 Decembrie 1944.

Cărți canonice

Au plecat din Eparhie, luându-și carte canonică spre a se stabili în alte Eparhii, următorii 13 preoți :

1. Pr. Dediu Ilie, dela Parohia Dumbrava Ciurea, jud. Iași, la 1 Oct. 1943.

2. Pr. Iosif Țincoca, dela parohia Belcești jud. Iași, la 15 Febr. 1945.

3. Pr. Ion Rusu, dela parohia Lupăria jud. Iași, la 1 Iunie 1945.

4. Pr. Andrei Gheorghiu, dela parohia Sinești jud. Iași, la Noembrie 1945.

5. Pr. Ioan Vasiliu, dela parohia Prelipca jud. Botoșani, la 15 Iunie 1945.

6. Pr. Pandele Diaconu, dela Slobozia jud. Iași, la 15 Iunie 1945.

7. Pr. Mihai Andrei, dela parohia Bulbucani jud. Iași, la 15 Iunie 1945.

8. Pr. Ion Drăgan, dela parohia Plevna jud. Dorohoi, la 1 Ianuarie 1943.

9. Pr. V-le Măcărescu, dela parohia Zvorișteа jud. Dorohoi, la 1 Febr. 1944,

10. Pr. Cucu Aristide, dela parohia Darabani jud. Dorohoi, la 15 Febr. 1945.

11. Pr. Gh. Popa, dela parohia Copălău jud. Botoșani, la 15 Febr. 1945.

12. Pr. Gr. Hatman, dela parohia Răchiți jud. Botoșani, la 15 Iunie 1945.

13. Pr. Romanescu Alex., dela parohia Grințieș jud. Neamț, la 1 Nb-rie 1943.

Noui numiri

Din cele expuse până aci, rezultă că am avut în acești 3 ani un număr de 75 de locuri în preoție, ce au trebuit completate prin noui numiri, și anume :

25 locuri nou înfiinţaie (13 parohii şi 12 preoţi ajutători)
27 prin decese (din 28 se scade Pr. Roşescu din învăţământ)
10 prin pensionări
13 prin ieşiri din eparhii cu carte canonică
75 locuri în total.

La aceste 75 locuri se mai adaugă în cele 4 parohii, ce erau vacante la data adunării din 1943, ceeace face un total de 79 locuri, ce au fost disponibile spre a fi complectate,

Incadrări

Aceste locuri vacante, nu au fost nici jumătate complectate prin noui numiri.

Pentruca tinerii *t*eologi, candidaţi de preoţie, să fie hirotoniţi, trebuiau să facă mai întâi stagiul militar. Fiindcă ne aflam în răsboi, tinerii teologi au fost înrolaţi şi angajaţi campaniei acestui răsboi, şi numai când se eliberau, puteau să se prezinte la hirotonie.

Pedealtă parte, prin trecerea la U.R.S.S. a Basarabiei, a Bucovinei de Nord şi a unei părţi din judeţul Dorohoi, au venit în ţară, un mare număr de preoţi refugiaţi. Din această cauză, ne-am găsit permanent în faţa restricţiunii, ca toate locurile vacante, să fie ocupate de către preoţi refugiaţi.

Şi astfel din cele 79 de locuri, 40 au fost ocupate prin încadrări de preoţi refugiaţi:

Au fost încadraţi:

15 preoţi refugiaţi încadraţi în jud. Iaşi
9 „ „ „ „ „ Botoşani
2 „ „ „ „ „ Baia
12 „ „ „ „ „ Dorohoi
2 „ „ „ „ „ Neamţ
40 „ „ „

Numiri

S'au putut totuşi face în aceşti 3 ani şi 25 numiri şi anume

4 în anul 1943
2 „ „ 1942
17 „ „ 1945
2 „ „ 1946

Cărţi canonice (primiri)

Zece locuri au fost ocupate cu preoţi primiţi din alte Eparhii, cu cărţi canonice şi anume:

1. Pr. Maftei Vasile venit din Eparhia Hotinului şi numit la parohia Grinţieş jud. Neamţ la 1 Noembrie 1943.

2. Pr. Nichilciuc Vasile, din Eparhia Dunării de jos, numit la Paronia Movila Ruptă la 15 Noembrie 1943.

3. Pr. Flondor Vasile, din Eparhia Hotinului, numit la Parohia Tansa jud. Iaşi, pe data de 15 Noembrie 1943.

4. Pr. Andrei Gheorghiu, din Eparhia Hotinului, numit la Parohia Sineşti, jud. Iaşi, pe data de 1 Decemvrie 1943.

5. Pr. Gr. Sofrone, din Eparhia Hotinului, numit la Parohia Zvorâştea jud. Dorohoi, pe data de 1 Februarie 1944.

6. Pr. Nic. Grosu, din Eparhia Hotinului, numit la Parohia Dumbrava jud. Iaşi, la 1 Februarie 1944.

7. Pr. Al. Grigoraş, din Eparhia Huşilor, numit la Parohia Mişa, jud. Baia, la 1 Februarie 1945.

8. Pr. Ştefan Grosu, din Eparhia Huşilor, numit la Parohia Codreni, jud. Dorohoi, la 15 Octombrie 1945.

9. Pr. Napoleon Vasiliu, din Eparhia Maramureşului, numit la Parohia Buimăceni, jud. Botoşani, la 1 Noembrie 1945.

10 Pr. Gh. Mihoci, din Eparhia Huşilor, numit la Parohia Sf. Teodor din Iaşi, pe data de 15 Mai 1946.

Cea mai mare parte din aceşti preoţi, erau originari din Eparhie.

Parohii vacante

Ne găsim în prezent şi cu 4 parohii vacante:

1. Parohia Hălceni din jud. Iaşi, (este deblocată dela încadrare spre a fi numit Licenţiatul Duca Ion.

2. Parohia Slobozia din jud. Iaşi.

3. „ Bulbucani „ „ „ (se află hirotonit onorific la acea parohie Licenţiatul V. Sinescu).

4. Parohia Prelipca din jud. Botoşani.

Este de reţinut că în prezent nu ne aflăm în faţa unei

afluențe de candidați la preoție, precum semnalam necontenit în anii dinainte de răsboi.

Nu avem cereri în așteptare.

Transferări

In acești trei ani, s'au făcut și 73 transferări pe preoți, urmărindu-se ca cei transferați să se stabilească la parohiile de care îi leagă interese familiare sau de gospodărie, spre a li se definitiva prin aceasta situația.

Cântăreți bisericești

Despre cântăreții bisericești, am arătat când a fost vorba de decesurile în rândurile clerului, că au plătit și ei în acești 3 ani, tributul greu de 68 decese, aceasta, datorită în mare parte epidemiei de tifos exantematic.

O parte dintre cântăreți, fiind în vârsta militară, au fost mobilizați, și au luat parte la campaniile acestui răsboi.

Au fost pensionați în acești 3 ani, împlinind vârsta de 60 ani, 78 de cântăreți și anume :

18 în anul 1943
28 „ „ 1944
32 „ „ 1945

In locurile de cântăreți, am avut în ultimii ani vacanțe cu sutele.

In referatul din 1943, arătam că Ministerul pentru economii bugetare nu mai făcea numiri la parohiile unde mai era un cântăreț. Cu alte cuvinte nu se numea decât un singur cântăreț, de fiecare parohie

Anul acesta nu se mai menține această restricție.

Golurile în locurile de cântăreți sporiau dela an la an și candidații pentru ocuparea acestor locuri erau tot mai puțini.

Desigur procesul acesta era în întreaga biserică.

Atunci Ministerul a luat măsura, de a da dreptul la un examen de diplomă de asimilare practicanților de orice vârstă.

S'a ţinut la şcoala de cântăreţi a Eparhiei, două examene de asimilare, unul în Octombrie 1945 şi cel dealdoilea în Martie din acest an.

La primul examen s'au înscris 169 candidaţi şi au reuşit 143
La cel dealdoilea „ „ 93 „ „ „ „ 83

In urma acestei recolte de postulanţi, s'au făcut numiri mult mai numeroase ca în alţi ani.

S'au făcut în aceşti 3 ani 298 numiri de cântăreţi.

Transferările, în număr de 88, din aceşti 3 ani, s'au făcut spre a se putea fixa fiecare, la locul unde are legături familiare sau de proprietate.

In urma acestor mişcări, avem în prezent în Eparhie, 139 posturi vacante de cântăreţi, astfel:

27 locuri vacante în jud. Iaşi
23 „ „ „ „ Baia
42 „ „ „ „ Botoşani
27 „ „ „ „ Dorohoi
19 „ „ „ „ Neamţ

Au fost în locurile vacante de cântăreţi făcute şi 41 încadrări, care pe judeţe sunt:

8 în judeţul Dorohoi
4 „ „ Baia
20 „ „ Iaşi
2 „ „ Neamţ
8 „ „ Botoşani

Aceasta este, transpusă în cifre, situaţia în ce priveşte cântăreţii bisericei.

Locaşurile bisericeşti

In ce priveşte locaşurile bisericeşti, trebuie să înserăm în acest referat, o situaţie cu totul excepţională, datorită valului războiului ce a trecut peste Eparhia noastră, şi mai ales faptului că frontul a fost timp de câteva luni, pe teritoriul a două din judeţele Eparhiei: Iaşi şi Baia.

Avem datorită acestor împrejurări, biserici care au fost distruse în întregime, biserici cu grele avarii şi biserici care au fost lipsite de inventarul interior în diferite proporţii.

Iată situaţia bisericilor şi caselor parohiale din jud. Baia:

Au fost distruse 14 biserici, din care 5 de zid şi 9 de lemn.

Au suferit stricăciuni 19 biserici.

Au fost distruse 3 case parohiale.

In judeţul Iaşi (Circ. I-a):

Au fost distruse în oraşul Iaşi 2 biserici.
3 grav avariate
şi 5 cu stricăciuni mai mici
In judeţ 8 biserici distruse şi
7 avariate.

Preoţii cu concursul credincioşilor, mai ales la sate, activează cu însufleţire pentru construcţia de noi biserici şi pentru repararea celor cu stricăciuni.

In câteva parohii s'au amenajat capele provizorii, până la refacerea vechilor biserici.

In oraşul Iaşi, autorităţile au făgăduit sume importante, din partea satului, pentru refacerea bisericilor distruse şi pentru repararea celor avariate.

In anul 1945, am putut înregistra, sfinţirea a 3 noi biserici, şi repararea a 25 biserici, din Eparhie.

Instanţele de judecată

Instanţele de judecată ale clerului, nu au funcţionat până la începutul anului 1945, fiind înlocuite cu comisiuni disciplinare.

Prin jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 907 din 14 Decembrie 1944, s'a anulat Decretul lege Nr. 1066 din 4 Martie 1938, şi au fost puse din nou în funcţiune, cele 3 instanţe de judecată a clerului, prevăzute de legea de organizare a bisericii.

Consistoriul spiritual eparhial — prima instanţă, a funcţionat având de judecat în acest timp, 8 cazuri.

Instanţa de apel însă, nu a putut funcţiona, din cauza neparticipării membrilor ce o compun.

Această instanță este formată din delegați dela fiecare Eparhie sufragană, din Moldova și Bucovina.

Din cauza greutăților de transport, și a cheltuelilor de drum și de întreținere, membri instanțelor de apel și de recurs, nu se pot prezenta la ședințe.

Deaceia, Sf. Sinod permanent, în ședința dela 14 Martie a. c., a luat hotărîrea ca:

„Până ce Ministerul Cultelor va lua în buget sumele necesare, Mitropoliile și Episcopiile să facă tot posibilul, ca să asigure funcționarea Consistoriilor eparhiale, iar cele mitropolitane și Central, nu se pot pune în funcțiune până când Ministerul nu va asigura sumele necesare funcționării lor. Până atunci Consistoriile eparhiale vor da sentințe definitive, cu excepția caterisirilor și îndepărtărilor din serviciu, care au drept de apel la Sf. Sinod, în termen de 30 zile dela comunicarea sentinței".

Sezizat și Ministerul de acestă stare de lucruri, prin adresa Nr. 18191 din 8 Aprilie din acest an, a cerut să se trimită situația ședințelor ținute de instanțele de judecată bisericești, în vederea soluționării chestiunei privitoare la plata membrilor acestor consistorii.

Se așteaptă așa dar, soluționarea de către Minister a cheltuelilor necesare funcționării instanțelor de apel și de recurs. Până atunci rămân în vigoare dispozițiunile Sinodului permanent.

Am expus onoratei adunări, împrejurările bisericești mai importante, din cei 3 ani ce s'au scris deia ultima ședință a adunării.

Precum se poate vedea, au fost ani de frământări, și de turburare, iar nu de activitate și de zidire.

Am putea spune că au fost mai curând ani de sbucium și de pagubă, clerul și poporul fiind preocupați în prima fază cu *refugiul,* în cea dea doua cu *reîntoarcerea* la căminele părăsite, și deabea de curând, ne aflăm în faza de refacere și de reconstrucție, și materială și sufletească.

Războiul ca orice furtună, a pus la încercare puterea de rezistență a omenirii, a dărâmat multe din uscăturile care îngreuiau creșterea normală, dând libertate sevei să circule mai

viu şi mlădiţelor să se desvolte mai învoie. Ne-a lăsat situaţii grele, care cer soluţionarea cu toată băgarea de seamă.

Avem între altele de integrat în corpul bisericesc al E-parhial, circa 120 de preoţi refugiaţi.

Avem de tămăduit răni materiale şi sufleteşti, lăsate pe trupul ţării, de cel mai cumplit război.

Adunarea eparhială este reprezentanţa credincioşilor în forul de conducere bisericească. Ea aduce prin membri săi do-rinţele credincioşilor, în desbaterile dela conducere.

Dar ea este în acelaş timp şi purtătoarea directivelor de îndrumare bisericească, în mijlocul credincioşilor pe care îi re-prezintă.

Biserica după furtuna răsboiului, trebue să corespundă aş-teptărilor şi încrederei pe care credincioşii şi-o pun în ea şi să le fie reazim şi îndreptare în vâltoarea prefacerilor de tot felul acum când se discută nouile temelii, pentru aşezarea materială şi sufletească a omenirii.

Legătura strânsă dintre biserică şi credincioşi, este o ce-rinţă imperioasă a împrejurărilor de azi şi adunarea eparhială a Moldovei, cu tradiţiile ei de glorie bisericească îşi are în aceste privinţe rolul său, important.

Pr. C. VUIESCU

Secţia Culturală

Referat Nr. 7709/946

Inalt Prea Sfinte Preşedinte,
Prea Cucernici Părinţi şi
Domnilor Deputaţi Eparhiali

Şedinţele plenare ordinare ale Consiliului Eparhial şi ale Adunării Eparhiale, în ultimii zece ani, nu s'au ţinut întotdeauna la soroacele fixate de lege, din pricina evenimentelor externe, care au avut repercursiuni şi în viaţa lăuntrică a ţării. De obiceiu perturbaţiile economice şi politice au fost cele ce au determinat ca termenul fixat pentru ţinerea acestor şedinţe să fie depăşit. In ultimii ani, războiul a fost factorul principal care a turburat nu numai dispoziţiile legale, dar chiar îndătinările obişnuite pentru evidenţierea rezultatelor lucrărilor de caracter obştesc. Administraţia bisericească nu s'a putut sustrage fenomenului general, dominant în vâltoarea socială, mai cu seamă că trebupublice bisericeşti sunt împletite adânc cu cele ale Statului.

In ordinea materială carenţa afacerilor de Stat a avut efect simţitor şi în cele ale Bisericii, căci aceleaşi cauze nu pot să dea naştere decât la rezultate asemănătoare.

Din vara anului 1943, Secţia Culturală nu a fost în stare să-şi expună activitatea sa, fie în forul executiv, Consiliul Secţiei, fie în faţa celui ce stabileşte norme directoare şi deliberează asupra rezultatelor, adică Adunarea Eparhială.

Evacuarea din luna Martie 1944 a pus capăt activităţii Secţiei Culturale, dislocând-o dela rostul ei şi restrângâdu-i posibilităţile de manifestare la simple şi anoste lucrări de birou, ceiace în fapt echivala cu o pompoasă titulatură fără conţinut. Nici nu se putea să fie altcum, căci preoţimea era răsfirată pe întreg cuprinsul ţării, fiecare găsindu-se în judeţul repartizat de autorităţile de Stat iar centrul administraţiei eparhiale, dela mânăstirea Govora, nu ţinea legătură cu personalul decât pentru menţinerea cadrelor. La reşedinţa din Iaşi, Permanenţa ţinea legătura, cu cadrele rămase, păstrând unitatea spirituală şi materială a Arhiepiscopiei.

Odată cu reîntoarcerea din evacuare, în primăvara anului 1945, Secţia Culturală şi a început activitatea, la început cu puteri modeste ca după vre-o şase luni să intre în miezul tuturor problemelor legate de acest compartiment de activitate. Marcăm intensificarea activităţii Secţiei Culturale, pe teren, odată cu instalarea ca vicar a Prea Sfinţitului Justinian Vasluianu, care, pe lângă directivele precise de orientare a deschis şi posibiliităţi materiale, cu care să se facă faţă cerinţelor imediate de lucru.

II. Asistenţa socială

Problemele ce se impuneau Secţiei Culturale, după reîntoarcerea din evacuare, au trebuit să fie seriate, în ordinea urgenţii.

In fruntea tuturor s'a impus problema *Asistenţii Sociale* şi în special cea a *orfanajului.*

Pe teren lucrau din partea Statului, Liga Operelor Sociale iar din iniţiativa particulară Organizaţia Apărarea Patriotică, care mai pe urmă a fost recunoscută ca persoană juridică, şi Socieiatea de *Cruce Roşie.*

Injghebările de asistenţă creştină, ca Pânea Săracilor, sporadice în centrele judeţene, nu aveau organizarea şi puterea de a face faţă tuturor problemelor de asistenţă. Aceste înjghebări fiinţau pe temeiul unui program de pace, când suferinţa nu avea o putere contaminatorie de mari proporţii. Războiul,

prin consecinţele deslănţuite la suprafaţă şi în adâncime, a lăsat un cortegiu imens de degradări, ruine şi moarte. N'a fost familie, care să nu fie greu încercată de grozăviile acestui cataclism social.

Arhiepiscopia Iaşilor a fost sortită să cadă în zona de operaţii, unde s'au desfăşurat cele mai grele lupte. Permanenţa Mitropoliei, reprezentată prin spiritul de sacrificiu al Prea Sfinţitului Vicar, Valeriu Botoşăneanu, cu cei câţiva călugări din jurul său şi cu puţini preoţi de mir resfiraţi prin parohiile rurale a căutat să menţină unitatea vieţii duhovniceşti şi să contribue la refacerea distrugerilor materiale. Strădania Permanenţei se aseamănă cu munca lui Sisif. Lipsa de mijloace de comunicaţii, lipsa de cadre şi de fonduri, paralizau intenţiile bune de a veni în ajutorul populaţiei. Curtea Mitropoliei a fost loc de azil pentru nevoiaşi şi cei încercaţi. Aici a funcţionat, permanent, o ospătărie, unde găseau o mâncare caldă cei ce se reîntorceau din bejenie.

Dar cu această acţiune de asistenţă nu se uşura, cu nimic, durerile din mulţimea satelor sau târgurilor răvăşite sau distruse.

Bolile epidemice, în special tifusul exantematic, secerau sute şi mii de vieţi iar foamea contribuea şi ea la rărirea rândurilor dintre cei vii. Aparatul serviciului sanitar era ca şi neexistent, devreme ce şi acest personal era dispersat.

Secţia Culturală s'a văzut pusă în faţa unei stări de a nu lucra pe cont propriu ci de a începe o acţiune de colaborare cu organizaţiile de asistenţă ce funcţionau. In urma îndemnului M. S. Reginei Mame Elena şi al Inalt Prea Sfinţitului Patriarh Nicodim preoţimea a fost îndrumată să colaboreze cu organele Apărărei Patriotice, organizaţie de asistenţă, care avea în funcţiune orfelinate. cantine, cămine de zi sau cămine sezoniere. Avântul preoţimei a sporit prin prezenţa Prea Sfinţitului Justinian în fruntea organizaţiei „A. P." Regionala Moldovei— al căreia preşedinte a fost ales—şi astfel cu începuturi grele asistenţa orfanilor a fost pusă în ordine. Prea Sfinţia sa a preconizat metoda asistenţii deschise, adică plasarea orfanilor în sânul familiilor lor, a rudelor sau familiilor crescătoare. Prin

acest sistem de asistenţă se realizează mai multe probleme: a) copii nu sunt desrădăcinaţi dela baştina lor, crescând în tradiţiile părinţilor lor şi sunt pregătiţi a le continua ocupaţia de agricultori; a) nu li se părăduia avutul rămas dela părinţi, deoarece cei ce îi îngrijeau aveau în grija şi administrarea averii prin tutelă; c) se uşurau cheltuelile din bugetul statului, prin creare de orfelinate, care cer mari investiţii în imobile, inventar şi întreţinere de personal specializat şi, în sfârşit, d) se înlătură o educaţie cazonă a copiilor, urmare firească a educaţiei primite după programe fixe şi reci, unde nu poate fi vorba de acel spirit cald şi de duioşie părintească. Orfelinatele create au fost populate cu orfanii lipsiţi complect de orice sprijin neavând nici un părinte, rude şi definitiv rupţi de legăturile cu satele de origină.

S'a preconizat ca la mânăstiri să ia fiinţă orfelinate în măsura posibilităţilor materiale şi a urgenţii plasării copiilor. Până acum s'a înfiinţat la mânăstirea Varatec un orfelinat al Soc. de Cruce Roşie, pentru 100 de fetiţe şi altul la Mânăstirea Agafton. Ele sunt îngrijite de maicile care au căpătat cunoştinţe din domeniul ocrotirii sociale. Orfanele urmează cursul primar şi cele mai marişoare sunt iniţiate în practicarea industriei casnice, atât de înfloritoare la mânăstirile noastre.

Orfelinatul dela mânăstirea Pângăraţi este încă în stare de proiect, deoarece numai reparaţia şi amenajarea imobilelor necesitau 100.000.000 lei, devize făcute în primăvară, prevederi ce s'au dublat ca estimaţie.

Se pare, însă, că prin *asistenţa deschisă* problema creerii de noui orfelinate nu mai este presantă.

Cum funcţionează asistenţa în Parohii?

Prin dispoziţiile date de P. S. Iustinian s'au înfiinţat la toate parohiile—în cadrul prevederilor legale— *comitete de asistenţă*, în frunte cu preotul paroh. Aceste comitete au în grijă nu numai plasarea copiilor orfani dar controlează felul în care sunt crescuţi şi a ajutora pe familiile care şi-au luat sarcini de asistare.

Fiecare preot paroh a întocmit statistica orfanilor din parohia ce o administrează arătând vârsta orfanilor, proveniența, starea materială, unde este plasat, și dece fel de tratament se bucură.

Aceste statistici au fost trimise la Secția Culturală pentru a fi la îndemâna organelor de control.

Protopopii de plasă au în atribuțiile lor, în primul rând, controlul și îndrumarea asistenții.

Tot acele *Comitete de asistență* au în sarcina lor buna funcționare a *cantinelor* pentru copiii fără sprijin părintesc sau săraci. Cantinele au funcționat pe lângă școlile primare, iar *căminele* de zi pe lângă *grădinițele de copii.* In mod firesc cantine au funcționat unde era nevoie, adică in satele mai nevoiașe.

Același lucru s'a pus în practică și în orașele reședință de județ. In Iași au funcționat trei cantine susținute de parohii, grupate p· cartiere, parohiile contribuind, prin grija preotului și la întreținerea unei cantine de studenți sub conducerea Asoc. Femeilor Gospodine. In fruntea unităților de asistență susținute de Biserică se plasează protopopia de plasă Tg. Neamț, orașul Piatra Neamț, plasa Mihăileni Dorohoi, plasa Bivolari Iași, plasa Ștefănești Botoșani. Menționăm că preoțimea din orașul P. Neamț a luat asupra ei unitățile de asistență, foste ale Apărării Patriotice, pe care le întreține singură. Cucernicii preoți fac slujbe in comun, săptămânal, iar fondurile adunate sunt destinate la subvenționarea unităților de asistență.

Pentru județul Iași, tot în colaborare cu organizația Apărarea Patriotică, s'a început o lucrare mai vastă de asistență trecându-se și celelalte categorii sociale ce au nevoie de dependență : invalizi, văduve, sinistrați, bătrâni și cerșetori,

Preoțimea s'a arătat vrednică în completarea fișelor de dependență, făcând anchete sociale fie singuri, fie cu Surorile de Ocrotire sau inflrmierele *Crucii Roșii* acolo unde acestea s'au găsit prin parohii fixate de organizațiile lor.

Statistica orfanajului se prezintă astfel:

Judeţul	*de ambii părinţi*	*de un părinte*
Iaşi	331	4.172
Botoşani	393	5.114
Neamţ	252	2.646
Baia	299	1.851
Dorohoi	546	7.793
Total . .	1.821	20.394

Total general . . . 22.215

In cele cinci eparhii ale Moldovei, adică minus Mitropolia Bucovinei, eparhia Romanului, Huşilor, Dunărea de Jos, jumătate din numărul orfanilor rămaşi de pe urma răsboiului, i-au revenit Mitropoliei Moldovei şi Sucevei. Din numărul de circa 50.000 de orfani-aflaţi în Moldova, aproape 23.000 sunt repartizaţi în parohiile noastre. De aici se poate înţelege ce sarcini apasă pe umerii administraţiei eparhiale şi în special ai preoţimei. Dacă altădată rolul social al bisericii era oarecum contestat sau diminuat ca valoare socială, în faţa realităţilor crude în împrejurările de azi Biserica reprezintă un reazim puternic în lecuirea suferinţelor iar rostul ei apare luminos şi pentru cei lipsiţi de credinţa religioasă.

Incepând dela Vlădică şi până la cel din urmă preot din satele din văgăunele munţilor, la noi, ierarhia bisericească s'a găsit strâns unită în executarea comandamentelor morale şi sociale ale neamului nostru. N'a fost un cuvânt de protocol, când membrii din guvernul ţării şi-au manifestat admiraţia pentru munca disciplinată, tenace şi fără zgomot a preoţimei moldovene. Dacă au fost unele rezerve la început, în privinţa felului de colaborare cu alte organizaţii de asistenţă, aceste rezerve s'au topit în faţa suferinţei umane, preoţimea dând dovadă de abnegaţie şi spirit de înţelegere.

Pilda vrednică de urmat a plecat dela scaunul chiriarhal Prea Sfinţitul Justinian împărţind cu dărnicie ajutoare băneşti tuturor celor ce se aflau în slujba binelui obştesc. Mărturisesc cu adâncă emoţie, că niciodată nu au fost împărţite atâtea sume în scop de binefacere ca pe durata de timp dela Septembrie 1945—Iunie 1946.

Fondurile create de Secţia Economică nu au fost investite numai în lucrări producătoare de venituri, ci au fost împrăştiate pe alte tărâmuri ce aduc cinste şi câştig moral instituţiei.

Armonia între creaţiile materiale de bună gospodărie a moşiilor, a pădurilor, a viilor cu cele duhovniceşti deabea acum, în răstimpul vremurilor de reconstrucţie, se conturează cu evidenţă netăgăduită.

Se înţelege dela sine că unele măsuri de înviorare a vieţii bisericeşti pe tărâmul asistenţei, a creiat unele cârtiri dece să nu mărturisim cinstit—din temeiul îndreptăţit, că chiar unii din preoţi aveau ei înşişi nevoie de asistenţă.

Prea Sfinţitul Justinian, înţelegând atmosfera, a lămurit preoţimea, în vizitele canonice, că în împrejurările actuale, de mari prefaceri, interesele personale trebuiesc comprimate la minimum în faţa intereselor Bisericii şi cele ale obştei neamului. Cum preoţimea noastră, n'a fost beneficierea unor stări materiale deosebite de cele ale enoriaşilor în mijlocul cărora trăeşte, a înţeles să împartă durerea şi sărăcia deavalma cu massa populară.

III. **Invăţământul religios**

Şcoala primară. Predarea învăţământului religios în şcoala primară a devenit un lucru îndătinat prin legiferarea din 1932. Niciun preot nu se sustrage acestei obligaţiuni, didactice, numai persoanele din administraţia bisericească, obligate la lucrul de biurou în tot cursul zilei, nu pot presta oficiul de catihet. Deasemenea protopopii de judeţ sunt scutiţi de învăţământul religios, cu îndatorirea de a-şi aranja, în parohiile lor, propunători de religie fie dintre învăţători sau alţi preoţi.

Din rapoartele de inspecţie, făcute trimestrial de către proestoşii cercurilor culturale, rezultă că prezenţa preoţilor la catedre este unanimă. Prin plasarea preoţilor refugiaţi în parohii aproape că nu există sat mai măşcat, în care să nu se afle un păstor de suflete.

Obligaţia didactică este aceiaşi pentru utilizaţi ca şi pentru preoţii parohi. Dealtfel prin sistemul încadrării s'au creat tot atâtea parohii noui, câţi preoţi refugiaţi au fost încadraţi.

Programa analitică şi manualele didactice sunt cele fixate de Ministerul Educaţiei Naţionale.

Acolo unde împrejurările pastorale, bine motivate, împiedecau pe preot să propună Religia după orarul stabilit, propunătorul avea deslegare să facă catehizare, fie la şcoală fie la biserică, odată pe săptămână.

Se simte, pretutindeni, lipsa materialului didactic intuitiv, adică tablourile religioase. Pentru a înlătura această lipsă, preoţii au fost sfătuiţi să facă, din când în când la vecernie, în biserică, explicaţia iconografiei în legătură cu lecţiile din manuale. Catapeteasma şi iconografia murală oferă cel mai bun material didactic intuitiv.

Neînţelegeri pe tema propunerii învăţământului religios, în şcolile primare, nu s'au înregistrat decât un singur caz, în judeţul Neamţ, unde preotul şi directorul şcolii, fiind cumnaţi au înţeles că afacerile familiare pot fi transplantate şi pe tărâmul învăţământului public. De comun acord cu Inspectoratul Şcolar — Regiunea Iaşi, s'a instituit o anchetă mixtă pentru lămurirea celor lipsiţi de înţelepciune.

Contribuţia preotului în viaţa elevilor de şcoală primară, nu se rezumă numai la propunerea învăţământului religios, ci ea se manifestă şi în laturea muzicală, preoţii sau cântăreţii alcătuiesc coruri, care dau răspunsurile la *Sfânta Liturghie.*

Şcoala de cântăreţi bisericeşti

Şcolile bisericeşti, atât şcoala de cântăreţi cât şi Seminariile, sunt socotite şcoli de specialitate, cu frecvenţa obligatorie. Ele stau subt conducerea spirituală a Eparhiei, dar depind de Ministerul Cultelor — direcţia învăţământului religios — în ce priveşte recrutarea de personal, contral şi buget.

Şcoala Eparhială Centrală de cântăreţi, funcţionează în Fundaţia soţii „Rusovici". Cursurile se ţin pe jumătăţi de zile, două clase dimineaţa iar celelalte două după amează. Şcoala n'are internat, elevii locuind la gazde. Superiorul bisericii Sf.

Ioan a înjghebat un fel de internat pentru vre'o 16 elevi. Intenţia e bună însă condiţiile de realizare o compromit.

Şcoala de cântăreţi, dacă nu i se achiziţionează un internat, trebue mutată la mânăstirea Frumoasa. Acolo sunt imobile suficiente pentru clase şi dormitoare. Chiar dacă nu s'ar putea deschide un internat, în mahalalele Frumoasa, Socola şi Nicolina pot găsi elevii o găzduire mai omenească, viaţa din cartierele mărginaşe ale Iaşilor având aceiaşi structură cu satele mai progresate subt aspect social.

Chestiunea mutării şcolii la mânătirea Frumoasa este în strânsă legătură cu înfiinţarea unei mânăstiri de călugări, din care să se recruteze corpul profesoral, apoi cu înzestrarea mânăstirii cu păduri şi loc arabil din ale căror exploatări să se întreţină internalul elevilor. Problema se află pendinte de Sf. Sinod, ministerele de Culte şi Agricultură de unde s'au cerut cuvenitele aprobări.

Menţionez că Ministerul de Culte a aprobat două sesiuni de lichidare pentru cântăreţii practicanţi, fixând un examen de asimilare.

Examenele au avut loc la 1 Octombrie 1945 şi 1 Martie 1946. Absolvenţilor li s'au circumscris drepturile de a ocupa posturi vacante numai la parohii rurale. Dat fiind numărul mare de morţi şi dispăruţi în timpul războiului, din rândul cântăreţilor, examenul de asimilare a dat posibilitatea ocupării locurilor vacante. Şcoala de cântăreţi are corpul profesoral recrutat dintre preoţi şi diaconi sau persoane calificate care, în mod firesc, ocupă şi alt post. Prin noua dispoziţia a Ministerului, privind aplicarea legii cumulului, membrilor corpului didactic li s'au tăiat salariile dela catedre.

Sf. Mitropolie a intervenit ca această dispoziţie să se aplice numai dela începutul anului şcolar 1946-1947. In cazul când Ministerul nu va reveni asupra măsurilor luate, corpul profesoral urmează să fie plătit din fondurile Comitetului Şcolar, fapt pentru care cer aprobarea Onoratului Consiliu şi Adunării Eparhiale. Munca profesorilor trebue renumerată fiind prestată, la catedre, efectiv.

In ce priveşte redeschiderea şcolii de cântăreţi din P. Neamţ, Sfânta Mitropolie nu şi-a dat avizul pentru motive întemeiate.

Din experienţele trecute, când funcţionau şcoli de cântăreţi atât la Piatra şi Botoşani s'au constatat condiţii nefavorabile în care erau cazaţi elevii, şcolile neavând local propriu nici pentru sălile de clasă necum pentru internat. Sfânta Mitropolie se străduieşte să reorganizeze Şcoala Centrală, în condiţii bune, ca astfel să satisfacă nevoile întregii eparhii, mai cu seamă că Ministerul a oprit examenele particulare, obligând pe cei ce doresc a căpăta diploma de cântăreţ să frecventeze regulat la cursuri.

Seminarul „Veniamin Costache"

Prin noua economie a structurii Ministerului de Culte, seminariile au trecut la acest departament prin deslipirea dela Educaţia Naţională. Şcoala Mitropolitului Veniamin, în care şi-au căpătat pregătirea teologică, de grad secundar, majoritatea preoţilor din Eparhie, — a întâmpinat greutăţi legate de mersul vremurilor. Reîntoarsă din evacuare şi-a deschis cu greutate porţile, deoarece o parte din imobil era ocupat pentru satisfacerea nevoilor militate. In plus problema aprovizionării unei instituţii cu un efectiv atât de ridicat nu a fost atât de uşoară pentru cei ce au condus sau conduc şcoala. Elevii seminarişti aparţin păturii rurale cu modeste posibilităţi de a face faţă cheltuielilor reclamate de traiul în internat.

Actualmente stă la conducerea seminarului P. C. Preot Gheorghe Petrovanu, profesor emerit prea binecunoscut în lumea clericală, fie din activitatea didactică ce a desfăşurat fie mai ales depe urma celei arătate în administraţia eparhială, ca preşedinte al Consistoriului Mitropolitan Apelativ.

P. C. Sa stă în strânsă legătură cu Inalta Chiriarhie, informând-o de mersul şcolii şi cerând sprijinul de care are nevoie.

Din constatările ce le-a făcut personal P. C. Sa, ca profesor de Limba Latină la cl. VIII-a, rezultă că elevii n'au la îndemână textele necesare, din literatura patristică, după

care să se orienteze şi să încerce aprofundarea clasicismului. Textele tipărite pe vremuri de Casa Şcoalelor nu s'au mai reeditat, aşa că elevii trebuie să-şi copie lecţiile după un singur sau două texte răzleţite în fiecare clasă.

In aceste condiţii dificile nu se poate aştepta vreun progres în însuşirea limbilor clasice, lucru indispensabil pentru studiul Teologiei.

Deoarece acum Seminarul stă direct subt oblăduirea Sf. Mitropolii, socotim că Onoratul Consiliu nu se poate să nu ia act de lipsa menţionată în ce priveşte materialul didactic, şi în consecinţă să nu delbereze asupra unor măsuri de îndreptare. Dacă forurile competinte ale Arhiepiscopiei nu se interesează de soarta învăţământului în seminar, atunci să nu se aibă pretenţia că viitorii preoţi să fie la înălţimea vremurilor prin care trecem. Biserica nu poate renunţa la cultura clasică, oricât tendinţele sociale ar îndrepta tineretul spre studii cu caracter pozitivist, deci mai productiv.

Sufletul omenesc îşi inobilează structura prin religie, moralitate şi clasicism cuprinzător al unei culturi variate lăsate moştenire de cele mai alese popoare ale antichităţii.

In ce priveşte cultura clasică creştină, Biserica trebue s'o promoveze, căci tocmai acolo se găseşte tezaurul nealterat al învăţăturilor sfinte, în tălmăcirile Sfinţilor Părinţi.

In concret, propun ca Secţia Culturală să editeze una sau două cărţi, cuprinzând culegerile din Sfinţii Părinţi ce se cer pentru elevii seminarişti, potrivit programei analitice. Profesori universitari, specialişti, s'au oferit să ne predea textul gratuit, urmând ca Sf. Mitropolie să suporte cheltuelile. Ţinând seama că noi avem Librărie, capitalul învestit în editură l-am recupera prin desfacerea acestor cărţi şi la alte seminarii.

Vremurile nu mai permit, ca elevii să-şi copieze textele, ca altădată la lumina de opaeţ.

Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Irineu înfiinţase un fond pentru ajutorarea elevilor seminarişti. Prin tipărirea acestor crestomaţii s'ar veni mult în ajutorul seminariştilor pe calea uşurării procurării cărţilor de studii, în laturea clasicismului creştin.

Asupra felului de gospodărie a Seminarului, din informaţiile ce le avem, rezultă că se face cu multă pricepere şi corectitudine, fapt ce înconjoară de simpatie pe actualul director, căruia se cuvine să-i aducem cuvinte de laudă şi mulţumiri.

Mişcarea sectelor, Stilismul.

Situaţia numerică a sectanţilor se prezintă pe judeţe în felul următor:

Judeţul Iaşi

Evanghelişti	50	familii cu	118 suflete
Adventişti	28	„ „	128 „
Baptişti	5	„ „	32 „

Judeţul Dorohoi

Evanghelişti	77	familii cu	317 suflete
Adventişti	35	„ „	115 „
Baptişti	22	„ „	82 „
Mart. lui Iahve			192 „

Judeţul Botoşani

Evanghelişti	544	familii cu	707 suflete
Adventişti	74	„ „	90 „
Bis. Apost.	30	„ „	31 „
Penticostalişti	2	„ „	15 „
Pocăiţi	39	„ „	43 „

Judeţul Neamţ

Adventişti 93 familii cu 272 suflete

Judeţul Bata

Evanghelişti . . . . . 117 suflete

Pe Eparhie. avem

Evanghelişti	1.259
Adventişti	603
Baptişti	237
Penticostalişti	15
Pocăiţi	43
Martorii lui Iahve	199
Total general . . .	*2.356*

Din relatările primite rezultă că sectanţii au la îndemână mult material de propagandă pe care-l difuzează ptin sate, cu preţuri ridicate. Colportajul lor are şi un aspect comercial. Din fericire, succesul lor propagandistic rámâne fără ecou. Poporul işi dă bine seama de generozitatea şi ţelul sectanţilor.

In combaterea rătăcirilor sectante s'a recomandat preoţimei să aplice mijloacele verificate ca cele mai bune: viaţa curată a preotului şi ataşamentul său pentru Biserică până la jertfirea de sine, povaţa bună şi spiritul împăciuitor între oameni. Când enoriaşii sunt mulţumiţi de comportarea păstorului lor, nimeni nu le pot sdruncina sufletul cu rătăciri religioase, oricâte momeli li s'ar oferi.

Menţionăm că din lipsă de hârtie Secţia Culturală, care a tipărit în biblioteca Credinţă şi Tradiţie un număr de 14 broşuri, acum nu are în lucru decât două cărţulii: una cuprinzând „Rânduiala Sf. Impărtăşanii" cu textul revăzut de Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Irineu şi a II-a privind Cooperaţia şi Creştinismul de Prea Sfinţitul Justinian, care va fi pusă sub tipar, când vom avea hârtie.

Necesitatea tipărirei „Rânduielii Sf. Impărtăşiri" s'a simţit de multă vreme, poporul neavând la îndemână rugăciunile premergătoare celui mai solemn act liturgic: comuniunea reală cu Domnul Iisus Hristos. Chiar preoţilor le era necesară o astfel de tipăritură, ea putând fi purtată la sine oricând, fiind un format mic. Numărul de exemplare va fi ridicat până la concurenţa satisfacerii tuturor cerirţelor dela parohii.

Ar fi de dorit să reeditäm unele din broşurile ce s'au

epuizat, cu modificările în text impuse de împrejurările create de propaganda sectantă.

Relevez situaţia grea a preotului din parohia Prelipca Botoşani. Aici sectanţii sunt organizaţi şi preotul are slabe puteri de rezistenţă din punct de vedere material. Fiind o parohie săracă, preoţii n'au putut rezista mizeriei din care pricină niciunul nu s'a fixat acolo pentru totdeauna. Propun ca să se acorde un ajutor de susţinere preotului actual pentru a nu fi silit să plece deşi este un preot inimos. Ajutorul să fie de 15—20.000 lei lunar. Preotul editează şi o foaie de zidire sufletească.

Pentru a se organiza mai temeinic serviciul misionar, Sfânta Mitropolie, la stăruinţa P. S. Justinian, a cerut înfiinţarea a cinci posturi de protopopi misionari, câte unul de fiecare judeţ. Până acum s'a înfiinţat un post de misionar în cadrul Sindicatelor muncitoreşti, post ocupat de preotul D. Ştefănescu fost paroh şi protopop în Hârlău, acum transferat în Iaşi. P. C. Sa activează în atelierele C. F. R., Uzine şi Fabrici, cu rezultate bune.

Stilismul a început să se manifeste, pe alocurea chiar virulent. Totuşi nu se mai bucură de simpatii ca altădată.

Dacă am avea la îndemână o tipografie eparhială nevoile propagandistice ar fi satisfăcute cu mai multă înlesnire. Proiectul unei astfel de realizări nu s'a abandonat, cu toate greutăţile ce ne stau în cale.

Alte tipărituri

In legătură cu tipăriturile pe care le îngrijeşte Secţia Culturală intră şi Calendarul de perete. Pentru anul 1946 *Calendarul* eparhiei a fost tipărit la Bucureşti, în tipografia Cărţilor Bisericeşti. Faţă de situaţia tipografiilor din Iaşi, unele încă neîntoarse din evacuare, apoi lipsa de hârtie, căci este raţionalizată, Calendarul nu putea să apară aici. Prin intervenţia Prea Sfinţitului Justinian, Inalt Prea Sfinţitul Patriarh Nicodim a aprobat ca în preţul de cost fixat pentru Arhiepiscopia Bucureştilor să fie trase la tiparniţă şi exemplarele necesare Eparhiei Iaşilor. In asemenea condiţii favorabile, calendarul a apă-

rut la vreme şi s'a distribuit pe un preţ moderat de 150 lei bucata.

S'au distribuif circa 150.000 exemplare deci o cantitate mai mare ca în trecut.

Veniturile realizate sunt consemnate în referatul Secţiei Economice.

Pentru anul 1947, calendarul va fi editat în Iaşi, dacă condiţiile vor fi mai avantajoase decât cele oferite de *tip. Cărţilor Bisericeşti.*

Revista „Mitropolia Moldovei"

Tot în lotul tipăriturilor îngrijite de Secţia Culturală intră şi editarea foiei oficiale *„Mitropolia Moldovei"*. Tirajul ei se ridică la un număr de 1000 exemplare. Apariţia ei este neregulată — apare la două sau trei luni — din lipsă de hârtie.

In ea se publică, exclusiv, dispoziţiile de ordin administrativ, partea ştiinţifică sau literară fiind cu totul înlăturată.

Schimbarea chiar a formatului revistei dela un număr la altul se datoreşte felului de hârtie obţinut. Când vom avea, în depozitul nostru, hârtia necesară se va stabili definitiv atât formatul cât şi îmbogăţirea cuprinsului.

Costul abonamentului stă în strânsă legătură cu preţurile de editare.

Unii dintre preoţi îşi manifestă dorinţa să se editeze o foaie religioasă pentru popor. Dorinţa aceasta, înainte de război, fusese realizată prin tipărirea foii săptămânale „Moldova Creştină". Era un lucru temeinic făcut, dar pe atunci se socotea că se face lux de tipărituri iar pachetele cu foi, în marea lor majoritate, rămâneau nedespachetate, deci fără să aibă atins scopul pentru care se muncea la centru. Din pricina lipsei de avânt misionar, cum şi din aceia că cheltuelile se ridicau mai mult decât posibilităţile de susţinere foaia de zidire sufletească a fost nevoită să-şi înceteze apariţia. Acum când dorinţa pare a fi arzătoare ea nu se poate realiza. Experienţa in această materie va duce la convingerea preoţimei, ca atunci când un lucru temeinic este făcut să-l susţină şi nu să-l lase pradă paraginei. Natural, ideia unei foi pentru popor rămâne în picioare, înfăptuirea ei rămâne în funcţie de posibilităţi.

Susţinerea altor publicaţii

Ca instituţie cu preocupări culturale, Sfânta Mitropolie are legături cu alte instituţii similare ce promovează cultura profană sau împrăştie în massele populare rezultatele obţinute în domeniul ştiinţei.

Sprijinirea diferitelor publicaţii cu caracter filosofic, literar sau de propagandă a fost totdeauna socotită de Instituţia noastră ca o obligaţie morală. Munca intelectuală se mulţumeşte, prea deseori, numai cu atenţii de natură spirituală. Totuşi aceste recunoaşteri când srnt dublate şi de un sprijin material ele sunt mai simţite. Din acest motiv şi pentru a da imbold fiilor bisericii, ostenitori în câmpul vast al culturii, Sf. Mitropolie a dat ajutoare atât revistei „Ethos“ cât şi Asociaţiei „A. R. L. U. S.“ pentru a-şi putea susţine publicaţiile. Deasemeni s'au făcut abonamente de sprijin la ziarele editate de oştire sau cele din Iaşi, cari aduc servicii de propagandă Sfintei Mitropolii. Ar fi de dorit ca fondul de ajutorare al publicaţiilor profane să fie majorat, ca astfel să se poată întreţine relaţii culturale mai temeinice.

Achiziţionarea operelor de artă

Biserica a fost şi rămâne un aşezământ de promovare a artei subt feluritele ei aspecte. In special pictura, gravura în lemn şi arhitectura sunt ramurile unde artiştii de talent îşi pot manifesta puterile de creaţie.

Palatul Mitropolitan constituie o mică pinacotecă publică, în care chipurile ierarhilor, care şi-au mistuit viaţa pentru prestigiul instituţiei, se înşiruie ca epocile unei istorii trăite. Deaceia s'a socotit nimerit, ca această galerie în chipuri şi icoane să fie înbogăţită cu tablouri de valoare artistică, atât pentru a arata un ataşament îndreptăţit pentru artă, cât şi pentru a dovedi recunoştinţa celor ce au arhipăstorit Mitropolia Moldovei.

La propunerea Secţiei Culturale, în unire cu celelalte Secţii ale Consiliului, s'a hotărât ca alături de chipul Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit Irineu, să fie executate pentru galeria de

pictură din salonul de primire, tablourile celor doi P. P. S. S. Vicari, pentru a se hotărnici vremea când aceşti doi ierarhi şi-au pus strădaniile în serviciul instituţiei:

P. S. Valerie pentru gestul de sacrificiu arătat în timpul războiului, când a rămas în mijlocul turmei, apărând patrimoniul spiritual şi material al Mitropoliei iar P. S. Justinian pentru muncă neobosită arătată, faptic, în domeniul reconstrucţiei după războiu.

Tablourile au fost executate de cei mai buni pictori ai Moldovei, d-nii Calin Alupi şi Corneliu Baba. Costul celor două tablouri s'a ridicat la suma de 2.200 000 lei. Ele sunt o podoabă artistică şi valoarea lor reală depăşeşte cu mult preţul cu care s'au executat. In afară de gestul de recunoştinţă pentru înalta ierarhie, Sf. Mitropolie a dovedit că ştie să stimuleze pe artiştii talentaţi venindu-le pe această cale în ajutor aşa cum au fost sprijiniţi la vremea lor, maeştrii Octav Băncilă şi Gh. Popovici. Pânzele acestor maeştri acum se ridică la preţuri de sute de milioane.

Ar mai trebui pentru sofrageria Palatului, achiziţionate câteva pânze de valoare, dat fiind că investirea banilor în opere de artă niciodată nu dă greş. Pilda cu bogăţia colecţiilor dela instituţiile străine similare este edificatoare.

Activitatea în Căminele Culturale

Preoţimea noastră se găseşte în fruntea celor grupaţi în organismele vii ale Căminelor Culturale, fie ocupând funcţiuni de directori sau preş-dinţi. Importanţa căminelor culturale se arată prin munca de coordonare a tuturor factorilor de răspundere ai satelor. In noua alcătuire a Comitetului Regionalei Moldovei, preşedenţia de onoare o are Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Irineu, iar ca preşedinte activ este Prea Sfinţitul Justinian. Se înţelege dela sine că preoţimea este obligată a da cel mai mare randament de muncă în acest sector, dat fiind că la conducere stă însăşi Inalta Chiriarhie.

S'au dat dispoziţii de felul cum să activeze preoţimea, angajând căminele, în afara de programul cuprins în Indreptarul Căminelor, la opera de asistenţă socială, lucrarea cea mai însemnată a vremii.

Campania de alfabetizare

Pe lângă fiecare inspectorat şcolar s'a instituit un organism de specialişti, care să îndrumeze campania de alfabetizare a celor neştiutori de carte. La această muncă au fost invitaţi şi preoţii alături de învăţători.

Campania aceasta culturală urmăreşte stârpirea analfabetismului aceia ce încă constitue pentru cinstea poporului nostru o pată morală.

Alte preocupări ale preoţimei

S'ar putea afirma, fără putinţa de contestare, că nu există acţiune de stat sau privată, care să urmărească luminarea şi prosperarea masselor populare în care preoţimea să nu fie angajată.

Dacă această situaţie îngreuiază munca preoţească, în schimb îi aduce cinste din partea opiniei publice, care recunoaşte spiritul de dăruire cu care sunt înarmaţi slujitorii Altarelor. In mod firesc, pentru oamenii care muncesc şi răscolesc şi pe alţii în vederea promovării binelui obştesc, se ridică şi împotriviri sau neplăceri. Aceste fapte sunt inerente şi nu se pot înlătura, totdeauna, din drumul acţiunilor mari. Cu tactul pastoral şi cu înţelepciune preoţii pot folosi cu prisosinţă perceptul scripturistic: *„tuturor toate m'am făcut, ca pe toţi să-i dobândesc"*,

Bibiioteci parohiale

Mijlocul cel mai potrivit prin care se menţine legătura spirituală între enoriaşi pe calea cetitului, îi formează biblioteca parohială. Cartea religioasă formează valoarea permanentă, ea niciodată nu se 'nvecheşte şi nu cunoaşte schimbarea vremii, dacă are conţinutul nevedit pe principiile divine care sunt eterne.

Fiecare parohie avea înjghebată câte o bibliotecă parohială, înzestrată cu cărţi de popularizare.

Alimentarea acestor biblioteci se făcea prin Secţia Cultu-

rală, care recomandă cele mai bune cărţi, ce se cumpărau din fonduri prevăzute în bugete, create special pentru acest scop.

Afară de cărţile recomandate de Secţia Culturală, preoţimea singură îşi comandă cărţile necesare fie pentru trebuinţele de documentare în câmpul ştiinţei teologice, fie pentru satisfacerea gustului de citit al enoriaşilor cu lecturi preferate.

Din nefericire, bibliotecile parohiale au cunoscut ravagiile războiului, multe din ele fiind descomplectate sau răvăşite. In special cărţile de cult s'au irosit. O muncă asiduă de refacere a bibliotecilor parohiale se află în curs de executare. Fenomenul acesta se constată şi la celelalte organizaţii cu caracter cultural cum sunt Căminele Culturale, Casele Naţionale, Casele de Sfat şi Cetire, Ateneele Populare, bibliotecile publice, etc.

In cursul anului se vor recomanda pentru bibliotecile parohiale următoarele carţi: *Pedagogia Agricolă* de Şt. Bârsănescu, *Activitatea Sf. Apostol Pavel* de Iustin Moisescu şi *Sf. Apostol Pavel ca misionar* de Sofron Vlad.

Vizitele canonice

Verificarea pe teren a felului cum se realizează dispoziţiunile Chiriarhale, până la cele mai îndepărtate unităţi parohiale, se face prin vizitele canonice fie anunţate fie inopinate.

Mijlocul de cercetare al parohiilor de către Inalta Chiriarhie, neavând factori de mediaţie, reliefează realităţile aşa cum sunt. Preoţimea îşi poate spune păsul direct, iar în acelaş timp poate căpăta recompense morale pentru rezultatele obţinute dela şeful spiritual al Arhiepiscopiei.

Până în toamna anului 1945 vizitele canonice nu s'au făcut în condiţii bune din pricina că nu erau mijloace de transport. Prea Sfinţitul Justinian, cu mijloace de împrumut, a făcut totuşi vizitele centrelor judeţene şi mânăstirilor organizând Asistenţa Socială.

Prin achiziţionarea unei maşini personale, Prea Sfinţia Sa are posibilitate de deplasare, vizitând astfel judeţul Iaşi, aproape în întregime. Vizitele au fost inopinate iar rezultatul a fost foarte bun.

Deasemenea Prea Sfinţia Sa a vizitat judeţul Neamţ şi

chiar județe, în afara granițelor Arhiepiscopiei, acolo unde funcționează unități de Asistență ale Apărărei Patriotice.

Pe timpul verii va fi vizitată întreaga Eparhie. Deasemeni Prea Sfințitul Valerie a vizitat Valea Bistriței și regiunile din jurul Mânăstirei Neamț.

Munca de coordonare

Instituția Noastră, în programul ei de lucru, vine în contact permanent cu celelalte instituții de Stat. In consecință ea își coordonează lucrul, în multe laturi, în armonie cu ceilalți factori răspunzători de îndrumarea obștei publice. Atât în capitala Moldovei, unde secția culturală are îndatorirea de a sta în legătură cu toate instituțiile cât și în centrele județene, biserica prin reprezentanții ei, se găsește pururea activă. E de remarcat că aproape la toate inițiativele cu caracter special de asistență sau de culturizare locurile de frunte și de răspundere stau pe umerii fețelor bisericești.

Menționez că în oficiul de reconstrucția Moldovei, la regionala Căminelor Culturale, la Regionala Apărărei Patriotice, la Regionala A. R. L. U. S., Societatea Română de Cruce Roșie, Chiriarhia noastră ocupă locul de cinste, iar consilierii și protopopii fac parte din comitete. Avem strânse legături cu învățământul superior, cu cel secundar și primar, cu oștirea țării, cu serviciul sanitar și cu reprezentanții tuturor breslelor muncitorești. Nu este deci niciun sector de activitate publică, în care biserica să nu-și aibă reprezentanții ei.

Lucrările de coordonare, dacă nu revin în totul instituției noastre, au meritul de a reliefa rolul preoțimei din punct de vedere național, social și cultural.

Comemorări

Atrag atențiunea Onoratului Consiliu și Adunării Eparhiale, că anul acesta se împlinesc 100 de ani dela moartea marelui mitropolit Veniamin Costache, ctitorul Catedralei Mitropolitane și unul din cei mai iluștri ierarhi pe care i-a avut Biserica Ortodoxă Română.

Ar fi cazul să se instituie un comitet restrâns, care să organizeze o festivitate comemorativă a acestui eveniment, dacă nu de proporţii mari, măcar prin închinarea unui număr al revistei „Mitropolia Moldovei".

Am trecut în revistă capitolele mai însemnate din activitatea Secţiei Culturale neinsistând asupra detaliilor mai ales în ceiace priveşte chestiunile băneşti, acelea stând la dispoziţie fiecăruia în cadrul secţiei economice, care dirijează chestiunile materiale şi financiare ale tuturor secţiilor consiliului eparhial.

Din această desfăşurare se poate desprinde o imagine fidelă a muncii pe care Secţia Culturală a desfăşurat-o în aceste vremuri de adânci prefaceri.

Rugăm pe Onoratul Plen al Consiliului Eparhial ca şi cel al Adunării Eparhiale, să ia act de cele ce s'au realizat dând îndrumări şi sugestii pentru viitor rezultate din experienţele trecute şi pentru satisfacerea cerinţelor actuale.

Consiiier referenі,

Pr. C. NONEA

Secția Economică

Referat Nr. 7710

Gestiunea Arhiepiscopiei pe anul 1943/44

Inalt Prea Sfinte Stăpâne,
Onoraţi Membri,

In conformitate cu art. 144 din Statutul pentru Organizarea Bisericei Ortodoxe Române, lucrările Secţiunei Economice ale consiliului Eparhial, se împart după cum urmează:

I. Cercetarea şi controlul administraţiei averii parohiilor, ce se execută de Consiliile şi Epitropiile parohiale şi anume:

a) Verificarea bugetelor tuturor unităţilor bisericeşti din cuprinsul Eparhiei,

b) Idem conturile de gestiune.

c) Arendări de terenuri şi închirieri de imobile.

d) Vânzări, cumpărări, schimburi, donaţii, tranzacţii.

II. Administrarea averii particulare a Arhiepiscopiei şi anume:

a) Intocmirea bugetului de venituri şi cheltueli.

b) Contul de gestiune pe anul expirat.

c) Administrarea şi conducerea Fabricei Eparhiale de lumânări.

d) Administrarea şi conducerea Librăriei Eparhiale.

e) Administrarea şi exploatarea pădurilor Sfintei Mitropolii.

* * *

In legătură cu lucrările ce privesc administrarea şi controlul bunurilor bisericeşti din Eparhie, ele se execută prin Secţiunea Economică, cu aprobarea Consiliului Eparhial.

Bugetele unităţilor în subordine (Parohii, Mânăstiri, Schituri, etc.), se întocmesc în termen de maximum trei luni, dela începerea anului financiar şi se verifică de biroul special al Secţiunei Economice. Cu începere din acest an financiar s'au luat măsuri ca toate bugetele parohiilor, mai înainte de a fi verificate şi aprobate de Secţiunea noastră Economică, să fie vizate de P. C. Protoierei respectivi, că sunt reale, deoarece numai aceste organe de control pot să cunoască amănunţit situaţia reală a veniturilor şi necesităţilor de cheltueli, pentru buna gospodărie a fiecărei unităţi.

Unităţile bisericeşti din cuprinsul Eparhiei Noastre sunt datoare ca la sfârşitul fiecărui an financiar, să întocmească conturile de gestiune, pentru executarea bugetelor respective aprobate de Consiliul Eparhial prin Secţiunea Economică. Controlarea şi verificarea conturilor de gestiune se face tot prin Secţiunea Economică, care ţine o evidenţă a lor spre a se putea urmări în orice moment activitatea fiecărei unităţi, căutând ca fiecare să fie la curent cu aceste lucrări, de care depinde buna administrare a averii încredinţate Consiliilor şi Epitropiilor respective, spre conducere.

Toate terenurile bisericeşti în plus, afară de cele date spre folosinţa personalului, s'au arendat prin licitaţie publică, sau prin bună învoială, cu avizul Consiliilor şi Epitropiilor respective, luându-se ca bază preţul de arendare fixat de Camerile Agricole locale.

In cursul anului 1943/44, s'a arendat în total 627,26 ha. teren bisericesc în plus cu 1.838.292 lei, ceeace revine media la ha. suma de lei 2978.

Repartizate pe judeţe, avem următoarea situaţie:

1. In jud. Iaşi s'a arendat	178,80	ha.	cu	lei	556.839
2. In jud. Botoşani „	158,41	„	„	„	139.256
3. In jud. Dorohoi „	71,28	„	„	„	167.530
4. In jud. Baia „	122,—	„	„	„	350.444
5. In jud. Neamţ „	96.78	„	„	„	254.163

(Referat înregistrat sub Nr. 6804/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

Donaţii

In cursul anului 1943/44, s'a adăugat la averea bisericilor din cuprinsul Eparhiei Noastre, prin donaţii, următoarele:

1. Enoriaşa Elena V. Răileanu donează Bisericei din parohia Liteni II jud. Baia, câtimea de 40 prăjini teren arabil (Referat înreg. sub Nr. 6811/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946), cu condiţia de a creia satisfacerea unor interese personale pentru donator).

2. Locuitorul C. Radu donează Sf. Mânăstiri Boureni jud. Baia, câtimea de 5 prăjini teren arabil (referat înreg. sub Nr. 6810 aprobat de Consiliul Eparhial Plenar, în şedinţa din 11 Iunie 1946).

3. Locuitorul Petrache Diaconu, donează Bisericei Năvrăpeşti jud. Baia, câtimea de 20 prăjini teren arabil în folosul Bisericei (referat înregistrat sub Nr. 6808/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

4. D-l Gh. Ionescu, Magistrat din Botoşani, donează parohiei Ungureni jud. Botoşani, câtimea de 4 prăjini teren arabil pentru alinierea cimitirului (referat înregistrat sub Nr. 6806/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1943).

5. D-na Eufrosina Vasiliu, donează câtimea de 1720 m. p. teren în scopul de a se construi o casă parohială de către parohia Hoiseşti jud. Iaşi (referat înreg. sub Nr. 6805/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

Schimburi

In cursul anului 1943/44 s'au produs modificări în averea parohiilor, prin următoarele schimburi de teren:

1. Parohia Doamna—Piatra Neamţ, prin raportul Nr. 114 din 21 Septembrie 1943 propune schimbul a 25 prăjini teren, survenit între menţionata parohie şi cântăreţul Gh. Alexoaiei

din Sarata jud. Neamţ (ref. înreg. sub Nr. 6812/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

2. Parohia Lingurari jud. Botoşani, propune schimbul de teren în suprafaţă de 28 prăjini, survenit între parohie şi comuna Coşula în scopul construirii casei parohiale (referat înregistrat sub Nr. 6813/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

Cumpărări de teren şi imobile

1. Parohia Gara Paşcani jud. Baia, cu raportul Nr. 172/943 propune cumpărarea a 100 m. p. teren şi a unei case dela D-na Mârzescu, în scopul măririi parcelei pe care urmează să se construiască Biserica parohială. (Ref. înregistrat sub Nr. 6809/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

2. Parohia Brăteşti jud. Baia, cu raportul Nr. 29 din 2 Martie 1943, propune cumpărarea unui imobil, cu terenul înconjurător dela enoriaşul Ion Alecu Manoliu, în scopul de a servi de casă parohială (referat înregistrat sub Nr. 6807/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

* * *

In legătură cu executarea bugetului Arhiepiscopiei Noastre pe anul financiar expirat 1941/44, expunem situaţia extrasă din scriptele contabilităţii, ale Secţiei Economice, din care se constată:

In anul financiar 1943/44, se constată că încasările se ridică la suma totală de lei 32.755.107, faţă de prevederile bugetare în sumă de 11.783.600 lei. La încasările generale se adaugă subvenţia acordată de Onor Minister, pentru reparaţii în sumă de 13.774.350 lei. Aceste sume adunate cu realizările bugetare ne dau totalul general la încasări, suma de 32.755.107 lei.

In ceeace priveşte cheltuelile, s'au făcut conform prevederilor bugetare, având depăşiri numai la articolele 5, 9, 14, 15, 17 şi 19, care se menţionează mai jos:

S'a cheltuit după cum urmează :

Nr. crt.	Suma prevăzută	Suma cheltuită	Excedent	Deficit
1	800.000	360.704	439.296	—
2	50.000	45.000	5.000	—
3	643.200	542.277	100.923	—
4	400.000	199.174	200.826	—
5	500.000	1.064.318	—	534.318
6	200.000	179.000	21.000	—
7	300.000	300.000	—	—
8	10.000	—	10.000	—
9	2.000.000	20.772.245	—	18.772.245
10	400.000	—	400.000	—
11	74.597	—	74.597	—
12	80.000	27.578	52.422	—
13	800.000	99.742	700.258	—
14/a	120.000	70.729	49.271	—
14/b	300.000	203.184	96.816	—
14/c	500.000	460.565	39.435	—
14/d	150.000	153.598	—	3.598
14/e	300.000	269.776	30.224	—
15	100.000	118.787	—	18.787
16	250.000	55.100	194.900	—
17	1.000.000	1.068.776	—	68.776
18	200.000	7.400	192.600	—
19	500.000	713.396	—	213.396
20	750.000	194.149	555.851	—
21	28.000	—	28.000	—
22	350.000	270.000	80.000	—
23	200.000	200.000	—	—
24	780.803	—	780.803	—
Total	11.783.600	27.375.498	4.052.222	19.641.120

La suma cheltuită conform bugetului, care se ridică la totalul de 27.375.498 lei, intră şi subvenţia acordată de Onor Minister pentru reparaţiile la Cancelarie şi Filialele Sf. Mitropolii în sumă de 13.774.350 lei. Scăzându-se aceste cheltueli din totalul încasărilor realizate, rezultă un excedent la cassă în sumă de 5.379.609 lei.

In ceace priveşte articolele bugetare care s'au depăşit

faţă de prevederi, s'au efectuat din cauza cheltuelilor strict necesare şi anume:

a). La articolul 5 — Fond Cultural Misionar şi Reviste Oficiale, s'au cheltuit în plus suma de 564.318 lei.

b). La articolul 9 — Refaceri şi reparaţia Imobilelor Sf. Mitropolii — s'a cheltuit în plus 18.772.245 lei.

c). La articolul 14/d — Abonamente şi convorbiri telefonice —, s'a cheltuit în plus suma de 3598 lei.

d). La art. 15 — Lumina Electrică Catedrală, Palat, Cancelarie — s'a cheltuit în plus suma de 18.787 lei.

e). La art. 17 — Cheltueli exploatarea pădurei — s'a plătit în plus suma de 68.773 lei.

f). La art. 19 — Plata cheltuelilor de imprimarea Calendarelor — s'a cheltuit în plus 213.396 lei.

Intrucât la majoritatea articolelor bugetare sunt excedente şi pe baza realizărilor în plus la articolele menţionate — venituri — vă rugăm să binevoiţi a aproba aceste cheltueli în plus, peste prevederile bugetare.

Cele expuse mai sus s'au discutat şi aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa dela 11 Iunie 1946, (referat înregistrat sub Nr. 6802/946).

Gestiunea Fabricei Eparhiale de Lumânări

Din cercetarea scriptelor de contabilitate ale Fabricei Eparhiale de Lumânări pe anul financiar 1943/44, se constată că s'a realizat un beneficiu brutto de 9.287.134 lei. Din această sumă s'a plătit:

Dobânzi la Capitalul Imprumutat lei . .	19.403
Salariul personalului fabricei lei	858.500
Cheltueli generale (materiale) lei . . .	829.834
Cota Sf. Mitropolii lei	3.500.000
Total cheltueli Lei . .	5.207.737

Scăzându-se totalul acestor cheltueli, rămâne un beneficiu netto de 4.074.397 lei, având în vedere că Fabrica Noastră a dat Sf. Mitropolii suma de 3.500.000 lei, rezultă că adevăratul beneficiu netto pe acest an este de 7.579.397 lei.

Suma de 4.079.397 lei, urmează a fi capitalizată ca Fond al fabricei pentru rulment.

Cele expuse mai sus s'au discutat şi s'a dat descărcarea Bilanţului şi Contului de Profit şi Pierdere, aprobându-se în totul propunerile făcute, de către Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa dela 11 Iunie 1946 (referat înreg. sub Nr. 6803/946).

Gestiunea moşiilor şi viilor

In anul agricol 1943 s'a exploatat de Secţia Economică Moşia Popricani în întindere de 100 ha., Moşia Lungani în întindere de 100 ha., Via Hlincea de 3,1/2 ha. şi Via fostă proprietatea d-lui Forst şi Frenkel dela Bucium în întindere de 16 ha., închiriată dela C. N. R.

Pentru edificare, dau mai jos situaţia gestionară a fiecărui bun în parte:

Moşia Popricani. Acestei moşii i s'a creiat un inventar viu şi mort, destul de important şi anume:

Maşini şi unelte agricole în sumă de lei . .	1.487.251
Animale în valoare de lei	456.500
Vehicole în valoare de lei	31.707
Produse agricole ca: grâu, orz, ovăz, etc., toate evaluate la preţul oficial din acel timp, care se ridică la suma de lei	1.822.785
Culturi pe 1944 (60 ha. însămânţat cu grâu)	531.960
Totalul activului lei	4.330.903

Pentru obţinerea acestor produse agricole a fost nevoie de multă *muncă* şi pricepere *din partea Secţiei Noastre* în raport cu cheltuielile pe care le menţionăm mai jos.

Nutriment uman, care se urcă la suma de lei .	548.810
Nutriment animal, care se urcă la suma de lei .	245.796
Cheltueli de exploatare lei	1.651.127
Arenda cuvenită I. P. S. Mitropolit, lei . . .	285.000
Ajutoare spitale, lei	10.829
Mancuri în valoare de lei	12.563
Total cheltueli, lei .	2.754.124

Aceste cheltueli se scad din valoarea produselor agricole, care se constată la contul de profit şi pierdere în sumă de 3.112.113 lei, rezultă un beneficiu netto în sumă totală de 357.989 lei.

Moşia Lungani; Şi la această moşie s'a creeat un inventar destul de important, întrucât nu avea nimic până în anul 1943, s'a procedat mai întăi la construirea unui imobil, care era absolut necesar pentru locuinţa administratorilor, adăpostirea animalelor şi uneltelor agricole. Dăm mai jos activul realizat la această moşie:

Imobil de construcţie în valoare de lei .	1.012.315
Animale în valoare de lei	130.000
Unelte agricole în val. de lei	53.194
Veselă în valoare de lei	5.200
Vehicole în valoare de lei	15.000
Produse agricole şi animale în val. de lei	2.019.103
Total activ lei . .	3.234.812

La această moşie, pentru obţinerea celor menţionate în activul Bilanţului, au necesitat şi cheltueli, după cum se constată mai jos:

Cheltueli de exploatare lei	1.492.377
Nutriment uman lei	27.595
Chiria I. P. S. Mitropolit, lei	100.000
Diferenţă de preţ la produse agricole, lei	112.545
Total cheltueli lei . . .	1.732.517

Aceste cheltueli se scad din valoarea produselor agricole şi animale, după cum se constată în creditul Profit şi Pierdere în sumă de 2.641.124 lei, rezultă un beneficiu netto de 908.607 lei.

Via Bucium; Această vie dispune de un inventar închiriat dela C. N. R. în valoare totală de lei 538.730 şi propriu al Sf. Mitropolii în sumă de 51.874 lei.

In acest an viticol s'au produs următoarele:

Culturi viticole (vin şi ţuică) lei . . . 3.530.120

S'au făcut cheltueli cu exploatarea viei în sumă totală de lei 2.068.446.

Din totalul producţiei, scăzându-se cheltuelile de exploatare, rezultă un beneficiu netto de lei 1.461.674.

Via Hlincea: Această vie posedă un inventar, proprietatea uzufructuară a I. P. S. Mitropolit în val. de lei 238.303.

In acest an viticol s'au produs următoarele:

Culturi viticole (vin şi ţuică) lei 720.590

S'au făcut cheltueli pentru exploatare, după cum urmează:

Cheltueli exploatare suma de lei 433.400
Nutriment uman în sumă de lei 26.900
S'a achitat pierderea dificitară din 1942 lei 203.831

Total cheltueli lei . . 664.131

Scăzându-se cheltuielile din totalul producţiei, rezultă un beneficiu netto în sumă de 56.459 lei.

Recapitulăm situaţia generală pe moşii şi vii a veniturilor şi cheltuelilor, pe anul agricol 1943: rezultă următoarea:

	Venit	Cheltueli	Beneficiu
Moşia Popricani .	3.112.113	2.754.124	357.989
Moşia Lungani . .	2.741.124	1.732.517	908.607
Via Bucium . . .	3.530.120	2.068.446	1.461.674
Via Hlincea . . .	720.590	664.139	56.451
Total lei . .	10.003.947	7.219.226	2.784.721

Sumele cheltuite la toate bunurile exploatate de Secţia Economică se ridică la 7.219.226 lei, această sumă a fost luată ca împrumut dela Fabrica Eparhială de Lumânări, întrucât bunurile nu aveau fonduri proprii. Din situaţia arătată până în prezent se poate constata că se putea acoperi toate datoriile şi rezulta şi un beneficiu netto de 2.784.771 lei, însă din cauza evenimentelor de război, produsele nu s'au putut valorifica, rămânând în depozite şi în timpul când Iaşul a fost ocupat, toate produsele au fost luate de trupele ocupante, precum şi inventarul viu şi mort, care în total se urca la suma de 224.997.000 lei, această sumă a fost comunicată Onor Ministerului de Culte cu Nr. 2202/946, conformându-ne legii Nr. 620/944, cu privire la pierderile de război.

Cele expuse mai sus, s'au discutat şi s'a dat descărcare bilanţurilor şi conturilor de Profit şi Pierdere, aprobându-se în totul propunerile făcute, de către Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa dela 11 Iunie 1946 (ref. înreg. sub Nr. 6800/943).

Gestiunea Pădurei Sf. Mitropolii

In conformitate cu legea Nr. 851, publicată în Monitorul Oficial Nr. 275 din 23 Noembrie 1943, administrarea şi exploatarea pădurilor, cu care au fost înzestrate Mitropoliile, au trecut din nou dela CAPS la Instituţia bisericească respectivă.

Din exploatarea ce s'a terminat în primăvara anului 1943, a rezultat următoarele cantităţi de lemn: 2578 steri lemn de foc esenţă tare, 533 steri lemne de foc esenţă moale, 832 figuri creangă, 822,605 m. c. lemne construcţie stejar, 150 m. c. lemne construcţie plop.

Pentru vânzarea acestui material s'a ţinut trei licitaţii publice legale, însă nu s'a prezentat nici un amator, din cauza evenimentelor cunoscute.

In luna Octombrie 1943, s'a prezentat D-l V. Arvinte şi s'a hotărît a se vinde materialul de foc prin bună învoială, cu preţul de 12.500 lei vagonul, pentru care material a achitat Sf. Mitropolii, ca acont, suma de 750.000 lei. D l V. Arvinte a ridicat 22 vagoane lemne şi s'a adus pentru trebuinţele Cancelariei şi Palatului 18 vagoane lemne de foc, restul materialului a rămas în pădure, atât cel de foc cât şi cel de construcţie, circa 221 vagoane lemne de foc, care a fost întrebuinţat în timpul războiului de trupele ocupante. Acest material pierdut s'a comunicat Onor Ministerului de Culte de către Serviciul Inventarului, cu adresa Nr. 2202/946, în valoare totală de 10.000.000 lei.

Aceasta s'a discutat şi aprobat de către Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946 (referat înregistrat sub Nr. 6801/1946).

Proectul de buget al Arhiepiscopiei pe anul 1944-1945

Tot Secţiunea Economică a Arhiepiscopiei Noastre, are îndatorirea de a administra averea particulară a Arhiepiscopiei Noastre.

In acest scop, în conformitate cu art. 144 din Legea de organizare Bisericească, Secţiunea Economică a Sf. Mitropolii întocmeşte bugetul de venituri şi cheltueli, care-l supune aprobării Onor Consiliului Eparhial Plenar şi Adunării Eparhiale.

Şi anul acesta, bugetul Arhiepiscopiei Noastre prezintă aceleaşi venituri şi cheltueli, ca şi în anii din urmă.

Cercetând veniturile, vedem că rezultă din exploatări de păduri, venitul cupoanelor, cota de 10 % asupra bugetelor parohiale, fabrica de lumânări, venitul imobilului din str. Ştefan cel Mare, imprimarea calendarului, venitul moşii şi vii şi librăria Eparhială.

Cercetând formularul de buget întocmit pe anul financiar 1944/45, se pot vedea la fiecare capitol şi articol, veniturile propuse. Totalul lor este de 13.901.491 lei. In ceace priveşte cheltuelile, aşa cum sunt prevăzute pe capitole şi articole, ele însumează totalul de 13.901.491 lei. Toate cheltuelile sunt prevăzute pe baza bugetelor din anii trecuţi şi echilibrate, ca la sfârşitul anului financiar să nu mai fie nevoie de deschidere de credite.

Cele expuse mai sus s'au discutat în Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa dela 11 Iunie 1946, care s'a aprobat întocmai, (referat înregistrat sub. Nr. 6814/946).

* * *

Cu aceasta, închei darea de seamă despre activitatea Secţiei Economice a Arhiepiscopiei Iaşilor, supunând aprecierii şi aprobării Inalt Prea Sfinţiei Voastre şi Onoratei Adunări Eparhiale.

Consilier Referent,

Pr. D. HADÂRCĂ

Gestiunea Arhiepiscopiei pe anul 1944/45

Referat Nr. 7711

Ina't Prea Sfinte Stăpâne
Onoraţi Membri,

In conformitate cu dispoziţiunile art. 144 din Statutul de organizare a Bisericei Române, Consiliul Eparhial — Secţia Economică, prezintă Onor adunării Eparhiale, raportul general anual, despre mersul activităţii economice financiare a Sf. Arhiepiscopii.

Lucrările Secţiei Economice se împart după cum urmează :

I. Cercetarea şi controlul averii parohiilor, ce se execută de Consiliile şi Epitropiile parohiale şi anume :

a) Verificarea tuturor bugetelor unităţilor bisericeşti din cuprinsul Eparhiei.

b) Idem conturile de gestiune.

c) Arendări de terenuri şi închirieri de imobile.

d) Vânzări, cumpărături, schimburi; donaţii, tranzacţii.

II. Administrarea averii particulare a Arhiepiscopiei.

a) Intocmirea bugetului de venituri şi cheltueli.

b) Darea de seamă asupra gestiunei pe anul expirat.

c) Administrarea şi conducerea Fabricei Eparhiale de lumânări.

d) Administrarea şi exploatarea pădurei Sfintei Mitropolii.

Toate lucrările în legătură cu administrarea şi controlul bunurilor bisericeşti din cuprinsul Eparhiei, se execută prin Secţiunea Economică, cu aprobarea Consiliului Eparhial.

Bugetele unităţilor în subordine (Parohii, Mânăstiri, Schituri) se întocmesc în termen de 3 luni dela începerea anului financiar şi se verifică de un birou special al Secţiei Economice, însă în anul financiar 1944/45, din cauză că majoritatea preoţimei din cuprinsul Eparhiei Noastre a fost evacuată, şi cei ce au mai rămas, nu au putut întocmi proectul de buget şi conturi de gestiune, neavând încasări şi cheltueli

Deasemenea toate terenurile în plus din cuprinsul eparhiei, au rămas nearendate şi necultivate, singurele care ar fi fost aducătoare de venit; — Donaţii, schimburi, cumpărări de imobile, care să se adauge la averea bisericilor din cuprinsul Eparhiei Noastre, nu s'au făcut în acest an.

Totuşi, deşi an excepţional, s'a căutat a se executa bugetul în conformitate cu dispoziţiunile legale, şi din cercetarea scriptelor de contabilitate ale Arhiepiscopiei Noastre din anul financiar 1944/45, se constată că încasările se ridică la suma de 19.971.961 lei, faţă de prevederile bugetare în sumă de 13.910.491 lei.

La aceste prevederi, se mai adaogă încasări dela fabrica Eparhială de Lumânări, în sumă de 4.796.023 lei, cum şi 1.274.447 lei realizări peste prevederile bugetare.

Aceste sume, adunate, ne dau totalul general încasări în sumă de 19.971.961 lei.

S'a făcut cheltueli pe baza prevederilor bugetare în sumă de 5.676.482 lei şi la fabrica Eparhială de Lumânări în sumă de 4.562.244 lei.

Totalul cheltuelilor generale este în sumă de 10.238.726 lei.

Scăzându-se cheltuelile din încasări, rezultă un sold la cassă în sumă de 9.733.235 lei, acest sold s'a trecut în bugetul pe anul financiar 1945/46.

Cele expuse mai sus s'au discutat şi aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946.

Pierderi de materiale în anul 1944/45

In anul 1944, când s'a primit ordin de evacuarea instituţiilor, s'a constatat că Fabrica Noastră Eparhială de Lumânări, avea plasament la depozitele din cuprinsul Eparhiei Noastre, sub controlul Protoiereilor din judeţele respective, următoarele cantităţi de lumânări :

1. La Protoieria Circ. I-a Botoşani 195 kgr. lumânări în valoare totală de lei 195.000
2. La Protoieria Circ. I-a Baia 1168 kgr. lumânări în valoare totală de lei 756.000
3. La depozitul parohiei Sf. Voevozi Tg. Paşcani cantitatea de 764 kg. lumânări în val. de lei 670.100

4. La depozitul dela parohia Dumbrăveni sub controlul Protoeriei I-a Botoşani, 330 kg. lumânări în valoare totală de lei 346.500

Totalul lumânărilor în depozitele respective se ridică la 2457 kg., toate în valoare de 1.907.600 lei.

Sf. Mitropolie cu ordinul Nr. 5597/944 şi 5603/944, a pus în vedere tuturor Protoieriilor să lichideze debitul ce-l aveau faţă de Sf. Mitropolie, pentru lumânările ce le-au primit. Ca răspuns ordinilor Noastre, Protoieriile menţionate, au înaintat cu rapoartele Nr. 752, 1140 şi 24/945, procese verbale şi acte doveditoare că lumânările în cantităţile relatate, nu au putut fi evacuate din lipsa mijloacelor de transport şi a evenimentelor cunoscute din acel timp. Cantitatea de lumânări menţionată se constată că a fost pierdută după cum reese din actele anexate la rapoarte.

Aceasta fiind situaţia, vă rugăm să binevoiţi a aproba descărcarea gestionară a depozitelor arătate, de valoarea lumânărilor pierdute din cauză de forţă majoră, provocată de războiu.

In urma aprobării ce o veţi binevoi a o da, să putem face operaţiunile de contabilitate, trecându-se la contul de profit şi pierdere şi scoaterea din inventarul fabricei.

Cele expuse mai sus, s'au discutat şi aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946. (Referat înregistrat sub Nr. 6816/946).

Proectul de buget pe anul 1945/46

Secţia Economică a Sf. Mitropolii, întocmeşte proectul de buget pe anul financiar 1945/46, care îl supune aprobării Onor Consiliului Eparhial şi Adunării Eparhiale, aceasta în conformitate cu art. 4 din Legea Contabilităţii Publice şi art. 144 din Legea de organizare bisericească.

Şi anul acesta, bugetul Mitropoliei Noastre, prezintă aceleaşi venituri şi cheltueli ca şi în anii din urmă, cu simpla excepţie că atât veniturile cât şi cheltuelile sunt mai mari decât în anii precedenţi.

Cercetând veniturile, vedem că rezultă din exploatarea pădurii, venitul Cupoanelor, cota de 10% asupra bugetelor parohiale, fabrica de lumânări, venitul imobilului din strada

Ştefan cel Mare Nr. 46, imprimarea calendarului, venitul librăriei Eparhiale, şi diverse venituri întâmplătoare.

Redăm mai jos acest proect de buget.

Nr.art. buget	Specificarea veniturilor	Propuse	Pe capitole
1	Sold 31 Martie 1945	9.733.235	9.733.235
2	Salarii personal Cancelarii, Catedralei, Filiale, Şc. de Cântări	46.152.320	46.152.320
3	Subvenţii acordate de Minister	800.000	800.000
4	Exploatarea pădurei	20.000.000	20.000.000
5	Venitul Cupoanelor Titluri . .	172.000	
6	Idem ale Soc. Ocrotirea . . .	28.000	200.000
7	Cota 10% Fd. Eparhial . . .	1.000.000	1.000.000
8	Fabrica de lumânări	20.000.000	20.000.000
9	Librăria Eparhială	2.500.000	2.500.000
10	Abon. Revista Mitropoliei M.	1.500.000	
11	Imprim. calendarului de perete	28.000.000	
12	Imprimate, Decrete, etc. . . .	100.000	
13	Colportaj	10.000.000	39.600.000
14	*Dela Catedrală şi Bis. Filiale:*		
	Pangar	3.000.000	
	Donaţii, chete, etc.	1.000.000	
	Cutia Milelor	50.000	
	Pangar Bis. Sf. Nec. Domnesc	100.000	
	Idem Bis. Trei Ierarhi . . .	10.000	
	Idem Bis. Bărboi	10.000	4.170.000
15	Venit tractor	2.000.000	2.000.000
16	Vânzare Inventar uzat . . .	5.000.000	5.000.000
17	Chirii Imobilele Sf. Mitropolii .	558.200	558.200
18	Venitul Mitoc Antim Bucureşti	500.000	500.000
19	Rămăşiţe de încasat	6 661.589	6.661.589
20	Imprumuturi	2.532.056	
21	Imprumut M-tirea Slatina . .	300.000	2.832.059
22/23	Fonduri cu destinaţie specială	16.154.256	16.154.256
	Total venituri lei . .	177.861.656	177.861.656

Din cele expuse mai sus se constată că majoritatea articolelor bugetare dela venituri, au fost simţitor ridicate, faţă de situaţia anului expirat 1944 | 45.

S'au introdus noi articole bugetare. La art. 2 s'a introdus salarizarea personalului şi art. 14, diverse venituri dela Catedrală şi Biserici filiale.

In ceace privește cheltuelile, redăm mai jos propunerile făcute în proectul de buget :

Nr.art. buget	Specificarea cheltuelilor	Propuse	Pe capitole
1	Salarii personal Cancelarie, Catedralei, Filiale, Șc. de Cântări	46.152.320	46.152.320
2/3	Subvenţii acordate de Minister	800.000	800.000
4	Salarii personal angajat . . .	1.520.000	
5	Salarii personal pădure . . .	1.920.000	
6	Complectare subv. Cor Mitrop.	2.200.000	
7	Diurne, transp. Cons., Adun. Ep.	3.000.000	
8	Cheltueli de reprezentare . .	2.000.000	
9	Cheltueli procese, onorar avocat	300.000	
10	Indemn. Funcţ. muncă supliment	500.000	11.540.000
11	Fd. cultural misionar	7.000.000	
12	Fd. ajutor săraci	3.500.000	
13	Contribuţie Sf. Mir.	100.000	
14	Revista Mitropolia Moldovei .	1.000.000	
15	Imprim. calendarului de perete	10.000.000	
16	Intreţinere Catedr., Bis. filiale	300.000	
17	Pentru construcţii Biserici . .	1.000.000	
18	Fabrica de Lumânări	10.000.000	
19	Exploat. pădurilor Sf. Mitropolii	8.080.000	
20	Librăria Eparhială	2.000.000	
21	Reparaţii imobile Sf. Mitropolii	10.000.000	
22	Reparaţii la sera de flori, parc	800.000	
23	Reparaţii, procurare mobilier .	1.500.000	
24	Transport şi tăiat lemne . .	2.500.000	57.780.000
25	Cheltueli întreţinere, diverse .	6.800.000	6.800.000
26	Intreţinere Palatul Mitropolitan	400.000	400.000
27	Impozit	800.000	800.000
28	Valoarea cupoane Soc. Ocrotirea	28.000	28.000
29	Pentru cumpărare camion . .	20.000.000	20.000.000
30	Plăţi restante, restituiri împr.	2.600.000	2.600.000
31	Neprevăzute	73.145	73.145
32/43	Fond cu destinaţie specială .	16.154.257	16.154.257
44	Fond deschidere de credit . .	14.733.235	14.733.235
	Total cheltueli Lei . .	177.861.656	177.861.656

Cercetând formularul de buget întocmit pe anul financiar 1945/46, se poate vedea la fiecare capitol şi articol, ve-

niturile propuse — totalul lor este de 177.861.656 lei. In ceeace priveşte cheltuelile, aşa cum sunt relatate pe capitole şi articole, ele însumează totalul de 177.861.656 lei.

Aşa fiind vă rugăm să binevoiţi a lua în discuţie sumele propuse asupra veniturilor, cât şi la cheltueli, a le cerceta şi a da cuvenita aprobare.

Cele expuse mai sus, s'au discutat în Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946, aprobându-se întocmai. Referat înregistrat sub Nr. 6817/946).

Având în vedere cele expuse în prezenta dare de seamă în legătură cu activitatea Secţiei Economice a Mitropoliei Noastre pe anul financiar 1944/45, rog pe Inalt Prea Sfinţia Voastră şi Onor Adunarea Eparhială, să le aprecieze şi să-mi dea descărcarea cuvenită.

Consilier Referent,

Pr. D. HADÂRCĂ

Gestiunea Arhiepiscopiei pe anul financiar 1945/46

Referat Nr. 7712

Inalt Prea Sfinte Stăpâne,
Onoraţi membri,

In conformitate cu dispoziţiunile articolului 144 din Statutul de Organizare a Bisericii Române, Consiliul Eparhial — Secţia Economică — prezintă Onor Adunării Eparhiale, raportul general anual despre mersul activităţii economice financiare a Sf. Arhiepiscopii.

Lucrările Secţiei Economice, se împart după cum urmează:

I. Cercetarea şi controlul averii parohiilor, ce se execută de Consiliile şi Epitropiile parohiale şi anume:

a) Verificarea tuturor bugetelor unităţilor bisericeşti din cuprinsul Eparhiei.

b) Idem conturile de gestiune.

c) Arendări de terenuri şi închirieri de imobile.

d) Vânzări, cumpărări, schimburi, donaţii, tranzacţii, etc.

II. Administrarea averii particulare a Arhiepiscopiei şi anume:

a) Intocmirea bugetului de venituri şi cheltueli.

b) Darea de seamă a gestiunei pe anul expirat.

c) Administrarea şi conducerea fabricei Eparhiale de lumânări.

d) Administrarea şi conducerea Librăriei Eparhiale.

e) Administrarea şi exploatarea pădurii Sf. Mitropolii.

* * *

Toate lucrările în legătură cu administrarea şi controlul bunurilor bisericeşti din cuprinsul Eparhiei, se execută prin Secţiunea Economică, cu aprobarea Consiliului Eparhial.

Bugetele unităţilor în subordine (parohii, Mânăstiri, Schituri, etc.), se întocmesc în termen de trei luni dela începerea anului financiar şi se verifică de un birou special al Secţiei Economice. Cu începere din anul 1943, s'au luat măsuri ca bugetele parohiilor să fie mai întâi vizate de P. C. Protoierei respectivi, care sunt cei mai în măsură să cunoască realitatea veniturilor şi cheltuelilor Bisericilor, pe care le controlează la faţa locului şi apoi sunt verificate şi aprobate de Arhiepiscopia Noastră. Aceste dispoziţiuni au dat într'o foarte mare măsură roadele aşteptate, întrucât majoritatea lor întocmeau bugete fictive, spre a îndeplini numai forme cerute de lege fără a ţine seamă că sunt mânuitori de bani publici şi deci expuşi rigorilor legii patrimoniului public.

Deasemenea unităţile bisericeşti din cuprinsul Arhiepiscopiei Noastre, sunt datoare la fiecare sfârşit de exerciţiu financiar, să întocmească conturile de gestiune pentru executarea bugetelor respective, aprobate de Consiliul Eparhial, prin Secţia Economică. Controlarea şi verificarea lor se face tot prin Secţia Economică, care ţine o evidenţă specială, căutând de á se urmări în orice moment activitatea fiecărei unităţi şi ţinerea la curent a acestor lucrări, de care depinde buna administrare a averii încredinţate Consiliilor şi Epitropiilor respective de conducere.

Imi face o deosebită plăcere să amintesc că în toate aceste realizări frumoase ale anului financiar ce încheem, am avut totdeauna aprobarea şi sfatul părintesc al Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit şi în special al P. S. Iustinian Vasluianul care a fost împuternicit prin Decizia Mitropolitană Nr. 70 din 14 August 1945, de a dirija treburile gospodăreşti ale Secţiunei Economice. Am căutat în orice împrejurare să informez pe P. S. Sa asupra tuturor chestiunilor ce privesc Secţiunea Economică. In toate laturile de activitate, Ne-a dat sugestiile P. S. Sale şi numai datorită încrederii şi spiritului larg de libertate, de acţiune, cu care m'a onorat P. S. Sa, am putut realiza lucruri frumoase, pe care le prezint cunoştinţei şi aprobării Onoratei Adunări Eparhiale.

Terenurile bisericeşti în plus din cuprinsul Arhiepisco-

piei Noastre, s'au arendat prin licitaţie publică în cea mai mare parte, iar acolo unde nu a dat rezultat licitaţia, s'au arendat prin bună învoială, cu preţurile regionale fixate de Camera Agricolă din regiunea respectivă.

In cursul exerciţiului 1945/46, s'au arendat în total 702 ha. teren bisericesc în plus, cu 3.131.183 lei, ce revine în medie la ha. de lei 4.460.

Repartizat pe judeţe, avem următoarea situaţie:

In jud. Iaşi	s'au arendat	175	ha. cu lei . . .	914.886
In jud. Botoşani	s'au arendat	195	ha. cu lei .	854.034
In jud. Dorohoi	s'au arendat	93	ha. „ „ . .	282.360
In jud. Baia	„ „	35	ha. „ „ . .	182.000
In jud. Neamţ	„ „	184	ha. „ „ . .	887.903

(Referat înregistrat sub Nr. 6821/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa dela 11 Iunie 1946).

Donaţii

In cursul anului 1945/46 s'a adăugat la averea bisericii din cuprinsul Eparhiei Noastre, prin donaţii, următoarele:

Locuitorul Vasile Pichiu donează Bisericei parohiei Vorovești jud. Iaşi, câtimea de 1 ha. teren, pentru folosinţa Bisericei. (Referat înreg. sub Nr. 6807/946).

D-nii Gh. şi Maria Bucan donează Sf. Schit Valea Seacă jud. Baia, câtimea de 22,55 ha. teren, pentru construirea de Biserică şi chilii necesare personalului deservent. (Referat Nr. 6819/946).

Locuitorul Gh. Borcilă din comuna Durneşti jud. Botoşani donează Sf. Mânăstiri Agafton 1 ha. teren arabil, pentru folosinţa acelei Sf. Mânăstiri. (Ref. Nr. 6828/946).

D-na Zoiţa Gh. Creţu, din comuna Podul-Iloaiei, donează Bisericei parohiei Podul-Iloaiei o casă şi atenansele ei, precum şi teren arabil în suprafaţă de 110 prăjini, pentru folosul acelei Biserici. (Referat Nr. 6823).

D-na Raveica Th. Tăutu, donează parohiei Mihăileni jud.

Dorohoi o casă şi locul înconjurător, pentru folosinţa acelei Biserici. (Referat Nr. 6820/946).

Locuitorul Gh. C. Zaharia donează parohiei Cepleniţa jud. Iaşi 1 ha. teren arabil, pentru folosinţa acelei Biserici. (Ref. Nr. 6825/40).

D-na Maria şi D-l Ioan Crudu donează parohiei Goruni jud. Iaşi câtimea de 35 prăjini teren, pentru scopul de a fi folosit ca cimitir al satului Chicera. (Referat Nr. 6822/946).

Locuitorul Dumitru N. Crăciun, donează parohiei Valea Bourei jud. Baia, câtimea de 3 prăjini teren, pentru complectarea cimitirului parohial. (Referat Nr. 6829/946).

Preotul Dumitru Calapăr donează parohiei Negreşti jud. Neamţ, câtimea de 60 prăjini teren, destinat pentru construcţia Bisericei şi casei parohiale. (Referat Nr. 6831/946).

Preotul Ioan Hreamătă donează parohiei Hârtoapele jud. Baia, câtimea de 40 prăjini grădină, casele şi toate atenansele ce se găsesc pe acest teren, pentru folosinţa acelei parohii. (Referat Nr. 6830/9).

D-na şi D-l Elena şi Zaharia Husărăscu, donează Sf. Shit Boureni jud. Baia, câtimea de 10 ha. teren, pentru folosinţa acelui Sf. Schit. (Referat înreg. Nr. 6832/946).

Enoriaşa Augura Gh. Stan, donează parohiei Socea jud. Neamţ, câtimea de 100 prăjini teren arabil pentru folosinţa Bisericei. (Ref. Nr. 6833/946).

D-l Neculai Blăniţă donează parohiei Sf. Treime din oraşul Iaşi una casă ce cuprinde 12 camere, trei antrete, atenanse şi 1140 m. p. teren, pentru folosinţă menţionatei parohii (Referat Nr. 6995/946).

Toate aceste donaţii au fost aprobate de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946.

Schimburi

In cursul anului 1945/46 s'au produs modificări în averea parohiilor, prin următoarele schimburi de teren:

1. Parohia Hadâmbu jud. Iaşi, propune schimbul de teren în suprafaţă de 626.5 m. p., proprietatea Bisericei, pentru

aceiaşi întindere, proprietatea enoriaşului Dumitru Munteanu, în scopul de a se mări parcela pentru construirea casei parohiale. Referat Nr. 6606/46.

2. Parohia Agapia jud. Neamţ propune schimbul de teren ce constă din câtimea de 28 prăjini, proprietatea Bisericei, în schimbul a 40 prăjini, proprietatea d-lui Const. Scutaru (referat înreg. sub Nr. 6836/946).

3. Parohia Dumbrăviţa jud. Dorohoi, propune schimbul de teren în întindere de 22 prăjini, destinat pentru casă parohială, cu o altă grădină în aceiaşi suprafaţă, proprietatea d-lui Gh. Ivănescu, ce se află în centrul satului, lângă Biserica parohială. (Referat înreg. sub Nr. 6834/946).

4. Parohia Crăcăoani de sus jud. Neamţ, propune schimbul de teren în suprafaţă de 3 prăjini din proprietatea d-lui N. Popovici, pentru 1 prăjină jumătate din proprietatea parohiei. (Referat înreg. sub Nr. 6835/946).

5. Parohia Prelipca jud. Dorohoi, propune schimbul de teren a câtimei de 0,70 ha. proprietatea acelei parohii pentru aceiaşi întindere, proprietatea d-lui Dumitru Dron, în scopul de a se construi o casă parohială. (Referat înreg. sub Nr. 6818/946).

6. Parohia Cristeşti jud. Baia, propune schimbul de teren în suprafaţă de 18 prăjini, cu diverşi enoriaşi din acea parohie, în scopul de a se mări cimitirul, dând în schimb suprafaţa de 38 prăjini din plusul de teren, proprietatea parohiei. (Referat înreg. sub Nr. 6824/946).

Toate aceste schimburi au fost aprobate de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946.

Cumpărări de imobile

Averea Bisericei se majorează prin următoarea propunere de cumpărare:

Parohia Ruşi Străteni jud. Dorohoi, propune cumpărarea a 10 prăjini teren dela enoriaşa Anica Gr. Mirăuţă, cu suma de 50.000 lei în scopul de construirea unei capele. (Referat înreg. sub Nr. 6838/946 aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

Parohia Gara Paşcani jud. Baia propune cumpărarea unui imobil dela D-l George Tacu din Tg. Paşcani, cu suma de 5.000.000 lei, pentru a se amenaja o capelă ce va deservi până la costruirea Bisericei. (Referat Nr. 6837/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa din 11 Iunie 1946).

Cedare de biserică

Parohia Talpalari din oraşul Iaşi propune cedarea Bisericei filiale Sf. Ilie din oraşul Iaşi, cu teren înconjurător în suprafaţă totală de 1066 m. p., Garnizoanei Iaşi, în scopul de a se săvârşi servicii religioase ostaşilor Garnizoanei Iaşi. (Referat înregistrat sub Nr. 7055/946, aprobat de Consiliul Eparhial Plenal în şedinţa din 11 Iunie 1946), care prevede trecerea Bisericei în patrimoniul Armatei.

Măsurătoarea terenurilor parohiale

Lucrările de măsurătoare şi hotărnicie la toate proprietăţile imobiliare a parohiilor din cuprinsul eparhiei noastre, au început în toamna anului 1937, pe baza contractului de lucrări din 30 Noembrie 1937 şi pe baza ordonanţelor Tribunalelor: Iaşi, Botoşani, Dorohoi, Neamţ şi Baia.

Prin executarea acestei lucrări, se urmărea:

1. Stabilirea pe teren a hotarelor definitive la proprietăţile bisericeşti, în raport cu actele, planurile şi titlurile de proprietate.

2. Redactarea planurilor, proprietăţilor bisericeşti, pentru ca în viitor fiecare unitate să posede un plan autentic, cu descrierea tuturor proprietăţilor, care să servească în orice împrejurare.

3. Stingerea litigiilor existente şi acelor ivite cu ocazia executării acestor lucrări, aplicându-se acolo unde este cazul Legea Hotărniciilor, care va fi susţinută în faţa instanţelor de judecată de d-l Inginer hotarnic M. Vasilescu şi Avocatul Sf. Mitropolii şi al Statului.

Până în prezent s'au executat următoarele lucrări.

Nr. crt.	JUDEȚUL	Nr. total al parohiilor, M-tiri, etc.	Nr. parohiilor, M-tirilor și Schiturilor executate și predate	Nr. parohiilor cu lucrări executate dar nepredate	Nr. parohii, M-tiri, etc. la care nu s'a executat măsurătoarea
1	Iași	152	146	2	4
2	Botoșani	131	111	15	5
3	Dorohoi	91	59	28	4
4	Baia	92	82	2	8
5	Neamț	138	44	18	46
	Total	606	442	65	97

In rezumat, din totalul de 606 parohii, Mânăstiri și Schituri, s'au executat lucrările la 142 unități, la care s'au întocmit dosarele respective și s'a trimis câte un exemplar la fiecare parohie în parte.

S'a mai făcut lucrări suplimentare de partaje, între parohiile noi creiate, prin scinderea altor parohii mai mari, precum și copii după planuri, necesare subsecretariatului Avuției Naționale și Inventarului public.

Din cauza evenimentelor și din cauza greutăților întâmpinate de Inginer, pentru procurarea actelor necesare întocmirii acestor lucrări, nu s'au putut termina în anul 1943, conform aprobării date de Consiliul Eparhial, în referatul Nr. 4531/42 și ratificat dela Adunarea Eparhială, prin darea de seamă din 3 Mai 1942.

Având în vedere că aceste lucrări sunt de mare importanță pentru stabilirea hotarelor la posesiile parohiale și pentru a avea o evidență la statistica Sf. Mitropolii, cum și la biroul Serviciului inventar, unde sunt cerute de Onor Minister, date exacte asupra terenului din întreaga Eparhie.

Propunem să binevoiți a se aproba continuarea de a se face măsurătoarea la restul parohiilor din județele unde nu s'au terminat, lucrări ce vor fi executate de către Dl. Inginer Mihai Vasilescu, care ne prezintă oferta înregistrată sub Nr. 6992/46 și prin care se obligă a continua măsurătoarea în condițiile următoare:

Pentru 65 parohii, cărora s'au executat lucrările și nu au fost predate, să se achite de către parohiile respective,

câte 3ooo lei de fiecare ha., ţinându-se seama de preţul ridicat pentru materialele de desen, care se găsesc cu mare greutate.

Pentru restul de 97 parohii, Mânăstiri şi Schituri, la care nu s'a executat nici un fel de lucrare şi cărora urmează a li se face, sunt de părere a se aproba oferta D-lui M. Vasilescu prin care se obligă a continua măsurătoarea cu preţul fixat de Direcţiunea Cadastrului, care va fi publicat în Monit. Of., făcând o reducere de 10 la sută din acest tarif.

Această chestiune a fost supusă Consiliului Eparhial Plenar cu referatul Nr. 6994 | 946, în şedinţa din 11 Iunie 1946 şi s'a hotărît ca aprobarea să se dea de către Adunarea Eparhială, când se va prezenta şi un referat special, întocmit de Consilierul Juridic al Sf. Mitropolii, prin care să constate formalităţile ce urmează a fi îndeplinite pentru ca aceste măsurători să aibă caracter juridic în faţa instanţelor de judecată.

Gestiunea Arhiepiscopiei pe anul 1945 | 46

In conformitate cu dispoziţiunile legale şi din cercetarea scriptelor de contabilitate ale Arhiepiscopiei Noastre, din anul financiar expirat 1945 | 46, se constată că încasările se ridică la suma de 161.901.515 lei, faţă de 177.861.656 lei, prevedere bugetară.

Dăm însă mai jos, pentru evidenţă, prevederile bugetare, cum şi realizările bugetare, după cum urmează:

	Prevederi	Realizări
Art. 1. Sold la 31 Martie 1945. .	9.733.235	9.733.235
Art. 2. Salarii pers. Ad. Catedrală, Filiale, Şc. Cântăreţi dela Stat	46.151.320	—
Art. 3. Subvenţii acordate Sf. Mitropolii dela Stat, lei	800.000	—
Art. 4. Exploat. parchetelor din pădurea Valea Alunului şi Carului	20.000.000	4.000.325
Art. 5. Cupoane dela Titluri, proprietatea Sf. Mitropolii, lei . .	712.000	—
Art. 6. Cupoane dela Titluri, proprietatea Soc. Ocrotirea, lei . .	28.000	—
Art. 7. Cota de 1% Fd. Eparhial.	1.000.000	1.269.500

	Prevederi	Realizări
Art. 8. Fabrica de lumânări, lei .	20.000.000	109.332.352
Art. 10. Abonamente Rev. Sf. Mitropolii a Moldovei, lei . . .	1.500.000	1.284.000
Art. 11. Imprimarea calendarului de perete, lei	28.000.000	22.373.333
Art. 12. Imprimate, decrete, etc..	100.000	527.389
Art. 13. Colportaj, lei	10.000.000	2.000
Art. 14a) Pangar, lei	300.000	3.215.860
Art. 14b) Donaţii, chete, etc. . .	1.000.000	1.730.691
Art. 14c) Cutia Milelor, lei . . .	50.000	—
Art. 14d) Bis. Sf. Neculai Dom. .	100.000	100.000
Art. 14e) Bis. Sf. Trei Ierarhi .	10.000	500
Art. 14f) Bis. Bărboi, lei . . .	10.000	—
Art. 15. Din exploatare tractor .	2.000.000	—
Art. 16. Din vânzarea mobilierului vechi, lei	5.000.000	—
Art. 17. Din închirierea imobilului Sf. Mitropolii, lei	558.000	624.529
Art. 18. Din venitul dela Mitocul Antim, Bucureşti lei	500.000	—
Art. 19a) Fd. Eparhial restant lei	742.702	696.340
Art. 19b) Fd. Patriarhal, lei . .	32.375	26.309
Art. 19c) Abonamente Rev. Mitropolia Moldovei, restante, lei	217.130	19.944
Art. 19d) Debitori Fabrica de lumânări, lei	5.536.392	—
Art. 19e) Debitori Libr. Eparh. .	32.930	—
Art. 20/21. Imprumuturi, lei . .	2.832.056	1.700.000
Art. 22. Sala Gotică, lei	4.311.366	4.000
Art. 23. Mânăstirea Frumoasa, lei	3.500.000	—
Art. 24. Fond Goga, lei	1.673	—
Art. 25. Fond Mârzescu, lei . .	159.188	—
Art. 26. Fond Bis. Sarasău, lei .	3.140	—
Art. 27. Biserica Bărboi, lei . .	285.000	—
Art. 28. Căminul Preoţesc Iaşi, lei	126.179	32.955
Art. 29. Ajutoare elevi, lei . . .	507.530	—
Art. 30. Şcoala de Cântări Bis. .	6.954.850	5.200.919
Art. 31. Obolul Crucii, lei . . .	2.665	12.465
Art. 32. Sf. Mir, lei	102.665	2.665
Art. 33. Revizorat Eparhial, lei .	200.000	419.000
Art. 34. Venituri întâmplătoare .	—	1.725
Total venituri, lei . .	177.861.656	161.901.551

La articolul 4 se constată că s'au făcut prevederi bugetare din exploatarea a 4 parchete din pădurea Sf. Mitropolii, suma de 20.000.000 lei şi s'a încasat până la 31 Martie 1946, din vânzarea materialului lemnos de foc, suma de 4.000.325 lei şi mai rezultă un rest de încasat dela diverşi debitori în sumă de 192.500 lei, s'a mai dat sub formă de donaţii, ca operă de binefacere la diverse Instituţii din localitate, Cămin Studenţesc, Orfani, Văduve, Invalizi de război, etc., cantitatea de 72.200 kg. lemne de foc.

Din situaţia de inventar făcută la 31 Martie 1946, rezultă că avem material de foc şi construcţie, după cum urmează:

Lemn de foc esenţă tare cantitatea de . . .	1.105 m steri.
Lemn de foc esenţă moale „ „ . . .	316 m. „
Grămezi creangă, bucăţi	141. —
Lemn construcţie, cantitatea de	302 m. c.

Din totalul materialului de foc se rezervă cantitatea de circa 60 vagoane lemne pentru trebuinţele Palatului, Cancelariilor, Catedralei şi gratuitate pentru personalul slujitor al Sf. Mitropolii iar restul materialului se va vinde după normele stabilite de Casa Pădurilor pe 1946, rezultând încasări aproximative în sumă de 25.000.000 lei.

La articolul 8 se constată deasemenea prevedere bugetară pentru Fabrica Eparhială de Lumânări, 20.000.000 lei şi s'a încasat suma de 109.342.352 lei. Şi la acest articol ţin să evidenţiez că la 31 Martie 1946, când s'a făcut inventarierea, s'a stabilit la depozitul Fabricei de Lumânări, următoarele cantităţi de materiale brutto, după cum urmează:

1. — Lumânări fabricate . .	845 kg. în sumă de	12.675.000
2. — Parafină în depozit .	7,328,100 kg. în sumă	16.087.786
3. — Diverse materiale . .	266 kg. în sumă de	585.387
4. — 56 saci pânză în sumă de lei		791.273
5. — Diverşi Debitori Depozite Protoierii, lei . .		42.476.640

Valoarea materialelor în depozit este în sumă totală de 72.616.093 lei.

In ceeacé privește cheltuelile, toate s'au făcut conform prevederilor bugetare, având depășiri numai la articolele Nr. 6, 8, 14, 18, 24, 25/c, 25/e, 25/f, 26 și 29 care se menționează mai jos.

S'au făcut cheltueli după cum urmează:

Nr. art. bugetar	Suma prevăzută	Suma cheltuită	Excedent	Deficit
1	46.152.320	—	46.153.320	—
2/3	800.000	—	800.000	—
4	1.620.000	1.082.000	538.000	—
5	1.920.000	—	1.920.000	—
6	2.200.000	2.600.000	—	400.000
7	3.000.000	1.807.902	1.192.098	—
8	2.000.000	2.185.115	—	185.115
9	300.000	150.000	150.000	—
10	500.000	474.870	25.000	—
11	7.000.000	3.512.386	3.487.615	—
12	3.500.000	2.264.958	1.235.042	—
13	100.000	—	100.000	—
14	1.000.000	2.015.600	—	1.015.600
15	10.000.000	7.904.430	2.095.570	—
16	300.000	195.550	105.450	—
17	1.000.000	—	1.000.000	—
18	10.000.000	64.739.169	—	54.739.159
19	8.080.000	6.039.360	2.040.640	—
20	2.000.000	—	2.000.000	—
21	10.000.000	3.625.368	6.374.632	—
22	800.000	128.970	671.030	—
23	1.500.000	882.252	617.475	—
24	2.500.000	2.847.411	—	347.411
25 a)	1.000.000	—	1.000.000	—
25 b)	2.000.000	1.911.248	88.752	—
25 c)	2.000.000	7.498.672	—	5.498.673
25 d)	500.000	420.909	79.091	—
25 e)	500.000	1.268.634	—	768.634
25 f)	400.000	461.610	—	61.610
25 g)	400.000	239.330	160.670	—
26	400.000	680.100	—	280.100
27	800.000	237.568	562.432	—
28	20.000	—	28.000	—
29	20.000.000	21.581.400	—	1.581.400
30	2.600.000	167.768	2.432.232	—

Nr. art. bugetar	Suma prevăzută	Suma cheltuită	Excedent	Deficit
31	73.845	—	73.845	—
32	4.311.366	2.294.597	2.016.769	—
33	3.500.000	2.801.031	698.969	—
34	1.673	—	1.673	—
35	159.188	—	159.188	—
36	3.140	—	3.140	—
37	285.000	95.000	190.000	—
38	126.179	—	126.179	—
39	507.530	10.000	497.530	—
40	6.954.850	—	6.954.850	—
41	2.665	—	2.665	—
42	102.665	—	102.665	—
43	200.000	—	200.000	—
44	14.723.235	—	14.733.235	—
Total	177.861.656	142.123.471	100.615.886	64.877.701

Scăzându-se cheltuelile făcute dela articolele bugetare menţionate, conform actelor justificative legal intocmite, în sumă totală de 142.123.471 lei, din veniturile realizate în sumă de 161.901.551 lei, rezultă un sold la casă la 31 Martie 1946, în sumă totală de 19.778.080 lei, sumă ce a fost trecută în proectul de buget pe anul financiar 1946/47.

In ceiace priveşte articolele bugetare care s'a depăşit faţă de prevederi, s'au efectuat din cauza cheltuelilor strict necesare şi anume:

a) La art. 6 — Salarii personalului angajat la Fabrica Eparhială de Lumânări, s'a cheltuit în plus suma de 400.000 lei.

b) La art. 8 — Cheltueli de reprezentare, s'a cheltuit în plus lei 185.115.

c) La art. 14 — Revista Mitropolia Moldovei, s'a cheltuit în plus suma de 1.015.600 lei.

d) La art. 18 — Fabrica de lumânări, s'a cheltuit în plus suma de 54.739.159 lei, aceasta din cauza scumpirii materiilor prime, dar se acopere această depăşire, prin venitul realizat în sumă de 109.342.352 lei, în plus faţă de prevederile bugetare.

e) La art. 24 — Transportul lemnelor de foc, s'a cheltuit în plus 347.411 lei, faţă de prevederi.

f) La art. 25/c — Benzină pentru maşini şi tractor, s'a depăşit faţă de prevederi cu suma de 5.498.672 lei.

g) La art. 25/e — Consum lumină electrică şi pompieri, s'a cheltuit în plus faţă de prevederi, suma de 768.634 lei.

h) La art. 25/f — Consum apă, s'a cheltuit în plus suma de 61.610 lei.

i) La art. 26 — Intreţinerea Palatului, s'a cheltuit în plus suma de 280.100 lei.

j) La art. 29 — Cumpărarea unui camion, s'a cheltuit în plus suma de 1.581.400 lei.

Intrucât la majoritatea articolelor bugetare sunt excedente şi pe baza realizărilor în plus la venituri, Vă rugăm să binevoiţi a aproba aceste cheltueli în plus, peste prevederile bugetare, avându-se în vedere că şi veniturile la majoritatea articolelor bugetare, s'au realizat mai mult decât prevederile.

Aşa fiind, vă rugăm să binevoiţi a lua cunoşiinţă de gestiunea Arhiepiscopiei pe anul 1945/46, de a aproba Bilanţul şi Contul de Profit şi Pierdere.

Cele expuse mai sus, s'au discutat şi aprobat de Consiliul Eparhial Plenar, în şedinţa din 11 Iunie 1946. (referat înreg. Nr. 6820/46).

Proectul de buget pe anul financiar 1946/47

In scurtul timp de activitate intensă pe tărâm economic, desfăşurată cu atâta pricepere şi zel pentru a promova întreaga gospodărie a Eparhiei noastre, a neobositului Nostru Prea Sfinţit Justinian Vasluianul, ţin să remarc că datorită sugestiilor şi marei priceperi a P. S. Sale, cum şi datorită d-lui Vasile Obreja, Inspector General din Ministerul Cultelor, care au contribuit foarte mult, dând îndrumări technice în ce priveşte executarea prevederilor bugetare, în conformitate cu dispoziţiunile legii Contabilităţii Publice.

Secţia Economică a Sf. Mitropolii, întocmeşte acum proectul de buget pe anul 1946/47, pe care îl supune aprobării Onor Consiliul Eparhial şi Adunării Eparhiale, în conformitate cu

art. 4 din Legea Contabilităţii Publice şi art. 44 din Legea de Organizare bisericească.

Proectul de buget al Arhiepiscopiei Noastre pe anul în curs, prezintă aceleaşi venituri şi cheltueli, ca în anul expirat, cu unele modificări şi majorări la articolele din debitul bugetului, cât şi la articolele din creditul Bugetului.

Veniturile care alcătuesc proectul de buget pe anul în curs, rezultă din exploatarea pădurii, venitul cupoanelor, cota de 1% asupra bugetelor parohiale, fabrica de lumânări, venitul imobilelor din str. Ştefan cel Mare Nr. 46 bis, imprimarea calendarului, venitul Librăriei Eparhiale şi diverse subvenţii acordate de Onor Minister, etc..

Cercetând proectul de buget pe anul financiar 1946 | 47 se poate vedea la fiecare capitol şi articol, veniturile propuse a căror total este de Un Miliard lei. In ce priveşte cheltuelile, aşa cum sunt prevăzute pe capitole şi articole, ele însumează totalul de Un Miliard lei.

Totalul cheltuelilor sunt echilibrate, ţinându-se seama de prevederile bugetare ale anului expirat şi cu speranţa că aşa cum sunt prevăzute, să nu mai fie nevoie de deschidere de credit la sfârşitul anului financiar.

Aşa fiind, vă rugăm să binevoiţi a lua în discuţie sumele propuse asupra veniturilor, cât şi la cheltueli, a le cerceta şi a da cuvenita aprobare.

Cele expuse mai sus s'au discutat în Consiliul Eparhial Plenar în şedinţa dela 11 Iunie 1946, aprobându-se întocmai, conform referatului înregistrat sub Nr. 6839 | 946.

Având în vedere cele expuse în prezenta dare de seamă, în legătură cu activitatea Secţiei Economice a Mitropoliei Noastre pe anul financiar 1945 | 46, rog pe Inalt Prea Sfinţia Voastră şi Onor. Adunarea Eparhială să le aprecieze şi să-mi dea descărcarea cuvenită.

Consilier referent,

Pr. D. Hadârcă

Administrarea și contabilizarea bunurilor bisericești

Biserica ca și oricare altă instituție dispune de anumite bunuri ce trebuesc administrate iar mișcarea lor contabilizată, spre a se putea cunoaște în orice moment situația ei și din punct de vedere economic.

Preotul, slujbașul de toate zilele a bisericii este administratorul care împreună cu consiliul parohial, conduce aceste bunuri, execută toate acțiunile pentru satisfacerea tuturor nevoilor, prevede și ia măsurile necesare unei bune funcționări ca bunurile ce îi sunt încredințate să nu se piardă din starea în care se află, dacă, cel puțin nu produc nimic.

Insă după cum fiecare în treburile noastre zilnice tindem să ajungem un anumit țel, tot așa și un administrator trebue să aibă ca scop progresul și folosul real al administrației lui.

Ca să-și poată da seama de aceasta, are nevoie să cunoască din timp, în mod precis, totalitatea mișcărilor în valori și materiale.

Aceste mișcări nu se pot cunoaște decât printr'o strânsă legătură a administrației cu contabilitatea, adică numai însemnând zilnic toate operațiunile cari se produc.

O bună administrație și o contabilitate constitue mijloacele cele mai importante pentrucă acestea coordonează și stistematizează eforturile depuse de slujbașii bisericii, apreciind calitățile, semnalând defectele și călăuzind drumul cel mai sigur de înțelegere și de prosperitate.

Contabilitatea urmărește pas cu pas pe administrator deci

îndeplineşte o funcţiune de control şi îndrumare după cum busola călăuzeşte pe navigator în largul mărilor. Chiar marele filozof Locke în cartea sa întitulată „Principii asupra Educaţiunii“ arată :

„Dacă Contabilitatea nu este o ştiinţă care să ne producă averi, ea ne serveşte în a păstra pe acelea pe care le avem“.

Insuşi legile şi instituţiunile bisericeşti precum şi legea Contabilităţii publice, prevăd diferite norme de administrare şi contabilizarea bunurilor publice, iar în caz de abatere dela prescripţiunile lor, sancţiuni severe celor ce le calcă.

Aceste legi şi instrucţiuni rămân însă de multe ori necesitate de cel ce face o administraţie, dintr'o neglijenţă sau mândrie prin faptul că pe baza experienţii lucrurile vor merge bine aşa cum au mai mers şi cu rezultate destul de bune.

Din cercetările pe teren la mai multe instituţii bisericeşti, am observat că se află foarte mulţi, cari doresc să meargă pe drumul drept al administraţiei şi al contabilităţii, însă se simte nevoie de diferite îndrumări technice de care să ţină seama.

Niciodată ca acum nu s'a simţit nevoia instaurării ordinei în administraţia bunului public, având în vedere asprimea realităţilor în cari ne-a pus urmele războiului, aşa că în aceste vremuri grele e necesar să dăm o atenţie deosebită a acestei administraţii pentru a merge pe drumul cel drept, iar biserica să se poată menţine şi din munca, cinstea şi dragostea slujbaşilor ce o deservesc.

Primul act ce trebue pus la punct de către un administrator al bunurilor bisericeşti este inventarul pentru a şti cu ce începe şi ce are de administrat.

1. *Inventarul este actul în care se constată şi se descrie amănunţit cantitativ şi evalutiv (preţuit în bani) toate elementele active (avere) şi pasive (datorii) ale unei instituţii.*

Marele rol al inventarului este constatarea la un moment dat, compoziţia şi valoarea elementelor unei instituţii în individualitatea şi totalitatea lor.

Felul cum se întocmeşte inventarul unei instituţii a fost precizat prin diferite instrucţiuni ale Ministerului de Culte şi ale Chiriarhiilor respective.

Ţin să adaug că acest inventar va fi însoţit de :

a) Procesul verbal de luarea în primire a inventarului de către administrator dela predecesorul său.

b) Toate actele de proprietate, schiţele de plan a bunurilor ce aparţin instituţiunii.

c) Orice alt act în legătură strânsă cu inventarul.

Inventarul împreună cu toate actele anexe se vor păstra cu toată grija la zi, iar administratorul (Consiliul cu preşedintele lui) se va conforma instrucţiunilor de inventar ale instituţiunilor superioare.

2. *Bugetul.*

Al doilea act principal şi primul dintr'un exerciţiu financiar este bugetul.

După legea contabilităţii, *bugetul este actul în care sunt prevăzute şi în prealabil aprobate veniturile şi cheltuelile anuale ale unei instituţiuni publice.*

Deci prin acest act sunt stabilite toate veniturile ce se vor încasa şi toate cheltuelile ce le va efectua instituţia.

Fiecare buget dă naştere unui exerciţiu având aceiaş durată ca şi anul financiar (care începe la 1 Aprilie şi se sfârşeşte la 31 Martie a anului următor).

Un administrator trebuie să aibă mai dinainte planul după care să stabilească cheltuelile şi veniturile pentru îndestularea nevoilor iar bugetul este oglinda în care se refiectează activitatea Consiliului, în frunte cu preşedintele său.

Desigur timpurile prin care trecem ne prezintă diferite curiozităţi şi situaţii cu totul speciale din cauza variaţiunilor de preţuri, aşa că aceasta trebue să ne întărească convingerea şi folosirea bugetului chiar dacă forma s'ar modifica după oscilaţiunile ce se ivesc, însă scheletul rămâne acelaş dictând drumul de urmat spre a se ajunge la un rezultat satisfăcător dacă nu bun.

Bugetele trebuesc întocmite în luna Februarie a fiecărui an, în aşa fel ca la 1 Aprilie să aibă toate aprobările forurilor superioare şi odată cu începerea ex. financiar să poată începe execuţia bugetară.

Cine alcătueşte bugetul ?

Conform Statutului pentru organizarea bisericii ortodoxe române, proectul de buget se alcătueşte de către Consiliul parohial a cărui preşedinte este parohul.

Pe baza celor realizate în exerciţiul trecut şi ţinând seama de prevederile bugetare viitoare se studiază fiecare articol în parte şi după discuţii se trece suma în buget.

Cum se alcătueşte bugetul

Bugetul se întocmeşte pe formular tip stabilit de chiriarhie în 3 exemplare, în care se vor înscrie separat bis. filiale.

Acest act va cuprinde :

— Toate veniturile fiecărei biserici pe un ex. financiar.

— Toate cheltuelile necesare pentru acel exerciţiu.

Inscrierea veniturilor şi a cheltuelilor bugetare se fac pe capitole şi pe articole. Capitolul cuprinde veniturile de aceiaş natură şi se împarte în mai multe articole.

Pentru mai multă uşurinţă vom enumăra capitolele mai importante şi comune tuturor instituţiilor bisericeşti iar Consiliul parohial le va complecta sau va adăuga după situaţia dela faţa locului.

A. Venituri

1. Cap. I se vor trece Subvenţiile de la Stat (nu salariile), judeţ, comună sau alte instituţii la venituri, cheltuindu-se conform destinaţiei pe care nu o vor schimba decât cu aprobarea celor cari au dat-o.

Aceste subvenţii se vor împărţi în două articole :

a) Subvenţii pentru personal.

b) Subvenţii pentru materiale,

2, *Capitolul II*, cuprinzând veniturile proprii ale parohiei vor avea articole pentru :

a) Venituri mobiliare (dobânzi la sumele consemnate în numerar, cupoane la efecte, sumele provenite din diverse obligaţiuni testamentare, donaţii etc.

b) Venituri imobiliare, care provin din amenzi ale terenurilor, livezi, păduri, grădini (fructe, de zarzavat), chirii dela imobilele clădite (case de locuit, prăvălii, embaticuri etc). Aici se va arăta numărul articolelor după numărul sumelor de venituri.

Inscrierea în buget a acestor venituri *se vor face pe baza contractelor de arendare sau închiriere ce se vor întocmi conform normelor legii contabilttăţii publice* şi a instrucţiunilor primite dela Sf. Mitropolie.

3, Capitolul III cuprinzând veniturile interioare se va împărţi :

a) Venituri interioare bine precizate : pangarul, după cantitatea de lumânări ce se vor consuma în cursul anului, cutia milei, discul, taxe, cununii, clopote etc.

b) Venituri interioare întâmplătoare cari vor cuprinde donaţiuni fără destinaţie, cotizaţii pentru construcţii reparaţii. Aceste sume nu se vor cheltui decât conform destinaţiei care li se vor da.

4. La venituri vor fi trecute într'un articol aparte rămăşiţele de încasat din exerciţiile închise, (cari n'au putut fi încasate în anii expiraţi).

B. **Cheltueli**

1. *Capitolul I*, dacă sunt venituri dela Stat, judeţ sau comună cu destinaţie pentru personal sau material, se vor prevedea la cheltueli sumele conform destinaţiei date de aceste autorităţi.

2. *Capiiolui II.* (Cheltueli de venituri proprii şi interioare). Se vor prevedea : întreţinerea bisericii, serbarea hramului, reparaţiuni, asigurări, impozite, obligaţiuni testamentare, material necesar pangarului, cheltueli de cancelarie, abonamente, reviste şi cărţi pentu biblioteca parohială cărţi de ritual etc.

După ce se vor scădea : excedentele reportate din anii precedenţi, sumele donate de diferite instituţiuni, salariile corului, paracliserului şi personalului bisericesc plătit din venituri proprii, costul de procurarea lumânărilor dela Sf. Mitropolie, su-

mele plătite pentru orfani, se va calcula un procent ( ) ce va fi stabilit de chiriarhie pentru nevoile sale şi pentru protopopiate şi va figura în buget la cheltueli.

In buget tot la cheltueli se vor prevedea şi o sumă (procent fixat de chiriarhie) pentru asistenţa orfanilor ce trebue continuată de Sf. biserică cu toată însufleţirea.

3. Se va mai prevedea un articol pentru achitarea plăţilor neefectuate în exerciţiile închise.

Totalurile se vor face pe capitole iar totalul capitolelor va fi valoarea întregului buget.

La cheltueli va figura un *„fond pentru deschiderea de credit“* din care la nevoie să se poată alimenta articolele în sufernţa din cursul anului, cu aprobarea adunării generale şi a instituţiilor cari verifică bugetul.

Bugetul astfel trebue echilibrat atât la venituri cât şi la cheltueli.

Prevederile la fiecare articol dela venituri şi cheltueli să nu fie făcute cu fracţiuni ci sume rotunde (ex. nu se trec 350-375 ci 500 lei (spre a nu îngreuna operaţiunile.

Bugetul astfel întocmit de Consiliu, se supune examinării şi aprobării Adunării parohiale, conform art. 37 din Statutul de organizarea bisericii ortodoxe române, după care se va obţine şi aprobările cerute de instituţiile superioare.

După toate acestea bugetul devine un act definitiv, iar administratorul şi gestionarii trec la execuţia lui în cursul anului financiar şi asupra căruia vom reveni în viitor.

Inspector de Control Financiar
VASILE OBREJA

La un an de vicariat al P. S. Justinian Vasluianu

1. Preliminarii

Descrierea unui moment omagial reprezintă cel mai dificil gen literar, mai cu seamă când omagiatul şi cel ce încearcă să contureze icoana fidelă a realităţilor sociale în care se petrece faptul fac parte din organismul aceleiaşi unităţi, într'o ierarhie de dependenţă. Suspiciunea, subt specie de părtinire, într'un fel sau altul, apare ca un mosafir nepoftit la masa de lectură. Cititorul se simte îndreptăţit să-şi spună şi el o părere, elementul critic fiind mai la îndemână decât cel al creaţiei şi al sintezii. Asta-i partea de ponos a geniului literar amintit.

Dacă s'ar ţinea cont numai de laturea pe care se ţese mucegaiul literar—cel al suspiciunii—atunci nu s'ar mai scri nimic despre contemporani, urmând ca istoria să se scrie *noaptea*, adică fără documente ale zilei, aşa cum se descriu personalităţi sau evenimente după imboldul necontrolat al închipuirii şi capriciului. Momentele omagiale au însă şi partea lor pozitivă, de fixarea unor adevăruri, la lumina zilei, care să servească pentru prezent la o recunoaştere a unor merite necontestate, iar pentru viitor să devină documente verificate de contemporani la temelia unei istorii ce se va scri.

Partea a doua pledează pentru eflorescenţa genului literar omagial şi deaceea el se cultivă de cei ce au conştiinţa că aduc un serviciu cauzei adevărului, adică procesului de înlăturare a legendelor nevedite pe svonuri sau presupuneri, de multe ori interesate. Orice istorie scrisă fără documente ale vremii nu

mai este istorie. Să ne gândim cu câtă precauţie trebuie să folosească cineva descrierile lumii antice de către marii istorici, acolo unde aceşti istorici n'au utilizat documente contemporane

P. S. Arhiereu JUSTINIAN MARINA VASLUIANU

sau n'au fost martori ai evenimentelor ce le narează sau le fac exegeza lor.

Fiind părtaş al celor ce preferă să cunoască un document

al vremii mai stângaciu redat, decât folosirea unei plăsmuiri, oricât de frumos închegată ar fi ea, am socotit că nu va fi fără câştig moral, şi informativ, pentru cine se interesează de trebu-rile publice, de cele ce a realizat P. S. Justinian Vasluianu, în-tr'un singur an, ca Vicar al II-lea, la Sfânta Mitropolie a Mol-dovei şi Sucevei. Proeminenţa străduaniilor P. S. Justinian se va vădi dela sine, cu atât mai mult cu cât postul de vicar este un oficiu dependent, de subaltern, aşa cum este fixat prin econo-mia Statutului Legii de organizare bisericească (art. 124).

2. Geneza postului al doilea de Vicar la Mitropolia Moldovei

Actul de ctitorie al postului al II-lea de vicar este alcătuit de I. P. S. Irineu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, marele e-rudit al Bisericei Ortodoxe Române. Pentru a gusta frumuseţa documentului de ctitorie îl publicăm mai la vale. La aceasta se adaugă şi considerentul că în acest document, I. P. S. Mitropolit Irineu a precizat cu claritate, realităţile din Eparhia Moldovei aşa cum se prezintă ele după crâncenul război.

„In cursul lunii Februarie a. c. — specifica I. P. S. Mitro-polit Irineu — am intervenit către Onoratul Minister al Cultelor să găsească mijlocul şi posibilitatea de a înfiinţa al doilea post de Vicar-Arhiereu, la Mitropolia Moldovei, în care am recoman-dat, să fie numit, P. C. Preot Ioan Marina, dela biserica Sf. Gheorghe din R.-Vâlcea, văduv prin decesul soţiei, de aproape 10 ani, cu o cultură superioară, plin de energie, un excelent gospodar, un om de iniţiativă şi un spirit organizator, cum pu-ţini oameni am cunoscut în viaţa mea.

In Eparhia Olteniei este cel mai respectat, cel mai stimat şi mai iubit de toată lumea, pentru cinstea şi înţelepciunea sa. Este singurul om, pe care-l socotesc capabil să facă faţă situ-aţiei în care se găseşte Sf. Mitropolie a Moldovei, în aceste împrejurări, când eu sunt în concediu din cauza unei suferinţi ce nu-mi dă voie să merg mai multe luni la Iaşi, iar actualul Arhiereu-Vicar, om în vârstă destul de înaintată, abia poate face administraţia Spiridoniei, unde conform actului de fondaţiune, nu poţi delega altă persoană, ci numai pe Vicarul-Arhiereu.

La acestea se adaugă desorganizarea economică şi administrativă a Eparhiei, după trecerea frontului peste ţinuturile acestei Eparhii. Avem deci absolută nevoie de o persoană tânără, energică şi capabilă, care să ne ajute la refacerea Eparhiei, din toate punctele de vedere. Pe Părintele Marina noi îl cunoaştem de când am fost Locotenent de Episcop şi apoi Mitropolit la R. Vâlcea.

Pentru chestiunile cele mai grele, forurile conducătoare ale Eparhiei oltene făceau apel la sprijinul energic şi înţelept al Părintelui Marina. L-am cunoscut şi mai mult în timpul cât am stat cu personalul Mitropoliei în refugiu la mănăstirea Govora, atât în activitatea sa extra bisericească, cât şi din preţuirile pe care i le acordau toate autorităţile şi toţi fruntaşii vieţii publice pentru activitatea sa, pe toate tărâmurile în jud. Vâlcea".

Icoana realităţilor din Mitropolia Moldovei de după război, necesitatea unei grabnice remedieri a „*desorganizării economice şi administrative* a Eparhiei", cum şi găsirea „*singurului om, pe care-l socotesc capabil să facă faţă situaţiei în care se găseşte Sf. Mitropolie a Moldovei*", sunt redate de mintea luminată şi pana măiastră ale savantului Mitropolit. Ca cel ce avea întreaga responzabilitate a conducerii Mitropoliei, I. P. S. Mitropolit Irineu a sesizat forurile autorităţilor centrale, laice şi eclesiastice, şi a cerut să-i fie dată, ca ajutor, persoana pe care a cântărit-o ca cea mai capabilă şi energică în astfel de împrejurări aspre.

Ministerul Cultelor a aprobat înfiinţarea postului al II-lea de vicar-arhieriu, iar Sf. Sinod, cu unanimitate de voturi, a acceptat ca preotul Ioan Marina să ocupe postul de vicar, cu rang de arhiereu, aşa cum ceruse I. P. S. Mitropolit Irineu. Deci postul de al II-lea vicar la Iaşi s'a înfiinţat special pentru Iaşi şi nu a fost „cedat" de altă eparhie, cum zbura svonul.

3. Venirea P. S. Justinian la Iaşi

Indeplinirea formalităţilor legale şi canonice — convocarea Sf. Sinod plenar, timpul cerut pentru ispitirea canonică, etc. — au întârziat sosirea la Iaşi a P. S. S. Justinian. P. Sa se retrăsese la schitul Frăsinei unde, — ca altădată Apostolul Pavel în Arabia

— în meditaţie îşi schiţa programul de muncă, într'o lume de asceţi dar pentru o lume zdruncinată de război, cum era cea moldoveană.

Deşi timpul de ispitire s'a petrecut la Frăsinei, tunderea în monahism s'a făcut la mănăstirea Cetăţuia, ctitoria lui Duca Vodă şi sediul sinoadelor provinciei moldovene. La 11 August 1945 se săvârşea primirea în monahism, ca, a doua zi la 12 August, să se facă chemarea şi hirotonia în arhiereu, în Catedrala Mitropolitană.

Anturajul P. S. Justinian îl alcătuiau prietenii şi cunoscuţii, cu care lucrase la ridicarea vieţii obşteşti în părţile oltenești sau în Capitală. Îşi petreceau prietenul cu acel sentiment de duioşie al despărţirii, şi mai ales cu regretul de a nu fi rămas între ei chiar în noua situaţie creată P. S. Justinian, prin intrarea în călugărie şi ridicarea lui la treapta de arhiereu.

Solemnităţile au ţinut 2 zile, cu hiritisiri ocazionale, ca după aceea ochii P. S. Justinian să fie izbiţi de rănile războiului, concretizate în ruine, devastări şi mizerie socială. Deşi nu mai călcase în Iaşi decât o singură dată — şi atunci între două trenuri — spiritul pătrunzător şi constructiv al P. S. Justinian şi-a seriat rezolvarea problemelor în ordinea urgenţii.

4. Programul minimal de lucru

In cuvântarea ţinută în Catedrală, P. S. Justinian îşi fixase punctele programatice principale: pe plan spiritual aducea ramura de măslin, simbolul păcii, dar şi sabia autorităţii; pe plan social enunţase principiul că în opera de reconstrucţie nu va folosi şi nici nu va permite cuiva, din subordine, să întrebuinţeze, cuvintele *„nu se poate“ !* Dela început lucrurile se prezentau lămurite.

5. Verificarea aparatului administrativ

Un organism viu trăieşte din puterea celulelor ce-l alcătuesc. O instituţie viază prin oamenii ce-o alcătuesc şi mai ales prin selecţionarea persoanelor aparatului administrativ.

Omul realităţilor practice, P. S. Justinian şi-a îndreptat pri-

virea asupra Secţiei Economice, deacolo de unde isvorăsc posibilităţile materiale. Reconstrucţia nu se face prin cuvântări cu stil pompos, ci prin cheltueli masive. Chivernisirea banului public şi controlul sever al tuturor surselor de venituri prezentau datele problemei de rezolvat.

In materie economică se instaurase o concepţie, că titularul Secţiei e despotul instituţiei, iar Chiriarhia n'avea decât să-ise supună cu resemnare.

P. S. Justinian, care scăpase dela ruină şi faliment tipografia episcopiei din R.-Vâlcea şi înfiinţase atâtea instituţii noui cu caracter economic, a înlăturat cauza prin schimbare de persoane. Vrednicul consilier referent, preotul D. Hadârcă, a fost delegat mai întâi cu girarea Secţiei economice până la descurcarea atâtor chestiuni încâlcite şi de împrejurări dar mai ales de oameni. Dela un buget de o sută de milioane în 1945 — efectuat în rate trimestriale — s'a alcătuit în 1946 un buget de un miliard. Aceiaşi secţie... dar cu alţi oameni!

Celorlalte două secţii — administrativă şi culturală — li s'a jalonat programul de activitate, cu stricta păzire a prevederilor legale dar îmboldite de avântul unei energii tinereşti, cu netăgăduită râvnă pentru predaniile bisericeşti.

6. Realizări concrete

Palatul Mitropolitan nu mai prezenta o podoabă a Iaşilor. Cu pereţii ciuruiţi de gloanţe şi schije de proiectile, fără geamuri, cu inventarul răvăşit şi 'n parte pierdut, falnica clădire restaurată de mitropolitul Parthenie parcă îşi semnase certificatul de deces.

Rând pe rând lipsurile au fost completate iar astăzi, după restaurarea generală, Palatul Mitropolitan şi-a deschis iarăşi uşile şi adăposteşte pe înalţii demnitari ai ţării, aşa cum e îndătinat în tradiţia de ospitalitate moldovenească.

Reconstrucţia Iaşilor a început cu imobilele bisericeşti şi asta datorită energiei P. S. Justinian. In curând bisericile celor două catedrale îşi vor schimba haina, iar gardurile înconjurătoare nu vor mai purta vestigiile triste ale războiului, ci li se

vor da puterea şi frumuseţea de altădată, aşa cum erau subt arhipăstorirea Mitropolitului Nicodim.

Dacă treburile gospodăreşti din curtea Catedralei au fost puse în orândueală, asta nu înseamnă că cele din larga casă a Eparhiei au fost lăsate în aşteptare. Energia P. S. Justinian se simte până la cea mai îndepărtată parohie, până la cel mai modest schit monahicesc. Astfel bugetele mânăstirilor, care până acum erau fictive, au fost alcătuite pe temeiu de realitate. Unităţi monahale cu proprietăţi de sute de hectare aveau un buget similar cu al unei parohii maşcate. Cota de 10 % cuvenită Mitropoliei devenise o sperietoare, şi din acest fapt se doseau realităţile. Din acelaş motiv nici bugetele parohiilor nu se prezentau altfel. Multe pământuri în plus nu erau scoase la licitaţie, ca să nu li se cunoască valoarea, ci se arendau prin bună învoială, cu preţul regional, beneficiarul fiind de multe ori, tocmai cel ce avea în grijă să sporească veniturile instituţiei. Deacum înainte, toate aceste pământuri vor fi arendate numai prin licitaţie publică, subt directa răspundere a protopopului de plasă, care prezidează licitaţia.

Pentru desfacerea produselor Fabricii de lumânări eparhiale, P. S. Justinian a dispus ca la fiecare sediu de protopopie de plasă să existe un depozit de lumânări. Aceste depozite sunt alimentate dela centru cu camioneta Mitropoliei, mijloc de transport cumpărat cu 25.000.000 lei. Preoţimea are la îndemână, în aceste depozite, nu numai lumânări, dar şi articole de colportaj: broşuri de propagandă, icoane, cruciuliţi etc. etc.. Intr'un cuvânt atât Fabrica de lumânări cât şi Librăria Eparhială au mici sucursale în fiecare orăşel de provincie.

Pentru a veni în ajutorul funcţionarilor cancelariei şi clerului deservent la Catedrală şi filiale, P. S. Justinian a dispus înfiinţarea unui economat. Conducerii economatului i s'au dat sesiile şi via Mitropoliei, repartizându-se o cotă de produse şi funcţionarilor, după ce scade arenda şi cheltuelile de investiţii. Călugării din serviciul Catedralei duceau mari lipsuri în ce priveşte nutrimentul. Salarul lor nu le ajungea să plătească nici masa zilnică.

Pentru a îndrepta această stare de lucruri, P. S. Sa a reorganizat obștea călugărească, numind un stareț al Catedralei, un consiliu duhovnicesc și altul economic. Alături de Iași, la schitul Vlădiceni, se afla o vie în paragină, cu alte 20 hectare de pământ date în dijmă. Un singur călugăr administra această avere, atât de înfloritoare altădată. P. S. Sa a dispus, și Adunarea Eparhială a aprobat, ca Schitul Vlădiceni cu întreaga lui avere să treacă în folosința monahilor dela Catedrală și astfel s'a dat posibilitatea obștei să aibă la îndemână, prin munca la câmp a călugărilor, cele ce îi trebuia pentru hrană. In această latură de a descoperi izvoare de producție, din averi lăsate în paragină, s'ar putea înșira multe înfăptuiri. Ne rezumăm numai la cele indicate mai sus pentru ilustrarea unei acțiuni de înviorare.

7. Asistența Socială

Dacă s'a afirmat într'un consiliu de coordonare, cu celelalte autorități de Stat, că Vlădica Justinian este creatorul asistenței sociale organizate în Moldova, primind numele de „*Părintele orfanilor*“. constatarea și denumirea sunt cu totul îndreptățite. In adevăr in Eparhia Moldovei, datorită spiritului organizatoric al P. S. Justinian orfanii rămași depe urma războiului au un plasament asigurat. Prin *asistența deschisă*, parohiile, prin comitetele lor de asistență, și-au aciuat copii orfani la rude, familii crescătoare etc., asigurându-le o bună creștere în mediul lor de baștină. Preoțimea conduce aceste comitete de asistență, având responzabilitatea îngrijirii orfanilor din parohii. Prin *asistența deschisă* s'au creat, tot prin strădania P. S. Justinian, fie numai pe seama bisericii, fie în colaborare cu alte instituții de asistență, ca *Apărarea Patriotică* și *Crucea Roșie*, orfelinate și cămine zi pe tot cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor. Astfel funcționează, în excelente condițiuni, orfelinatele dela mânăstirile Agafton și Văratec pentru fetițe, iar la Tg. Neamț pentru băeți. In curând vor lua ființă și alte orfelinate — numai dacă va fi nevoie — *asistența deschisă* fiind preferată celei *închise*, atât din punct de vedere al educației cât și pentru a înlătura sarcini bugetare.

Pe lângă organizarea asistenței, Sf. Mitropolie a daf aju-

toare masive altor înjghebări asemănătoare, ridicate din inițiativă privată.

Pe tot timpul școlarității, au funcționat cantine pentru școlarî și studenți întreținute de parohii. Numărul acestor cantine este mare. Din pricina vremurilor aspre de secetă, cantînele vor funcționa in fiecare an până la complecta redresare economică.

Pentru buna și temeinica organizare a asistenței sociale, P. S. Justinian a stat la sfat cu preoțimea iar hotărîrile au fost deliberate întrunind o unitate de vederi. Săptămâni dearândul Eparhia a fost colindată, zi și noapte, cu mijloace de transport de împrumut de cele mai multe ori, și astfel preoțimea a fost mobilizată la lucru. Atunci când i s'au adus mulțumiri pentru opera organizată, P. S. Justinian a răspuns:

— Preoțimei noastre i se cuvin și laudele și mulțămirile, căci ne-a înțeles gândul, a primit cu însuflețire să muncească la cot cu Noi, de-am ajuns să realizăm ceeace se poate constata de oricine. Nouă nu ne rămâne decât să avem conștiința împăcată, că în slujba arhieriei Domnului Hristos, Ne-am făcut datoria!

8. Grija pentru tineretul universitar

Noțiunea de student era vecină cu aceia a mizeriei. Chiar în timpurile de belșug, studențimea nu s'a bucurat de un tratament ales. Ea, studențimea, constituia o masă de manevră politică. Cei ce și-au făcut studiile universitare între cele două războaie mondiale au putut constata din proprie experiență. După războiul al doilea, mulți dintre studenți au rămas fără părinți, întreținerea lor la Universitate consitituind un adevărat calvar. Ca să vină în ajutorul acestei studențimi nevoiașe, dar dornică de studiu, P. S. Justinian, de comun acord cu autoritățile universitare, a hotărât să facă centre de recreație pentru studenți și studente la mânăstirile arhiepiscopiei Iașilor. Atât în vacanța Paștelor cât și pe timpul vacanței de vară, mânăstirile noastre au primit grupuri de studenți pe care i-a găzduit și întreținut cu totul gratuit. P. S. Justinian a dispus ca întreținerea lor să fie suportată din cota de 10% din bugetul fiecărei mânăstiri care se cuvenea Sf.

Mitropolii. Astfel au fost destinate pentru studenţi mânăstirile Durău, Bistriţa, Horaiţa, Slatina, Râşca şi Vorona iar pentru studente Agapia, Văratec şi Agafton.

Studenţimea s'a grupat pe specialităţi ca să poată învăţa împreună fiind mare lipsă în cursuri. Nu trebuie să trec subt tăcere, că doi studenţi care erau sortiţi pierii, din pricina tuberculozii, prin supraalimentaţia şi îngrijirea căpătată la mănăstire s'au înzdrăvenit, scăpând astfel de soarta implacabilă ce li se desemna în faţă.

Gestul P. S. Justinian rămâne pilduitor şi pentru alte eparhii, iar mânăstirele pot constata ca Mitropolia nu urmăreşte spor de venituri depe seama bugetelor lor, ci întrebuinţarea acestor venituri la asistenţa socială, aşa cum trebuie să se arate Biserica în domeniul samaritean.

Cei peste 100 studenţi îşi vor uminti, cu recunoştinţă, de obläduirea dată lor în vremuri de lipsuri materiale şi vor fi cei mai puternici apărători ai instituţiilor monahale — când vor deveni factori de conducere. — Zicala moldovenească: *„fă binele şi-l aruncă'n apă şi va sta deasupra ca untdelemnul“*, se va vădi cu prisosinţă.

9. Grija de Şcolile Bisericeşti

Ca fost director de Seminar la R.-Vâlcea, deci cunăscător al nevoilor unei şcoli clericale, P. S. Justinian şi-a îndreptat atenţia asupra şcolii mitropolitului Veniamin Costache.

Cum această renumită şcoală era copleşită de greutăţi materiale, P. S. Sa a donat lemne dtn pădurea Mitropoliei, gratuit, să poată fi încălzite sălile de clasă şi dormitoarele, căci altcum Seminarul „Veniamin“ îşi închidea porţile. Lipsa de îmbrăcăminte a elevilor a înlăturat-o prin colectare de lână şi trimiterea ei la atelierele mânăstireşti unde s'a ţesut stofă pentru haine. La sfârşitul anului şcolar, elevii meritoşi la studii au fost răsplătiţi cu premii, în valoare de peste un milion lei. Celor săraci li s'au plătit taxele şcolare din fondul cultural al Mitropoliei. In aceiaşi măsură atenţia P. S. Justinian s'a îndreptat şi asupra şcolii de cântăreţi. Dorinţa P. S. Sale e să amenajeze un

internat pentru elevii acestei şcoli, ca astfel să se poată da o educaţie uniformă viitorilor cântăreţi de strană. Programa şcolii va fi îmbogăţită cu obiecte din ramura cooperatistă, absolvenţii putând ocupa şi posturile de contabili ai coperativelor săteşti. Intervenţiile s'au făcut pentru realizarea acestui proiect şi nu va trece mult timp până când Arhiepiscopia Iaşilor va avea o şcoală model de cântăreţi.

Liceul Ortodox de fete din Iaşi a fost îmbelşugat înzestrat cu cărţi de premii, cu prilejul concursului tuturor şcolilor de fete la obiectul Religiei. P. S. Sa a împărţit personal, cărţi în valoare de aproape un milion lei.

In aceiaşi măsură învăţământul religios primar se bucură de solicitudinea ierarhului, fost învăţător de sat. In vizitele canonice P. S. Justinian se interesează, cu deamănuntul, de mersul acestui învăţământ, controlând metodele de predare, materialul didactic, capacitatea şi zelul arătate de propunător, care este preotul. Ajutorarea şcolilor stă în aceiaşi cumpănă ca şi bisericile.

10. **Reclădirea bisericilor dărâmate**

O problemă grea, care se cere cu urgenţă rezolvată, este reclădirea bisericilor dărîmate în timpul războiului. Odată cu satele distruse s'au năruit până'n temelii şi bisericile lor. Sunt aproape 70 biserici, care trebuesc redate cultului. In adunările preoteşti, pe judeţe, P. S. Justinian a apelat la spiritul de înţelegere al preoţimei, şi'ntr'o armonie desăvârşită s'a hotărât ca toate pământurile în plus ale parohiilor să fie arendate, iar din venituri să se creeze un fond pentru reclădirea sau repararea bisericilor. In afară de această măsură, preoţimea şi-a luat obligaţia să facă trei colecte pe an pentru sporirea acestui fond, la care se vor adăuga şi donaţiunile personale.

11. **Amenajarea căminelor pentru studenţi**

Curtea Catedralei atât de primitoare pentru oaspeţi de toată mâna, a dat prilej şi la unele constatări dureroase. Intr'o seară P. S. Justinian a găsit pe băncile din parcul Catedralei câţiva

tineri dormind. Cercetându-i a aflat că sunt fii de preoţi din provincie, studenţi, care veniseră să-şi dea examenele şi n'aveau unde să găzduiască.

— „Voiu amenaja şi pentru aceşti oropsiţi, cu dor de carte, un adăpost, unde să se simtă în siguranţă" — a exlamat Vlădică.

Tot în conferinţele preoţeşti, s'a luat hotărârea ca mansarda dela clădirea mare, zidită de I. P. S. Patriarh Nicodim, să fie amenajată pentru studenţi, fii de preot, iar fostele metoace ale mânăstirilor Agapia şi Văratec, din Iaşi, să fie transformate în Cămine pentru studente, fiice de preot. Preoţimea s'a angajat să dea tot sprijinul iniţiativei luate de P. S. Justinian, fiind în interesul strâns al familiilor clerului.

12. **Reorganizarea Societăţilor Clerului**

Mitropolitul Pimen, la începutul arhiepăstoriei lui, pusese temelie societăţii clerului „Ocrotirea" în scop de a veni în ajutor urmaşilor preoţilor decedaţi şi în special preoteselor văduve. „Ocrotirea" făcea şi unele operaţii de credit. In ultima vreme activitatea „Ocrotirei" lâncezise atât de mult încât societatea fiinţa numai cu numele. P. S. Justinian a pus problema „Ocrotirei" în discuţia adunărilor preoteşti, care au hotărît ca secţiile ce au activat să funcţioneze mai departe, iar acolo unde nu s'a lucrat nimic, să se înfiinţeze bănci de credit, care să vină în ajutorul preoţimei, cu împrumuturi. In fiecare judeţ s'au înfiinţat asemenea instituţii de credit, gen cooperatist.

Alături de „Ocrotirea" lâncezea şi „Asociaţia Clerului Ortodox" din pricină, că subt guvernele de dictatură i se suspendase orice activitate.

P. S. Justinian, ca unul din vechii luptători ai „Asociaţiei" din partea preoţimei oltene, a readus la viaţă Asociaţia prin alegerea de noui comitete de conducere pe judeţe. Datorită intervenţiei nouii conduceri a Asociaţa Clerului din Moldova, susţinută de autoritatea P. S. Justinian, Guvenul ţării, luând în consiederare justele ei cereri, a hotărît ridicarea coeficientului de muncă al preoţimei, punând preoţimea pe scara salarizării, în noul Statut al funcţionarilor publici, la locul meritat.

13. Orientarea socială şi politică a preoţimei

In cele cinci săptămâni cât au durat Conferinţele preoteşti pe Eparhie, P. S. Justinian s'a îngrijit să deschidă orizonturi de orientare pentru preoţimea moldoveană. Pe plan social i-a arătat calea asistenţei sociale; pe plan politic a sfătuit-o *„să nu se amestice în vălmăşagul luptelor de partid"*. Preoţimea dacă vrea să facă politică atunci să facă acea politică pentru ridicarea prestigiului Bisericii. Ceeace M. S. Regele a consfinţit la conducere ţării, ca o dorinţă a poporului, acea stăpânire să fie ascultată. Rugăciunile pentru buna prosperare a poporului şi pentru sănătatea guvernului să fie traduse în faptă şi atitudine de către preoţi. Orice instituţie trăeşte atâta timp cât deserveşte interesele poporului şi ale Patriei. Preoţimea să nu uite idealul Bisericii de pace şi nu trebue să se lege de lucruri trecătoare. Cine face altfel de politică decât cea a păcii şi a bunei armonii acela face politică pe cont propriu şi deci are complecta răspundere a acţiunii lui. Niciun preot nu are voie să întrebuinţeze autoritatea cu care este învestit, în afară de rostul lui pastoral. Greşelile trecutului să fie mereu prezente în mintea fiecărui cleric. Cei ce nu vor asculta de aceste poveţe, nu vor găsi niciun sprijin din partea Chiriarhiei. Deaceea cuvintele Scripturii: *„fiţi înţălepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii"* să călăuzească paşii preoţimei.

P. S. Justinian consideră politica ca pe o artă pusă în slujba binelui obştesc. Şi după cum nu toţi oamenii sunt slujitori fideli ai artei, tot aşa nu toţi politicienii sunt oamenii politici. P. S. Sa se interesează de atitudinea politică a fiecărui preot din îndreptăţitul motiv, că socoate pe orice preot, încadrat în partidele democratice, drept un ambasador al Bisericii în orientarea vieţii publice. Deaceea le pretinde tact, înţelepciune şi spirit de armonie socială.

14. Adâncirea culturii în massele populare

Unde domină întunericul acolo zace şi ignoranţa. Standardul de viaţă al poporului nu poate fi ridicat decât prin cultură. Locul unde Biserica şi Şcoala se întâlnesc pe plan de culturali-

zare este *Căminul Cultural.* Dintr'o lungă şi spornică experienţă, P. S. Sa a ajuns la concluzia că o activitate intensă şi armonioasă în Căminele Culturale este cel mai puternic mijloc de luminarea poporului în toate problemele legate de prosperitatea lui. De aici şi atenţia deosebită ce o dă activităţii preoteşti în cadrul Căminului Cultural alături de învăţători şi ceilalţi factori de conducere ai vieţii rurale.

Preoţimea moldoveană a fost încadrată în activitatea Căminelor, iar pentru controlul efectivei munci în acest domeniu au fost împuterniciţi protopopii de plasă ca îndrumători culturali iar cei de judeţ, ca inspectori culturali.

Universităţile Populare create în fiecare capitală de judeţ vor menţine legătura între oamenii de ştiinţă şi popor, iar cele muncitoreşti vor pune pe lucrători în cunoştinţă cu toate descoperirile ştiinţei în branşa lor.

Munca organizată în Moldova, în cadrul Căminelor Culturale, îşi va arăta roadele sănătoase nu după multă trecere de vreme.

15. Epilog

Am enumărat, în mod cu totul sumar, punctele principale ale programului de lucru al P. S. Justinian, cât şi realizările obţinute în cursul unui an de vicariat. Cititorul va putea desprinde de aici priceperea, devotamentul şi energia cu care P. S. Justinian îşi îndeplineşte misiunea de Arhiereu-Vicar. In acelaş timp va constata că prevederile I. P. S. Mitropolit Irineu, mărturisite în intervenţia făcută pentru crearea postului al II-lea de vicar, concordă întru totul cu rezultatele obţinute de persoana pe care şi-a ales-o.

In loc de a însăila şi alte concluzii la acest articol omagial, socotesc mai nimerit să închei cu solemnitatea sărbătorirei P. S. Justinian, de către demnitarii şi preoţimea din Iaşi, aşa cum reprezentanţii presei au prins şi descris acest entuziast moment din viaţa unui vrednic ierarh.

16. Solemnitatea dela Cetăţuia[1]

„Duminică 11 August şi împlinindu-se un an dela intrarea în monahism a *P. S. Justinian,* cinul monahal din Eparhia Mitro-

1. A se vedea descrierea în *„Jurnalul de dimineaţă".*

poliei Moldovei a luat inițiativa să sărbătorească acest eveneament printr'o manifestare solemnă, ca omagiu pentru binefacerile aduse de P. S. Justinian mânăstirilor moldovene.

P. S. Sa a săvârșit sfânta Liturghie înconjurat de un sobor de preoți în frunte cu arhimandritul Teoctist Arăpaș, starețul Catedralei Mitropolitane. După oficirea slujbei, au sosit din Iași, P. S. Valerie Botoșăneanu înconjurat de demnitarii ecclesiastici, consilieri referenți, revizorul eparhial și marele exarh.

Intr'un cadru de aleasă sobrietate s'a desfășurat, în Sala Gotică, prezentarea felicitărilor însoțite de cuvinte de laudă, binemeritate. Au adus cuvinte de omagiu *P. S. Valerie* și Arhim. Dionise Velea, reliefând activitatea P. S. Justinian ca vicar al Mitropoliei și egumen al mânăstirei Cetățuia. In răspunsul dat de P. S. Justinian, P. S. Sa a arătat că ceeace s'a realizat până acum nu este decât un început, o promisiune cu vaste posibilități de viitor. A îndemnat pe monahi ca în cadrul muncii de reconstrucție a Moldovei monahismul e dator să dea contribuția lui, mai ales în latura asistenții sociale.

In seara aceleiași zile, tot la Cetățuia, reprezentanți autorităților din Iași au sărbătorit și ei împlinirea unui an dela venirea în Moldova a P. S. Justinian. Au fost de față D-nii Dr. Oeriu, prof. C. Balmuș, decanul Facultății de Filosofie, C. Bordeianu prefectul județului, prof. Dr. V. Râșcanu, decanul fac. de Medicină, Eduard Lăzărescu primarul municipiului Iași, ș. a.

17. **Solemnitatea dela Catedrală**

A doua zi, Luni 12 August, Asociația Clerului, filiala Iași, a sărbătorit un an decând P. S. Justinian a fost hirotonit arhiereu și instalat ca Vicar cu titlul de Vasluianu.

După săvârșirea unui Te-deum în Catedrala Mitropolitană, *P. S. Valerie*, în numele I. P. S. Mitropolit Irineu și al P. S. Sale, a salutat cu emoție îndreptățită omagierea colegului său arătând, că datorită P. S. Justinian eparhia s'a așezat pe drumul redresării morale și materiale. Preoțimea se găsește strâns unită în jurul unei energii creatoare, cu mare râvnă pentru ridicarea Bisericei. *P. C. Const. Nonea*, consilier referent și președintele

Asociaţiei Clerului, a enumărat realizările din activitatea chiriarhală a P. S. Justinian începând cu opera de asistenţă, problema cea mai acută lăsată în sate şi oraşe de războiul nedorit de popor.

Păr. *Valeriu Iordăchescu*, prof. univ. în numele Facultăţii de Teologie din Suceava, a arătat în chip magistral care este datoria preoţimei în aceste vremuri de adânci prefaceri sociale. „Adevărul religios — a spus S. Sa — este etern, dar roadele lui în societate se vor vedea numai din comportarea preoţimei. Biserica este a poporului şi preoţii trebuie să-i slujească, mereu călăziţi de gândul că munca lor să fie îndreptată numai pentru luminarea maselor şi sprijinirea celor ce urmăresc întronarea unei dreptăţi sociale. Eparhia Moldovei trebuie să fie în fruntea uturor celorlalte eparhii în munca de reconstrucţie a ţării".

Au mai vorbit PP. CC. preoţi: Gh. Petrovanu, directorul Seminarului „Veniamin", Ştefan Gheorghiu, revizor eparhial şi protopop D. Ciolan.

Din jilţul arhieresc, în care au stat mari mitropoliţii ai Moldovei, le-a răspuns, tuturor, *P. S. Justinian Vasluianu.*

„Nu-mi pot reţine emoţia — a spus P. S. Sa — când văd în această vastă Catedrală preoţimea ieşeană care s'a adunat să mă sărbătorească după un an de activitate chiriarhală. Acum un an primeam harul arhieriei, aici în acest sfânt lăcaş, prin rugăciunile I. P. S. Irineu, şi a PP. SS. episcopi Valerie şi Antim.

Călcam a doua oară pe plaiurile Moldovei, pătruns de un sentiment de teamă însoţit de o îndreptăţită compasiune. Teama izvora din raţionamentul că nu voiu putea face, ca realizări, tot ce aş fi dorit pentru biserica moldoveană, iar compasiunea mă cuprindea pentru suferinţa şi mizeria ce apăsau populaţia din această regiune martirizată de războiu şi adânc sdruncinată de urmările lui. Veneam din părţile Olteniei, care nu cunoscuseră ravagiile războiului şi aveam în minte laşii culturali, a doua Capitală a ţării, meleaguri de unde au plecat atâtea idei de înălţare şi luminare a poporului. In sufletul meu încolţise desnădejdea, dar a învins principiul care mă călăuzeşte, că în lupta pentru binele obş-

tesc vorba „nu se poate“ *nu găseşte loc în vocabular. Am fost înconjurat atunci de puţini prieteni, din cei care mă însoţeau şi-mi cunoşteau puterile şi capacitatea de muncă. Spuneam, la instalarea mea, că în faţă am un munte înalt de greutăţi, pe care-l voiu sui, chiar dacă mi s'ar cere sacrificiul vieţii. Astăzi, mă uit în urmă şi, numai după un an, constat că muntele îmi stă la picioare şi în curând îi voi atinge culmile. Drumul ce l-am deschis a fost urmat şi de colaboratorii mei care, zi şi noapte, nu au simţit oboseala urmându-mi cu tenacitate programul de lucru.*

Eu nu sunt omul vorbelor, iar dacă am vreo mulţămire în viaţă, atunci aceea izvorăşte din privelişlea roadelor muncii prestate cu sudoare.

S'au enumerat de către Păr. C. Nonea punctele realizate din programul meu de lucru. E adevărat totul ce s'a spus. Am căutat să dau viaţa organizaţiilor preoţeşti care lâncezeau. Societatea »Ocrotirea« am transformat-o în banca de credit, fiecare judeţ având secţia lui, dând posibilitate preoţilor şi cântăreţilor să găsească ajutoare băneşti pentru nevoile lor imediate şi în special de acoperirea taxelor şcolare ale copiilor lor. Am reorganizat Asociaţia Clerului, organul de apărare al drepturilor profesionale ale preoţimei. Am creat posibilităţi de reclădirea bisericilor dărâmate de războiu, cum şi amenajarea unor cămine pentru studenţi şi studente, odrasle de preoţi. Am început reparaţiile imobilelor din jurul Catedralei şi în curând Cancelariile avariate vor căpăta haină nouă.

Cea mai grea problemă, care mi-a stat la inimă, a fost cea a Asistenţei Sociale. *Zecile de mii de orfani aflători în Moldova rămasi de pe urma războlului, trebuiau ocrotiţi. Am dat dispoziţii de înfiinţare a* Comitetelor parohiale, *care să aibă grijă de plasarea copiilor orfani în sate, la rude sau la familii înstărire. Pe cei lipsiţi de ambii părinţi i-am plasat în orfelinatele, fie ridicate de Biserică în colaborare cu* Apărarea Patriotică *fie de* Crucea Roşie. *Astfel de orfelinate avem la M-rea Văratec, unde sunt îngrijite 120 de fetiţe iar la Agafton alte vreo 30. Inima mi se umple de bucurie când*

văd preoţimea moldovenească angajată, solid, în opera de asistenţă răspunzând cu promptitudine şi devotament tuturor apelurilor şi îndrumărilor noastre.

Părintele prof. univ. Valeriu Iordăchescu, *spunea că adevărul religios este etern, dar roadele lui sociale depind de slujitorii altarelor.*

Deaceea cunoscând acest lucru, noi ne-am îndreptat atenţia către această preoţime, îndemnând-o să se orienteze pe linia acţiunii dusă de Guvern, acţiune ce urmăreşte reconstrucţia ţării.

Când prefacerile sociale sunt în vălmăşag, Biserica trebuie să aiba cârmaci buni, care să ştie când să dea drumul la pânze, ca barca să poată ajunge bine la liman. Un cârmaciu destoinic nu se teme de marea înfuriată. El ştie ce are de făcut. Nimic nu se face bun prin disimulare, ascunzişuri sau doseli. Alături de Guvernul ţării, care e învestit de Rege şi chemat de popor, trebue să stea preoţimea cu înţălepciunea şi munca ei. Ceeace poporul a reclamat şi Regele a consfinţit, acea conducere trebuie să rămână în fruntea ţării.

Preoţimea se roagă, în slujbele ei, pentru sănătatea Regelui şi a Guvernului instaurat de el, după vrerea lui Dumnezeu. Eu nu-mi pot închipui că sunt preoţi, care se roagă într'un fel la altar şi altfel acţionează în parohie. Preotul trebuie să fie constant în rugăciune, cu ceeace spune şi face. Dacă unii spun că Biserica se găseşte la o cotitură a istoriei ei, atunci preoţimea să-şi dea bine seama cum să evite cotitura, prin ascultarea glasului lui Dumnezeu şi nu prin sbonurile venite dela Satana. Sunt oameni, învechiţi, care socot că vor întrebuinţa Biserica ca pe o unealtă a intereselor lor, aşa cum au făcut-o de veacuri. Vremurile acelea au trecut şi nu se vor mai întoarce niciodată. Biserica va rămâne a poporului şi va sluji numai lui, deoarece ea a svârlit în lume, cea dintâi, sămânţa democraţiei şi a frăţietăţii.

In drumul meu de orientare a preoţimei mai găsesc, adeseori bolovani. Până acum i-am ocolit, dar va trebui să-i

svârl în prăpăstiile cele mai adânci, cu tot cu cei ce îi aruncă în calea justelor realizări sociale.

Am amintit şi mereu amintesc preoţimei cuvintele Evangheliei: „Fiţi înţălepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii". *Pentru cei plini de înţălepciune le voi arăta toată dragostea mea, de frate; pentru ceilalţi, dacă nu se arată vrednici de misiunea lor, le voiu arăta sabia autorităţii. Nu am să permit, niciodată, ca acţiuni personale ale unor preoţi, nechibzuite desigur, să se resfrângă şi asupra instituţiei.*

Dacă astăzi sunt sărbătorit, cu atâta căldură, atunci meritul îl îndrept asupra preoţimei, căreia îi revine cea mai mare parte din muncă. Sărbătorirea mea este sărbătorirea muncii preoţeşti. Sunt mulţumit, că atât armata de front — preoţimea de mir—cât şi armata de geniu — monahii— după expresia I. P. S. Patriarh—se găsesc la datorie. Fiecare instituţie îşi scrie istoria ei cu fapte şi deaceea vom veghea ca Biserica Moldoveană să scrie, pentru aceste vremuri, cele mai frumoase pagini.

Nădăjduim, că la anul ne vom bucura de rodul ostenelilor noastre, cu mult mai mult, şi ţara întreagă va constata că preoţimea şi-a făcut pe deplin datoria".

Preoţimea a fost plăcut impresionată de claritatea programului realizat şi mai ales de sinceritatea cu care îşi deschide sufletul Vlădica Justinian.

P. S. Sa s'a întreţinut cu fiecare preot în parte, ca un tată de familie cu fiii săi. Delegaţi din celelalte judeţe au adus şi ei omagiu de recunoştinţă chiriarhului lor, asigurându-l că-l vor urma, cu devotament, în toate acţiunile ce urmăresc ridicarea prestigiului Bisericii".

Bilanţul unui an de activitate al P. S. Justinian, ca vicar, se poate verifica pe teren şi constitue o frumoasă pagină de vrednicie arhierească şi de administraţie bisericească.

Pr. Const. Nonea

Chemarea

către preoţime a domnului Dr. Petru Groza

Preşedinte al Consiliului de Miniştri şi Ministru ad-interim la Departamentul Culturii

„Ca fiu credincios al Bisericii străbune şi ca unul care m'am străduit ca în aceste vremuri de înoire a orânduirilor vieţii obşteşti în toate sectoarele ei, Biserica şi toate cultele să fie chemate a-şi uni efortul lor cu efortul guvernării democratice, şi să-şi afirme prin aceasta vitalitatea şi dragostea curată de popor mă adresez slujitorilor altarelor tuturor cultelor ţării, făcându-le chemarea de a sta alături de poporul greu încercat de napasta secetei din anul acesta.

Fac apel la priceperea, la puterea lor de muncă şi la patriotismul lor încercat, ca să-şi mobilizeze toate puterile şi să intre în bătălia pe care am declanşat-o pentru ajutorarea regiunilor lovite de secetă.

Pâinea cea de toate zilele trebue nu numai cerută ci şi câştigată şi asigurată pe seama tuturor fiilor patriei.

In acest scop am înfiinţat un Comandament unic sub preşedenţia d-lui ministru prof. univ. Traian Săvulescu, secretarul departamentului agriculturii.

Acest Comandament, prin aparatul tehnic şi prin toate mijloacele care i s'au pus la dispoziţie, intră în acţiune generală pe ţară, pentru ajutorarea celor loviţi de secetă.

Cer tuturor slujitorilor altarelor din întreaga țară, să colaboreze cu organele acestui Comandament, să le stea la dispoziție prin ce pot, și să treacă imediat la acțiune, chiar din proprie inițiativă, pentru combaterea urmărilor grave ale secetei.

Bătălia începută este impusă de nevoile poporului, dár ea va constitui și un examen hotărîtor pentru toți slujitorii altarelor, examen al cărui rezultat va fi apreciat după cuviință și cu dreptate de către guvern și de către popor.

București, 15 August 1946.

Dr. Petru Groza

Președinte al Consiliului de Miniștri și Ministru ad-interim la Departamentul Cultelor

Nr. 12627

2 Sept. 1946

INFORMAȚII

I. P. S. Mitropolit Irineu, întorcându-se dela Mânăstirea Agapia, și-a reluat activitatea la Reședința din Iași, cu începere dela 2 Septembrie. Cât timp a stat la Agapia, I. P. S. Mitropolit Irineu a făcut vizite canonice în parohiile din împrejurimi. Duminică, 1 Sept. a. cr., I. P. S. Sa a sfințit biserica din satul Boiștea, jud. Neamț.

Descrierea vizitelor canonice se va face în numărul viitor al revistei.

SECŢIA ADMINISTRATIVĂ

PAROHII DEVENITE VACANTE

JUDEŢUL IAŞI

Parohia Bulbucani, vacantă prin plecarea din Eparhie cu carte canonică a preotului Mihai Andrieş, pe data de 1 Iulie 1946.

Parohia Sineşti, vacantă pe data pe data de 15 Iulie 1946, prin demisia parohului, Preot M. Grigoraş.

Parohîa Slobozia, vacantă prin plecarea din Eparhie, cu carte canonică pe data de 15 Iunie a. c., a preotului Pandele Diaconu.

Parohia Zahorna, vacantă pe data de 1 Septembrie a. c., prin transferarea preotului Cicerone Stăcescu.

JUDEŢUL BOTOŞANI

Parohia Prelipca, vacantă prin plecarea din Eparhie cu carte canonică a preotului Ioan Vasiliu, pe data de 1 Iulie 1946.

JUDEŢUL DOROHOI

Parohia Păltiniş, vacantă prin încadrarea ca funcţionar la Ministerul Cultelor, a Preotului Ioan Drexler, pe data de 1 Aprilie 1946.

POSTURILE DE CÂNTĂREŢI VACANTE

JUDEŢUL IAŞI

Parohia Arama ocupat-Guralnic (Vasiliu Teodor).
„ Buhalniţa ocupat-Petcu (Const. Amancei).
„ Buznea ocupat-Apostol (Const. Popa).
„ Cârjoaia, vacant post I şi II prin transferarea titularului.
„ Epureni, prin pensionarea titularului Gh. A. Cojocaru.
„ Fântânele, un post în locul Ştefan Soliţchi refugiat.
„ Focuri, prin decesul titularului Alexandru Ioan.
„ Frăsuleni, prin transferarea cântăreţului Virgil Patraş-canu Biţu.
Parohia Gropniţa, prin demisia titularului Alex. Anton.
„ Horodiştea, prin demisia titularului Patraşcu Mihai.
„ Larga, prin pensionarea titularului Simion Gheorghe.
„ Luceni, prin decesul titularului Poncu Grigore,

Parohia Mânjeşti, prin pensionarea titularului Epure Gheorghe.
„ Mironeasa, prin decesul titularului D-tru Burduja.
„ Piciorul Lupului, prin decesul titularului C-tin Proca.
„ Pocreaca prin demisia titularului Agapie Ciorâţeanu.
„ Popeşti, prin decesul titularului, I. V. Asaftei.
„ Rădeni, prin decesul titularului Gh. Sava.
„ Slobozia, prin transferarea cântăreţului V. Gherghel.
„ Tabăra, 2 posturi prin pensionarea titularului I. Dimitriu.
„ Trifeşti, 2 posturi prin transferarea cânt. N. Varanciuc.
„ Schitu-Duca, prin pensionarea titularului Gh. Duca.
„ Sf. Paraschiva-Tg. Frumos, post I, prin pensionarea titularului D. Minea, postul II prin transferareare cântăreţului Ilie Ţurcanu.

Parohia Capela Spitalului Paşcanu, vacant postul II.

JUDEŢUL BAIA

Parohia Sasca, prin decesul cântăreţului Constantinescu N.
„ Bogdăneşti I, prin decesul cântăreţului Gh. V. Airinei.
„ Boroaia, prin transferarea cântăreţului C-tin Moldovanu.
„ Drăguşeni, prin decesul cântăreţului Gh. C. Popescu.
„ Toleşti, prin neprezentarea la post a cântăreţului Gh. Luca refugiat încadrat.

Parohia Liteni II, prin neprezentarea la post a cântăreţului refugiat I. Soclu.

Parohia Corni, prin transferarea cântăreţului D. Lazăr.
„ Valea Glodului, vacant post. II.
„ Preoţeşti Centru, prin transferarea cânt. Al. Diaconescu.
„ Arghira, prin neprezentarea la post a cântăreţului refugiat încadrat Patrasciuc Vasile.

Parohia Sascani, vacant postul I şi II.
„ Moţca, prin pensionarea titularului Leon Elefteriu.
„ Lunca, prin pensionarea titularului N. Popescu.
„ Şadomeni-Boşteni Paşcani, prin decesul titularului Zamfir Cojocaru.

Parohia Mălini, prin transferarea cântăreţului I. Scutăreanu.
„ Stănişoara Văleni, vacant postul II.
„ Ciumuleşti, prin demisia titularului V-le Amariei.
„ Fântăna Mare, un post vacant.
„ Stroeşti Lain, un post vacant.
„ Bădiliţa, prin demisia titularului N. Iacob.
„ Cotul Băii, prin neprezentarea la post a cântăreţului refugiat Rusnac Partene.

JUDEŢUL DOROHOI

Parohia Manoleasa, prin pensionarea titular. C. Cojocaru.
„ Lisna, prin transferarea cânt. Gh. Popinciuc.
„ Adâşâni, prin pensionarea titul. Th. Grigoriu.
„ Ivăncăuţi, prin pensionarea titular. Anastasie Spiridon.
„ Regele Ferdinand, prin transferarea cânt. I. Gh.
„ Văculeşti, prin transferarea cănt. Mina Mănoliu.
„ Prelipca, prin transferarea cânt. Isac Gh. Vasile.
„ Dimăcheni, prin transferarea cânt. Adămescu Gh.
„ Cordăreni, prin pensionarea titular. Gh. Turic.
„ Arborea, prin pensionarea titular. I. Bădărău.
„ Adâncata, prin decesul cânt. Sivițeanu Gh.
„ Zamostea, prin pensionarea titular. I. C. Măcărescu.
„ Grămeşti, prin pensionarea titular. V. D. Vasiliu.
„ Cristineşti, prin decesul cânt. Gh. Cohal,
„ Rădăuţi, prin pensionarea titular. Gh. Sârbu.
„ Coţuşca, prin pensionarea titular. C. Gheorghiu.
„ Săveni I, prin pensionarea titular. Gh. Irofte.
„ Hăneşti, prin demisia cânt. Const, Ştefan.
„ Aurel Vlaicu, prin îndepărtarea din serv. a cânt. Alex. Filip.
„ Ghivèni Curt, un post vacant.
„ Cuza Vodă, „ „ „
„ Negreni, „ „ „
„ Plevna „ „ „
„ Codreni „ „ „
„ Bahuţi, „ „ „
„ Carasa, „ „ „
„ Miorcani. „ „ „

JUDEŢUL BOTOŞANI

Prohia Popăuţi B., prin transfer. cânt. V-le Şchiopu.
„ Curteşti, vacant postul I şi II.
„ Uspenia, prin demisia cânt. Aurel Rotărescu.
„ Leorda, vacant postul I şi II.
„ Nicseni, prin transf. cânt. Gavril Vasiliu.
„ Răchiţi, „ „ „ Gh. Dăscălescu.
„ Unteni, „ pensionare cânt. Gh. Furtună.

Parohia Copălău II traasfer. „ D. Cojocaru.
„ Coşula, vacant postul II.
„ Feredeni, „ „ „
„ Stroeşti-Frumuşica. prin deces cânt. I. Apostol.
„ Albeşti, prin demisia cânt. Aurel Zvâc.
„ Buhăceni, (post I prin pens. cânt. Pavel Mandric.
„ Truşeşti („ II „ deces „ C. Gherman.
„ Vlădeni, prin hirotonia în preot a cânt. Baciu Toma.
„ Călineşti, vacant postul I şi II.
„ Mândreşti, prin transfer. cânt. D. Ştefănescu.
„ Buceagu Sat, „ „ „ V. Pânzariu,
„ Corni I, (post I prin deces cânt. Gh. Socohan.
(„ II „ pensionarea cânt. I. Constantinescu.
„ Burteşti, prin pensionarea cânt. I, Sabie,
„ Vânători, „ transferarea cânt. P. Aluculesti.
„ Sulița Tg. „ „ „ C-tin Robu.
„ Cucorani „ „ „ Titus Gucheş.
„ Stroeşti, „ pensionarea cânt. N. Chitic.

JUDEŢUL NEAMŢ

Parohia Dobreni, prin transferarea cântăreţului Gh. Ciobea.
„ Bodeşti de Jos prin neprezentarea cântăreţului refugiat încadrat Guraliuc Vasile.
Parohia Taslău, prin pensionarea titularului C. Ionescu.
„ Cotişa, vacant postul II.
„ Socea, prin transferarea cântăreţului Gh. Crăciun.
„ Bistricioara, prin pensionarea titularului Bonteanu
„ Grinţieş, prin decesul cântăreţului Gavril Popovici.
„ Boboeşti, prin transferarea cântăreţului Vintea Grigore.
„ Filioara, prin transferarea cântăreţului C. Topliceanu.
„ Slobozia II, vacant postul I.
„ Tibucani, prin transferarea cântăreţului Gh. Mihai.
„ Borca, prin pensionarea cântăreţului S. Dăscălescu.
„ Răuceştii de Sus. vacant postul II.
„ Corini Bordea, un post vacant.
„ Serbeşti II, un post vacant,
„ Mădei, prin pensionarea titularului Haralambie Luca.
„ Farcaşa, un post vacant.

ANUL XXII IAŞI, OCT.-NOEMB.-DECEMB. 1946 Nr. 10, 11, 12

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAŞILOR

APARE

SUB CONDUCEREA SECŢIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacţia şi Administraţia: Secţia Culturală, Sf. Mitropolie

ABONAMENTUL PE UN AN 30.000 LEI

CUPRINSUL:

I.

Mitropolitul Veniamin . . . . I. P. S. IRINEU, Mitropolitul Moldovei
Mitropolitul Veniamin Costachi . . . Pr. dr. Ilie Gheorghiţă
Alegerea lui Veniamin Costache . . . Gh. Ungureanu
Un proiect de monument la 1853, pentru Mitropolitul Veniamin . . . . Const. Turcu
Mitropolitul Veniamin, ctitorul bisericii Catedrale . . . . . Gh. Ungureanu
Cheltuelile unui mitropolit la începutul veacului XIX . . . . . Const. Turcu
Folklor bisericesc pe vremea Mitropolitului Moldovei, Veniamin Costache . . . G. T. Kirileanu
Episcopul Veniamin Costache, iniţiatorul şcoalei pentru pregătirea preoţilor . . Gh. Ungureanu

II.

PASTORALA I. P. S. MITROPOLIT IRINEU adresată credincioşilor de Sf. Sărbători ale Naşterii Domnului.
Vizita I. P. S. PATRIARH NICODIM la Moscova Arhim. Teoctist Arăpaş
Cuvântarea I. P. S. Mitropolit IRINEU cu prilejul sărbătoririi Zilei Prieteniei Româno-Sovietice
Telegrame oficiale
Vizitele Canonice ale I. P. S. Mitropolit IRINEU Pr. Ştefan Gheorghiu
In memoriam revocare . . . . C. N.
Evitarea locurilor minate (instrucţiuni)
Dela Com. Mon. Istorice (instrucţiuni)
Sfinţirea bisericii dela Grumăzeşti
RECENZII . . . . . Pr. Laurenţiu Popovici

I A Ş I
TIPOGRAFIA „LUPTA MOLDOVEI“, STR. VASILE ALECSANDRI Nr. 12
1 9 4 6

Mitropolitul Veniamin

La 18 Decembrie, acest an, 1946, se împlinesc 100 (una sută) de ani de când s'a mutat la Cer cel mai mare Mitropolit, care a păstorit Biserica Moldovei, *Mitropolitul Veniamin.*

Fiu al boierului Grigore Costache, din Roşieştii Fălciului şi al soţiei lui Maria, din neamul Cantacuzin, Mitropolitul Veniamin a văzut lumina zilei în anul 1708 şi avea din botez numele Vasile.

Cele dintăi cunoştinţe cărturăreşti le capătă în şcoala publică din Iaşi, care era grecească. Când împlini 15 ani, îşi pierduse părinţii şi se îndreptă spre mânăstirea Neamţ, focarul de atunci al celei mai înalte cărturării bisericeşti şi mai desăvârşite vieţi monahale. Acolo îşi duse el mai departe învăţătura şi-şi cultivă neţărmurita dragoste ce simţea de viaţa monahală. In anul următor, fratele Vasile şi fu călugărit de vrednicul Episcop al Huşilor, Iacob Stamate, primind numele de Veniamin şi devenind ucenicul acestuia.

De acum înainte străbate cu repeziciune prin treptele ierarhice de: Ieromonah, Mare Eclesiarh al Mitropoliei, Egumen al Sfântului Spiridon, la vârsta de 20 ani şi Episcop al Huşilor la 24 de ani. Tânăr ca vârstă, dar cărunt ca înţelepciune, Episcopul Veniamin a fost—cum zice un alt mare Episcop al Romanului ceva mai târziu—*mânuitor şi folositor nu nu-*

mai prin rostul gurii, ci mai vârtos prin învăţăturile şi povăţuirile cele bune ale vieţii sale [1].

Patru ani, eparhia Huşilor s'a bucurat, în zile grele de război, de blânda şi înţeleapta păstorie duhovnicească a lui Veniamin. Activitatea desfăşurată de Iacob Stamate, acum Mitropolit al Iaşilor, fu dusă mai departe şi întregită. Multe biserici, fură zidite, reparate, împodobite şi înzestrate prin cheltuiala sau mijlocirea lui Veniamin.

In alţi şapte ani, cât fu după aceea Episcop la Roman, a lăsat şi acolo urme neşterse ale purtării sale de grijă de binele pe care Biserica trebue şi-l poate săvârşi în viaţa poporului. Intre altele, el înfiinţă acolo din venituri proprii un spital, pe care-l înzestră cu doctor şi cu spiţărie.

După unsprezece ani de episcopat, petrecuţi în eparhiile Huşi şi Roman, Veniamin ajunge în anul 1803, având vârsta de 35 de ani, Mitropolit al Iaşilor în locul decedatului Iacob Stamate.

Plin de viaţă, experienţă şi dorinţă sfântă de a înălţa Biserica si poporul prin cultură, el începe tipărirea a numeroase cărţi, cele mai multe traduse de el sau din îndemnul său, înfiinţă şcoli româneşti în toate oraşele de seamă din întreaga Moldovă *pentru învăţătura deopotrivă a pământenilor şi străinilor şi săracilor,* şi trimise câţiva tineri aleşi să studieze în Universităţi streine, spre a putea avea astfel dascăli luminaţi.

Intre şcolile înfiinţate de el cea mai însemnată este Seminarul clerical din Socola, acum în Iaşi, care îi poartă numele şi care datează din anul 1804. Ceeace a dus la întemeierea acestui Seminar este următoarea ţinută de adâncă democraţie a Mitropolitului faţă de o seamă de boieri:

— Nu cumva, Inalt Prea Sfinte Stăpâne, aţi uitat că sunteţi mlădiţa anticei familii Boldur, care a dat atâţia eroi Moldovei?... ziseră boierii.

---

1. Melhisedec, Cronica Huşilor, pag. 397.

— Din contră, boierilor, răspunse Mitropolitul. In memoria mea stau întipărite numele tuturor eroilor, care, cu arma în mână, au apărat clironomia noastră.

Mitropolitul Veniamin Costache

Deaceea, am milă şi respect către toţi răzeşii şi mazilii, către toate treptele de gios, pentrucă numai prin vinele lor curge sângele bravilor Moldoveni, când după cât ştim, acei puţini din clasa noastră, care nu sunt

cu totul străini, prin necurmate cuscrii cu veneticii, totuşi au pierdut originalitatea lor.

— Cu toate acestea, Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, aveţi datoria să sprijiniţi clasa noastră şi să nu întindeţi mâna de ajutor *ciocoilor*, ca să se urce pe rainile fiilor noştri, căci numai singură aristocraţia a ţinut şi ţine existenţa Moldovei, aristocraţia al cărei cap şi părinte sânteţi însuşi Prea Sfinţia Voastră.

— Chiamarea mea, fraţilor, este să fiu părintele tuturor şi maicuseamă al văduvelor, al orfanilor şi al săracilor. Şi în părerea mea *este o nebunie să mai păstrăm fumuri aristocratice*. E ridicul a se găsi în o ţară mică, ca a noastră, pretenţii mari ca ale dumnevoastră. Şi apoi rămâne vorba între noi, ştim cu toţii până la ce grad aristocraţia aceasta fantastică a sprijinit existenţa patriei... Dumneavoastră însă, boierilcr, prin o putere morală, de care aveţi mare lipsă, sânteţi în stare a vă sprijini fiii, ca să nu cadă din clasa lor ; dar, cu toată opunerea, nu veţi izbuti niciodată a pune stavilă meritului, ca să nu se urce linia unde vă găsiţi dumneavoastre. Şi, însfârşit, care sunt ciocoii cărora ziceţi, că le-am întins mâna de ajutor?

— Cei doi fii ai protopopesei.

— Pe dânşii, boierilor, i-au înaintat meritul şi învăţătura lor.

— Insă, Prea Sfinţite Părinte, aţi făcut nedreptate celorlalţi fii de popă, îndemnând numai educaţia acestor doi tineri.

— Aice aveţi cuvânt, răspunse Mitropolitul, şi, ca să-mi îndrept greşala, făgăduesc că, în câteva zile, *voi înfiinţa o seminărie*, pentru educarea tuturor fiilor de popă din ţară[1].

Şi Seminăria a luat în curând fiinţă şi a slujit şi slujeşte şi azi cu mult avânt culturii tineretului şco-

---

1. G. Misail. Şcoala şi învăţătura la Români înainte de Regulament, 1865 reprodus de Ieromonahul Vasile Vasilache, în Mitropolia Moldovei, anul XIII, luna Mai, pag. 178–180.

lar îndeosebi din pătura ţărănească şi în genere democrată.

In anul 1805, Veniamin trebui să demisioneze din cauza neliniştei şi turburărilor ce a produs în ţară războiul dintre două mari puteri vecine. El se retrase la Mânăstirea Neamţ, unde sălăşlui şase ani, continuându-şi în linişte activitatea cărturărească.

In 1812 îşi reluă scaunul şi timp de nouă ani a desfăşurat cea mai bogată şi rodnică activitate cărturărească din tot timpul arhiepăstoriei sale. Acum a ieşit la lumină acea întreaga literatură religioasă, care constitue un strălucit monument în desvoltarea limbii şi culturii noastre bisericeşti.

In 1821, revoluţia grecească din Moldova îl sili să se refugieze în Basarabia doi ani. Când se întoarse în ţară găsi peste tot desorganizare şi ruină. Seminarul, mânăstirile, tipografia erau ruinate. Incepu din nou munca. Seminarul fu înzestrat cu profesori, mânăstirile puse în rânduială, tipografia ieşiană îşi reluă lucrul şi începu tipărirea a multe cărţi, iar după zece ani se începe zidirea măreţei catedrale mitropolitane din Iaşi, care s'a terminat în 1887, în timpul arhipăstoriei Mitropolitului Iosif Naniescu.

In 1842, un conflict cu Domnitorul Mihail Sturza sili iarăşi pe Veniamin să demisioneze şi să se retragă la Mânăstirea Slatina. Acolo trăi în sărăcie cei din urmă patru ani ai vieţii şi murind, fu înmormântat lângă biserică, în partea de miazăzi. O piatră ne arată şi azi locul unde odihnesc de veci rămăşiţele pământeşti ale celui mai mare Ierarh care s'a străduit ca nimeni altul pe pământul Moldovei pentru binele Bisericii şi al poporului moldovenesc.

Veşnică fie-i pomenirea!

† Irineu Mitropolitul

Mitropolitul Veniamin Costachi

Mare cărturar şi bun gospodar

I.

Cu ocazia centenarului morţii marelui Mitropolit al Moldovei Veniamin Costache, am căutat să prind într'o broşură de câteva sute de pagini, măcar ceva din viaţa şi opera lui nepieritoare pentru biserica şi neamul nostru. Ni se părea-că cel puţin în ceeace priveşte opera lui culturală am ajuns aproape de ultimul cuvânt.

Aflasem în biblioteca Seminarului Veniamin din Iaşi şapte manuscrise mari, înreg. la Nr. 3885, traduse şi în parte scrise chiar de mâna lui, pe care le-am descris în broşura amintită mai sus, ce va ieşi în luna aceasta din Tipografia Sf. Mânăstiri Neamţ.

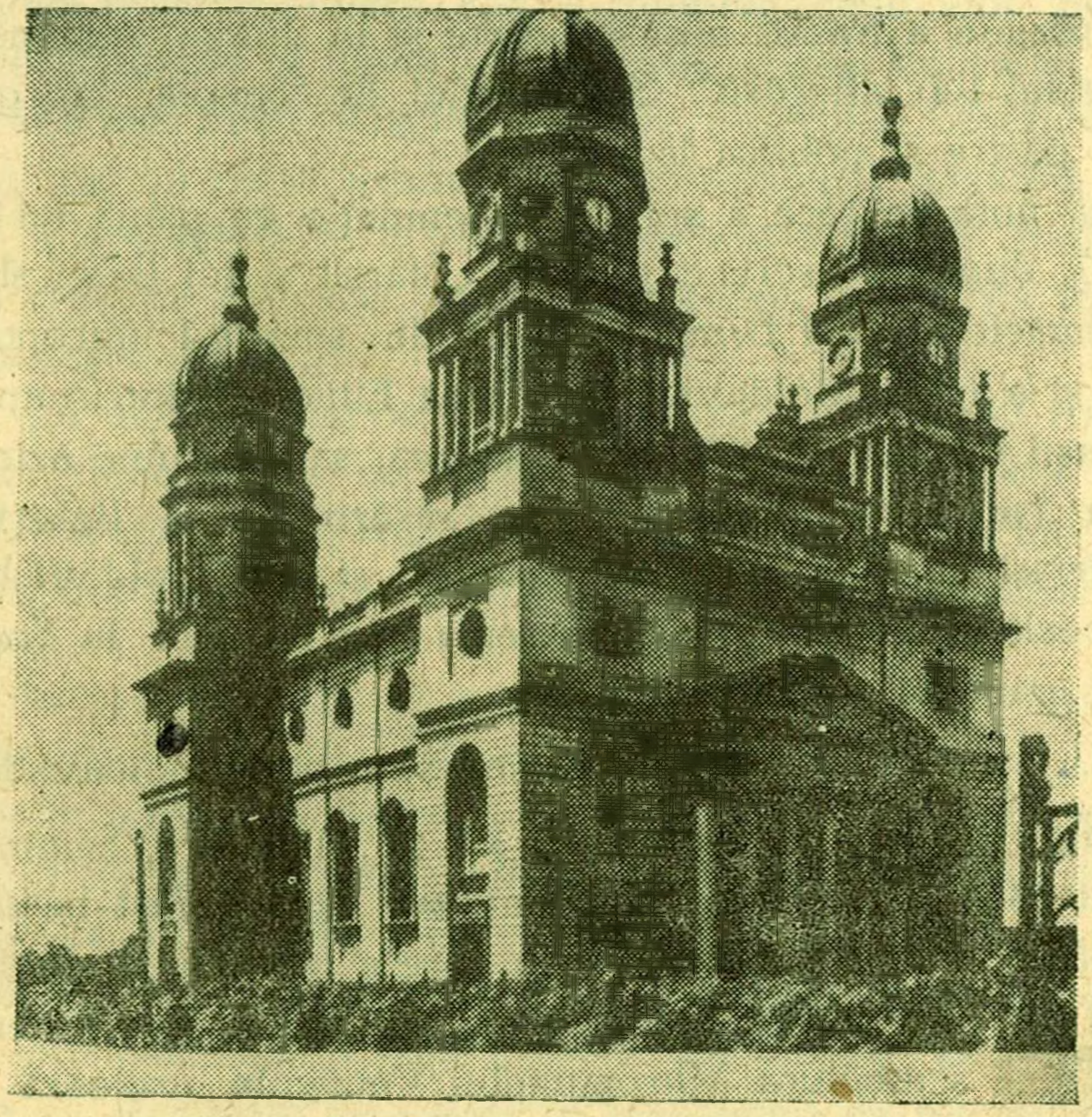
Dar iată că acum — aranjând din nou vechea bibliotecă a Seminarului ce-i poartă numele, am dat peste un alt manuscris, ceva mai mic decât cele şapte, dar tot aşa de important pentru noi, deoarece el este tradus şi scris de aceiaşi mână[1] a marelui maestru şi ctitor al limbii noastre româneşti din prima jumătate a secolului al XIX-lea, care a fost fericitul întru pomenire Mitropolit, „*D. D. Veniamin de Costachi*“ după cum îl numeşte filologul G. Săulescu în cartea lui de Gramatică, apărută în Tipografia Sf. Mitropolii din Iaşi la anul 1883. In catalogul

---

1. Numai între paginele 5-11, s'a făcut încercarea de mai multe ori, de a scrie cu un caligraf, căruia Veniamin îi dicta.

mai vechi al bibliotecii Seminarului, acest manuscris este trecut la Nr. 3147; iar în catalogul mai nou, alcătuit de P. C. Preot-profesor N. Donos, manuscrisul e înregistrat la Nr. 3889, cu un titlu adăogat mai târziu cu litere latine: „Tractatŭ Dogmatico-polemicŭ".

E drept, că manuscrisul nu are nici un titlu scris de mâna traducătorului, ci începe deodată cu cuvintele: „Preacuvioasă şi prea cuvântăreţule Maistor Domnule Petre fii în Hs. sănătos cu

Catedrala Mitropolitană

toţi cei de prelângă sâneţi." Din cuvântul de lămurire, pe care Mitropolitul Veniamin l-a scris pe ultimele două pagini ale manuscrisului, înţelegem că e vorba de răspunsul dogmatic, pe care Patriarhul Ierusalimului Nectarie (1661-1669) îl dă în scris şefului misiunii catolice din Ierusalim, care îi prezentase tot în scris o justificare a dogmelor Bisericii romano-catolice şi care cerea insistent şi o convorbire cu patriarhul, pentru lămurirea

deosebirilor dintre catolici şi ortodoxi. Acest răspuns al Patriarhului Nectarie numit greceşte Αντίῤῥησις, pe româneşte: Cuvânt de contrazicere[1], a fost tipărit de Mitropolitul Veniamin în tiparniţa grecească, cea înfiinţată de el aci în Iaşi, în locul Tipografiei elineşti a episcopului Mitrofan din Mânăstirea Cetăţuia, ce fusese prădată şi pustiită de tătari în decursul vremurilor.

Când anume s'a înfiinţat această tipografie grecească şi când s'a tipărit cartea nu ştim precis, deoarece n'am putut găsi vreun exemplar, dar ceeace ştim precis, este faptul că Mitropolitul Veniamin a tradus această carte şi în limba română, iar manuscrisul l-a „afierosit" Seminarului din Socola, cu gândul de a se păstra şi publica la vreme.

Iată nota pe care a scris-o şi semnat-o cu mâna lui la pagina 187, după ce a scris cuvintele: „Sfârşit şi lui D-zeu slavă": „Sau tălmăcit pre cât D-nul a ajutat de smeritul mitropolit al Sucevii şi a toată Moldavia, din limba Elinească întru apatriei, pentru aşti fiii patriei câtă este osebirea, sau maibine azice depărtarea (subînţeles-apusenilor) de răsăriteneasca Beserică, a cării părtaşi din mila lui D-zeu sântem şi noi Moldovlahii, şi sau aierosit la Seminarul de smerenia mea început în Socola[2]. La anul mântuirii 1838. fevr: 15".

(ss) Veniamin Mitropolit Moldaviei.

Prin urmare acest manuscris stă în biblioteca Seminarului din anul 1838 şi minunea lui Dumnezeu că a scăpat neatins de toate prăpădurile şi răvăşirile prin care a trecut această bibliotecă! El are 186 de pagini numerotate şi trei la sfârşit nenumerotate. După semnătura Mitropolitului Veniamin urmează 7 pa-

---

1. Eusevlu Popovici, Istoria bisericească, Cartea II, Buc. 1928, pag. 31 0

2. Danii de cărţi şi manuscrise a făcut Veniamin Seminarului în tot timpul cât a trăit. Ba şi prin testament l-a lăsat câteva manuscrise. Aşa în Noembrie 1803, găsim în biblioteca Seminarului două cărţi donate de el; iar în Decembrie 1804, găsim următorul autograf pe o carte rusească înreg. la Nr. 6464.

„Aciastă carte asfântului Dimitrie Rostovschie sau afierorit de smerenia noastră Şcoalii de la Mânăstirea Socola, spre anoastră vecinică pomenire",

Smeritul Veniamin Mitrop.

An. 1804 Dechemv: 1:

sagii scurte din epistolele Sf. Apostol Pavel, pe care se pot sprijini creştinii ortodocşi, pentru a combate dogmele bisericii catolice şi un pasaj dintr'o omilie a Sf. Ioan Gură de aur. După acestea urmează cuvântul de lămurire către cetitori a Mitrop. Veniamin, pe care îl dăm în întregime.

Dreptslăvitorilor cititori mântuire dela Dumnezeu adobândi lerugăm

Mare cu adevărat şi din vechi aufost, şi acum nu este maimică urâta vătămare cea a duhului celui atot pierzătoriu, carele săîntinde şi înpotriva d-zeeştii lumini, cu carea apărătorii potrivnicului duhu seispitesc arăni nebiruita beserică : şi pre chipul cel cu bună armonie al d-hovniceştii sănătăţi, seîntrec spre al preface întru o boală nestatornică şi fără rânduială. Cu totul grea cu adevărat săafla vătămarea, că şi de însuş capul săispiteaşte asăatinge.

Că aceştea dinpotrivă şarpelui răvnind, capul îlvom ţinea pentru sininea, şi cu putinciosu chipu vompurta grijă de el : Iar trupul îlvom lăsa lor : în mici părţi precum arvoi ei hăcuiascasă. Iar mintea născătoare spre ceale maialese să săcunoască.

la urechele celorce aud grăim. Vreame zice este pentru tot lucrul : ca să fim înlăuntru mântuirii noastre. Dreptaceia cu nişte impotriva luptători ca aceştea, şi mainainte adecă trebuia aveni la trântă şi a ne lupta, din vechi şi din început cu vrăjmăşie aflândusă spre noi, decând adecă înfăşuraţi aflânduse cu nouă dogme saudepărtat de neprihănita şi catoliceasca beserică, din părinteasca tabără afară sauaruncat şi sauînjugat pre sineş cu socoteale de ruşine şi *leproşate*[1] de tot feliul de minciună atârnânduse.

Trebuia zicu cu adevărat şi mainainte cu unii ca aceştea aneînpletici. Acum însă cu adevărat auvenit zice asupra noastră cu hazu vreamea luptii, când şi dela încâlcitura protivnicilor cuvinte săpricinuiaşte primejdie, *au cu şoaricii sevorîmpăca* cei cu înpotrivă cugetează ;[2] când ai noştri şi *cuvântăreştele lupte*[3]

---

1. Pline de lepră.
2. Punct-virgula, în scrinul cirilic înseamnă întrebare.
3. Lupte cu arma cuvântului.

ale înțeleptelor osteneale seduc lăsândule. Când și fără sfială și nebunește sefălesc asupra noastră cei ce cugetează ceale dinpotrivă, ca cum adecă lipsește dela răsăriteni înțelepciunea cea cu meșteșugu și de jos venită, prin carea cei mai noi din Apuseni fără D-zeu grăesc de D-zeu (adecă theologhisesc), și intru noi când fățiș, și când din nevăzuți seispitesc asăbăga. Și când cântăm cântarea D-nului în pământ străin, săîntâmplă noaă realele maicumplite și decât ceale șapte rane (sau bătăi). *Fiindcă și în turburarea vremelor ampăzit bunacinstire de D-zeu neclatită cât de puțtn,* nezavistuiaște noaă maimult vrăjmașul adevărului, și mai reale unelte mult decât ceale de mainainte întrebuințază asupra noastră. ascunzind vicleșugul.

Ați văzut cartea ce Latinii înpotriva noastră oauscris, dar împotriva sufletului lor o au lucrat. Și câte fiii Latinilor și Grecolatinii întoate părțile pământului sârguinduse să pun usupra Besericii răsăritenilor. Iar însfârșit ca un vârfu al *chenotomielor*[1] (sau al scornirelor din nou), și temelie a tuturor minciunelor lor, prin *oarele frator*[2] augrăit noaă priiatinește ca și când, precum vicleanul șarpe pre ascuns ausămănat otrava în strămoașa Eva, otrava călcării de poruncă zicu: ca din doaă una, ori năstrămute din dreptele dogme pre oarecarii din cei mai proști, sau ca să săsocotească că nu avem pre cel ce arzice împotriva lui, și de arfifost cea din urmă, să sefălească asupra drept slăvitorilor că i-au biruit, precum li este lor obiceaiu între unele ca aceastea asezăbovi. Ci nu vatreace cu vederea pre așa Mireasă mirele Bisericii, nici ovorbirii pre ia porțile iadului. fiind că o apără pre ia Stăpânul, și dupre vremi râdică pre apărătorii dreptslăvitoarei mărturisiri, carii vorstrica meșteșugirele duhuiui celui rău ca pre o țăsătură de paianjin.

Pentru aciasta dar și acum au deșteptat duhul Preafericitului, și cu adevărat Preasf-ntului Patriarhului Sf-ntei Cetății Ierusalim *D. D. Nectarie,* celuia ce cu puțin mainainte sau mutat cătră D-nul: ca să biruiască viclenia și batjocura *fratorului* celui

---

1. Chenotomie, cuvânt grec: Καινοτομία = inovație.

2. Aci trebuie să fie „oarecarele frator" adecă „maistorul sau magistrul Petre" căruia se adresează tratatul polemic de Patriarhul Nectarie.

părut înţălept şi din nouarătat, precum săcădea înţălepciunii Duhului, pre cum cei ce s'auîntâlnit cu Preasfinţitul acesta bărbat ştiu marea agerime şi înţălepciunea ce avea întru unele ca aceastea.

Dar noi ca adecă şi în toată lumea să săseamene cartea aciasta a fericitului Nectarie, cu darul lui Hs oamdat în *tipariu (care acum lamfăcut : cel Ellinesc adecă)* [1] spre slava lui D-zeu şi întrebuinţarea noastră a credincioşilor. Iar de este una din bunătăţile ceale mai din urmă pentru *neamnl nostru* (grecesc adecă) [2] alcătuirea tiparului, noi ce eram datori amfăcut, mulţămirea însă lui D-zeu celuia ce lucrează toate întru toate, înnalţăsă. Cu al căruia ajutoriu şi alte cărţi ale Sfinţilor Părinţilor noştri redate în lumina tipariului păn acum, pentru ortodoxa noastră mărturisire şi credinţă, şi înprotiva a toată shisma şi eresul, de acum înnainte sevor tipări.

Insă de folosul acesta neam păgubit, nu după trecere demulţi ani toţi fiii Răsăriteneştii Beserici. Că în Monastirea cetăţuei fiind alcătuită tipografia aciasta, şi cu atîtea prădăciuni de varvarii tătari ce au suferit pământul şi neamul nostru, nici pomenire de aciasta alta avem.

Acest epilog de lămurire al Mitropolitului Veniamin, ce trebuia să devie prefaţă, dacă s'ar fi tipărit cartea, a rămas ne semnat de el, probabil şi din cauză că mai înaintea lui are o notă semnată şi fiindcă e scris de propria lui mână, ca şi întreg manuscrisul.

La sfârşitul cuvântului de lămurire către cetitori, ale cărui ultime cuvinte sunt aşezate de Veniamin în mod artistic—reprezentând trei triunghiuri ce se sprijină unul pe altul. Direcţiunea Seminarului a aplicat o stampilă ce poartă anul 1818. Ea este însemnată pentru noi din două motive. Mai întâi ne arată cum se numea Şcoala în anul 1818 şi apoi ne dă deviza acestui institut de cultură teologică.

Stampila are într'un oval, la mijloc, zugrăvit ochiul lui

---

1. Dovadă că Mitrop. Veniamin a înfiinţat o tipografie grecească în Iaşi şi că pe timpul lui s'a tipărit în Moldova şi cărţi greceşti.

2. Neamul nostru grecesc e luat aici în înţeles de Biserica greacă (ortodoxă) în opoziţie cu cea latină.

Dumnezeu înconjurat de raze luminoase. Iar împrejurul ochiului sunt două rânduri scrise cu litere cirilice. Pe primul rând din margine stă scris: „Pecetea Sholii dela Socola 1818 †". Iată dar o noua numire a Şcolii înfiinţate de Veniamin în Mânăstirea Socola din toamna anului 1803.

Până la această dată se cunoşteau două numiri date de către nemuritorul ei ctitor. Aşa în luna Noembrie 1803, Veniamin o numeşte „Şcoala feciorilor de preoţi"; iar pe un manuscris tradus de el în refugiul dela Mânăstirea Neamţ, dintre anii 1806 şi 1813, pe care îl dăruieşte Seminarului la 1 Mai, anul 1816, îi zice „*Şcoala de limba patriei* cea de smerenia mea sistirită în Mânăstirea Socola", probabil că din pricină că era singura şcoală din Moldova unde se preda în limba română; restul fiind şcoli greceşti şi poate unele încă slavonèşti. După anul 1820. apare, pe lângă numirea „Şcoala dela Socola" şi Seminarie din Mânăstirea Socola. Cu această numire a mers până în anul 1840, când printr'un decret al Domnitorului Mihail Sturza i s'a dat numirea de „Seminaria Veniamină" în cinstea marelui ei ctitor dela 1803. Din Seminarie s'a făcut mai târziu Seminar, aşa că în anul 1890 s'a cumpărat clădirea actuală şi s'a restaurat şi amenajat pentru nevoile şcolare, i s'a pus pe frontispiciul ei firma ce se vede şi astăzi: „Seminarul Veniamin Costachi".

In rândul al doilea al stampilei, de care ne ocupăm, este scrisă deviza Şcoalei: „Intru lumina ta vom vedea lumină". Nici că se putea o deviză mai potrivită cu menirea şcoalei. Ea ar trebui să fie introdusă din nou pe stampila Seminarului teologic din Iaşi, indicând astfel drumul viitorului candidat de preoţie, care numai în lumina ochiului divin, poate vedea lumina adevărului etern, pe care este obligat să-l propoveduiască lumii. Suntem siguri că deviza aceasta nu va fi fost străină Mitropolitului Veniamin, căruia nu-i scăpa nimic, din cele ce se petreceau la şcoala lui din Socola, la care ţinea ca la copilul său.

O şcoală pentru pregătirea clerului, era în adevăr cel mai nobil fiu, cu care put a să se mândrească un ierarh ce a fost călugăr din frageda lui copilărie.

II.

In ceeace priveşte chibzuinţa şi opera lui gospodărească, mi se părea, într'o vreme, că aceasta a fost neglijată în parte, deoarece era prea ocupat cu administraţia bisericii, cu trebile ţării şi mai ales cu traducerea „cărţilor folositoare de suflet" de care nu s'a despărţit nici în cele mai amare zile ale vieţii sale, după cum mărturiseşte singur în două prefeţe scrise la cărţile tălmăcite de el. Dar m'am înşelat, căci două inscripţii din vremea lui mă desmințesc. Una este în versuri, aşezată după cum scrie episcopul Melchisedee, la gura unei pivniţe dela nişte case ale episcopiei de Roman; iar a doua se află la casele din curtea Sf. Mitropolii din Iaşi. Moştenind dela înaintaşul său, harnicul Mitropolit Iacob II Stamati, un palat mitropolitan nounouţ, aşezat în faţa Bisericii Sf. Gheorghe, care acum servea de Catedrală mitropolitană, el ar fi putut rămâne liniştit şi să se dăruiască astfel numai operei culturale, care-l absorbise chiar din primii ani ai venirii sale ca Mitropolit al Moldovei.

Dar am afirmat undeva, că el nu şi-a neglijat nici una din laturile „pe care trebue — de obicei — să se desfăşure activitatea unui Ierarh al Bisericii creştine". De aceea nici latura gospodărească nu a fost uitată.

Avea el, Mitropolitul, reşedinţă nouă şi după vremurile de atunci, destul de frumoasă şi încăpătoare, dar lipseau locuinţele pentru personalul slujitor dela Catedrală. Şi cum — din cele mai vechi timpuri — în jurul episcopilor s'au adunat un număr de călugări, ce formează sfatul intim al singhelilor săi, ca şi slujitorii bisericii catedrale cei mai potriviţi pentru asemenea servicii, Mitropolitul Veniamin — călugăr şi el — s'a gândit să le asigure un trai omenesc, construind „din temelie şi cu toată cheltuiala" sa, un rând de case sănătoase — cu 26 de chilii — în partea opusă a reşedinţei sale din curtea Mitropoliei. Personalul monahal din jurul chiriarhului, care formează garda lui de onoare, fiind recrutat din mânăstiri, trebue să continue şi aici la Mitropolie, viaţa şi programul mânăstirilor din care s'au desprins. De aceea Veniamin, care gustase în copilăria sa, viaţa ordonată şi disciplina muncii călugăreşti, organizate de Stareţul

Paisie în Mânăstirile Neamț și Secu, nu putea lăsa pe călugării dela Mitropolie să trăiască la voia întâmplării. Și în scopul acesta, el ridică planul clădirii cu 26 de chilii, asemănător cu acela al chiliilor din incinta unei mânăstiri. Balconul sau cerdacul larg și podit cu scândură, al chiliilor din mânăstirile Neamț și Secu, a devenit balconul clădirii construite de Veniamin la Mitropolia din Iași, în anii 1832-1833.

Iată inscripția ce se păstrează și acum la casele acestea, ce servesc și astăzi — după 113 ani — tot cu aceiași destinație[1]:

„Din zilele prea blagocestivului singur Stăpânitoriului marelui Domn Impărat a toată Rossia Nicolai Pavlovici I-iu și aflătoriu împărăteștii sale măriri împuternicit prezedent divanurilor Moldavei și Valahiei D. General an Șef Pavel de Kiselev, sau zidit din temelie aceste 26 chilii cu toată cheltuiala preasfințitului Mitropolit Kiriu Kiriu Veniamin de Kostachi, prin osârdia și osteneala preacuviosului Arhimandrit Veniamin Velicico, începânduse la anul 1832 și sau săvârșit la anul 1833".

Să nu uităm, că anul 1833, e tocmai anul în care Veniamin pune și piatra fundamentală a actualei Catedrale, pe care o termină în timp de 6 ani, adică în anul 1839, când nu mai era mult de lucru până să fie târnosită.

Deci, chiriarhul nostru cărturar și teolog de o rară înțelepciune, se arată a fi, în acelaș timp, bun chivernisitor al trebilor gospodărești; căci după ce zidește casă personalului călugăresc dela Mitropolie, imediat se gândește a ridica și un locaș măreț spre slava Domnului, vrednic de credința și evlavia poporului moldovean. Și ce frumoasă era Catedrala Sf. Mitropolii din Iași după planul Mitropolitului Veniamin! In mijlocul celor patru turnuri egale de astăzi era al cincilea turn, ce se ridica printr'o boltă rotundă, după stilul bizantin și plana deasupra celorlalte. Vestitul Ierarh român, voia să aibă în capitala țării sale dragi, o biserică ce imita capodopera Impăratului Justinian — Sf. Sofia — din Constantinopol. Păcat că turnul acela mare

---

1. Azi în chiliile acestea locuește P. S. Arhiereu-vicar Valerie, P. C. consilier referent C. Nonea; iar restul chiliilor e ocupat de personalul catedralei.

din mijloc s'a prăbuşit înainte de sfinţire ; iar restauratorii Catedralei de mai târziu n'au mai avut curajul să-l pună la locul lui, ci au complectat numai acoperişul bisericii cu două table dreptunghiulare încheiate în formă unghiulară incadrate între cele patru turnuri egale.

Doamne, binecuvintează pomenirea de azi, 18 Decembrie 1946, ce se face de noi nevrednicii robii tăi, pentru marele şi evlaviosul nostru păstor, care cu adevărat a iubit buna podoabă a casei Tale !

Preot ILIE GHEORGHIŢĂ
Profesor la Seminarul Veniamin Iaşi

Alegerea lui Veniamin Costache,
episcopul Romanului, ca mitropolit al Moldovei la 18 Martie 1803

In urma morţii mitropolitului Iacob, în 1803, episcopii şi boerii mari erau adunaţi la Iaşi în vederea alegerii noului mitropolit. La 17 Martie 1803, Alexandru Constantin Moruz Vodă, prin ţidula domnească din aceeaşi zi, porunceşte adunarea tuturor la sfânta mitropolie unde să se procedeze la „sloboda alegere a unui vrednic ipochimen pentru Scaonul Mitropoliei".

Intâmplarea a făcut să găsesc anaforaoa[1] Sfatului ţinut atunci la Mitropolie, când a fost ales Veniamin ca mitropolit al Moldovei, şi hrisovul de întărire a alegerii făcute:

Prea Inălţate Doamne,

„După luminata porunca Inălţimii Tale ce prin luminată ţidulă s'au dat către noi, cuprinzătoare pentru şloboda alegere a unui vrednic ipochimen pentru Scaonul Mitropoliei, de vreme ce preasfinţia sa Kir Iacov mitropolitul s'au mutat către Domnul, adunându-ne cu toţii, partea bisericească şi politicească şi cu cea mai mare luare aminte făcând sfat opştesc şi socotind şi vrednicia ipochimenelor şi vechiul obicei ce s'au păzit în toată vremea, cu toţii de opştie găsind cu cale şi alegem a să sui la acest scaon pe unul acel dintâi din episcopi, pământeni adică episcopul dela episcopia Romanului şi fiind că ipochimenul ce să află acum la a-

---

1. Arhivele Statului Iaşi, „Documente", Pachet 104, nr. 36.

ceastă episcopie, iubitoriul de D=zeu Kir Veniamin, nu numai că nu are vreo pricină a să opri dela aceasta (precum altă dată s'au şi întâmplat a să aduce la scaonul mitropoliei pe episcopul Huşului), ci mai ales fără vre=o îndoire în tot chipul să socoteşte cu lăudată vrednicie a să afla ocărmuitor acestei păstorii.

De opştie mulţămire, facem alegerea aceasta şi prin plecata a noastră anafora, arătăm Înălţimii Tale, lăsând toată întărirea alegerei noastre la prea înalta înţelepciune a Înălţimii Tale.

A Înălţimi Tale smeriţi rugători. 1803, Martie 18,
Gherasimi episcop Huşului

şi plecate slugi

Neculai Roset logofăt, Costandin Bals vel logofăt, Iordachi Cantacuzino logofăt, Depaste logofăt, Mihai Sturza vel logofăt, Ioan Razu logofăt, Costantin Grecianu logofăt, Iordachi Bals visternic, Costachi Ghica hatman, Teodor Bals vornic, Vasile Costachi vornic, Costantin Bals vel vornic, Costantin Palade vel vornic, Neculai Bals vornic, Alecsandru Ianculeu vornic, Dimitrie Ralet vornic, Manolachi Dimachi vel vornic, Lupul Bals vel vornic, Sandul Sturza vel visternic, Grigore Sturza visternic, Răducanu Roset hatman, Dimitrie Sturza postelnic, Iordache Roset visternic, Alecu Bals agă, Iordachi Canta spatar, Costandin Sturza vel vornic za (= de) aprozi.

In aceeaşi zi, 18 Martie 1803, această alegere este întărită prin hrisov domnesc:

Noi Alecsandru Costandin Moruz Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn Ţării Moldovii.

„Cetindu=să anaforaoa aceasta înaintea Domniei mele, întru care pre larg văzându=să părerea iubitorului de D=zeu Sfinţia Sa episcopul Huşului şi a tuturor dumilorsale boerilor, adică a să sui la păstorescul scaon al sfintei Mitropolii pe iubitorul de D=zeu episcopul Romanului, Kir Veneamin, a cărue de mai înainte bune urmări şi petreceri, atât la episcopia Huşului, cum şi până acum la episcopia Romanului

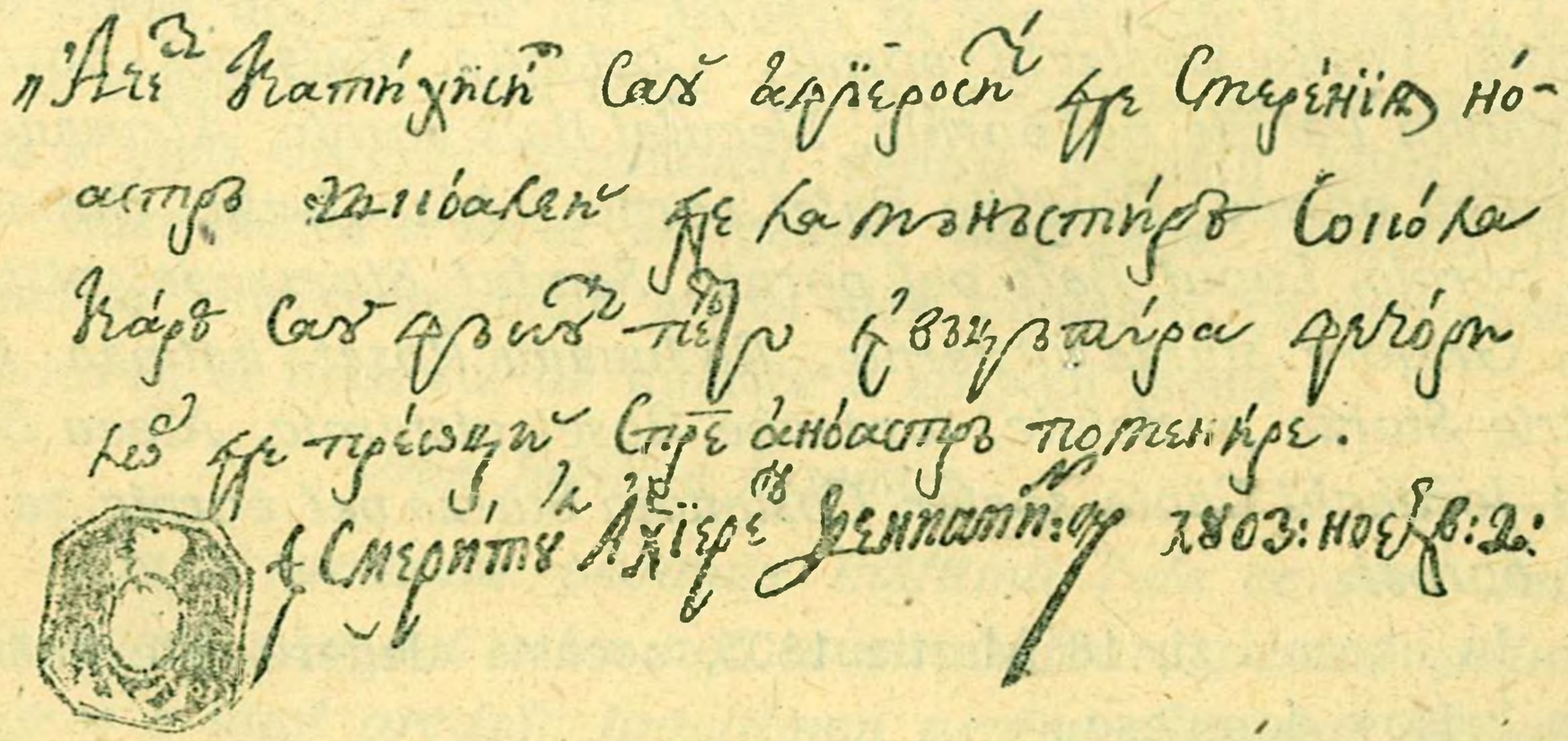
fiind şi însuşi Domniei mele ştiute, am lăudat alegerea aceasta şi cu toată buna voinţă hotărâm ca să sue la scaonul sfintei Mitropolii. Intărindu-să anaforaoa aceasta şi cu a Noastră Domnească iscălitură şi pecete.

(Locul peceţii gospod) *1803 Martie 18*[1]

Noi Alecsandru Costandin Moruz Vvd *Procit vel logofăt*

La 22 Martie 1803 are loc alegerea episcopului Romanului în locul lui Veniamin, în persoana lui Gherasim episcopul de Huşi, iar în 23 Marte 1803, la Huşi, este ales Meletie, arhidiacon la sfânta Mitropolie dela Iaşi.

GH. UNGUREANU
Directorul Arhivelor Statului Iaşi

Autograful mitropolitului Veniamin[2]

---

1. In Istoria Mitropoliei este trecută data de 15 Marte, după însemnarea însăşi a lui Veniamin, care desigur nu a ţinut minte exact data.

2. *Transcrierea textului chirilic:* „Acest Catihisis s'au afierosit de smerenia noastră şcoalei dela mânăstirea Socola, carea s'au făcut pentru învăţătura feciorilor de preoţi, spre a noastră pomenire.

† Smeritul Arhiereu Veniamin

(L. P.) 1803 Noemv. 2".

Un proiect de monument la 1853
pentru mitropolitul Veniamin Costache

La 1853 — şapte ani după trecerea întru cele veşnice a veneratului, blândului şi bunului Veniamin — o suplică obştească s'a îndreptat spre Domn, cu rugămintea de a se încuviinţa ridicarea unui monument spre aducerea aminte a fostului mitropolit şi, odată cu aceasta, şi înfiinţarea unui cimitir public pentru locuitorii vechii capitale a Moldovei.

Amintirea acestei iniţiative e consemnată în inventarul tipărit al arhivei eforiei şi primăriei Iaşi (pag. 30/79, dosarul nr. 52 din 1853), cum şi în câteva hârtii ale unui dosar din arhiva fostului Secretariat de Stat al Moldovei.

Din primul dosar — care nu s'a găsit — aflăm că s'a făcut atunci chiar o subscripţie publică în acest scop, iar banii adunaţi au fost depuşi la casieria oraşului. Aceasta reiesă din titlul dosarului care e următorul: „Delă, 52/1853, atingătoare pentru păstrarea de către casierul eforiei, a banilor adunaţi prin subscripţie publică, spre înfiinţarea unui monument pe moşia Socola, în aducere aminte a răposatului mitropolit Veniamin Costache..."

Dintr'al doilea dosar[1] aflăm că cererea obştiei a fost înaintată Domnului cu anaforaua (raport) următoare:

---

1. Arhivele Statului Iaşi. Tr. 1764, Op. 2013, Dos. nr. 3488, filele 243, 244, 245, 246.

Departamentul Cultului şi al Instrucţiei Publice — Sămeşia, 19 August 1853, nr. 3994.

Prea Inălţate Doamne.

Intre alte lucrări înaintate, în urma domnescului Vostru apostil, însemnat asupra suplicei obştiei prin care V'au rugat de a să învoi înfiinţarea unui ţintirim public şi al unui monument în aducerea aminte a mitropolitului Veniamin, s'au făcut îndemnare d-lor-sale postelnicului Gheorghie Asachi şi postelnicului Nicolai Istrati, de a se compune pentru acest scop proectul încredinţat chibzuinţei d-lor-sale, prin cererea obştiei şi acum priimindu-să dela d-lor planul de ţintirim, cu descrierea respectivă, Departamentul cu respect le supune alăturat aice, cunoştinţei Inălţimei Voastre spre observare.

A Inălţimei Voastre plecat serv

N. Suţu

Samiş, Ştefănescu.

Pe această anafora, Domnitorul Grigore Al. Ghica pune rezoluţia: „Sfatul nostru va face observare acestui plan de ţintirim, având a ne referi".– după care urmează această nouă rezoluţie a „Sfatului": „Să se triimeată Departamentului bisericesc, unde va sta, nefiind acum vreme în Sfat a se ocupa cu acest proiect".

Proiectul, alăturat citatei anaforale, pe hârtie format 58/44 cm., a fost litografiat în *Institutul Albinei* a lui Gh. Asachi şi a apărut ca anexă la *Suplimentul Gazetei de Moldavia,* nr. 64 de Joi 13 August 1853 (nu la nr. 63, cum s'a menţionat de fapt chiar pe acest proiect).

„Suplimentul" redactat în limbile română şi franceză, desigur de Gh. Asachi, publică un articol întitulat „Proiectul pentru facerea unui monument de amintire a mitropolitului Veniamin şi fundaţia unui ţintirim, sau necropolă pentru locuitorii din Iaşi".

In introducere se arată că „strămoşii noştri, vieţuind odinioară în putere şi glorie, după ce au făcut multe pentru binele şi mântuirea Patriei, şi-au plecat capetele obosite în somnul veşniciei, dar pulberea lor freamătă încă sub picioarele nepoţilor şi sufletul lor ne cheamă la datoria de a le urma fap-

tele". Amintirea lor trebue asigurată, iar opera lor continuată. De aceea „un monument în memoria oamenilor demni de respectul şi iubirea noastră, nu este o paradă deşartă, ci un îndemn de imitare pentru unii, iar pentru alţii un paladium, din care răsună un glas de mântuire în ceasuri de pericol de alunecare a noastră".

Iar mai departe: „Un act public din partea Inaltului cler, a boierilor şi a notabililor, au cerut spre mărturisirea respectului amintirii către sufletescul nostru părinte, răposatul mitropolit Veniamin, a i se înălţa un monument şi, dorind a-i da totodată şi o aplicaţie folositoare, au rostit dorinţa a-l înfiinţa în un ţintirim public, orânduit chiar în privirea morală şi sanitară în Reglementul Organic. Astă cerere s'au încuviinţat de Prea Inălţatul Domn, protectorul strălucit a tuturor îmbunătăţirilor publice".

Se arată, apoi, că cimitirul era să se construiască la Socola, însă locul s'a dovedit neprielnic, fiind şi inundabil. Astfel că s'a ales costişa dealului Galata, care este bine expusă privirii, ceea ce ar face-o o adevărată podoabă a vechii capitale a Moldovei — aşa cum, asemenea aşezăminte, pe astfel de poziţii, în amfiteatru, sunt într'adevăr o podoabă pentru atâtea oraşe din străinătate.

Proiectul a fost deci modificat în acest sens de arhitectul italian *M. Croce* şi spătarui *Alecsandru Asachi.*

Se trece apoi la descrierea planului: porţiunea de teren destinată, care era de 596 palme (o palmă = circa 27 cm.) lungul şi 372 palme latul, trebuia să fie înconjurată, pe toate patru laturile, de clădiri ce urmau a se zidi din fondurile adunate prin subscripţie publică.

La mijlocul laturii dinspre oraş avea să fie o intrare majestuoasă; în faţa ei, în fund, era să se zidească paraclisul, care în dreapta şi în stânga ar fi avut două nişe pentru monumentele lui Alexandru cel Bun şi Ştefan cel Mare, iar în mijloc o altă nişă pentru monumentul lui Veniamin Costache.

In cele patru colţuri ale careului, s'ar fi construit mausoleuri pentru patru din Domnitorii ce s'ar fi dovedit a fi fost cei mai mari binefăcători ai Patriei. Apoi, pe fiecare latură, alter-

neazã cavourile familiilor ce ar fi subscris în acest scop, cu cavouri mai mari (galerii) pentru morminte mai modeste. Prin mijlocul cimitirului, dela intrare la paraclis, ar fi fost mormintele împodobite cu monumente funerare, umbrite de o frumoasă alee de copaci, iar în restul cimitirului, pe toată întinderea locului îngrădit de clădirile ce le-am văzut, ar fi fost mormintele populare.

După cum observăm monumentul mitropolitului Veniamin ar fi ocupat un loc central şi dominant asupra întregului cimitir, tronând între drept-credincioşii decedaţi pe care i-a păstorit aproape jumătate de veac.

Pe soclul monumentului se proiectase a se săpa următoarea inscripţie:

VENIAMIN

Mitropolit şi Arhiepiscop Moldovei şi Sucevei

născut în Dechemvrie 1768, răposat în Dechemvrie 1846

au păstorit 50 ani

Evlavia şi recunoştinţa publică i-am pus ist monument în miezul fiilor săi sufleteşti.

Sub domnia I. S. Prinţului Grigore A. Ghica

1853

Acest gând pios, de acum aproape un veac, a rămas însă, cum vedem şi astăzi, un simplu proiect. Sfatul Domnului n'a avut atunci vreme a se ocupa cu asemenea planuri... iar generaţiile următoare nu au mai avut nici ele vreme, nici măcar a se gândi la asemenea proiecte... Noroc însă că mitropolitul Veniamin, prin faptele şi vieaţa sa exemplară, şi-a închegat singur alianţa vremelniciei sale cu Eternitatea...

Constantin Turcu

Mitropolitul Veniamin Costache[1])

ctitorul bisericii catedrale a Mitropoliei Moldovei

Istoria înregistrează faptele oamenilor: bune sau rele; fără ură nici părtinire, ci așa cum au fost. Rămâne numai ca mintea urmașilor, prin strădania la masa muncii, să le scoată din întunericul neștiinței și să le pună ca un îndreptar înaintea tuturor și mai ales a acelora care — în necumpănita judecată — cred că dela ei purcede totul.

In marea frescă a ctitorilor bisericilor din Iași, prea fericitul Veniamin ocupă un loc mic, șters aproape de aureola care s'a dat altor figuri istorice, care au devenit ctitori datorită autorității pe care o dețineau, sau averilor imense — nemuncite în majoritatea cazurilor.

Lipsit de atotputernicia de a ordona „să se facă", și de

---

1. Nu este o întâmplare că în timpul păstorirei mitropolitului Veniamin s'au zidit din nou și refăcut peste 2 sute de biserici; la baza tuturor lucrărilor stă exemplul, îndemnul și fapta bună a celui mai mare mitropolit pe care l-a avut Moldova. In județul Iași s'au clădit din nou și s'au sfințit bisericile din satele: Goeștii 1816, Golăeștii 1822, Hodora 1832, Osoi 1812, Obrijenii 1825, Poeana 1808, Slobozia-Dobrovăț 1841, Socola mică 1811, Scobâlțenii 1816, care se sfințește chiar de mitropolitul Veniamin, Tg. Frumos 1816, Zagaria 1831, Broștenii 1827, Doroșcanii 1820, Cosițeni 1820, Miroslava 1828, Lungani 1832, Buciumi clopotnița la 1820, Piciorul Lupului 1816, Popricani 1810, Tăutești 1840, Rediul Aldei 1835, Moinești 1841, Voinești sfințită la 1838 chiar de Veniamin, Mironeasa la 1832, Vladomira la 1840, Trifești 1842 Ianuarie, Căueștii 1820, Dealul lui Păun 1812. Bădărăi 1828, Morenii 1840, Vocotești 1838, Romănești 1841,

orice avere cu care — fără calităţi personale — mulţi îşi înobilează numele ca „mare donator“, „mare ctitor“, creaţia lui se datoreşte numai nesfârşitei lui dorinţi de a face „o maică tuturor bisericilor de cinste şi de laudă“, a înfrumuseţa Iaşul, noua capitală a Moldovei „luând de temei datoria creştinească către sfintele lăcaşuri“.

S'a încumetat să facă acest mare edificiu bazat numai pe credinţa că dragostea creştinilor îl va ajuta s'o desăvârşească; nu-şi putea închipui „sfântul Veneamin“ că răutatea omenească manifestată chiar de cea mai înaltă autoritate de Stat de atunci, îl va pune în tragica împrejurare de a-şi părăsi opera neterminată.

A scrie despre ctitoria bisericii catedrale din Iaşi, înseamnă a te ocupa de opera pentru care blândul si darnicul Veniamin a pus tot sufletul şi şi-a făcut un crez din vieaţă; pentru nereuşita căruia putem afirma că în Ianuarie 1842 a luat drumul singurătăţii Slatinei.

Bănuim că gândul zidirii unei biserici mari pentru mitro-

Găurenii 1821, Mogoşeştii 1832, Epurenii 1806, Arama 1839, Cotu lui Ivan 1807, Holboca 1804, Borşa, sfinţită la 1826 de chiar mitropolitul Veniamin, Tabăra 1816, Petreştii 1821, Perieni 1818, Ulmii 1815, Poenii Ianuarie 1842, Medelenii 1810, Bojila 1840, Bivolarii 1838, Rediul Mitropoliei 1815, Sârca 1815, şi altele, în satul Sineştii biserica este chiar ctitoria din 1820 a mitropolitului Veniamin unde şi şedea vara la vechiul schit din Sineşti; în oraşul Iaşi se zideşte biserica Sf. Costantin şi Elena la 1814, Sf. Vasile la 1814, Buna Vestire la 1820, sfinţită chiar de Veniamin, Sf. Neculai cel sărac, reparată de stricăciunile cauzate de cutremurul din 1802, 1809 şi 1838—la 1839 se sfinţeşte de chiar mitropolitul Veniamin; Sf. Voevozi Roşca prefăcută şi sfinţită la 1832 de mitropolitul Veniamin; Sf. Ştefan sfinţită de mitropolitul Veniamin la 1810; Sf. Neculai din Ciurchi sfinţită la 1811; Toma Cozma sfinţită la 1807; în judeţul Neamţ se zidesc şi sfinţesc 52 biserici dintre care unele sfinţite chiar de mitropolitul Veniamin (bis Adormirea din Tg. Neamţ la 1809, Ţibucanii de sus sfinţită în Mai 25, 1804, Tatomireştii la 21 Mai 1835, Bordeile la 1822 luna Mai, anexa Agapia com. Filioara în 1815 în vizita care a făcut-o mitropolitul la mănăstirile dela munte).

Biserica mănăstirii Durău se sfinţeşte în 1838 din osârdia aceluiaşi mitropolit, biserica vechiului schit Hangu se restaurează şi se resfinţeşte în 1839; la m-rea Neamţ face chilii şi pune pe baze solide vechea tipografie. Asemenea şi în judeţele Suceava, Dorohoi, Botoşani.

polia Iaşului, l-a purtat poate dela alegerea sa ca mitropolit, însă vremile tulburi şi grele care au urmat, l-au împiedecat de a-l pune în aplicare. Venirea la domnie a boerului pământean Ioan Sandu Sturza l-a hotărît pe mitropolitul Veniamin să îndemne pe noul voevod să păşească la înfăptuirea dorinţei sale.

Un document [1] din acea vreme ne arată pe larg sfătuirea care a avut loc între mitropolit, episcopi şi boeri, adunaţi „în sfânta mitropolie ca întru unire să socotim chipul prin care ar pute, voind Dumnezeu, să să zidească din nou în cuprinsul mitropoliei „o biserică încăpătoare de un mai mare număr de oameni, împreună şi o clopotniţă—în vreme când biserica de astăzi după ce este şi nici cum analoghisită mulţimii norodului, apoi este şi crăpată".

Ioan Sandu Sturza Vodă „îndemnat de creştineşti simţiri primeşti a da materialele ce erau adunate pentru zidirea bisericii în curtea gospod şi arvona dată la meşteri şi altele care cuprind împreună piste 80.000 lei".

Cheltuelile necesare facerei bisericii atunci ar fi ajuns suma de 450.000 lei.

Nici acum nu-şi vede împlinit gândul mitropolitul; ci abia în primăvara anului 1833.

La 2 Martie 1833 mitropolitul Veniamin scriia următoarele:

„*Cu mila lui Dumnezeu smeritul Veniamin arhiepiscop şi mitropolit Moldaviei şi Sucevii*" [2].

Preasfinţiţilor ai noştri în Hristos preaiubiţi fraţi arhierei, preacuvioşilor arhimandriţi şi egumeni de pre la sfintele monastiri şi toată tagma bisericească; aleşilor de bun neam boeri mari şi mici, cinstiţilor neguţitori de tot feliul de isnafuri şi tuturor de obşte cinstitorilor de Dumnezeu pravoslavnici creştini dintr'această de D-zeu păzită ţară, fii iubiţi ai smereniei noastre, har fie tuturor şi pace întemeiată dela milostivul Dumnezeu iar dela smerenia noastră ertăciune şi duhovnicească blagoslovenie.

---

1. Arhivele Statului Iaşi „documente", Pachet Nr. 104.
Documentul este nedatat însă putem uşor deduce că este din timpul domniei lui Ioan Sandu Sturza Vodă.

2. Arhivele Statului Iaşi, „Mitropolia Moldovei" condica 11, fila 5.

Către aceasta iubiţilor, fiindu-vă văzută şi cunoscută maica pravoslaviei voastră această sfântă Mitropolie a Moldaviei ce este cea înâi duhovnicească capitalie în acest prinţipat, că după lăcuinţa stării boereşti şi a familiilor pravoslavnici în acest oraş şi capitalie a Eşului, este de neapărată trebuinţă de o sobornicească biserică, care urmiază a fi Mitropolie; de vreme ce de scaunul cel vechiu al Mitropoliei din Suceavă, unde este ce mai mare bisăricâ din toată Moldova, nu ari nici o împărtăşire, fiind rămasă în imperie stăpânirei Austriei. Spre aceasta dar noi în agiutorul a întru tot preputernicului şi înduratului Dumnezeu şi în buna voinţă a presfinţiilor voastre a precuvioşiilor voastre şi a tot clirosul bisericesc şi a evgheniceştii tagme boereşti şi a tuturor cinstitorilor de Dumnezeu pravoslavnic norod de toată triapta din acest prinţipat, am hotărât ca acum din această primăvară să ne apucăm, începând din temelie zidirea aceştii sobornicesti *cu trei altare biserici în ograda sfintei Mitropolii stricând pe amândouă bisericile vechi;* în a cărue turnuri să fie şi clopotniţă.

Insă la o aşa mare zidire, după planul închipuit de arhitecton, urmează şi cheltuială sâmţitoare care poate să triacă pân la săvârşirea ei; ce să socoteşte în ajutorul lui D-zeu că să va găti în trei ani, peste un milion şi după închipuirile ce s'au făcut din partea Mitropoliei, după toate greutăţile câte au întâmpinat şi întâmpină în vremile aceste, având trebuinţi şi de obştescul agiutor şi fiind încredinţaţi că ce mai multă parte din clirosul bisericesc şi din toată tagma aleşilor de bun niam boeri mari şi mici şi din tot pravoslavnicul norod fii aceştii biserici săi râvnitori la un aşa dumnezeesc lăcaş a da tot putinciosul agiutor fără nici o împiedecare.

Pentru aceasta spre a fi numele tuturor agiutătorilor şi făcătorilor de bine la acest dumnezeesc lacaş trecute în ctitoricescul pomelnic, spre cea veşnică pomenire la jertfelnicile aceştei sobornicesti bisărici, s'au făcut şasăsprezece condici şnuruite şi cu pecetea Mitropoliei pecetluite, pentru şasăsprezece ţinuturi ale acestui prinţipat, în care să să triacă, de către fieştecare persoană, atât agiutorul ce va da cât şi numile familiei sale şi a săvârşiţilor părinţi şi niamuri; din care una aceasta fiind

pentru capitalie şi ţinutul Eşii în cuprindere de patru sute cinsprezece feţă. Noi smeritul părinte şi arhipăstoriul pravoslaviei voastre duhovniceşti vă indemnăm şi vă sfătuim ca primind cu sufleteasca bucurie această a noastră punere înainte pentru zidirea acestui sobornicesc lăcaş ce să face spre vecinica pomenire a tot pravoslavnicului norod şi care este şi spre cinstea şi lauda aceştii Patrii, să bine voiţi cu suflet blagocistiv a face şi agiutoriul ce putinţă va înlesni pe fieştecarele spre a sa pomenire.

Pentru care Hristos Domnul va răsplăti fieştecărui cu a sale dumnezeeşti iconomii atât în viaţa aceasta cât şi în cea veşnişă a împărăţiei sale cei cereşti, cu toţi Amin!

Veniamin Mitropolit Moldaviei 1833 Mart 2".

Pe aceeaşi foaie scrie cu mâna lui: „1000 lei pre lună începând dela 1 August a anului curgător pân ce îl va ţinea Domnul în viaţă, sau pân la gătirea dumnezeesc lăcaş dă mai sus iscălitul" [1].

Donatorii n'au întârziat cu daruri mai însemnate sau mai puţin însemnate; mai mulţi şi mai entuz'aşti la început, mai rar pe urmă, până ce s'au rărit cu totul, rămâind greaua sarcină pe umerii mitropolitului, care nu a precupeţit nimic pentru desăvârşirea operei sale; numai că cei trei ani prevăzuţi pentru terminare au trecut şi lucrările înaintau cu greutate. Mănăstirea Slatina vine în ajutor cu 60.000 lei, iar Râşca cu 40.000. Meletie episcopul Romanului dă 20.000 lei, iar Sofronie a Huşului 12.000 lei; tatăl poetului Vasile Alecsandri dă 500 lei. Toate mănăstirile şi schiturile pământeşti au ajutat cu cât au putut la zidirea măreţului edificiu.

Dar şi cheltuelile încep din ce în ce să fie mai simţite; o condică [2] în care au fost trecute amănunţit toate cheltuelile din Aprilie 1833 până la sfârş'tul anului 1841 ne ajută să urmărim zi de zi lucrările: biserica actuală s'a zidit chiar pe acelaşi loc ce fusese ocupat de biserica veche Stratenia, care a fost stricată. Primă lucrare a început cu stricarea acoperemântului Strateniei şi a turnului; se dărâmă apoi zidurile; în acelaşi timp pietrarii cioplesc pietrele pentru noua biserică.

---

1. Condica aceasta a fost găsită în arhiva Mitropoliei când a fost depusă spre păstrare la Arhiveie Statului.

2. Arhivele Statului Iaşi, condica 11 bis, fond Mitropolie.

In ziua de *24 Iulie 1833 la 12 ceasuri,* din porunca mitropolitului se începe temelia, fiind față mult popor; un pietrar sapă piatra unde s'a pus o candelă; varul se aduce dela Dolheşti, Hiliţa, Borde, Crăcăoani; supt dealul Gălăţii se fabrică 754.713 cărămizi; la 18 August 1834 se fac bolţile veşmântăriei şi a proscomidiei.

In luna Iulie 1837 zidurile erau gata; mitropolitul se suie sus pe zid şi cercetează lucrarea; în acea zi se aşează schelea la clopotniţă; salahorii în acea zi capătă dela mitropolit „bacşiş" 100 lei şi-i îndeamnă la lucru; la 31 August 1837 se încheie bolta. In vara anului 1839 se lucrează acoperământul; se poleesc crucile cu aur, topindu-se câte 150 galbeni la o cruce. In acelaşi an se lucrează de meşteri ciasornicul mare dela turn.

Este angajat pictorul *Schiavoni*[1] în Aprilie 1839 ca să zugrăvească catapiteazma.

Catapiteazma se lucrează la Odesa; se aduc din „Engletira", 100 lăzi cu tinichele.

In anul 1841 se ia tablă de plumb dela M-rea Golia; zugravul Hofman ridică in 1841 planul bisericii catedrale; zugravul Constantin poleieşte ochiul de supt hramul Strateniei. Se aşează slovele supt brâul cel mare.

Lucrarea se apropie de sfârşit; s'au pus până şi sticlele la ferestre, când o mare nenorocire se întâmplă: zidurile fiind făcute pe o temelie slabă, cedară supt presiunea turnului mare dela mijloc — turnul al cincilea — şi bolta cu turnul se prăbuşi. Trebuiau din nou cheltueli enorme să se facă din nou turnul cel mare dela mijloc, şi să se întărească prin subzidiri pereţii slăbiţi.

Aşa cum o concepuse Veniamin cu un turn mare în mijlocul celor patru din colţuri, sprijinit pe o boltă enormă, edificiul de astăzi ar fi avut cu totul altă înfăţişare decât cea de azi care seamănă cu o masă cu picioarele în sus.

In ziua de 28 Ianuarie 1842, din motive încă documentar necunoscute, mitropolitul Veniamin îşi dă dimisia şi noaptea

---

1. Schiavoni a pictat pe mitropolitul Veniamin „stând pe scaun". După acest portret pictorul Tătărăscu a reprodus portretul mitropolitului de pe peretele unde este astăzi Sf. Paraschiva.

după ce înconjură de trei ori clădirea bisericii, care rămânea neisprăvită, apucă drumul singurătăţii şi liniştei din m-rea Slatina, unde în 18 Decemvrie 1846 trecu din această lume plină de deşărtăciuni, cel mai mare om pe care l-a avut Moldova.

Nimic nu se poate scrie despre istoria anilor 1803-1846 fără a pomeni despre Veniamin mitropolitul Moldovii. In fruntea Divanului Moldovii, unde hotărîrile sunt influeţate de sufletul bun şi drept, în fruntea Adunărilor obşteşti, de unde priveghiază la bunul mers al treburilor Ţării, în fruntea caselor obşteşti şi mai ales a cutiei milelor, ori unde se vedea mâna blândului şi bunului Veniamin! Darul lui modest, dat din toată inima, pătrundea şi alina din casele mari odinioară dar scăpătate, până la închişii din „groapa ocnii". Mulţi tineri au învăţat cu ajutorul lui, pe care îl da fără a se gândi dacă are sau nu; mergea până acolo că îşi amaneta lucrurile; şi s'a încumetat să facă şi catedrală, dând o mie lei pe lună din buzunarul său golit de necazurile obşteşti.

GH. UNGUREANU
Directorul Arhivelor St. tului Iaşi

Cheltuielile unui mitropolit
la începutul veacului XIX

Bunul obiceiu al bătrânilor, de a însemna într'o condică— simplu şi concis — cheltuielile lor gospodăreşti, ne dă prilejul să cunoaştem, nu numai care au fost preţurile din trecut, pentru o sumă de lucruri trebuitoare vieţii de atunci, ci mai ales ne ajută să cunoaştem care au fost trebuinţele, care au fost preferinţele, care a fost moda unei vieţi demult apusă.

Insemnările acestea, ce pot servi la o istorie economică a ţării, au însă şi o savuare deosebită pentru acei care se interesează de felul de traiu al strămoşilor — după cum au o mare însemnătate pentru însăşi limba şi pentru cunoaşterea obiceiurilor vremii...

Din acest punci de vedere judecate, condicile vechi de cheltuieli — contabilitatea simplă, oficială sau particulară a străbunilor — ni se pare mult superioară contabilităţii de azi, *dublă* sau *pe partizi*, ori cum i s'o fi mai zicând, în care te pierzi cu multă uşurinţă prin labirintul coloanelor atâtor registre greoaie şi de neînţeles: jurnale, partizi, straţe, chitanţiere, boniere, borderouri şi dosare cu acte justificative în câte trei exemplare, cu sumedenie de timbre, vize şi peceţi...

Dacă şi contabilitatea veche ar fi fost tot aşa de complicată ca cea de azi — necesitând nenumărate registre şi dosare — e mai mult ca sigur că nu am fi avut, nici atâtea ştiri câte avem, despre socotelile şi chiverniselile bătrânilor... aşa, o condică simplă de 40 - 50 foi pe an, pentru o mare gospodărie, sau

pentru o instituție ca mitropolia Moldovei de exemplu, s'a putut păstra mult mai ușor până în zilele noastre...

Iată, am cercetat condica de cheltuieli a mitropoliei Moldovei pe anii 1814-1815. Nu are decât 38 file scrise și, totuși, s'a notat în ea, zi cu zi, orice cheltuială, cât de mică — chiar de 10 parale! Totalul cheltuielilor pe anul 1814-15 este de 142.616 lei și 17 parale, iar pe 1815-16 este de 211.824 lei și 12 parale — pentru întreaga administrație și gospodărie a mitropoliei, păstorită atunci de neuitatul *Veniamin Costachi.*

In rândurile ce urmează, am extras din această condică numai o parte din cheltuielile ce privesc mai de-aproape persoana fostului mitropolit și preocupările sale gospodărești. Nu am menționat cheltuielile de întreținere și reparație a caselor, a unor biserici, nici cheltuielile pentru hrana personalului și nici ajutoarele (milele) în sumă de peste 500 lei pe fiecare lună, precum nici alte o sumedenie de cheltuieli, desigur nu lipsite de interes...

Iată :

Condică de cheltuielile Sfintei Mitropolii, dela 1814 Avgust 15 și până la 1815 Aprilie 30.

Lei 500, inginerului, pentru harta moșiei Costulenii; lei 50 și 10 parale, unui tânăr grec ce s'au dus în Evropa să învețe meșteșugul doftoricesc [1], recomănduit de *Beizadea Petrachi* [2]; lei 40 și 6 parale, Preasfinției Sale, pentru disc [3] la biserici și săraci (fila 1).

Lei 119, cheltuiala unei haine făcută pentru un ipochimen [4], cu răvașul Preasfinției Sale; lei 18 argintarului, pentru niște troițe a Preasfinției Sale, ce-au lucrat, bez [5] 22 lei dați de d-lui pitariul; lei 11 la 11 vinovați ce s'au trimis la ocnă [6]; un leu

---

1. In dosarele mitropoliei se găsesc ştiri cu privire la nenumăraţi tineri, întreţinuţi de Veniamin Costachi la şcoli, în ţară şi străinătate.

2. Nu ştim cine este acest fiu de Domn; un Petrachi Sturza era vistiernic şi caimacam la 1822.

3. Disc = taler de strâns ofrandele în bani la biserică.

4. Ipochimen = persoană.

5. Bez = fără.

6. Cu sufletul său mare, mitropolitul Veniamin, ajuta şi pe osânditi. Este cunoscută cererea ce a făcut pentru graţierea vestitului bandit Chetreanu, pe care apoi l-a luat slujitor.

și 6 parale pe 4 dramuri mătasă pentru cusut cămășile Preasfinției Sale (fila 2).

Lei 4 și 20 parale, două scufii și lei 28 și 20 parale un pieptene de fildeș, Preasfinției Sale; lei 95 și 24 parale, cheltuiala la ziua Preasfinției Sale (13 Octomvrie 1814), însă [1]: 20 lei și 12 parale pe 24 ocă de carne de vacă și viței — 8 lei pe 80 pâni, câte 4 parale una — 3 lei pe 15 pâni, câte 8 parale una — de 12 parale ouă—un leu și 10 parale o limbă și un uger de vaca — lei 13 și 30 parale în 5 rubiele [2] diaconului Ioniță — lei 21 și 20 parale psaltului Dimitrache; total = 95 lei, 24 parale. Lei 12, o ocă de lumânări albe de ars în casa Preasfinției Sale; lei 20 o pereche ciubote și 8 lei și 10 parale două canafuri de fir la troițele Preasfinției Sale și un găetan și canaf la o pereche de metanii — tij [3]; lei 82 și 20 parale dascălului franțuz a cuconului *Iancu* [4] și 147 lei lui Petru croitorul, pentru hainele Preasfinției Sale, rămășiță din vremea pitarului (fila 4).

Lei 42 și 20 parale pentru gazete [5]; un leu Stanciului blănar, pentru lărgitul cataveicii Preasfinției Sale; lei 13 și 30 parale un clopoțel ce stă pe masa Preasfinției Sale și 55 lei în 20 rubele, Preasfinției Sale la Frumoasa; lei 11 cheltuiala și lucrul cataveicii și 42 lei pe două termometre [6]; lei 17 pe două cuțitașe de condee [7], însă unul a Preasfinției Sale și altul al cuco-

---

1. E de observat cât de modestă a fost masa dela patronul mitropolitului: mâncarea de bază a fost din carne de vită! Nu aflăm bunătăți și specialități străine...

2. Rubea = monedă turcească de aur.

3. Tij = de asemenea (a Preasfinției Sale).

4. Cuconul *Iancu*, foarte des pomenit în această condică, este *Iancu Negel-Costache*, nepotul mitropolitului, căsătorit la 1834, cu Savastița — fiică a *Catincăi (Miclescu)* și *Ion Arghiropol* (Cf. spița de neam alcătuită de Gh. Ungureanu în „N. Iorga, școlar la Liceul Național—și câteva date inedite despre familia sa", publicat în Anuarul Liceului Național pe 1941-42). In foaia de zestre se menționează că, la nuntă au primit în dar dela mitropolit un „șal alb" (actul în mapa familiei Iorga, Arhivele Statului Iași).

5) Gazete române și străine.

6. Deci și această invenție nouă a timpului.

7. Din pene de gâscă.

nului Iancu; 28 parale pe 2 dramuri de ibrișin [1] pentru călimările Prea sfinției Sale; lei 28 o pereche călimări—tij; lei 3 și 20 parale o cergă unui sărac; lei 6 o pâslă de pus sub masa Preasfinției Sale (fila 5).

Lei 2 și 30 parale unui simiraș [2] ce-au adus alămii, două cutii halva și smirnă; 20 parale un dop de călimară; 300 lei un sinet [3] al Preasfinției Sale ce s'au trimis la duhovnicul Justin, prin dascălul Procopie; lei 475, mile cu jalbe și fără jalbe; lei 1124, cuprinde bacșișul Sfântului Vasile, precum în gios se arată: 40 lei Vornicului Doamnei [4], 20 lei Vornicesei, 60 lei tuturor femeilor din harem [5], 80 lei edicliilor [6], 60 lei iciolanilor [7], 40 lei ciohodarilor [8], 30 lei ogiacliilor [9], 20 lei săizilor [10], 40 lei mecterului [11] cu ai lui mecteri, 20 lei la ceelaltă ecpaia [12] a meterhanalei [13], 30 lei la consulatul rusesc, 30 lei la agentul nemțesc, 40 lei părintelui Dionisie, 30 lei bănesei *Băşătoaie* [14], 30 lei sărdarului Turturică, 25 lei negutătorului Alexie, 100 lei postelnicesei răposatului postelnic Neculachi, 15 lei la vezeteii mitropoliei, 10 lei la pitari—tij, 20 lei bucătari—tij, 10 lei rândașii și ceilalți dârvari în ogradă, 5 lei la spălătorițe, 5 lei la ciocli; 275 lei în 100 rubele și 100 lei mărunte, s'au împărțit pe la covoare și pe la săraci; lei 285 Preasfinției Sale, seara spre Sf. Vasile,

---

1. Ibrișin = ață, șnur de mătasă colorat; aici pare a însemna culoare pentru cerneală.

2. Simiraș = poate un argat; sau poate un covrigar (simigerie = covrigărie).

3. Sinet = poliță.

4. Vornicul ce îngrijea de partea de palat a Doamnei.

5. Haremul dela palatul domnesc (In acest timp era Domn Scarlat Calimachi).

6. Ediclii = slujitorii palatului domnesc

7. Icio(g)lanii = copiii de casă (ai palatului).

8. Ciohodari = slujitori domneşti, lachei, însoţitori ai Domnului, îngrijitori ai încalţămintei Domnului.

9. Ogiaclii = soldaţi gardă, turcească.

10. Săiziu, — sălgiu = taxator pe oierit.

11. Mecter = muzicant.

12. Ecpaia = suită, trupă (de muzicanţi).

13. meterhanea = muzică.

14. Başotă.

însă 100 rubele şi 10 lei în parale mărunte ; lei 96 şi 10 parale—tij, în ziua de Sf. Vasile, seara şi a doua zi dimineaţa, în 20 rubele şi 3 galbeni împărăteşti ; lei 171, din partea Preasfinţiei Sale la casnici, pe lângă 1140 lei de pe la mănăstiri (fila 6).

Lei 10 şi 20 parale Preasfinţiei Sale în ziua Botezului (6 Ianuarie 1815) ; lei 27 şi 20 parale, Preasfinţiei Sale prin dascălul Ştefan, când au mers împreună la agentul nemţesc ; lei 100 Preasfinţiei Sale de au plătit nişte potcapite şi o carte la m-rea Neamţu ; lei 27 un top hârtie „Leon“ pentru prescris cartea aceea tălmăcită de Preasfinţia Sa ; lei 5 şi 30 parale, Preasfinţiei Sale, prin d-lui pitariul ; lei 11 pe două sinopsis [1] ce s'au luat de Preasfinţia Sa dela Anastasie Mihail ; lei 8 şi 20 parale Preasfinţiei Sale prin d-lui pitariul ; lei 82 şi 20 parale—tij, prin dumnei cucoana Ecaterina Conachi [2] ; lei 42 prin Alecul ceasornicarul, pentru tocmitul ceasornicului Preasfinţiei Sale ; lei 405, mile cu jalbe şi fără jalbe [3] ; lei 138 şi 20 parale, cheltuiala mâncării pe drum în mergerea Preasfinţiei Sale la munte [4], însă : 15 lei pe 3 ocă de icre, 6 lei pe 3 ocă măsline mari, 3 lei pe 3 ocă măsline mici, 20 lei pe 4 ocă de vutcă, 10 lei pe o ocă de licurini [5], 18 lei pe 2 ocă rom, 30 lei pe 2 funduri tabac, 5 lei şi 20 parale pe 5 alămâi, 20 lei pe 2 ocă batog, 4 lei pe 2 pungi de meşină pentru cafea, 7 lei şi 8 parale pe 4 ocă rachiu—total 138 lei, 20 parale ; lei 467 cheltuiala mesei la ziua hramului (fila 7).

Lei 2000, Preasfinţiei Sale la drum ; lei 35 şi 20 parale, cheltuiala ce-au făcut protopopul la Uricheni cu conacul [6], Prea-

---

1. Sinopsis—rezumat, extras—poate din legiuiri bisericeşti.

2. Sora poetului pentru cunoaşterea familiei vezi *G. T. Kirileanu :* Testamentul şi Pomelnicul marelui logofăt C. Conachi şi *C. Solomon :* Biserica şi moşia Conăcheştilor dela Lărgăşeni-Tecuci).

3. In fiecare lună, mitropolitul dădea ajutoare săracilor şi familiilor scăpătate.

4. E vorba de vizitarea mănăstirilor din Neamţ şi Baia. E de observat câtă grijă punea mitropolitul Veniamin, ca să aibă tot ce-i trebue la drum pentru el şi suita ce-l însoţea, spre a nu deveni, altfel, o povară pentru mănăstiri, protopopi, preoţi sau alte gazde unde poposea.

5. Un peşte afumat — un fel de chefal.

6. Conac, are aici sensul de popas, loc de odihnă.

sfinţiei Sale, însă: 21 lei carne, 5 lei rachiu, 8 lei făină de păpuşoi, 3 lei slănină, 2 lei un curcan, 20 o raţă; lei 97 şi 23 parale cheltuiala ce s'au făcut cu două conacuri a Preasfinţiei Sale în Târgu-Frumos; lei 100 prin protopopul Evtimie [1] (dela) Suceava, Preasfinţiei Sale după sinet; lei 84—tij Preasfinţiei Sale prin Preasfinţia Sa Apamias chir Filaret [2]; lei 49 şi 20 parale bacşis surugiilor ce-au fost cu Preasfinţia Sa; lei 500 la cutia milelor; un leu şi 20 parale pe o pielicică nevăstuică—de doftorie la o bivoliţă [3]; lei 8 un tulpan [4] pentru grumazul Preasfinţiei Sale prin Alecu; lei 11 şi 30 parale tocmitul ceasornicului dela paraeclisărhie; lei 13 şi 30 parale lui Alan ceauş [5] prin d-lui medelnicerul, când au mers Preasfinţia Sa la curte, după venirea dela munte; lei 50 la m-rea Râşca, hotărîtă pomenire a Preasfinţiei Sale; lei 553 şi 27 parale cheltuiala ce s'au făcut cu desgroparea fericitului întru pomenire mitropolit Iacov [6] (fila 8).

Lei 11 şi 24 parale pe 29 pânză leşască pentru un mindir şi două perne la crivatul Preasfintiei Sale; lei 5 şi 20 parale, mindirigiul pentru lucru; lei 36 baica [7], căptuşala şi lucrul a două cheptare cuconului Iancu; lei 20 cheltuiala a 40 boi până la Paşcani şi înapoi, când au dus trăsurile când au venit Preasfinţia Sa (fila 9).

Lei 13 şi 30 parale, tocmitul ceasornicului Preasfinţiei Sale —cel de sus; lei 7 o Istorie a Românilor [8], lei 48 o chingă pentru Preasfinţia Sa; lei 140 pe 11 cadre cu războaele Franţei [9];

---

1. Este cunoscutul protopop de Fălticeni, Eftimie Stamate.

2. Filaret Apamias, episcop şi locotenent de mitropolit, personagiu important prin demnităţile bisericeşti avute şi prin acţiunea sa în revoluţia dela 1821 (vezi *A. Beldiman:* Jalnica Traghiodie a Moldovei.

3. Informaţie importaniă pentru medicina populară.

4. Azi se cheamă fular.

5, Ceauş = portar, uşier, aprod.

6. E vorba de fostul *Mitropolit Iacob*, părintele sufletesc al lui Veniamin Costache. Informaţia este importantă pentru întregirea biografiei acestui vestit mitropolit, fost episcop de Huşi.

7, Cuvânt necunoscut; desigur denumirea unei furnituri de haină.

8. Desigur „Istoria pentru începutul Românilor în Dachia" a lui *Petru Maior*, tipărită la Buda în 1812.

9. Un aspect al influenţei franceze în ţările noastre.

lei 27 şi 20 parale, tâlmăcitorului pentru tălmăcit 2 note către gubernie şi 2 contracturi ; lei 2 şi 30 parale, plata poştei pentru cărţile ce s'au trimis la Chişinău [1] ; lei 36 pe 2 perechi ciubote a Preasţinţiei Sale (fila 10).

Lei 5 lui Ion legătorul de cărţi; lei 30 pe 12 coţi hasa pentru 3 perdele ; lei 56 lucrul acestor perdele ; lei 88 meterhaneaua şi celelalte muzici ce-au venit de au cântat în ziua de Paşte ; lei 28 învăţătorului dela Socola [2] ; lei 28 dascălului latinţij ; 20 lei la doi ucenici ce au spus engomion [3] moldovenesc şi latinesc ; lei 28, dascălului Chiril—grec, din şcoala elinească ; lei 12 legatul a 3 condice — însă două noi şi una cu scrisori obşteşti [4] ; lei 96 dascălului pentru cuconul Iancu ; lei 487 cheltuiala butcei cei mohorîte [5] (fila 11).

Lei 2500 la şcoala domnească din banii peciurilor [6] ; lei 3000 d-sale pitarului Angheli Costeli, din porunca Preasfinţiei Sale ; lei 209 şi 15 parale pe 8 stânjeni şi 3 palme, hruba [7] de săpat şi zidit—câte 25 lei de stânjăn (fila 12).

Lei 253 şi 30 paraie pe 1115 ocă mazăre, câte 10 parale oca, 65 lei pe 446 ocă fasole câte 6 parale oca, 32 lei şi 4 parale 107 ocă linte, câte 12 parale oca—din care s'au şi sămănat [8], lei 28 şi 10 parale, cheltuiala mitohului dela *Cârlig* prin Silvestru (fila 13).

Lei 1195 şi 30 parale, cheltuiala hainelor Preasfinţiei Sale ;

---

1. Poate e vorba de cărţi bisericeşti, din tipografia mitropoliei — poate, mai sigur, e vorba de scrisori (= cărţi).

2. Profesori dela Seminarul Socola, întemeiat de Veniamin (1803), şcoală care a luat apoi numele său.

3, Entgomion, encomion = felicitare, elogiu, discurs.

4. Poate o condică de documente ; mai sigur însă o condică de corespondenţă — ori, poate, de pastorale.

5. Butcă = trăsură, caleaşcă. Mitropolia avea mai multe asemenea vehicule, colorate diferit.

6. Peciu = act vechiu de cununie.

7. E vorba de pivniţele dela casele Mitropoliei.

8. Pe atunci tagma preoţească nu era retribuită de Stat, ci se întreţinea din veniturile bisericii. Deci nici mitropolitul n'avea alt salar decât cei 275 lei ce am văzut că-i primia lunar dela Mitropolie. Şi nici cheltuieli de reprezentare nu avea, fixate prin buget.

lei 1908 şi 24 parale cheltuiala hainelor altor slujitori ; lei 8324 şi 13 parale lefile pe ½ an şi 7370 lei pe restul anului ; lei 2435, hacurile [1] breslaşilor ; lei 2088 cheltuiala veşmintelor ; lei 29.339 pentru plata datoriilor (peste 3000 lei lui Andrei Pavlu, 2200 lei sărdarului *Alexandru Voinescu*, 2260 lei logofătului *Grigoraş Sturza* etc) ; lei 11913, dobânzi, (fila 19 şi 20).

Insemnarea de cheltuelile Sf. Mitropolii, dela 1815 Mai 1, până la 1816 April 1.

Lei 14 pe o gramatică latinească [2] a Preasfinţiei Sale ; lei 272 şi 18 parale cheltuiala caicului, [3] însă : 36 şi 30 parale pe 42 ocă catran—câte 35 parale oca, 25 lei şi 20 parale pe 17 ocă smoală, 14 lei pe un ceaun mare, 30 parale o lingură de fier, 52 lei şi 20 parale pe 20 ocă smoală mai bună, câte 105 parale oca, 40 lei şi 27 parale—tij, 12 lei pe 16 coţi pânză câte 30 parale cotul, un leu un cot de pânză vânătă, 1 leu şi 30 parale un cot hasa ; 3 lei şi 8 parale pe 16 stânjeni frânghie, 1 leu şi 28 parale pe 150 cue, 3 lei şi 15 parale costoroabe pentru vâsle, 1 leu şfoară, 78 lei şi 10 parale lucrul meşterilor pentru caic ; lei 500 la m-rea Socola, banii ce sânt rânduiţi prin afierosirea [4] d-sale logofătului *Constantin Balş*, a se da pe an din banii venitului moşiilor ce au dat mitropoliei ; lei 15 pentru un tânăr ce au avut epilepsie şi fiind în butuc [5] aicea, rănindu-i-se piciorul s'au plătit de s'au tămăduit (fila 21).

Lei 40 dascălului latinesc ; lei 20 o carte dialog latinesc ; lei 40 dascălului Isac ; lei 15 şi 30 parale cerceveaua şi stecla la etacul Preasfinţiei Sale ; lei 30 pe 300 pâni ce s'au împărţit în Sâmbăta Strămoşilor ; lei 168 pe 28 iconiţe după isvodul cu iscălitura Preasfinţiei Sale ; lei 29 prin Alecu, Preasfinţiei Sale, când au mers la Vişani ; 46 lei pe o umbrelă Preasfinţiei Sale ; 50 lei şi 10 parale argintariului, lucrul unei cruci ce au făcut

---

1. hac = sâmbrie.
2. Probabil o carte adusă din străinătate.
3. Calcul (= o corăbioară) va fi fost utilizat pe unul din lacurile mari ale Mitropoliei—poate chiar Brateşul.
4. Afierosi = dăruri, închina, hărăzi.
5. Butucul era un instrument de pedeapsă, format din două lemne grele ce se puteau strânge (încheia) în jurul gleznelor.

Preasfinţiei Sale ; lei 42—tij, pentru poleit cu 3 galbeni venetici ; lei 2 şi 15 parale pentru un plic a Preasfinţiei Sale, din Ţara Românească, adus de poştă ; lei 28 pe 2 tomuri a icomiei (?) alcătuită de Govdela [2] ce să tipăresc la Viena (fila 21 bis).

Lei 750 protopopul Lazăr [3] când s'au trimis pentru scrisori la Cernăuţi ; lei 15 clucerului Pascal pentru tălmăcirea a două hârtii către Gubernia Chişinăului ; lei 55 Preasfinţiei Sale, în 20 rubele, când s'au dus la spătarul *Mavrocordat* ; lei 50 Preasfinţiei Sale prin protopopul Toader dela Cârligătura ; lei 162 şi 20 parale la Socola, însă : 156 lei şi 20 parale la discul ucenicilor şi 6 lei parale mărunte prin Matei ; lei 50 şi 10 parale lui Anestin Arnăutul, când s'au dus la Ţarigrad din porunca Preasfinţiei Sale [4] (fila 22).

Lei 100 pe o biblie, legea veche şi nouă, cu stambă, ce s'au cumpărat dela soţia paharnicului Efstatie ; lei 27 şi 20 parale, în 10 rubele, Preasfinţiei Sale la ziua Sf. Alexandru ; lei 56 pentru gazete pe pol [5] an ; lei 1019 şi 10 parale facerea podului [6] dela poartă până la pivniţă, însă : 700 lei pentru tăetul a 700 podele, 10 lei chiria [7] a 100 podele, 149 lei şi 10 parale salahorii, 70 lei bacşiş podarilor (fila 23).

Lei 150 la ziua Preasfinţiei Sale la Socola ; lei 2300 careta ce s'au cumpărat ; 150 lei pentru o cruce ce au săpat ieromonahul Bulgariu, bez [8] 50 lei daţi de Preasfinţia Sa ; lei 140 pe cadrul Preasfinţiei Sale, zugravului Rusul [9] ; lei 8 călimările de

---

1. Nu pot identifica această carte.

2. E, desigur, Dimitrie *Gaudela*, profesor la Academia Domnească din Iaşi între 1815-1820. Nu pot identifica lucrarea — poate-i un tratat de gospodărie (= economie).

3. E cunoscutul protopop *Lazăr Asachi*, tatăl lui *Gheorghe Asachi*. Mitropolitul Veniamin a ajutat la învăţătură şi pe fiii protopopului Lazăr. Informaţia este importantă pentru legăturile ce se păstrau cu Bucovina.

4. Pentru legăturile cu Patriharhia dela Constantinopol sau cu Inalta Poartă.

5. Pol = jumătate.

6. E vorba de pavajul de lemne din curtea mitropoliei, care s'a făcut abia în Noemvrie 1946, din granit.

7. Chirie = plata transportului.

8. Bez = fără.

9. Deci un portret al mitropolitului Veniamin, făcut de zugravul *Rusu*, la 1815. S'o fi păstrând oare acest portret ?

alamă la beşacteaua Preasfinţiei Sale; lei 2 şi 20 parale legatul unei cărţi a Preasfinţiei Sale (fila 24).

Lei 600 dumisale agăi *Alecu Beldiman,* pentru caicul ce s'au luat (fila 25).

Lei 42 ceasornicarului pentru ceasornicul cel mare a Preasfinţiei Sale; lei 10 legatul a două cărţi—Faptele Apostolilor; lei 602, în 43 galbeni, pentru hrisovul sării [1]; lei 100 Preasfinţiei Sale, prin Alecu, când au mers la Dobrovăţ (fila 26).

Lei 250, postelnicului Ioan Vedi din Cobeşti, ţinutul Tutovii, căruia i s'au ars casa, cu toată averea, pentru năpraznica boală a ciumii [2] (fila 27).

Lei 275 a Preasfinţiei Sale pe luna aceasta (Ianuarie 1816); lei 140 pentru două canapele în casa Preasfinţiei Sale; lei 100 pentru un diacon din Ţara Românească carele s'au tămăduit de boala ce ave [3]; lei 40 prevazuri la cadrele războaele Franţei; lei 275 Preasfinţitului pe luna aceasta (Februarie); lei 12 cuconului Iancu (fila 28).

Lei 275 Preasfinţitului pe luna aceasta (Martie 1816); lei 500 dascălului Samoil pentru şcoala dela Psdru [4]); lei 50 unui Gheorghe dela Beligrad [5], carele au căzut rob cu toată familia lui şi spre răscumpărare s'au pus amanet copiii; lei 2500 la şcoala domnească-elinească, din peciuri (fila 29).

Lei 800, după zapisă la oamenii din *Sârca,* ce au ezit ruptura la iazul din *Storneşti;* lei 390 la oamenii ce s'au tocmit cu zapis la lăptocul morii din Storneştii; lei 150 morarilor ce au făcut grindeaua şi roţile şi alte meremeturi şi lucru în moară—după zapis (fila 30).

Lei 284 şi 37 parale s'au cheltuil la metohul din *Cârlig* şi asupra harabalelor şi a plugurilor; lei 1043, cu sinetul Preasfinţiei Sale, prin d-lui pitariul, s'au trimis la Ţarigrad (fila 31).

---

1. Hrisovul domnesc pentru învoirea de a scoate sare din ocnă—danie domnească.

2, Medicina veacului trecut, neavând alte mijloace de a desinfecta o casă cu boală molipsitoare, cerea să i se dea foc, ceea ce, cum vedem, se şi executa.

3. Venit aici probabil la una din icoanele făcătoare de minuni sau la moaştele Cuvioasei Paraschiva.

4. Poate vreo localitate de prin Grecia.

5. Numele vechiu al Albei Iulia.

Lei 1992 şi 25 parale cheltuiala hainelor Preasfinţiei Sale; lei 2864 şi 18 parale, marfa şi cheltuielile strailor băeţiior şi altor slujitori (filele 32-33).

Lei 19.885, cuprind lefurile slujitorilor mitropoliei a decasteriei, hacurile vezetiilor, a breslaşilor etc. (fila 34-5).

Lei 1132 şi 30 parale mile; lei 78.788 şi 34 parale datorii, în care se cuprind 14.000 lei a maioresei Bibică [1] 35.000 lei cucoanei Catincăi pentru moşia Mocra şi 6.562 lei dată în trebuinţa tipografiei [2] (fila 35).

Lei 14.063 şi 13 parale dobânzi plătite (1200 lei Domniţei Eufrosinei [3], 1080 hatmanului Alex. Mavrocordat, 2195 cucoanei Catincăi Filipescu etc. (fila 36).

Regretăm că spaţiul restrâns al acestei reviste nu ne permite să publicăm în întregime cuprinsul condicei pe care am spicuit-o numai, căci, desigur, n'ar fi lipsit de interes, să aflăm de exemplu ce provizii s'au făcut la cuhnie (=bucătărie), la începutul postului Paştelor, în Martie 1815 şi ce preţuri aveau aveau alimentele! S'au cheltuit atunci 526 lei şi 10 parale, pentru: 4 chile orez, câte 14 lei chila; 15 ocă sopon, câte 2 lei 20 parale oca; 3 ocă, 200 grame cracatiţă, câte 15 lei oca; 8 ocă 200 dramuri (?) câte 2 lei 20 parale oca; 4 ocă nohot, câte 60 parale oca; 3 ocă caise, câte 2 lei oca; 3 ocă migdale, câte 3 lei 20 parale oca; 3 ocă migdale fără coajă; o ocă făstăc; 2 ocă curmale, câte 2 lei oca; 50 ocă masline, câte 38 parale oca; 5 cutii rahaturi, câte 3 lei 20 parale oca; 15 ocă halva, câte 5 lei oca; 4 ocă nohot prăjit, câte 2 lei 20 parale oca; 10 ocă masline verzî, câte 2 lei oca; 5 ocă tahân, câte 5 lei oca; 10 ocă hribi, câte 8 lei oca; 6 ocă icre, câte 5 lei oca; o ocă şi 200 dramuri (indiscifrabil) câte 8 lei oca, (fila 9).

Ne oprim deci, aici, cu toată părerea noastră de rău — şi pentru lipsa de spaţiu, şi pentru vremurile ce nu vor mai reveni niciodată, când avea valoare chiar şi o para!

Constantin Turcu

---

4. Poate cineva din familia Ghica.

5. Una din preocupările lui Veniamin a fost şi buna organizare a tipografiei Mitropoliei Moldovei.

6. Eufrosina, Doamna lui Scarlat Calimachi.

Folklor bisericesc
pe vremea Mitropolitului Moldovei Veniamin Costache

In interesantul articol publicat de Dl. I. Muşlea în Anuarul Arhivei de Folklor VII (1945) despre practice magice la desgroparea celor morţi, este vorba şi despre trupurile găsite neputrezite din cauza afuriseniei şi blestemelor.

Sătenii ţin şi acum foarte mult ca la 7 ani după moarte să se facă desgroparea rudelor lor, spre a se încredinţa dacă au fost iertaţi, adică dacă au putrezit, spălându-li-se oasele, punându-le într'un săculeţ de pânză sau într'o răcliţă de lemn şi făcând apoi prohod şi praznic întocmai ca la înmormântare. Indeplinindu-se toate acestea, cei vii se simt uşuraţi sufleteşte, zicând că nu i-au lăsat pe cei răposaţi cu ţărna în gură şi că oasele lor au mai putut vedea faţa sfântului soare.

Cu mare greutate rămân pe suflet acei ce-şi găsesc rudele cu trupul neputrezit. De aceea se fac slujbe religioase de către Arhierei sau Preoţi spre deslegarea blestemului sau afurisaniei pentru felurite călcări de lege. Sătenii povestesc şi acum despre neputrezirea în mormânt a celor care au mărturisit nedrept la procesele de călcarea hotarelor între moşii, cu toate că jurase pe cărţile de blestem date de Mitropolit sau Episcop şi purtase pe tot hotarul brazda în cap [1]).

---

1) A se vedea şi publicaţia: Cărţile de afurisanie sau de blăstem din Ardeal de Dr. Gh. Ciuhandu, Sibiu, 1930.

Ca o dovadă cât de înrădăcinată era asemenea credință, chiar în sufletele oamenilor mai luminați ai bisericii, amintesc scrisoarea Mitropolitului Petru Movilă privitoare la afurisenia lui Moise Movilă Domnul Moldovei, precum și următoarele două note ale Mitropolitului Veniamin Costache, pe care le reproducem din cartea *Pidalion*, tradusă de el din grecește și publicată la m-rea Neamț în 1844, într'o prea frumoasă tipăritură:

I [1]

Fiîndcă s'au zis aicea de trupuri afurisite și nedezlegate, am socotit să adaog și ceia ce cu ochii mei am văzut eu smeritul tâlmăcitoriul Cărței acestea, spre astuparea gurilor celor ce pe toate le dau firei.

La anul dela mântuirea lumii 1785 vara, să afla la Sfânta Episcopia Hușului un monah cu numele Rafail, cu neamul slovean, cu meșteșugul olariu, carele zioa lucrându-și meșteșugul la olărie în ascultarea Episcopiei, toată zioa postind, vinea sara la chelariul Episcopiei și luându-ș o pâne, merticul său, trecea în dosul sfintei Biserici de se odihnea între morminte. Acest monah în una din nopți au mers la Daniil duhovnicul Episcopiei și făcând rugăciune i-au deschis duhovnicul. Și el au zis: cinstite Părinte, un frate mort se vaetă în mormânt, și eu auzind l-am întrebat ce are de se vaetă. El me-au răspuns că vaiu creștinului ce nu-ș mărturisește la moartea sa toate păcatele sale. Acestea uzind duhovnicul și socotind că i s'au nălucit monahului aciasta, iară mai ales că era socotit de toți nu întreg la minte, l-au dojenit și i-au poruncit să nu mai spuie altora. Și așa au eșit monahul dela duhovnicul, și nici duhovnicul au spus cuiva. Iară a doaă noapte monahul iarăș viind la duhovnic și asemenea spuindu-i nu i s'au ținut în samă spunerea, ci dojenindu-l că este împrelestit și pentru aciasta i se nălucesc unele ca acestea, de vreme ce nimene atuncea, de curând în curtea Episcopiei nu s'au îngropat, apoi cei de multă vreme morți cum pot a plânge și a se văeta. Iară monahul cu smerenie i-au răspuns că el ce au auzit îi spune și nu minte, și au

---

1. *Pidalion*, f. 311.

eşit. Deci viind şi în a treia noapte, asemine spuind duhovnicului, şi duhovnicul iară aseminea vrând a-l depărta, ei au adaos zicând duhovnicului că de acum însuţi vei da samă înaintea lui Dumnezeu de sufletul acela. Acestea auzindu-le duhovnicul, şi îngrijindu-se nu cumva să fie vreo descoperire a milostivirei lui Dumnezeu, ca să nu greşască lui Dumnezeu, nedescoperind Episcopului lucrul acesta. Deci după eşirea dela dumnezeiasca liturghie, viind duhovnicul înaintea Episcopului Iacov (carele mai în urmă s'au râdicat cu obşteasca alegere la scaunul Mitropoliei), i-au povestit toate cu amăruntul, unde eram şi cu smeritul faţă, diacon fiind şi slujitoriu al Episcopiei, împreună cu ceilalţi diaconi, de care mult mirându-se Arhiereul, au poruncit duhovnicului ca să cheme pe monah ca se arate mormântul acela şi să înştiinţeză pe moştenitorii mortului aceluia să facă cele de cuviinţă pentru mort, spre a i se mijloci ertare. Mând dar duhovnicul poruncii şi înştiinţându-se soţia şi fiiul mortului, i-au făcut desgropare, şi s'au găsit întreg desăvârşit, fiind (precum se spunea) îngropat mai mult de şase ani, iară numele i-au fost Ganciu, hagiu bulgariu. Şi rugând femeia şi fiiul lui pe Arhiereu, au slujit Arhiereul cu împreună slujitorii săi dumnezeiasca liturghie, apoi eşind la mormânt au scos trupul hagiului aceluia şi făcându-i prohodul şi cetindu-i rugăciunile cele de deslegere cu îngenunchere, şi tot norodul strigând cu lacrimi : Doamne miluieşte, iarăş l-au îngropat. Deci la împlintrea unui an după aciasta, iarăş l-au cercat şi s'au găsit numai oasele uscate.

Aciasta şi eu smeritul cu ochii mei văzând, am socotit a nu lăsa în uitare o aşa mare şi nevăzută dovadă a nemărginitei milei lui Dumnezeu.

II [1]

La canonul *spargerilor de morminte* :

Vrednic de însemnat lucru este înse să pomenim şi *despre morţii care se află legaţi după moarte*, arătând că doaă sânt pricinile cele obşteşti ale legăturei unora ca acestora.

---

1. Pidalion, f. 444.

Una este firească şi cealaltă mai presus de fire. Cea firească urmează din alcătuirea trupurilor (temperamentul). Că zice marele Vasilie că atâta mare osebire să află între alcătuirile trupurilor, câtă este între fier şi între vreascuri. Drept aceia şi câte trupuri sânt de alcătuire tare, acelea trebue a se afla mulţi ani în mormânt, unele cinci ani, altele şi şapte, pentru ca să se topească. Şi în grab nu trebue a li se face dezgropare unora ca acestora. Inse urmează şi dela vreme, căci câţi mor în vreme de iarnă, din pricina zăpezei şi a ghieţei mai cu greu se desleagă decât cei ce mor în vreme de vară. Urmează şi dela loc şi dela ţărâna pământului. Căci precum alt pământ mai lesne dă sămănăturile, iară altul mai anevoe, aşa şi trupurile le deslegă pe unele mai lesne, iară pe altele mai cu greu.

Iară pricina cea mai presus de fire a negeslegării trupurilor urmează ori din legiuita şi canoniciasca legătură de Arhiereu sau de Preot, sau de vreo nedreptate ce au făcut mortul. Drept aceia, de se întâmplă a se scoate vreunul legat, rudele şi clironomii lui, trebue a-l muta la alt loc şi pământ. Şi de vor vedea că nu din firească pricină este legătura, trebue să roage pe Arhiereul sau Preotul ce l-au aforisit. Ori de au murit acia trebue să roage pe moştenitorii acelora ca să-l ierte. Iară de au făcut vreo nedreptate, rudele sau moştenitorii, având chip, să întoarcă nedreptatea, ori neavând, să roage pe cei nedreptăţiţi să erte pe nedreptăţitoriul. Şi aşa legătura să desleagă.

Vezi şi pe Nectarie al Ierusalimului în respunsurile cele asupra începătoriei Papei, foaia 206, ca să vezi acolo că semnele trupurilor aforisite sânt acestea: 1. sânt nedeslegate, 2. sânt deformate şi urâte, 3. sânt greu mirositoare şi puturoase, 4. sânt umflate ca timpina (pe margine: doba). Iară eu [1] adaog şi pe a 5.—că este şi pricinueşte frică şi cutremur privitorilor. Precum (= dimpotrivă) sfintele Moaşte au cu totul dinprotiva acestora semne. Căci acelea sânt nestricăcioase, frumos mirosind, uscate, line şi bine primite, ca cum ar fi dormind. Şi căutră acestea, izvorăsc feliuri de minuni.

---

1. Adică traducătorul Pidalionului: Mitropolitul Veniamin.

Această credinţă înrădăcinată a dovedit-o Mitropolitul Veniamin şi în altă împrejurare.

La înfiinţarea Seminarului „Veniamin“ în m-rea Socola, Mitropolitul Veniamin a cerut lui Vodă Alexandru Moruz, să se facă mutarea maicelor dela această mănăstire la m-rea Agapia, de unde călugării să fie mutaţi pe la alte mănăstiri. Această mutare a stârnit ura călugărilor împotriva Mitropolitului Veniamin, care izgonindu-i din vechea mănăstire de călugări, adusese stariţă la Agapia pe sora sa maica Elisaveta. Călugării aruncară blestem asupra celor vinovaţi pentru mutarea lor şi asupra maicelor care le luase locul. După trecere de câţiva ani, la obişnuita desgropare a multora din călugăriţe dela Agapia, găsindu-li-se trupurile întregi neputrezite , acest fapt au umplut de spaimă sufletele călugăriţelor şi făcând sfat au cerut Mitropolitului Veniamin să li se dea carte de deslegare a blestemului ce le apasă. Mitropolitul îngrijorat de arătările stariţei Elisaveta, sora sa, a intervenit la Patriarhul din Constantinopol, care în 1815, luna Mai a dat carte de deslegare a blestemului, iscălită de Patriarh şi de 15 Arhierei în care se zicea că „avem iertaţi şi pre pomenitul fratele nostru Veniamin Arhiereul şi pre cele întru amândouă mănăstirile stariţe Elisaveta şi Magdalina, şi pre toate câte întru aceste mănăstiri (Agapia şi Varatic) petrec liniştita viaţă, mari şi mici“. Cartea de deslegare a Patriarhului s'a tradus în românește, trimiţându-se maicelor, cărora li s'a cetit în auzul tuturor, şi numai aşa au căpătat liniştea lor sufletească (vezi : Istoria Sfintei m-ri Agapia din jud. Neamţ de preotul N. Dărângă, Iaşi, 1908, pag. 60).

Piatra-Neamţ **G. T. Kirileanu**

Episcopul Veniamin Costache

iniţiatorul şcoalei pentru pregătirea preoţilor şi a unei case pentru ocrotirea copiilor orfani şi săraci, la 16 Martie 1803

La 9 Martie 1803 moare mitropolitul Moldovei, Iacov Stamate; atât mitropolia cât şi episcopiile de Roman şi Huşi se găseau înglodate în mari datorii. Izvoade de bani cheltuiţi şi de venituri nu se prea ţineau, aşa că uşor era să profite cineva de bunătatea sau lipsa de control sever a superiorilor. Mai ales la mitropolia din Iaşi erau mari încurcături şi veniturile nu ajungeau acolo unde erau destinate. Socoteală de banii şcoalelor, catagrafie de preoţi, diaconi şi alte feţe bisericeşti, nu se ţineau aşa fel ca să se poată şti ce sume trebuiau adunate.

La 16 Martie 1803 se găseau adunaţi la Iaşi veliţii boeri şi episcopii de Roman şi Huşi, Veniamin şi Gherasim; ei aveau de chibzuit în ce fel să se lichideze aceste datorii şi tot odată pentru o mai bună întrebuinţare a surplusului de bani din veniturile mănăstirilor pământeşti.

Episcopia de Roman, în adevăr, avea datorii, însă acestea erau în mare parte depe urma cheltuelilor făcute cu înfiinţarea, de către Veniamin, a unui spital cu farmacie.

Episcopul Veniamin ca unul ce în 1798 întemeiase spital în Roman şi care oarecum ştia că va fi ales mitropolit al Moldovei, la adunarea din 16 Martie 1803, fiind încă episcop, îndemnat de aceeaşi râvnă către bunele instituţii „folositoare pen-

tru obştie" insistă pentru înfiinţarea unei şcoale în care să înveţe acei care doreau să ajungă preoţi şi a unei case pentru ocrotirea copiilor orfani şi săraci, numită „orfanotrofion". Hotărîndu-se aceasta prin hrisovul domnesc din 17 Martie 1803, îndată după alegerea sa ca mitropolit, Veniamin va înfiinţa aceste două aşezăminte şi de care se va ocupa îndeosebi în tot timpul păstorirei sale.

Dăm mai jos cuprinsul anaforalei din 16 Martie 1803, document găsit în hârtiile rămase dela vornicul poet Costache Conachę [1].

„Anaforaoa iubitorilor de D-zeu episcopi de pe la scaone, a dumnelorsale veliţilor boeri, pentru buna orânduială şi statornicie Sfintei Mitropolii, a sfintelor episcopii, ce s'au făcut cu sfat de opştie din luminată porunca Prea înălţat Domnului nostru Măria Sa Alexandru Costandin Moruz Voevod.

1803, Martie 16

Prea Inălţate Doamne,

După luminată porunca Inălţimii Tale, adunându-ne la un loc, am luat sama cu ace mai mare aminte atât chipurile cuviincioasă a să pune la cale spre uşurare datoriilor supt care întâmplările vremilor trecute au supus pe sfânta Mitropolie şi episcopiile Roman şi Huşi şi pentru ca aceste case ca nişte casă folositoare opştiei să poată a să aduce şi a să statornici cu întemeiere întru ace mai bună stare, cum şi altele care de către Inălţimea Ta ca un adevărat părinte al Patriei, spre folosul de opşte s'au socotit cu cuviinţa a să pune în buna orânduială şi a să urma şi pentru toate precum de către noi s'au găsit cu cale, nu lipsim a face Inălţimii Tale arătare fiind socotinţele noastre acestea:

După ce prin alegere să va socoti şi să vă aşeza mitropolit, atunce dinpreună cu mitropolitul să să rânduiască şi 4 boeri dintru acei dintâi pe care să va socoti de către Inălţimea Ta şi acei boeri dimpreună cu mitropolitul, cercetând întâi datoriile cu care este însărcinată mitropolia, pentru câtă sumă să va

1. Arhivele Statului Iaşi, „Documente", Pachet 104.

afla driaptă datorie, să să facă izvoade anume, să-l iscălească şi la locurile ce va fi datoria, schimbând zapisele să să iscălească acele zapise de mitropolitul şi de boerii rânduiţi; apoi asămine să să cerceteze şi datoriele supt care să află supusă episcopiile şi iarăşi făcând izvoade anume, într'acele zapisă ci să va afla driaptă datoria să iscălească şi mitropolitul, dimpreună cu boerii rânduiţi şi numai acele zapise să fie bune, iar alte zapisă de vor mai ieşi în urmă să rămâie răsuflate; şi atât mitropolia cum şi episcopiilor după suma datoriei să pue vadele hotărâte cu indatorire ca pârâ la acele vadele neapărat să plătiască toată datoria.

Pentru care fără îndoire săntem că şi însuşi părinţii mitropolitul şi episcopii, cunoscând datorie ce au, vor fi cu toată silinţa spre aflare şi urmare celor mai cuviincioasă chipuri ca să să ridice această sarcină a datoriilor şi să să întemeieze buna stare acestor obşteşti case; apoi pe tot anul pân la împlinire vadelilor ce să vor pune, să fie dator a arăta zapisă de datorie ce au plătit şi dacă la împlinirea vadelilor nu să va vedea uşurată această sarcină (lucru care nici de cum nu să poate crede dela ipochimene vrednice ca aceste care însuşi cunoscând datoria să vor afla silitori spre bună starea acestor casă), de împotrivă când atunce nu va fi vrednică şi vederată pricină care au oprit a să plăti datoriile, boerii Divanului cercetând să facă cuviincioasa punere la cale spre uşurarea aceştii sarcini.

Şi nici mitropolitul nici episcopii să nu să poată a să mai îndatori cu alt chip decât dacă vre o vrednică pricină va sili a să îndatori să facă arătare la veliţii boeri a Divanului, arătând suma şi pricina care săleşte a să îndatora, şi veliţii boeri prin anafora înştiinţând Domnia şi găsindu-să cu cale şi întărindu-să anaforaoa şi de către Domnie, atunce să fie slobod a să face acea datorie, însă în zapisul ce să va da la locul de unde se vor lua banii să iscălească şi boerii Divanului şi numai acea datorie ce să va urma cu acest chip să fie bună iar cu alt chip de să va face, să rămâie neţinută în samă şi răsuflată.

Banii şcoalelor ce sânt hotărâţi de dau preoţii şi diaconii după ace hotărâre, urmându-să să să strângă nestrămutat în toată vremea fiind iarăşi pentru obştesc folos, însă în vremea

rânduită a să strânge banii aceştie să să facă cercetare de că- tră Visterie de câţi preoţi şi diaconi să află la fieşte care ţinut şi după acea cercetare făcându-să două izvoade iscălite de că- tră vel visternic, să să dea un izvod la d-lor boerii rânduiţi epitropi şcoalelor şi un izvod la preosfinţia sa părintele mitro- politul şi preosfinţia sa, după acel izvod rânduind, să strângă ba- nii atât din eparhie mitropoliei cât şi din eparhiile episcopilor, scriind către episcopi să rânduiască împlinire acestor bani dela preoţii şi diaconii din eparhiile sale, Dumnelor boerii epitrop iarăşi după izvod iscălit de vel visternic să tragă şi să ia toţi banii ce vor cuprinde fără a să opri vre un ban de către ci- neva sau să dea la vre o altă trebuinţă.

După aceste iarăşi spre lăudata bună orânduială şi pentru obştie folos de mare trebuinţă fiind a să *aşăza întăi o şcoală spre învăţarea celor ce vor a să preoţi, căci din pricină că lipsăşte această şcoală, să fac preoţi tără să aibă deplin cu- viincioasa învăţătură.*

Al doile *o casă pentru ocrotirea, creştirea, purtarea de grijă şi agiutorul acelor saraci şi rămaşi fără părinţi copii, adică orfanotropion,* a căria casă vederat este şi trebuinţă şi lauda Patriei şi folosul opştei ; mitropolitul şi boerii rânduiţi să facă cercetare şi pentru starea mănăstirilor, ce se află supusă la mitropolie, iar banii ce vor prisosi să să strângă la mitro- polie şi aşezându-să *şcoala şi casa mai sus pomenită,* după chipul ce să va socoti, acei bani ce vor prisosi din veniturile mănăstirilor să să dea la cheltuelile acestora şi ca la nişte vred- nice *de laudă bune orânduieli ce sânt a să aşăza cu nouă temelie,* dacă numai acel prisos din veniturile mănăstirilor nu va fi îndestul a întâmpina cheltuelile cuviincioasă la aceste, după ce mitropolia şi episcopiile prin punerea la cale şi silinţa ce să va face să vor mai uşura de sarcina datoriilor, vor da şi din veniturile acelor obşteşti casă ceea ce să va socoti urma ca să să poată urma cu statornicie aceste bune orândueli.

1803 Martie 16.

A Inălţimii Tale smeriţi rugători.

Veniamin episcop Romanului
Gherasim episcop Huşului.

(urmează iscăliturile a 23 boeri).

A doua zi, 17 Martie 1803, Alexandru Moruz Voevod, întăreşte cu hrisov anaforaoa Sfatului ; se insistă în hrisov asupra banilor necesari şcoalelor : „fiind că să cade a să mai înmulţi venitul şcoalelor din care să revarsă învăţătura şi dintr'aceasta să dobândeşte, de către oameni ori şi ce lucru bun şi mântuitor" ; „şi spre facerea unui orfanotrofion, asămine poroncim".

GH. UNGUREANU
Directorul Arhivelor Statului Iaşi

I R I N E U

Din mila lui Dumnezeu
ARHIEPISCOP AL IAŞILOR
şi
MITROPOLIT AL SUCEVEI

Iubitul Nostru cler şi popor har şi pace dela Părintele Ceresc, iar dela smerenia Noastră arhiereşti binecuvântări.

Iubiţii mei fii duhovniceşti,

Sărbătoarea Naşterii Domnului este temelia vieţii noastre creştine. Acum s'a împlinit făgăduinţa dată primilor oameni de milostivul Părinte Ceresc, că la plinirea vremilor va trimite un Mântuitor, care va izbăvi pe popor de păcatele sale. Acesta este Fiul lui Dumnezeu, Impăratul cerului şi al pământului. Deaceea această sărbătoare se numeşte şi praznic împărătesc.

Proorocul Isaia, cu 800 ani înainte, o vesteşte: „Iată Fecioara va concepe şi va naşte un fiu şi vor numi numele lui Emmanuel, care se tălmăceşte: Cu noi este Dumnezeu“ (Isaia 8, 14) şi vestirea lui răsună peste veacuri din generaţii în generaţii până-când îngerul Domnului—Arhanghelul Gavriil—cu aproape un an înainte vestise preotului Zaharia că

soţia sa Elisabeta va naşte pe înainte mergătorul Domnului, se înfăţişează bătrânului Iosif şi-i spune: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria de soţie, că ceeace s'a zămislit într'însa dela Duhul Sfânt este şi ea va naşte un fiu şi tu îi vei da numele Iisus, căci El va mântui pe poporul său de păcate. (Matei XX, 21, 22) Acestea sunt cuvintele care au transformat pe Iosif din logodnic îndoielnic, în protector devotat mai întâi al Sfintei Fecioare şi apoi al pruncului Iisus. Aşa îl cunoaşte Betlehemul, Cetatea Sfântă în care s'a născut Domnul; aşa îl cunoaşte Egiptul unde s'a refugiat Sf. Familie şi Nazaretul unde-şi avea locuinţa bătrânul teslar şi unde şi-a petrecut copilăria Mântuitorul.

Dar să ne întoarcem la peştera Betlehemului şi să participăm duhovniceşte la acest minunat praznic.

Iubiţii mei fii duhovniceşti,

Biserica noastră, ca o mamă bună, povesteşte cu duioşie fiilor ei, cel mai mare eveniment din istoria omenirei Naşterea Domnului.

Dupăce în ajun, slujitorii bisericii au vestit din casă în casă, că a răsărit lumii lumina cunoştinţei, şi magii au învăţat dela stea să se închine Soarelui Dreptăţii, astăzi, ca şi cum ne-ar lua de mână, ne conduce la staulul din Betlehem, îndemnându-ne prin cântarea bisericească astfel: Veniţi să vedem credincioşii unde s'a născut Hristos, să vedem drept aceea unde merge steaua cu magii. Şi după ce presupune că am ajuns la acest loc sfinţit, iată ce tablou minunat ne înfăţişează: Păstorii fluieră, îngerii cântă neîncetat acolo: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pre pământ pace, între oameni bună voire".

Şi cine cunoaşte starea de decădere a omenirii din vremea aceea, când dela împărat până la cel din urmă muritor toţi erau plini de răutăţi şi fără de legi; cine cunoaşte făţărnicia cărturarilor şi a fari-

seilor care una ziceau şi alta făceau; care puneau sarcini grele, anevoie de purtat, pe umerii poporului şi ei nici cu un deget nu se osteneau a le ridica, care mâncau casele văduvelor şi ale orfanilor şi zeciuiau izma şi chimenul şi mărarul, etc. etc. îşi dă bine seama ce înseamnă naşterea Domnului, care face să răsară tuturor soarele dreptăţii.

Lumea de atunci turburată de patimi ca şi apele mării de furtuni grozave, se linişteşte la ivirea Mântuitorului, care aduce pacea şi buna învoire între oameni. Şi ce minunată este această pace de care vorbeşte însuşi Mântuitorul mai târziu! „Pacea mea dau vouă, pacea mea las vouă, dar nu cum o dă lumea, ci cum eu ştiu să v'o dau".

Şi dacă acest cuvânt al păcii şi al bunei înţelegeri între oameni oricând avea semnificaţia lui sfântă, acum după crâncenul războiu ce s'a terminat, acum când lumea se osteneşte să aşeze pacea pe temelii puternice, ce minunat răsună în urechile noastre din nou cuvintele pline de părintească dragoste ale păcei lui Hristos!

La înfăptuirea unei păci durabile însă trebuie să contribuim cu toţii, prin munca noastră, prin înţelegerea noastră, prin respectul bunului altuia, prin iubirea creştină pe care s'o înmulţim cât mai mult între noi. Cu alte cuvinte printr'o vieţuire cu adevărat creştinească, putem întemeia împărăţia păcii aici pe pământ. Dacă dorim pace, şi de asta nu se mai îndoieşte nimeni, atunci suntem datori cu toţii să lucrăm pentru înfăptuirea ei. Şi dacă fiecare din noi va face ca în jurul său să strălucească cât mai mult razele binefăcătoare ale păcii şi ale bunei înţelegeri, lumea întreagă va alcătui din inima ei un candelabru minunat ce va aduce prinos de recunoştinţă Părintelui ceresc, osteneala de a fi realizat în lume pacea şi bună înţelegerea cântate de îngeri la Naşterea Mântuitorului.

Iubiţii mei fii duhovniceşti,

Sărbătoarea Naşterii Domnului este o sărbătoare a sufletului. Deaceea mare greşală fac acei care, cu această ocazie, se îngrijesc numai de cele trupeşti.

Desigur, Sfintele Sărbători trebuesc cinstite şi cu bucate mai substanţiale, mai ales pentru acei ce s'au ostenit cu postul, însă toate să le folosim cu măsură şi aşa fel ca să fie spre slava Domnului.

Când masa noastră este plină de bunătăţi, gândul nostru să fugă la cei năpăstuiţi de soartă, la văduve, la orfani, la saraci de tot felul şi să nu ne simţim liberi a ne îndulci şi desfăta, până nu vom şti că ne-am făcut datoria faţă de aceştia, pe măsura puterilor noastre.

Când pregătim pentru copiii noştri hăinuţe noi, sau încălţări, sau jucării chiar, să ne aducem aminte că sunt atâţia copii orfani pe care nimeni nu-i miluieşte, pe care nimeni nu-i strânge la sân la o zi mare ca asta şi care în zadar aşteaptă să vie tăticul lor de pe front, de departe, să-i mângâie şi să-i alinte. Să facem noi aceasta în locul acelor ce pentru apărarea Neamului nostru şi-au dat viaţa, şi la această sfântă Sărbătoare să le arătăm aceeaşi dragoste ca şi copiilor noştri.

Când Guvernul Ţării, sau instituţiile de binefacere se pornesc la lucrul creştinesc să îndeplinească această mare lipsă în societate, să fim cu inimă bună şi cu mâna deschisă, pentru a conlucra la îndulcirea vieţii celor năpăstuiţi de soartă.

Aşa făcând, vom dovedi că am înţeles taina Naşterii blândului Iisus în peştera din Betlehem şi să ne silim s'o trăim creştineşte de fiecare dată, când colindele lui Moş Crăciun împodobite cu steluţele de zăpadă se apropie de meleagurile noastre.

Cu aceste gânduri vă urez din toată inima ca Sfintele Sărbători ale Naşterii Domnului, de anul acesta, să însemne pentru toţi un început de viaţă nouă

trăind după învăţătura Evangheliei, cu pace şi bună înţelegere între oameni.

Darul Domnului Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi,

AMIN

Dată în reşedinţa noastră Mitropolitană din Iaşi, pentru Sfintele Sărbători ale Naşterii Domnului din anul mântuirii unamie nouăsute patruzeci şi şase.

† IRINEU

Mitropolitul Moldovei şi Sucevei

Vizita Inalt Prea Sfinţitului Patriarh Nicodim la Moscova

Vizita la Moscova a delegaţiei Bisericii ortodoxe române, în frunte cu I. P. S. Patriarh Nicodim, a interesat o bună bucată de vreme atât forurile bisericeşti, cât şi cele politice. In adevăr, acest capitol este de o covârşitoare importanţă, deoarece cu el se deschide o nouă etapă a istoriei noastre bisericeşti. Căci faptele mari nu se pot aprecia sau clasifica, drept, decât înfăţişate sub diferitele lor aspecte.

De bună seamă că şi evenimentul în cauză îşi are şi el bine precizate şi conturate diferitele-i laturi politice, pe lângă cele, pur religioase. In vremurile de răscruce de astăzi, prin care trece nu numai întreaga omenire, ci şi Biserica ortodoxă, în lupta pe care ea trebuie s'o ducă necontenit, pentru înfăptuirea împărăţiei lui Dumnezeu, începând chiar din această vale a plângerii, reluarea legăturilor dintre cele două Biserici apare într'o lumină şi mai vădită. In timp ce Exponenţii marilor puteri depun o muncă încordată la făurirea unei păci trainice între toate popoarele lumii, e firesc şi necesar ca Biserica ortodoxă, să fie prezentă în noua orânduire a Ţării, ca în felul acesta să împărtăşească fiilor săi puterea ei de pacificatoare, de sprijinire şi de apărare a celor mulţi şi nevoiaşi.

Roadele ei însă sunt mult mai însemnate, atunci când între toate popoarele ortodoxe domneşte unul şi acelaşi spirit de caldă, frăţească, adâncă şi sinceră conlucrare în Har. Timp de

30 ani, această conlucrare a fost întreruptă între Biserica ortodoxă română şi Biserica ortodoxă rusă. Nu mai e nimeni străin de faptul că necunoaşterea realităţilor religioase din U. R. S. S. a făcut să izbucnească, la un moment dat, vrăjmăşia între cele două popoare prietene şi vecine.

E dela sine înţeles, că reluarea firului tradiţional, comporta probleme pe cât de gingaşe, pe atât de grele de rezolvat. Totuşi această grea şi însemnată misiune trebuia orânduită în seama cuiva care să prezinte, în adevăr, garanţia împlinirii ei, în chip strălucit, până la capăt. Astfel, Sf. şi Indreptătorul Sinod al Bisericii ortodoxe române a pus această sarcină pe umerii ninşi de vremuri ai I. P. S. Patriarh Nicodim, bătrânul Simeon al timpurilor noastre, ajutat şi însoţit de doi dintre cei mai tineri arhierei, membri ai Sf. Sinod; P. S. Nicolae Popovici, episcopul Oradiei Mari, exponent al Ardealului eliberat, dela graniţa de Vest şi P. S. Justinian Vasluianu, cel mai tânăr dintre ierarhii Moldovei, exponent al Bisericii dela graniţa de Răsărit, un neînfricat luptător pentru cauza Ortodoxiei ca şi un notoriu democrat ştiut şi binecunoscut şi în străinătate. Din delegaţie a mai făcut parte Pr. Dr. I. Vască, preşedintele preoţilor democraţi din România.

Ca în timpurile bătrânii istorii, I. P. S. şi Prea Inţeleptul nostru Patriarh cu cei doi colaboratori, au fost prezenţi în Divanul Ţării, unde spre bucuria sfetnicilor Tronului, au expus dorinţa şi imperativul vizitei la Moscova a delegaţiei. Ţara întreagă deci a luat cunoştinţă din acest moment istoric, că pe ziua de 23 Oct. crt. delegaţia Bisericii ortodoxe române îşi ia drumul spre cetatea Moscovei, drum atât de bine ştiut de către I. P. S. Patriarh. Şi toată suflarea pravoslavnică a binecuvântat acest prim pas şi s'a rugat pentru sănătatea iniţiatorilor acestui act, spre a se ajunge la stabilirea unei colaborări binefăcătoare pentru prosperitatea ambelor Biserici.

La plecare, în gara Mogoşoaia, I. P. S. Patriarh Nicodim a fost salutat de membrii guvernului, în frunte cu d. Prim Ministru Dr. Petru Groza, de înalţi ierarhi, preoţi, etc.

Biserica ortodoxă română va păstra în analele sale, la loc

de cinste sprijinul preţios, pe care binecredinciosul nostru guvern şi guvernul sovietic l'au pus la dispoziţie, înlesnind această lungă călătorie.

Bucuria I. P. S. Patriarh Alexei al Rusiei, la vestea venirii delegaţiei Bisericii Ortodoxe Române, la Moscova.

Dovada dragostei cu care conducătorii Bisericii din U. R. S. S. au îmbrăţişat plecarea delegaţiei noastre bisericeşti la Moscova, se constată prin deosebita atenţie a I. P. S. Patriarh Alexei al întregei Rusii, care a trimis la Iaşi, încă din ziua de 20 Octombrie crt., o delegaţie bisericească, întru întâmpinarea I. P. S. Patriarh Nicodim. In fruntea acestei delegaţii figura P. S. Serghie, Arhiepiscopul Odesei şi ai Kirovogradului, cel mai apreciat colaborator şi fiul duhuvnicesc al I. P. S. Patriarh Alexei. In această calitate înaltul ierarh a mai avut misiuni în Bulgaria şi Jugoslavia, iar Ţara noastră o cunoaşte de anul trecut, când a prezentat I. P. S. Patriarh un mesaj din partea Şefului Bisericii ortodoxe ruse, Patriarhul Alexei.

Tot din delegaţia bisericească rusă, a mai făcut parte şi Pr. Mihail Zernov, secretar eparhial, element de elită şi exponent al preoţimii din U. R. S. S., iar din partea guvernului d. Nicolae Blenov, secretar adjunct la Ministerul Cultelor, un tânăr cărturar şi eminent element al vieţii politice sovietice.

Frumoasa impresie, pe care delegaţia bisericească a lăsat-o în Iaşi, precum şi ţinuta de reprezentanţi ai unei Biserici surori mai mari întru Ortodoxie arătată în contactul ce l'au avut aici cu fruntaşii vieţii politice şi culturale din localitate şi din eparhia noastră, merită deaceea toată atenţia cuvenită.

Primirea delegaţiei Bisericei Ruse la Iaşi

In gara Iaşi oaspeţii au fost întâmpinaţi de reprezentanţii autorităţilor bisericeşti, civile şi militare. Dela gară ei au fost conduşi la Catedrala Mitropolitană, unde au fost întâmpinaţi de I. P. S. Mitropolit Irineu, P. S. Valerie Botoşăneanu, Const. Bordeianu, prefectul judeţului, d. V. Ionescu, ajut. de primar, numeroşi preoţi şi credincioşi. Aici, s'a oficiat un Te-Deum în cinstea oaspeţilor, după care înaltul ierarh intrând în sf. Altar

a sărutat sfântul jertfelnic, după rânduială bisericească. Mergând apoi la sfinţita raclă cu sfintele Moaşte ale Prea Cuv. Maicii noastre Parascheva a îngenunchiat cu smerenie, rămânând câteva clipe într'o adâncă reculegere şi a sărutat sfintele Moaşte. A fost, în adevăr, un moment înălţător, iar credincioşii priveau cu respect desfăşurarea întregului ceremonial.

După o scurtă vizită la palatul metropolitan, oaspeţii însoţiţi de I. P. S. Mitropolit şi de P. S. Valerie, au vizitat bisericile, monumente istorice, Trei Ierarhi, Sf. Nicolae Domnesc, şi Golia. Pretutindeni li s'au dat lămuririle necesare de către P. S. Valerie. Ei au rămas plăcut impresionaţi atât de frumuseţea arhitectonică şi picturală ale acestor străvechi lăcaşuri de închinăciune, cât şi de bogăţia de informaţiuni ticluite cu cunoscuta-i vervă moldovenească de Vlădică Valerie.

Vizita la Mănăstirele din jud. Neamţ.

Cu maşinile Prefecturii de judeţ, în ziua de 21 Oct. crt. gest frumos ca atâtea altele ale d-lui pref. Const. Bordeianu, delegaţia Bisericii ortodoxe ruse au întreprins o călătorie pe la mănăstirele Varatec, Agapia şi Neamţu, fiind însoţiţi de P. S. Valerie Botoşăneanu şi d-l Const. Bordeianu.

Deşi vizita n'a putut fi anunţată din vreme, distinşii oaspeţi au fost întâmpinaţi, pretutindeni, cu mare entuziasm. Astfel, în mânăstirea Varatec au ieşit întru întâmpinarea lor reprezentanţii autorităţilor locale. Urările de bun sosit alterau cu imnele de „Intru mulţi ani, Stăpâne“ cântat de corul călugăriţelor

Cu un vădit interes, P. S. Serghie s'a interesat de bunul mers al gospodăriei, a mers pe la atelierele de ţesătorie, broderie artistică, pictură — de unde a primit o frumoasă icoană, sf. Nicolae, în dar dela maica Constantinescu, conducătoarea atelierului — împletituri măestrite admirând mult această industrie casnică atât de potrivită şi de frumoasă pentru cele ce şi-au închinat viaţa slujirii Domnului.

Dar ceeace l-a bucurat, nespus de mult, aici, a fost momentul când s'a văzut înconjurat de o numeroasă ceată de copii ce se îmbulzeau făcându-i plecăciune, spre a-i săruta mâna. Interesându-se, a aflat că aceştia fac parte din orfelinatul ce func-

ţionează în mânăstire, subt supravegherea maicilor, care şi-au făcut o plăcută îndeletnicire din asta. A mai aflat apoi, că asemenea orfelinate mai sunt şi prin alte mânăstiri şi că P. S. Justinian Vasluianu, pe lângă alte multe binefaceri, a avut şi nobila inspiraţie de a plasa un număr de orfani, din cei vreo 50.000 cât îi are numai Moldova, şi prin mânăstiri, pe la maici, pentru care motiv lumea l-a şi numit „părintele orfanilor".

Mişcat de această faptă creştinească şi socială, P. S. Serghie a rugat conducerea orfelinatului să primească din parte-i modesta sumă de 200.000 lei, pentru sporirea fondului cantinei copiilor. „Cu aşa fel de muncă şi cu astfel de înfăptuiri, Biserica ortodoxă îşi pregăteşte un luminos viitor şi monahismul prin aceasta dovedeşte că este necesar societăţii şi Statului, a spus înaltul ierarh. Şi că întorcându-se în ţara sa, va povesti acolo, că în România a văzut muncă şi înaltă trăire duhovnicească.

La Mânăstirea Neamţu.

Dorul lăuntric îl îndemna să apuce pe drumul concetăţeanului său, spre marea Chinovie a Moldovei, unde a stăreţit, cu atâta faima Paisie Velicikovschi. Seara au poposit aici, fiind întâmpinaţi de întreg soborul mănăstirii, în frunte cu P. S. Arhimandrit Mitrofor Melhisedic Dumitriu, stareţul mănăstirii.

S'a oficiat o priveghere, în cinstea oaspeţilor de către P. S. Valerie înconjurat de un impunător sobor de arhimandriţi şi diaconi, răspunsurile fiind date de corul seminarului mănăstiresc. Au fost, în adevăr, clipe de înălţare sufletească. Copleşit de frumuseţea cântărilor, P. S. Serghie a spus că duhul stareţului Paisie se resimte mult aici şi că prin aceasta se vede, că în sfintele noastre mănăstiri se păstrează ca şi în Rusia tradiţionalele orânduiri, în forma în care aceştia le-au lăsat. Aceleaşi clipe de înaltă petrecere duhovnicească le-a încercat şi aici ca şi la Lavra Pecrska din Kiev. Atenţia oaspeţilor a fost atrasă apoi de portretul şi mormântul stareţului Paisie, din biserica cea mare a m-rii. După ce a descifrat inscripţia de pe lespede, a făcut o metanie, în semn de respectul ce-l are pentru acest mare personaj din istoria monahismului ortodox.

A doua zi 23 Oct. P. S. Serghie a vizitat noul palat, locuința de vară a I. P. S. Patriarh, o monumentală clădire, construită într'un curat stil moldovenesc, localul Seminarului de Cântăreți bisericești, Tipografia mănăstirii, unde se lucra de zor la lucrarea I. P. S. Patriarh „Istoria Biblică" și la alte opere particulare.

Cu toate lipsurile survenite asupra acestei mănăstiri, din cauza năprazniculuí războiu, gospodăria ei, propășește prin munca asiduă a vieţuitorilor ei. Ele toate au fost înfrânte datorită dârzeniei spirituale, datorită acelui dor sfânt de a le birui toate pentru dragostea lui Hristos, căci acest dor, a spus P. S. Serghie părinților călugări, a însufleţit și însufleţește și azi pe toți ostașii lui Hristos și pentru acest spirit de sacrificiu dovedit de aceștia în timpuri grele, autoritatea sovietică sprijină, cu largheță mănăstirile. Biserica ortodoxă dispune de forțe spirituale necunoscute și ea trebue să se bucure, căci zorii nouei orânduiri a omenirii sunt plini de speranțe binefăcătoare pentru ea, a încheiat Prea Sfinţitul ierarh.

Impărtășind arhierești binecuvântări părinților, în cântecele lor și în sunetele clopotelor, oaspeții au părăsit cu cele mai frumoase sentimente mănăstirea promițând că vor mai veni și altădată pentru a petrece clipe de liniște în acenstă atât de atrăgătoare așezare.

La Târgul Neamț

La Tg. Neamț o altă primire la fel de frumoasă, a avut loc de astădată cu un mișcător discurs al protoiereului Andonie ce se afla în fruntea unui numeros public credincios. Părintele Andonie subliniază acest fapt, al mulțimilor ce au alergat să cunoască pe înaltul prelat rus, arătând via dorință a poporului drept credincios de a afla și a lua legăturile cu poporul pravoslavnic din răsărit. Emoționat de calda primire la care nu se aștepta, P. S. Serghie a spus că aceiași vie dorință stăpânește și sufletele păstoriților săi care nutresc cele mai curate sentimente de frăţietate și dragoste față de frații lor români.

In aclamațiile întregii populații prezente delegația bisericii ortodoxe ruse, a părăsit orașul îndreptându-se spre Iași, unde

din inițiativa d-lui Prefect Const Bordeianu, s'a dat un banchet la Școala Normală „Vasile Lupu“ în cinstea oaspeților. Aci au participat șefii instituțiilor din Iași, reprezentanții cultelor, frunțașii politici și culturali, de unde întreaga asistență a mers la gară pentru întâmpinarea I. P. S. Patriarh Nicodem.

Primirea în Gara Iași a I. P. S. Patriarh Nicodim în drum spre Moscova

Intr'un cadru de mare solemnitate, Miercuri 23 Octombrie a. c., la ora 4 p. m., s'a făcut primirea în gara Iași, a I. P. S. Patriarh Nicodim și a delegației Sf. Sinod Român, care merg spre Moscova. In întâmpinare au ieșit reprezentanții tuturor autorităților bisericești, civile și militare din localitate, precum și delegația Patriarhiei din Moscova, în frunte cu P. S. Sergie Arhiepiscopul Odesei și Kirovogradului, preotul Mihail Zernov dl. N. Blenov secretar adjunct al Ministerului Cultelor Bisericii Ortodoxe Ruse, dl. Col. Pogromschi, delegatul Comisiei Aliate de Control din localitate, toată preoțimea din oraș, din județ și delegații preoțimei din cuprinsul întregii Mitropolii a Moldovei, muncitorimea dela atelierele Nicolina, dela C. A. M. precum și un impresionant număr de credincioși. Delegația Ortodoxă Română a fost însoțită până la Iași de d. prof. P. Constantinescu-Iași, Ministrul Informațiilor.

In momentul sosirii trenului la peron, o companie cu muzică, a dat onorurile. După ce I. P. S. Patriarh și delegații au coborît, s'a oficiat un Te-Deum de către Prea Sfințitul Valerie Botoșăneanu, Vicarul Sf. Mitropolii, înconjurat de arhimandriții Narcis Luchian, Vartolomeu Dolhan, Varlaam Ciochină, preotul Mihai Acatrinei și Arhidiaconii Ioanichie Grădinaru, Aurel Teodorescu, Mihai Teodorescu, Tiberiu Meleșcanu, etc.

In Iași, s'a ridicat după trei decenii, prima rugă către cel Atotputernic, în momentul întâlnirii celor două delegații Bisericești, pentru pacea, bunăînțelegerea și prosperitatea celor două Biserici și pentru sănătatea și înțelegerea conducătorilor lor.

La sfârșitul slujbei, primul a luat cuvântul I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei, care adresându-se I. P. S. Patriarh a spus“ :

„Bine aţi venit Inalt Prea Sfinţite Părinte Patriarh! Binecuvântat fie drumul ce-l faceţi până în cetatea Moscova, capitala imperiului marelui şi viteazului popor rus. Veţi îmbrăţişa şi saluta frăţeşte acolo, pe şeful religiunii ortodoxe, din această vastă împărăţie, pe Patriarhul Alexei. Veţi pecetlui împreună relaţiunile spirituale între biserica ortodoxă rusă şi biserica ortodoxă română relaţiuni care sunt de veacuri cele mai bune şi le veţi asigura durata în veci.

Veţi expune în acelaş timp, Mareşalului Stalin şi guvernului rus, prietenia caldă, sinceră şi nestingherită între poporul rus şi român, sărbătorită Duminica trecută în toate bisericile româneşti".

Au mai salutat apoi delegaţia Bisericii Române şi pe Inalt Prea Sfinţitul Patriarh Nicodim, d. Constantin Bordeianu, prefectul judeţului Iaşi, d. Virgil Ionescu ajutor de primar din partea populaţiei oraşului. P. S. Serghie, în numele I. P. S. Patriarh Alexei şi d. Nicolae Blenov din partea guvernului din U. R. S. S.

Tuturor le-a răspuns I. P. S. Patriarh Nicodim, mulţumind pentru urările de sănătate făcute, pentru dragostea şi interesul arătat cu acest prilej şi de muncitorimea din Iaşi, care a participat în aşa de mare număr, la întâmpinarea Sa, arătând apoi că vizita pe care o întreprinde, are o mare însemnătate, nu numai pentru biserica ortodoxă română, ci şi pentru viitoarele relaţiuni de adâncă şi sinceră prietenie, între popoarele român şi sovietic.

După o scurtă recepţie în saloanele gării, I. P. S. Patriarh Nicodim cu suita, împărtăşind tuturor patriarhiceşti binecuvântări, a fost condus cu acelaş ceremonial, în trenul salon, pus la dispoziţie de guvernul sovietic, cu direcţia Moscova.

Sosirea şi primirea în gara Moscova

Duminică 27 Octomvrie a. c., delegaţia Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu I. P. S. Patriarh al României, a sosit în gara Moscova, unde i s'a făcut o strălucită primire. Au ieşit în întâmpinare la gară, I. P. S. Patriarh Alexei, al Moscovei şi al întregei Rusii, Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Moscovei, d. Carpov preşedintele consiliului Bisericii Ortodoxe Ruse,

d. Iorgu Iordan, ambasadorul României la Moscova, înalți prelați ruși delegați de preoți și mulți credincioși.

Ședereа la Moscova a început printr'un serviciu solemn în catedrala orașului, oficiind ambii patriarhi înconjurați de un sobor de arhierei și de 80 de preoți. Moment solemn a fost acela când cei doi Patriarhi ai celor mai mari biserici ortodoxe din lume și-au unit binecuvântările, invocând harul divin asupra mulțimei, care prosternată în cea mai profundă emoție religioasă, trăiau clipe de neasemuită reculegere spirituală ca și asupra celor două popoare ortodoxe, pe care războiul, în loc să le despartă le-a înfrățit pentru sfântă și marea cauză a păcii și dreptății.

In numele Bisericii Ortodoxe Ruse, a vorbit Prea Sfințitul Patriarh Alexei, arătându-și marea bucurie ce o trăiește întreaga Biserică ortodoxă rusă, când are în mijlocul ei pe delegații Bisericii ortodoxe române și în special pe Inaltul Prea Sfințitul Patriarh Nicodim. Iar când acesta, atât de cuceritor în cuvânt a adus salutul țării, dorința Majestății Sale Regelui Mihai I, tânărul și credinciosul nostru Suveran, mulțimea credincioșilor, părea iluminată de mulțumire. Și Inalt Prea Sfințitul Patriarh Nicodim, în fața unui numeros public a spus printre altele:

„Deși înaintat în vârstă, totuși cu dor am dorit să viu și să „vă mai revăd, pentru ultima oară poate, să revăd această a „doua patrie a mea, unde am petrecut câțiva ani din viața mea „de care mă leagă cele mai frumoase amintiri, să vă revăd pe „voi și să vă îmbrățișez, să salut și să îmbrățișez frățește pe „prea iubitul meu frate întru Hristos și părintele vostru duhov„nicesc, Prea fericitul Patriarh Alexei. Bunul Dumnezeu ne-a „scăpat și pe noi și pe voi de urgiile celui mai crunt război „abătut asupra omenirii pentru păcatele și nelegiuirile noastre. „El ne-a certat, iar morții nu ne-au dat. El ne-a scăpat până acum „teferi și El ne-a ajutat să ne revedem și să grăim față către „față. Mulțumim Lui cu smerenie și-L rugăm pentru pacea a „toată lumea și pentru sănătatea conducătorilor noștri și ai „voștri".

„Adânc mișcat de marea bucurie ce mi-ați pricinuit-o voi

„găsindu-vă tare în credinţa şi dragostea lui Hristos şi convins „fiind că prin această revedere şi această întâlnire cu voi am „slujit biserica ortodoxă, mama noastră bună a tuturor, şi m'am „supus şi dorinţii iubitului nostru Suveran, Majestatea Sa Regele „Mihai I, Guvernului Său şi întregului norod pravoslavnic din „România, Prea Iubiţii şi scumpii noştri fii sufleteşti, dau glas „inimii mele strigând ca şi bătrânul şi dreptul Simeon: Acum „slobozeşte pre robul tău stăpâne cu pace, că văzură ochii mei „mântuirea Ta"...

Apoi mulţumeşte solemn Guvernului Sovietic şi în special Generalisimului Stalin, care a înţeles să înlesnească această înfrăţire şi întărire de credinţă a ortodoxismului.

A doua zi atât I. P. S. Patriarh Nicodim cât şi cei doi însoţitori P. S. Nicolae Popovici şi P. S. Justinian Vasluianul au slujit fiecare în câte-o mare catedrală, vorbind şi binecuvântând mulţimile care i-au aclamat cu o însufleţire nemaipomenită. In aceste mari catedrale, mii de credincioşi, îngenunchiaţi în faţa altarelor, se roagă liber, iar corurile celebre, bogăţia icoanelor, odoarelor, etc. arată până la ce perfecţiune a ajuns cântul şi arta religioasă în U. R. S. S.

E demn de menţionat faptul, că niciuna din delegaţiile bisericilor nu s'a bucurat de o atât de însufleţită primire din partea forurilor cunoscătoare sau a credincioşilor ca delegaţia Bisericii române. Astfel, în semn de deosebită preţuire pentru delegaţia Bisericii Ortodoxe române, ca şi pentru întreg poporul român, Generalisimul Stalin, a îngăduit vizitarea Kremlinului, muzeu ce depăşeşte cu mult pe cele socotite ca cele mai celebre din Europa. Vestitele catedrale de aici, se păstrează, cu mare sfinţenie, iar cele lovite de bombardament se restaurează de către guvern. In marea Piaţă din Kiev, celebra statue a Sf. Vladimir, cel ce a încreştinat poporul rus cu o impresionantă cruce în mâna dreaptă, stă nestingherită alături de statuele marilor reformatori ruşi. Atâtea şi atâtea podoabe de artă neîntrecute se găsesc şi se pot vedea în splendida capitală a U. R. S. S.-ului, care după părerea Inalt Prea Sfinţitului Patriarh, apare acum şi mai măreaţă, datorită nouilor palate şi clădirilor uriaşe

cum şi altor multe realizări de mare avergură, a regimului actual.

In timpul şederii delegaţiei Bisericii Ortodoxe române la Moscova, s'au dat diferite recepţii, de către I. P. S. Patriarh Alexei, de către dl. Iorgu Iordan, ambasadorul României în U. R. S. S., de către dl. Karpov, preşedintele Consiliului Bisericei Ortodoxe Ruse, pe lângă Consiliul de Miniştri al U. R. S. S., la care au participat pe lângă înaltul cler, şi reprezentanţi ai guvernului sovietic şi ai autorităţilor civile, unde s'au rostit cuvântări din partea ambilor părţi. Atât din cuvântările lor, din convorbirile particulare cât şi din atitudinea extrem de prietenoasă a tuturor, s'a putut constata, o vie înţelegere a sentimentelor de reciprocă prietenie şi o temeinică reînodare a firului tradiţional de aleasă prietenie şi bună vecinătate. „Acest fapt reiese din declaraţiile I. P. S. Patriarh Nicodim făcute redactorilor biroului sovietic de informaţiuni“ :

Şederea mea la Moscova m'a întinerit parcă.

„Am fost primit cu duioşie, atenţie şi dragoste, atât de reprezentanţii Bisericii, cât şi de reprezentanţii societăţii. Splendida capitală a U. R. S. S. apare acum şi mai măreaţă, datorită noilor palate şi clădiri uriaşe, pe care nu le-am văzut acum 30 ani cu prilejul ultimei mele vizite. Regret că starea sănătăţii mele, nu-mi îngăduie să mai gust din frumuseţile fermecătoare, pe care Moscova le oferă oricui vizitator venit de departe“.

Intoarcerea în Ţară.

Şederea la Moscova a durat până la 1 Noemvrie, când delegaţia a părăsit marea capitală întorcându-se spre ţară cu un scurt popas la Kiev. La plecare aceiaşi dragoste a fost arătată de către Biserică şi Guvernul Sovietic. In gară înalt prea Sfinţitul Patriarh Nicodim, a fost salutat de către Inalt Prea Sfinţitului Patriarh Alexei, al Moscovei şi al întregei Rusii, Inalt Prea Sfinţitului Nicolai al Moscovei, diferiţi înalţi prelaţi sosiţi la Moscova cu acest prilej, dl. Iorgu Iordan ambasadorul României la Moscova cu alţi membri din ambasada română, dl Carpov preşedintele Consiliului Bisericii Ortodoxe Ruse, numeroşi

preoţi şi credincioşi. Inalt Prea Sfinţitul Patriarh Nicodim, mişcat de această despărţire cu adevărat frăţească, a declarat la plecare agenţiei Tass :

„Părăsesc Moscova — majestoasa capitală a Uniunii Sovietice — cu părere de rău. Păstrez cele mai bune amintiri ale şederii mele în Moscova. Acestea au fost zile istorice pentru delegaţia Bisericii ortodoxe române. Legăturile tradiţionale de prietenie şi de unitate cu Biserica ortodoxă rusă au fost reluate. In momentul plecării noastre din Moscova ţinem să exprimăm profunda noastră recunoştinţă faţă de toţi reprezentanţii Patriarhiei din Moscova, Sanctităţii sale Patriarhul Alexei, d-lui Carpov preşedintele Consiliului Bisericii Ortodoxe Ruse, întregului popor sovietic condus de marele său şef Stalin, creatorul unei noui vieţi. Ţin să subliniez ca încheiere că statul sovietic, având la conducere pe Generalissimul Stalin a atins culmi care trezesc admiraţia întregei omeniri progresiste".

Cu aceste calde sentimente a părăsit Moscova Inalt Prea Sfinţitul Patriarh Nicodim.

La Kiev.

Duminică 3 Noemvrie a. c., delegaţia Bisericii române, a poposit la Kiev, unde au slujit I. P. S. Patriarh Nicodim, împreună cu I. P. S. Ioan al Kievului, P. Sf. Serghie Arhiepiscopul Odesei şi Kirovogradului, P. S. Nicolae Popovici, al Oradiei Mari, P. S. Justian Vasluianu, P. S. Ieronim al Kişinăului, înconjuraţi de numeroşi preoţi, călugări şi diaconi. Tot aici la Kiev, ei s'au închinat la cele peste 150 sicrie cu sfinte moaşte, ce se păstrează cu sfinţenie în celebrele peşteri din Marea Pecerska Vechea Cetate a Culturii Kievul, şi centrul de credinţă ce a luminat întreg secolul al XIX-lea, cu vestita lui Academie Teologică, la care şi-au făcut studiul numeroşi ierarhi şi preoţi români, i-a scormonit multe amintiri I. P. S. Patriarh Nicodim, care şi-a făcut studiile tot aici. Oraşul nu mai arată falnic ca altădată căci războiul a fost mult mai necruţător decât cu altele. Urmele lui încă se mai pot vedea la fiecare pas.

După o scurtă şedere aici, I. P. S. Patriarh, soseşte în ţară prin gara Iaşi, în ziua de 5 Noemvrie a. c. unde a fost salutat

de Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit al Moldovei Prea Sfinţitul Valerie Botoşăneanu, dl. Constantin Bordeianu prefectul judeţului, dl. General I. Stănculescu, comandantul Corpului IV Teritorial, dl. Virgil Ionescu ajutor de primar al Municipiului, dl. Dr. Vasile Mârza şi alţi reprezentanţi de autorităţi, preoţi şi credincioşi.

Până să sosească vagonul salon dela Bucureşti, unde trebuie să ia loc delegaţia Inalt Prea Sfinţitul Patriarh Nicodim, şi însoţitorii săi, au avut convorbiri cu şefii de instituţii povestindu-le impresiile frumoase şi dragostea pe care au simţit-o din partea Bisericii şi a guvernului sovietic, asigurându-i cu bucurie că această călătorie a dat roadele aşteptate.

„Nu ne îndoim, a spus I. P. S. Patriarh, că vizita noastră a contribuit într'o largă măsură la apropierea nu numai a Bisericilor, dar şi a popoarelor.

Cu *privire la libertatea cultului* I. P. S. a spus: „Am constatat că în U. R. S. S. libertatea este garantată pentru culte. *Biserica Ortodoxă se bucură de o deosebită atenţie şi solicitudine din partea autorităţilor de Stat.*

Acest fapt se datoreşte în mare parte, lămureşte I. P. S. Sa, şi conduitei clerului Bisericii Ortodoxe, *care a înţeles să se încadreze în ritmul nouilor vremi*".

Referitor la impresia despre Chiriarhii sovietici I. P. S. Patriarh Nicodim a spus: „Intrevederea cu I.P.S. Patriarh Alexei, cu mitropolitul Moscovei şi cu ceilalţi chiriarhi ai Bisericii ruse, a fost extrem de cordială. Părea că s'au revăzut fraţii după o lungă şi nerăbdătoare aşteptare".

Impresii din Moscova

Vrednice de luat în seamă sunt şi declaraţiile P. S. Justinian Vasluianul făcută presei din Iaşi la înapoierea Sa dela Moscova. „Am ajuns la Moscova Duminică 27 Oct. crt., toţi fiind într'o perfectă dispoziţie. I. P. S. Patriarh Nicodim era voios şi plin de sănătate. După amiază am fost în vizită oficială la reşedinţa I. P. S. Patriarh Alexei, care deşi la vârsta de 69 ani, arată foarte bine şi de o comunicativitate plină de tinereţe.

Cu acest prilej am oferit darurile noastre, constând din icoane scumpe, cărţi preţioase şi albume interesante. Erau de

față toți mitropoliții și episcopii Bisericii ruse, până și episcopul din Manciurea, afară de mitropoliții Leningradului și Kievului care ne așteptau în vizită la ei. Am avut un schimb cordial de păreri și totul s'a desfășurat într'o atmosferă de voie bună.

A doua zi a fost mare solemnitate la catedrala patriarhală la care au participat delegații și episcopii patriarhiei ruse, toți protopopii și arhimandriții din Moscova. S'au rostit cuvântări frumoase, de oparte și de alta. I. P. S. Patriarh Alexei a oferit Șefului Bisericei Române o splendidă icoană lucrată în perle reprezentând pe Maica Domnului de Kazanschi, cea mai populari-zată figură religioasă din întreaga Rusie.

S'a făcut un serviciu religios la mormântul fostului Patriarh al Rusiei, Serghie, îngropat în catedrală. Răspunsurile au fost date în românește de către preoți care cunoșteau limba noastră. A urmat o masă la care au luat parte, dintre civili d-nii prof. Iorgu Iordan, ambasadorul Țării noastre și Carpov, ministrul cultelor bisericii ortodoxe din U. R. S. S.

Patriarhia din Moscova

Patriarhul Alexei are la dispoziție un măreț și frumos Palat încadrat într'o splendidă grădină și care era scufundată în zapadă. Patriarhia posedă opt mari automobile pentru folosul chiriarhilor, iar fiecare protopop are, deasemenea, câte o mașină.

In celelalte zile am vizitat bisericile din oraș, număr foarte mare. Ne-am oprit la biserica lui Smirnov, primul protopop al Moscovei. Ca și la Catedrală, am fost întâmpinați de mii de credincioși, bărbați și femei, tineri și bătrâni. Răspunsurile la slujbă au fost date de către trei coruri mari, așa cum n'am mai văzut.

Și aici I. P. S. S. Patriarh Nicodim a primit o frumoasă icoană, a Maicii Domnului, iar eu icoana Sf. Ioan Botezătorul în chip de înger; iar P. S. Popovici i s'a oferit un engolpion.

O primire deosebit de măreață am avut la biserica Sf. Petru și Pavel, unde a fost întronizat I. P. S. S. Patriarh Alexei. Am fost primiți aici de către Mitropolitul Vitalie al Karbinului, care este în același timp misionarul Bisericii ruse. Ne-a impresionat în chip deosebit corul orbilor, care a dat răspunsurile la

slujba religioasâ. Din partea noastră a vorbit P. S. Popovici, frumos şi documentat. I s'a oferit apoi în dar o icoană lucrată în aur.

Am mers apoi la biserica Buna Vestire, unde slujeşte cel mai bătrân preot din Rusia, figură de adevărat sfânt. A fost o manifestaţie religioasă de amploare, delegaţia română fiind îndelung aclamată. Şi de aici am primit un cadou o icoană.

Vizitarea Kremlinului

Vizita la Kremlin a constituit una din cele mai plăcute surprize. Kremlinul este o cetate închisă de ziduri şi turnuri. Posedă 5 măreţe biserici. Am văzut celebrul clopot al lui Napoleon şi care cântăreşte 11 mii kgr.

Catapetesmele bisericilor de aci sunt de aur masiv, de un gust artistic superior tuturor timpurilor. Uspenia, Biserica mai mare, se găsea în reparaţie. Tot aici am văzut palatul şi muzeul, ceva grandios şi plin de senzaţie.

Oraşul Moscova

La Moscova ne-a impresionat în cel mai înalt grad metro-ul una din operele măreţe ale regimului. Metro-ul are patru linii, cea mai lungă de 30 km. Se călătoreşte cu o rapiditate impresionantă.

In oraş am vizitat marile magazine, în genul Lafaiette sau Sora din Bucureşti, încărcate cu mărfuri de tot felul. Oraşul e curat şi îngrijit, plin de animaţie şi toată lumea voioasă şi-a încheiat P. S. Justinian declaraţiile.

Până la Iaşi, delegaţia a fost însoţită şi de o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Ruse, de P. S. Episcop Serghie şi Prea Sfinţitul Ieronim al Chişinăului şi d. Nicolae Blenov.

La Agapa de despărţire ce a avut loc în vagonul salon, s'au ţinut cuvântări din ambete părţi supliniindu-se binefacerile acestui istoric început de reluarea legăturilor, care vor permite deacum înainte să se întreprindă acţiuni comune în toate problemele religioase ale ortodoxismului.

Primirea făcută delegaţiei Bisericii Române în gara Băneasa

Miercuri ó Noemvrie a. c., trenul special cu care I. P. S. Patriarh şi delegaţii au venit dela Moscova, a sosit în gara Băneasa. D-l Ministru al comunicaţiilor Gh. Gheorghiu-Dej, a ieşit în întâmpinare la Ploeşti. La sosire în gara Băneasa şeful Bisericii Ortodoxe Române, a fost salutat de către d. Dr. Petru Groza Preşedintele Consiliului de Miniştri, S. Kavtaradze ambasadorul Uniunii Sovietice în România, d. Teohari Georgescu Ministrul Internelor, d. Gh. Tătărăscu Vice Preşedintele Consiliului de Miniştri, d. Lucreţiu Pătrăşcanu Ministrul Justiţiei, d. Vasiliu Râşcanu, Ministrul Armatei, d. Octav Livezeanu Ministrul Artelor, d. Ştefan Voitec Ministrul Educaţiei Naţionale d. Romulus Zaroni, ministrul Agriculturii şi Domeniilor, d. Emil Bodnăraş, secretar g-ral la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, d. Al. Alexandrini, d. Vântu, d. Burcă, d. Danculov, Prim secretar al Ambasadei sovietice, înalţi prelaţi şi o numeroasă delegaţie de preoţi.

La pogorârea din vagon, I. P. S. Patriarh Nicodim, a fost întâmpinat de d. Prim Ministru, care i-a urat bun sosit. O companie din Reg. Mihai Viteazu a dat onorul, apoi s'a oficiat un serviciu religios.

Arhimandritul TEOCTIST ARĂPAŞ

Cuvântarea I. P. S. Mitropolit IRINEU
cu prilejul sărbătoririi Zilei Prieteniei Româno-Sovietice

Prea onoraţi fii a poporului rus
şi român aici de faţă

Biserica ortodoxă românească a stat întotdeauna şi stă şi în prezent în cele mai bune relaţiuni cu Biserica ortodoxă rusească.

In ce priveşte trecutul relaţiilor între cele două Biserici, avem cele mai puternice mărturii culturale de pe vremea Domnitorilor din familia Movilă, dintre care unul a ajuns Mitropolit la Kiev, sub numele de Petru Movilă, autor al cunoscutei „Mărturisiri Ortodoxe".

Asemenea sub domnia lui Vasile Lupu şi sub Arhiepăstoria Mitropolitului Varlaam, Biserica rusească a conlucrat la ridicarea culturii religioase din ţara noastră prin aducerea tiparniţilor cu literă slavonă, care au funcţionat aici la Iaşi.

Preţios a fost apoi, ajutorul dat de conducerea Statului rus şi a Bisericii ruse sub diferite forme: în bani, în odoare şi cărţi bisericii din Moldova şi din Ardeal.

Insăşi redeşteptarea şi organizarea monahismului în ţările noastre se datoresc monahului rus Paisie Velicicovschi a cărui influienţă se simte şi azi.

Mulţi dintre ierarhii de seamă ai bisericii româneşti, ca[1] Episcopii: Silvestru Bălănescu al Huşilor şi Melchisedec

---

1. Arhiereii Filaret şi Neofit Scriban.

Ştefănescu al Romanului, Preotul Econom Nazarie, profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, Arhimandritul şi profesorul ieşan Gherasim Miron şi alţii, ca şi Inalt Prea Sfinţitul Patriarh Nicodem, au studiat în Rusia.

In ce priveşte relaţiile prezente, ele s'au arătat şi se arată tot aşa de strânse ca şi în trecut prin participarea delegaţiei române la instalarea Patriarhului Alexei al Moscovei şi prin mergerea la Moscova în zilele acestea a Inalt Prea Sfinţitului Patriarh Nicodem, însoţit de Prea Sfinţiţii membri ai Sfântului Sinod.

Clerul Eparhiei Moldovei, este încadrat în A. R. L. U. S., unde are o secţie bine organizată şi urmăreşte adâncirea raporturilor dintre cele două Biserici, participând cu toată dragostea la sărbătorirea prieteniei româno-ruse.

Facă Cerul ca prietenia care se sărbătoreşte astăzi între poporul şi Statul Rus şi poporul şi Statul Român să fie tot aşa de desăvârşită şi veşnică cum sunt relaţiunile între Biserica Ortodoxă-Română şi Biserica Ortodoxă Rusă.

Fie! Fie!

† Irineu, Mitropolitul Moldovei

Iaşi
Duminică 13 Octromvrie
1946

TELEGRAME - OFICIALE

Nr. 16.092
24 Noembrie 1946

Excelenţei Sale
DOMNULUI Dr. PETRE GROZA
Prim Ministru şi Ministru al Cultelor
BUCUREŞTI

Biruitor în cele mai epocale alegeri din istoria politică a acestei ţări, odată cu arhiereştele noastre binecuvântări, primiţi vă rog, Domnule Prim Ministru, din partea mea şi a poporului moldovenesc al cărui părinte duhovnicesc sunt, alese urări de deplină sănătate şi spor în munca de propăşire a poporului.

† IRINEU, Mitropolitul Moldovei

* * *

I. P. S. MITROPOLIT IRINEU
al Moldovei
IAŞI

205 Buc. 26 52 29 26 11

Mulţumesc călduros I. P. S. Voastre, ca şi poporului moldovenesc, pentru frumoasele urări.

Dr. PETRU GROZA
Preşedintele Cons. de miniştri

VIZITELE CANONICE

ale Inalt Prea Sfinţitului IRINEU Mitropolitul Moldovei

In dorinţa de a cunoaşte la faţa locului activitatea preoţilor şi ostenelele lor pentru biserică şi obştea credincioşilor, acum când poporul trebuie mângâiat şi întărit să poată înfrunta greutăţile ce ni le-a lăsat un război, nenorocit, iar pedeasupra şi lipsa produsă de cumplita secetă, care, ca un blestem a căzut peste noi, Inalt Prea Sfinţitul Mitropotit Irineu, a plecat Vineri 6 Septembrie în eparhie — în vizite canonice — să cerceteze bisericile, preoţii şi poporul de sub Inalta Sa arhipăstorie, însoţit de P. C. Revizor eparhial.

Plecat din Iaşi cu trenul — în lipsa maşinii care să-l poată purta în eparhie, în condiţiuni mai bune, Inaltul Ierarh a mers în oraşul Botoşani, unde pe peronul gării a fost cald întâmpinat de o mare mulţime de credincioşi în frunte cu autorităţile locale. Erau astfel de faţă d-l Prefect al judeţului Th. Chirica, d-l Mihai Săndulache, Ajutorul de Primar, Comandantul Garnizoanei, Şeful Poliţiei, d-l Azoiţei, Inginer Popovici Inspector din învăţământul Industrial, d-l Tiberiu Crudu — deputat eparhial — cucernicii preoţi şi alţii, toţi stăpâniţi de o vădită bucurie că primesc pe şeful bisericii moldovene.

La coborîrea din vagon, Inaltul Chiriarh al Moldovei a fost salutat cu cuvânt de bunvenit de P. C. Preot Gh. Ştefănescu, în numele asociaţiei preoţilor şi de P. C. Protoiereu Gh. Gheorghiu, în numele personalului bisericesc din oraş şi judeţ,

în vreme ce corul cântăreţilor bisericeşti intonau solemn „Pre Stăpânul şi Mitropolitul Nostru".

După ce I. P. S. Mitropolitul Irineu, s'a întreţinut cu şefii autorităţilor, cu toţii au mers la biserica catedrală — unde un sobor de preoţi — în frunte cu P. C. Protoiereu Mihai Gheorghiu, a slujit Polihroniul — pentru M. S. Regele, I. P. S. Mitropolit şi Guvernul Ţării.

Seara, Inaltul Chiriarh a rămas la P. C. Preotul Gh. Gheorghiu, unul din cei doi Protoierei ai jud. Botoşani.

A doua zi — Sâmbătă, 7 Septembrie, — cu trăsura Primăriei — pusă la dispoziţie cu multă bunăvoinţă de d-l Mihai Săndulache, Ajutor de Primar, I. P. S. Mitropolitul Irineu a vizitat rînd pe rînd, bisericile din oraş, — şi fiind adunat mult popor, Inaltul Chiriarh binecuvântându-i le-a citit molifta de deslegare, ascultată de credincioşi cu adâncă evlavie şi cu genunchii plecaţi.

La toate bisericile, preoţii cu câte un grup de enoriaşi, au întâmpinat cu mare bucurie şi cu flori pe Arhipăstorul lor, care vine să-i cerceteze ca un bun şi iubitor părinte. Cu acest prilej I. P. S. Sfinţitul Mitropolit, constată că bisericile sunt bine întreţinute, că preoţii sunt la datorie şi că stau ca întotdeauna în slujba bisericii şi a credincioşilor.

In după amiaza acestei zile — cu automobilul prefecturii — I. P. S. Mitropolit a plecat în Dumbrăveni, cea mai mare comună din judeţul Botoşani.

Aici, în cea de a doua parohie, lângă vechea şi pitita bisericuţă de lemn, s'a zidit din nou o monumentală biserică — la care se lucrează de peste 20 ani, din contribuţia enoriaşilor şi a altor binevoitori, sub indemnul şi stăruinţa preotului paroh Mihai Răţoi.

Duminică, 8 Septembrie, în faţa unei impresionante mulţimi de credincioşi, de faţă fiind d-l Th. Chirica, Prefectul judeţului, d-nii Răutu şi Tiberiu Crudu, deputaţi eparhiali, d-l Tiron, secretar g-ral al P. C. R. şi alţii, I. P. S. Mitropolit Irineu a oficiat slujba sfinţirii acestei noui biserici — cu hramul „Naşterea

Maicii Domnului", dând-o astfel credincioşilor, pentru sufleteştile lor trebuinţi.

La sfârşitul slujbei, preotul paroh Mihai Răţoi, în darea de seamă ce a făcut, a arătat ostenelele şi jertfele poporului şi a atâtor donatori, datorită cărora s'a zidit biserica între care şi pe a enoriaşului de frunte care, pentru a grăbi terminarea bisericii şi sfinţirea ei, a donat singur suma de 4 milioane lei. Inaltul Chiriarh a tălmăcit sfintenia şi rolul bisericii în viaţa sufletească a poporului nostru, mulţumind şi binecuvântând pe toţi cei ce cu dragoste au jertfit pentru înălţarea acestei frumoase biserici, — iar pe vrednicul paroh — preotul Mihai Răţoi — ca o răsplată pentru meritele P. C. Sale, I. P. S. Mitropolit l-a gratificat cu rangul de iconom stavrofor, acordându-i şi dreptul de a purta, ca distincţie, „brâul roşu". Apoi afară în curtea bisericii — marea mulţime de credincioşi în genunchi, a ascultat molifta de deslegare, primind şi arhierească binecuvântare.

La agapa din casele parohului, la care au luat parte peste 80 de invitaţi, a vorbit d-l Th. Chirica Prefectul judeţului, evidenţiind puterea credinţii care se dovedeşte şi se întăreşte în vremuri grele — închinând pentru M. S. Regele Mihai I şi pentru I. P. S. Mitropolit Irineu, — asistenţa intonând : Imnul Regal. P. C. Protoiereu Gh. Gheorghiu elogiază pe Dumbrăvineni, care prin muncă şi stăruinţă şi-au ridicat o asemenea biserică.

Preotul Mihai Răţoi îşi arată, într'un cuvânt însufleţit, bucuria de a avea în casă pe I. P. S. Mitropolit cu înalţi oaspeţi, asistenţa intonând „Pre Stăpânul şi Mitropolitul nostru". D-l Pavel Dan — Directorul cooperativei elogiază pe muncitorii, zidarii, lemnarii şi zugravii, care s'au ostenit la construcţia acestei biserici.

Preotul Costiniu — vorbeşte despre activitatea preoţilor în vremea războiului — iar d-l învăţător Bobu-Vereşti, omagiază din nou pe M. S. Regele.

Tuturor le răspunde I. P. S. Mitropolit Irineu, mulţumind vorbitorilor pentru înaltele lor sentimente şi felicitând satul, care i-a dat fericita ocazie de a vedea o aşa de mare şi însufleţită mulţime de credincioşi, cum a văzut nu de mult în satul

Boiștea din jud. Neamț, unde a resfințit biserica după o radicală reparație.

Luni — 9 Septembrie, tot cu mașina Prefecturii, I. P. S Mitropolit Irineu a plecat la M-rea Vorona — însoțit și de d-l Tiberiu Crudu, cum și de P. C. Protoiereu Gh. Gheorghiu.

Aici — în sobor de preoți, Inalt Prea Sfinția Sa a săvârșit slujba de pomenire a ctitorilor Mânăstirii (fiind a II-a zi după hramul ei), citind tuturor celor de față și arhiereasca rugăciune de deslegare. Apoi P. C. Stareț Iftode a dat relații asupra vieții duhovnicești și gospodărești a Mânăstirii și a vețuitorilor din ea.

Marți 10 Septembrie, cu mașina d-lui Ing. Popovici — Inspector în învățământul industrial, pe care singur d-sa cu largă bunăvoință a pus-o la dispoziția I. P. S. Mitropolit, Inaltul Chiriarh a vizitat 7 parohii cu toată ploaia care a ținut ziua întreagă. Astfel au fost cercetate:

Parohia Chiscovata unde slujește și este prezent Preotul Gh. Jescu.

Biserica este de curând reacoperită cu tablă.

Pentru revendicarea terenului cotropit, va cere relații Sf. Mitropolii. I se pune în vedere să păstreze vestmintele într'o mai bună stare.

Parohia Varona Mare. Aici biserica de zid este din 1794 ctitoria Marelui Spatar Vasile Crupenschi.

Preotul paroh Adam Brânzei-nu era de față; poate nu fusese vestit la vreme.

Biserica se găsește în curs de reparație; anume i se schimbă acoperișul punându-se tablă în locul șindilei putrezite.

Epitropul care supraveghea lucrarea, cere sf. Mitropolii un ajutor la lucrările ce se fac.

Parohia Poiana de curând înființată și încadrat aici Preotul Brânzei din Divizia „Tudor Vladimirescu".

Lume multă adunată cu Preotul în frunte așteptau pe I. P. S. Mitropolit.

In biserică foarte curat întreținută și reparată de curând prin stăruința Preotului C. Simionescu, până la care credincioșii au ajutat urcarea mașinii prin ploaie și noroi, preotul Brânzei, a slujit un polihroniu, după care Inalt Prea Sfințitul Mitropolit a

citit molifta de deslegare, binecuvântând poporul şi întărindu-l în dreapta credinţă.

Parohia Serafineşti. Aici lângă vechea biserică de lemn, se ridică o monumentală biserică de cărămidă lucrare începută din anul 1906, terminată din roşu şi acoperită cu tablă, rămânând să fie isprăvite şi turlele.

A fost vizitat şi casa parohială.

Pentru vrednicia parohului preotul C-tin Simionescu care, odată cu munca şi stăruinţa pentru construcţia bisericii noui, a reparat şi bine întreţinut şi biserica filială din Poiana de curând parohie, I.P.S. Mitropolit l-a gratificat, hirotonisindu-l în iconom.

Parohiile Corni I şi II cu o singură şi impunătoare biserică zidită în 1811, de Balaşa şi Şerban Cananău, la care slujesc cei doi parohi, preoţii Ilie Iurăceanu şi Ioan Paveliuc.

Credincioşii adunaţi în mare număr l-au primit pe I. P. S. Mitropolit aşternându-i flori pe cale. In biserică s'a slujit Polihroniul, după care preoţii au adresat câte un cald cuvânt de bun venit.

Şi aici poporul a ascultat cu evlavie molifta de deslegare şi cuvântul Inaltului Chiriarh.

In casa bine primitoare a preotului Iurăceanu a urmat un mic popas.

Continuând după masă au mai fost vizitate în aceiaşi zi:

Parohia Brehueşti. Biserica bine reparată şi curat întreţinută. Credincioşii adunaţi în frunte cu păstorul lor, preotul Gh. Duda, au întâmpinat pe Chiriarhul Moldovei cu mare bucurie, aşternându-i calea cu covoare şi flori.

In biserică mulţimea credincioşilor a ascultat cuvântul, întăritor de suflete şi molifta de deslegare, primind binecuvântarea arhierească.

Parohia Vlădeni. Biserica de zid este sfinţită în anul 1918. Parohul, preotul Ioan Gavriliu, păstoreşte aici dela începutul preoţiei sale din anul 1906. Cucernicia Sa, tocmai se întoarce dela o slujbă din popor.

S'a dat dispoziţiuni să stăruiască a complecta împrejmuirea curţii bisericii.

De aici I. P. S. Mitropolit cu cei ce-l însoţeau, au mers la Sf. Mânăstire Agafton.

Miercuri 11 Septembrie Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit a rămas la Sf. Mre Agafton, care stă sub conducerea de rară vrednicie a Maicei Stareţă Arhim. Evelina Honciuc. Aici Chiriarhul Moldovei a vizitat atelierele, primind referinţe asupra vieţii duhovniceşti şi gospodăreşti din această mânăstire.

Vremea ploioasă a împiedecat să fie vizitate parohiile Curteşti, Băiceni, Orăşeni şi altele, aşa cum fusese stabilit în programul pentru această zi.

Joi 12 Septembrie dimineaţa, I. P. S. Mitropolit Irineu, a plecat în oraşul Dorohoi cu automobilul pus la dispoziţie şi de data aceasta cu multă bunăvoinţă de d-l Prefect Th. Chirica.

In drum, a vizitat şi Sf. Mre Gorovei, interesându-se şi căpătând relaţii despre buna ei chivernisire, dela P. C. Stareţ Iosif Dimitriu.

In Dorohoi — la ora 11 — s'a făcut primirea Inalt Prea Sfinţiei Sale în catedrala oraşului, unde clerul catedralei în frunte cu P. C. Protoiereu V. Anghelea, au oficiat Polihroniul adresând un cuvânt de bunvenit Inaltului Chiriarh. La această caldă primire, au luat parte:

Preşedintele Tribunalului D-l Tarcinius
Prefectul Judeţului D-l Al. Faliboga
Directorul Liceului Gr. Gh. Vodă D-l I. Botezatu
Directoarea Lic. de fete „Regina Maria“ D-na Etner
Comandaptul Garnizoanei D-l Maior Simionescu.

D-nii Stoianovici şi Iancu şi P. C. Prof. Munteanu, deputaţi eparhiali, — şi alţii, — cu care I. P. Sfinţitul Mitropolit s'a întreţinut câteva minute.

După amează cu eleganta trăsură trasă de doi cai albi, proprietatea preotului Arbore; Inaltul Chiriarh însoţit de P. C. Protoiereu V. Anghelea, a vizitat toate bisericile din oraş: Bisericuţa de lemn „Vârgolici“ unde în lipsa parohului — care era în concediu — a fost întâmpinat de părintele profesor Munteanu. Biserica Sf. Neculai — ctitoria voevodului Ştefan cel Mare, foarte curat şi bine întreţinută, unde Inaltul Ierarh a admirat vechea pictură. Biserica din Broscăuţi şi în fine biserica din Trestiana, unde preotul Rotărescu, a primit dispoziţiuni — să ia

măsuri să se zideascâ o biserică în mijlocul satului, actuala fiind în afara lui şi deci anevoie de folosit.

Vineri 13 Septembrie, cu automobilul Prefecturii pus la dispoziţie de d-l Prefect Faliboga, I. P. S. Irineu a mers spre parohia Dobronăuţi, unde paroh este P. C. Prectul Petre Grigoriu, protoiereul Plăşii Mihăileni.

Biserica foarte curată şi bine întreţinută este aşezată pe o colină, care predomină valea Siretului din acea parte. Minunată poziţie şi încântătoare privelişte oferă locul pe care este zidită această ctitorie a unui negustor — Cucu — din Dorohoi.

După amiază — mergând cu căruţa — I. P. S. Mitropolit a vizitat biserica din parohia Zvorîştea — şi apoi parohia Dealul.

Aici a fost întâmpinat de mulţi credincioşi — în frunte cu preotul paroh Aurel Teodoriu, iar un cor format şi condus de cântăreţii bisericii, au întonat „Prea Stăpânul" şi „Intru mulţi ani Stăpâne".

Inaltul Chiriarh a rămas apoi vreme de un ceas şi mai bine în casa parohială, care ca şi biserica parohială, sunt pilduitor gospodărite de preotul Teodoriu. Cucernicia Sa este un modest, dar foarte vrednic preot.

Peste vrednicia cu care îşi păstoreşte şi conduce poporul, peste pilduitoarea gospodărie — a bisericii şi a casei, — preotul Aurel Teodoriu este stăpânit de o nobilă pasiune — acea a filateliei. Intr'o oră nu ştiam la care album să ne oprim admiraţia mai mult. Şi n'am văzut decât doar numai câteva din ele. Nenumărate albume cuprind în ele într'o impresionantă aşezare şi ordine, toate mărcile care au fost emise în ţara noastră din cele mai vechi vremuri. Dar nu numai dela noi, ci din toate ţările Europei şi încă mai mult — din ţările altor continente. Afirm că în Moldova, preotul A. Teodoriu este singurul filatelist de asemenea proporţii, iar în ţara noastră, dacă nu va fi cel dintâiu, apoi asemenea cu cei mai mari de acest fel. Cinste şi toată preţuirea preotului Aurel Teodoriu, pentru aceasta aşa de nobilă îndeletnicire şi cu care se onorează şi corpul preoţesc.

Sâmbătă 14 Septembrie — Ziua înălţării Sf. Cruci.

I. P. S. Mitropolit a luat parte la slujba Inălţării Sf. Cruci

şi a Sf. Liturghii — în biserica satului Hapăi (Dobrănăuţi) unde slujba a fost oficiată în sobor de P. C. Preoţi; Revizorul Eparhial, P. C. Protoiereu V. Anghelea, care a rostit şi predica zilei, P. C. Protoiereu de plasă Petre Grigoriu, Parohul local şi P. C. Stareţ Iosif Dimitriu dela M-rea Gorovei. La finele slujbei I. P. S. Mitropolit a binecuvântat mulţimea credincioşilor, venind aici şi din alte sate, citindu-le arhiereasca moliftă de deslegare, împărţind apoi însuşi I. P. S. Sa anafora. Neuitată va rămâne ziua aceasta în istoria satului, când Mitropolitul Moldovei, a poposit o zi aici, stând la slujbă în biserică şi în mijlocul credincioşilor.

După amiază cu căruţa, Inaltul Chiriarh şi însoţitorii săi, au plecat spre satul Rudeşti în parohia Tacu Botoşeniţa, unde a doua zi, 15 Septembrie, urma să se sfinţească bisericuţa renovată prin truda credincioşilor ei enoriaşi.

In drum, Inalt Prea Sfinţia Sa a vizitat biserica din *Bălineşti* — ctitoria Logofătului Ioan Tăutu — zidită între 1494 şi 1511 prevăzută cu originala pictură în frescă, de mare importanţă.

Acoperişul bisericii însă este atât de deteriorat, că e gata să se prăbuşească. Este urgentă nevoie ca Comisiunea Monumentelor Istorice, prin Ministerul Cultelor, să reacopere cât mai grabnic această biserică de o mare valoare istorică.

In continuare I. P. S. Mitropolitul Irineu, ajunge în satul *Grămeşti*. In faţa Căminului Cultural, în fruntea unui grup de cetăţeni, învăţătorul invalid Pahomie Vasiliu, primeşte pe Inaltul Ierarh cu un cald şi însufleţit cuvânt de bun venit, — comparând pe I. P. S. Mitropolit Irineu, cu Mitropolitul Andrei Şaguna, văsându-l că vine cu căruţa în cercetarea satelor şi a credincioşilor.

Mergem la biserica nouă — o monumentală construcţie de piatră şi gata acoperită — la care se lucrează din anul 1928, căreia urmează a i se face pictura şi mobilierul. Aici din nou, învăţătorul invalid Vasiliu nu se poate opri a elogia pe M. S. Regele şi pe I. P. S. Mitropolit.

Chiriarhul Moldovei răspunde mulţumind pentru o atât de călduroasă primire, pentru cuvintele ce s'au rostit la adresa

M. S. Regelui şi a Inalt Prea Sfinţiei Sale şi felicită pe enoriaşi, pentru jertfa cu care ridică un aşa de frumos şi dumnezeiesc locaş, citind apoi arhiereasca moliftă şi binecuvântând poporul.

Seara, am rămas la parohul local, preotul Tomaziu.

Duminică 15 Septembrie — tot cu căruţa, I. P. S. Mitropolit, urmat de mulţi credincioşi, între care amintesc pe epitropul din Grămeşti, Dl. Bordeianu, un fruntaş gospodar, a mers în satul Rudeşti, unde în faţa a sute de credincioşi, a resfinţit bisericuţa de lemn, renovată şi complectată. Şi aici ca şi la Hăpăi, Inaltul Chiriarh a mângâiat poporul cu cuvântul său, le-a citit arhiereasca moliftă de deslegare, a slujit parastasul de pomenire a ctitorilor şi a împărţit singur anafora tuturor celor adunaţi, mici şi mari.

La această solemnitate au fost de faţă Dl. Prefect Al. Faliboga şi dl. Consilier de Curte Stârcea şi alţii.

In după amiaza acestei zile — dl. Prefect al jud. Dorohoi Al. Faliboga — cu maşina sa, a înlesnit drumul I. P. S. Mitropolit spre Suceava, unde cu frăţească dragoste a fost găzduit la M-rea Sf. Ioan cel Nou, de Preasfinţitul Emilian, Locotenent de Mitropolit al Bucovinei.

Luni 16 Septembrie. — Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Irineu a plecat cu maşina Prefecturii Suceava — pusă la dispoziţie de dl. Prefect Prisăcaru, la Fălticeni, unde în biserica Catedrală, faţă cu reprezentanţii autorităţilor locale, s'a oficiat o scurtă rugăciune cu Polihroniu pentru M. S. Regele, I. P. S. Mitropolit şi Guvernul Ţării.

P. C. Protoiereu Chiticaru a adresat un cuvânt de bun venit, la care Inaltul Chiriarh răspunzând, a îndemnat pe toţi să-şi facă datoria, fiecare în locul în care este rânduit spre binele ţării şi al poporului.

După amiază, cu trăsura primăriei Fălticeni, a vizitat celelalte biserici din oraş, cinci la număr, constatând buna lor întreţinere şi prezenţa preoţilor la datorie, acordând rangul de iconom, preoţilor : Ilie Anisescu şi Pavel Todicescu.

Marţi 17 Septembrie, cu maşina Prefecturii Baia, I. P. S. Mitropolit, a plecat la Sf. Mânăstire Slatina, unde a rămas două zile, cercetând şi informându-se asupra vieţii bisericeşti şi gos-

podăreşti a vieţuitorilor în aceasta veche mânăstire, în care se găsesc 5 studenţi refugiaţi şi care au aici adăpoatul şi întreţinerea până la începerea cursurilor.

Joi 19 Septembrie — cu maşina Prefecturii Suceava — în continuarea vizitelor canonice, I. P. S. Mitropolit însoţit de semnatarul acestor rânduri şi de P. C. Protoiereu al jud. Baia, Gavril Apostol, a plecat din M-rea Slatina să cerceteze parohiile depe valea Moldovei şi anume;

Parohia Drăceni. Biserica curată şi bine întreţinută. Preotul paroh Vasile Bostan, relatând chipul cum ştie să apropie de biserică şi pe cei rătăciţi, se dovedeşte a poseda un bun pastoral.

Parohia Mălini. Aici Inaltul Chiriarh cercetând biserica, este întâmpinat de preotul paroh Corneliu Zăhărescu, care este şi protoiereul Plăşii.

Parohia Sasca unde slujitor este preotul Adrian Zăhărăscu. Biserica poartă încă pe zidurile ei vestigiile războiului, ca ceia ce a fost în imediata apropiere a frontului.

Se va apela la contribuţia enoriaşilor pentru repararea exteriorului.

Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit a dat dispoziţii parohului, să refacă plantaţia din curtea bisericii, mare şi curat întreţinută.

Parohia Ştefan cel Mure. Preotul paroh Dăscălescu lipseşte, fiind plecat din localitate, este însă reprezentat prin parohul vecin — preotul Hurmuz dela parohia Bogata, care cu un număr de credincioşi primeşte pe I. P. S. Mitropolit în istorica biserică a Voevodului Ştefan cel Mare, zidită în anul 1467 şi refăcută în anul 1907 de Regele Carol I.

Şi această biserică — ca şi cea din Bălineşti Dorohoi, are acoperişul de ţiglă sfărâmat în întregime în vremea războiului şi pentru refacerea lui, e necesar să se intervină la Ministerul Cultelor şi la Comisiunea Monumentelor Istorice, să ia cât mai grabnice măsuri de reacoperire.

Parohia Petru Rareş. Aici — altă biserică — monument istoric din veacul XVI, ctitoria Domnitorului Petru Rareş, de unde şi numele parohiei; curată şi bine întreţinută. Inaltul Ierarh este întâmpinat de un mare număr de credincioşi în frunte cu pre-

otul paroh Vasile Titu şi cu primarul comunei, care oferă I. P. S. Mitropolit tradiţionala pâine şi sare, cum şi de un armonios cor bisericesc format din d-nii învăţători şi elevi (e) de şcoli secundare care intonează „Pre Stăpânul".

In biserică se oficiază Polihroniul, după care preotul adresează un cald cuvânt de bunvenit. I. P. S. Mitropolit, mulţumit de cele ce constată — îndeamnă poporul la înţelepciune, muncă şi înfrăţire, binecuvântându-i şi citindu-le arhiereasca milită de deslegare, pe care credincioşii o ascultă cu multă evlavie. In această parohie prin îndemnul şi stăruinţa preotului V. Titu, s'a construit o frumoasă casă parohială.

I. P. S. Mitropolit, preţuind activitatea şi vrednicia preotului Titu, îl gratifică cu rangul de iconom stavrofor—şi hirotonisirea se face acum în biserică şi în faţa credincioşilor.

De aici înainte printre însoţitori se enumeră şi P. C. Protoiereu Chiticaru, venit dela Fălticeni odată cu d. Prefect de Suceava.

Parohia I şi II Boroaia. La bisericuţa de lemn a satului, poporul adunat în mare număr şi cu cei doi cucernici parohi, preoţii Rafail şi Argatu—, întâmpină pe înaltul Chiriarh cu multă bucurie. După slujba Polihroniului, preotul Rafail face o scurtă dare de seamă, arătând greutăţile prin care au trecut locuitorii satului şi strădaniile lor pentru repararea bisericii. P. C. Protoiereu Chiticaru, citeşte decretul Mitropolitan de numire în postul de paroh al parohiei nou înfiinţată Boroaia II, a preotului Argatu, făcându-i-se astfel instalarea.

Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit în părintescul său cuvânt, preţueşte osteneala credincioşilor de a-şi fi reparat biserica, şi-i îndeamnă a sta strânşi uniţi în muncă, în dragoste şi în frăţească înţelegere în jurul bisericii ortodoxe, mama neamului nostru, după care cuvânt de sfat şi îndemn chiriarhal, li se citeşte molitfa de deslegare.

Se recomandă cucernicilor preoţi parohi Rafail şi Argatu, care deşi cu parohii aparte slujesc la aceiaşi biserică, a sta în mijlocul poporului din Boroaia pildă de înţelegere, de frăţească dragoste şi de armonioasă conlucrare pentru biserică şi credincioşi.

In parohia nou înfiinţată Boroaia-II, preotul Argatu va trebui să îndemne — să stăruiască şi să nu osteneasca până va ridica o biserică nouă de zid.

Parohia Drăgăneşti. Aici, la biserica satului — o frumoasă construcţie de zid din anul 1924, preotul paroh Modest Găitan, cu un grup de enoriaşi, primeşte pe Inaltul Chiriarh cu un cuvânt de bunvenit, după care I. P. S. Mitropolit mulţumind, binecuvintează poporul.

Pornind mai departe I. P. S. Mitropolit trece în parohia Săveşti, dar aici biserica încuiată şi nimeni la ea, deşi preotul paroh se găsea în parohie. Se poate să nu fi fost vestit la vreme despre trecerea prin parohie a I. P. S. Mitropolit şi aceasta ar fi singura justificare. P. C. Protoiereu respsctiv, va verifica motivul.

Mai departe trecând prin parohia Preuţeşti — în care se ridică o biserică de lemn, în locul celei arse în vremea războiului, Inaltul Chiriarh s'a oprit în parohie.

Parohia Moţca sat care a fost ca şi Preuteştii în zona de luptă — de multe ori în „ţara nimănui" şi care a suferit multe stricăciuni şi pierderi.

Aici pe temelia vechei biserici de lemn, arsă până la pământ, credincioşii acestei parohii sub îndemnul şi stăruinţa preotului paroh Gh. Iordăchescu, au ridicat din nou locaşul lor de rugă şi de închinare — biserica satului — deocamdată tot de lemn, pe care înaltul Chiriarh a vizitat-o, parohul dând toate relaţiile asupra greutăţilor cu care un sat sărăcit de război, a putut totuşi să-şi construiască — cu multă jertfă şi cu destulă trudă — această modestă biserică, până la alta de zid.

Vineri 20 Septembrie Inaltul erarh a vizitat cele 5 parohii din Tg. Paşcani, târg de ruini aşa cum sunt toate care au fost în zona de luptă ca Lespezi, Tg. Frumos, Pd. Iloaie.

Parohia Paşcani-Vatra—cu vechea şi singura biserică de zid a Paşcanilor — unde serveşte preotul Pantelimon, şi care biserică este folosită în prezent de toate 5 parohii.

Parohia Raşcani-Gara—în care preotul Titu a izbutit să amenajeze din corpul unei case cu modificările şi complectările de rigoare, o biserică tot de lemn deocamdată — ca şi cele din

Moţca şi Preuteşti şi care e aproape să fie terminată şi dată cultului. Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit vizitând construcţia acestei biserici, a preţuit munca şi persistenţa stăruinţă a parohului, care ajutat de enoriaşii săi a făcut să aibă în scurtă vreme biserică în parohie.

Parohia Fântânele nou înfiinţată cu postul de preot ajutor dela parohia Paşcani-Vatra. Şi aici cei peste 200 enoriaşi ţin să aibă biserica şi preotul lor. In acest scop I. P. S. Mitropolit a mers la locul — bine ales — unde e proiectat a se ridica biserica şi pe care se găsesc depozitate multe picioare de piatră — aproape toată câtă este necesară construcţiei, — var stins şi nisip. Un număr de enoriaşi adunaţi în frunte cu dl. învăţător Tincu, primarul Paşcanilor, întâmpină pe Chiriarhul Moldovei I. P. S. Mitropolit Irineu, — şi după ce dau toate informaţiile şi arată osteneala lor de până acum, cer şi stăruiesc să li se rânduiască ca paroh, un preot care, însufleţit să se aşeze în fruntea lor, ca împreună şi sub îndemnul şi stăruinţa sa, să pornească la zidirea bisericii lor. Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit a ascultat cu mult interes, îndreptăţitele cereri ale credincioşilor care aveau alături de ei în sprijin şi pe dl. Prisăcaru, Prefectul Judeţului Suceava, originar din acest sat şi i-a încredinţat că satul lor, Fântânele — rămâne parohie bugetară, iar ca preot le va da pe acela pe care-l vor dori ei, ca astfel în munca stăruitoare şi în armonioasa colaborare — preotul şi poporul, să pornească şi să desăvârşească ridicarea bisericii de mult plănuită — în acest sat. Apoi I. P. S. Mitropolit a vizitat şcoala primară, local propriu cu săli de clasă mari şi luminoase, care se pun în cea mai perfectă stare de curăţenie, cu mobilier nou — şcoală ce se află sub vrednica conducere a d-lui director şi primar al Paşcanilor, Tincu. In după amiaza acestei zile Inaltul Ierarh, a plecat cu trenul la reşedinţa Mitropolitană Iaşi, după ce în 14 zile încheiate, a cercetat canonic — 50 parohii şi 4 mânâstiri şi anume; 22 în jud. Botoşani; 11 în jud. Dorohoi şi 17 în jud. Baia. — Cum şi Mânâstirile: Vorona, Agafton, Gorovei şi Slatina.

Pretutindeni Cucernicii preoţi, în vestminte, şi cu credincioşii adunaţi, au primit pe Chiriarhul lor — în uşa bisericii cu

Sf. Cruce şi cu Sf. Evanghelie, în multe sate, cu flori şi cu covoare aşternute pe cale, semne ale unei profunde bucurii, şi al unui adânc respect, cu care clerul şi poporul ştiu să întâmpine pe conducătorul bisericii Moldovene, pe I. P. S. Mitropolit Irineu, care s'a interesat de întreaga activitate pastorală a slujitorilor, povăţuindu-i şi îndemnându-i să fie neobosiţi în slujba poporului, întărindu-i în credinţă şi mângâindu-i în suferinţă, cu sfatul şi cu fapta, ca adevăraţi pilduitori ai dragostei şi al faptelor bune.

Deosebit de binevoitori au fost Domnii prefecţi din Botoşani, Dorohoi, Suceava şi Baia, care s'au bucurat nespus de vizita Inalt Prea Sfinţiei Sale în judeţ, însoţind pe Chiriarhul Moldovei la cele două sfinţiri de biserică şi la unele vizite, punând la dispoziţia Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit maşina Prefecturii, pentru cercetările în judeţul respectiv.

Reîntors la reşedinţa Inaltului Chiriarh şi-a reluat activitatea, mulţumit că în vizitele canonice făcute, a văzut şi a constatat că, cucernicii preoţi îşi fac cu râvnă datoria în toate problemele religioase şi pastorale, iar credincioşii noştri stau strânşi uniţi în duh şi în dragoste, legaţi de biserica strămoşească pentru a cărei bună stare şi întreţinere nu precupeţesc niciodată darul lor.

Acestea se pot spune — în formă cu totul concisă — despre vizitele canonice în Eparhie, ale Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit Irineu, vizită care a durat nu mai puţin decât două săptămâni, spre deplina mulţumire a Inalt Prea Sfinţiei Sale, a clerului şi a poporului.

Revizor Eparhial
Pr. Şt. C. Gheorghiu

In memoriam revocare

In ziua de 11 Noembrie a. c. s'au împlinit 12 ani de când a trecut în lumea drepților Mitropolitul Pimen. Vremurile din ultimii ani, război și necazuri, au acoperit cu uitarea numele marelui ierarh, care cu o îndărătnică persistență s'a străduit să aibă în eparhie un cler bine pregătit, disciplinat, cu simțul demnității treaz, capabil de a administra, pilduitor, bunurile Bisericii. Falanga preoților moldoveni crescuți și îndrumați de duhul Mitropolitului Pimen stau cu cinste în fruntea clerului Arhiepiscopiei Iașilor.

Pe zi ce trece figura marelui ierarh se conturează proeminent în galeria prelaților din Cetatea Culturii.

Cei care au primit Taina Preoției din impunerea mânilor sale arhierești, cu prilejul zilei morții lui, îi ridică slujbe de pomenire.

Așa și anul acesta, la Mânăstirea Horaița s'a oficiat o slujbă de pomenire de către starețul Gherontie Gheorghe și preoții I. Manoilescu și Const. Nonea, consilieri referenți. Tustrei au fost ucenici ai marelui Mitropolit Pimen.

Slăvită să-i fie memoria, ca astfel drumul trasat de el în pastorație să fie urmat cu nesovăire.

C. N.

Instrucțiuni pentru a se evita accidente pe locurile minate.

Am onoare a face cunoscut :

Comandamentul IV Terltorial a fost sesizat că pe teritoriul Moldovei și Bucovinei de Sud se întâmplă aproape zilnic accidente mortale datorită muniției și minelor rămase încă în urma frontului.

Cu toate că s'au trimis echipe de personal specializat cu scopul de a curăți terenul, datorită numărului redus al acestui personal, cât și concursul aproape inexistent—în unele locuri—din partea autorităților locale se mai găsesc și astăzi mine sau proectile izolate, care fie că sunt lovite întâmplător, fie că sunt manipulate greșit de unii cetățeni (în cele mai multe cazuri copii), explodează producând accidente în special in rândurile populației de la sate.

Cu această stare de lucruri este în primul rând în detrimentul locuitorilor, cât și al țării în general, prin aceia că regiunile minate sau unde se găsesc muniținni izolate sunt inaccesibile muncilor agricole—deci în dauna Economiei Naționale, facem un călduros apel pentru ca prin organele respective subordonate Dvs. să ni se dea tot concursul necesar operei de curățire a teritoriului, în sensul că :

1. — Invățătorii—să aducă la cunoștința locuitorilor—prin copii școlari—că sunt datori a semnala Posturilor de Jandarmi orice cantități de muniținni ce eventual le identifică cu ocazia muncilor agricole.

2. — Preoții, în urma slujbelor religioase să arate enoria-

şilor nenorocirile ce se pot întâmpla în cazul când aceştia ar încerca să ridice proectilele sau minele descoperite sau să le demonteze focoasele.

Să li se explice că datoria fiecărui este numai de a semnala Posturilor de Jandarmi orice cantităţi de muniţiuni salvând cu aceasta, viaţa aproapelui, cât şi a lor sau a copiilor care în cele mai multe cazuri cad victimă exploziilor acestor muniţiuni.

3. — Inginerii Silvici, şi organele lor (pădurarii) care cunosc topografia pădurilor să înceapă opera de identificare a regiunilior păduroase unde au fost depozite de muniţiuni (române sau germane) şi care, cu ocazia evenimentelor au fost incendiate sau părăsite de armatele de operaţiuni.

Orice informaţiuni vor fi conunicate Posturilor de Jandarmi care la rândul lor vor raporta Cercurilor Teritoriale respective care are la dispoziţie personal specializat şi instrucţiuni de modul cum să procedeze.

4. — Inginerii agronomi care vin în contact cât mai des cu agricultorii, să ceară concursul acestora în scopul arătat mai sus, în special pe timpul muncilor agricole, când fiecare bucăţică de pământ este călcată fie de oameni fie de animale.

5. — Primarii, prin bătăi de tobă, sau cu ocazia consfătuirilor în cadru comunelor respective, vor aduce la cunoştinţe tuturor cetăţenilor, să nu încerce demontarea focoaselor dela proectilile de artilerie, bombe de avion, etc. descoperite pe câmpuri, poduri sau islazuri, dar mai ales să ferească pe copiii lor care în mod inconştient îşi găsesc moartea manipulând fără experienţă aceste muniţiuni.

In concluzie :

Orice informaţiuni semnalate Posturilor de Jandarmi prin organele sus menţionate, vor fi aduse de aceştia la cunoştinţa Cercurilor Teritoriale, care prin mijloacele de care dispun vor lua măsuri de colectarea acestor muniţiuni şi distrugerea celor periculoase, raportând Comandamentului şi cerând la nevoie întărirea echipelor de specialişti existente.

Rugăm a da dispoziţiunile Dvs. de urmare organelor sub-

ordonate, în părţile ce vă privesc pentru aducerea la îndeplinire a acestei operaţiuni.

P. Comandantul Comandamentului 4 Teritorial
General M. VOICU

Dela Com. Mon. Istorice

Avem onoare a vă aduce la cunoştinţă că, potrivit art. 3 al. 8 din Legea Nr. 82 din 29 Iulie 1919 pentru conservarea monumentelor istorice *nici o clădire nu se va putea ridica în imediata apropiere* a unui monument istoric fără aprobarea Comisiunii Monumentelor Istorice.

In consecinţă, vă rugăm a avea în vedere aceste dispoziţiuni ale legii, pentru a nu elibera nici o autorizaţie de construcţie fără aprobarea noastră prealabilă.

Diretor,
V. BRĂTULESCU

Conservator,
N. Chioreanu

Sfinţirea Bisericii din Grumăzeşti, Neamţ

S'au împlinit 20 ani de când obştea satului Grumăzeşti din judeţul Neamţ şi-a ales un comitet în frunte cu P. C. Părinte Teodor Danielescu, parohul respectiv, care să activeze în vederea ridicării unei biserici noi, spre a satisface cerinţele de cult ale unei parohii mari ca Grumăzeştii.

In acelaş an 1926 s'a pus piatra fundamentală cu ritualul obişnuit, într'o însufleţire creştină vrednică de imitat, şi s'a început zidirea bisericii.

Vremurile însă n'au fost tot atât de favorabile pe câtă virtute arătau Grumăzeştenii. Totuşi după 20 de ani de muncă încordată, bunul Dumnezeu a ajutat acestor buni creştini să-şi vadă opera terminată.

Sfinţirea acestei monumentale biserici care a costat 38.000.000 lei, de cei vechi, s'a făcut în ziua de Duminică 10 Noembrie 1946 de către un sobor de preoţi în frunte cu PP. CC. Părinţi Econ. Const. Nonea şi Econ. I. C. Manoilescu consilieri referenţi ai Sf. Mitropolii delegaţi de I. P. S. Mitropolit Irineu să oficieze această slujbă P. C. părinte arhidiacon Ioanichie Grădinaru, dela Sf. Mitropolie, a împodobit slujba cu deosebitul talent cu care l'a dăruit bunul Dumnezeu, făcând din Catedrala Grumăzeştilor un mijloc viu de înălţare a omului către Părintele ceresc.

Sâmbătă seara s'a făcut slujba privegherei la care au luat parte sute de enoriaşi cărora P. C. Părintele Consilier Referent I. C. Manoilescu le-a făcut o lecţie de catehizare tratând despre „Poruncile Bisericii".

A doua zi, Duminică dimineaţă, slujba sfinţirii a început la ora 8, după ritualul obişnuit. De data aceasta bunătatea lui Dumnezeu s'a arătat din plin ; după zile de ploi şi ceaţă ca prin minune, o zi de primăvară a venit să încununeze sărbătoarea dela Grumăzeşti. Mii de oameni din satele vecine s'au grăbit să ia parte la această sfinţire. Biserica, curtea şi împrejurimile erau o mare de capete.

La ora 11.30 s'a început Sf. Liturghie, răspunsurile fiind date de corul dela Humuleşti.

Menţionăm cu deosebită mulţumire sufletească prezenţa la slujbă a d-lui Prâsnea prefectul jud. Neamţ care prin modestia ce-l caracterizează şi prin devotamentul cu care serveşte interesele bisericii şi a preoţimei a devenit un adevărat părinte al judeţului stimat şi iubit de toată lumea.

La sfârşitul Sf. Liturghii s'a făcut un polihroniu şi apoi toată lumea a trecut în curtea bisericii unde s'au rostit cuvântări.

Primul a luat cuvântul părintele Teodor Danielescu parohul Grumăzeştilor care a făcut o dare de seamă cu privire la construcţia bisericii. Se vedea în ochii Sf. Sale bucuria de a-şi fi văzut desăvârşită opera, bucurie ce nu ţi-o poate da decât conştiinţa datoriei împlinite. A amintit cu duioşie de ctitorii mutaţi către Domnul şi cu cuvinte de mulţămire recunoscătoare pentru toţi care l-au înţăles şi l-au ajutat la această măreaţă lucrare, între care nu lipseşte d. Prâsnea, Prefectul judeţului.

A vorbit apoi d. Prefect, arătând în cuvinte calde tot devotamentul cu care slujeşte pentru promovarea trebuinţelor bisericeşti şi ca o dovadă concretă despre aceasta a dat din partea prefecturii încă 1.000.000 lei pentru biserica din Grumăzeşti.

A urmat la cuvânt P. C. Pr. Constantin Nonea, consilier referent, care a subliniat etapele construcţiei acestei biserici şi a adus în numele Sf. Mitropolii laude binemeritate parohului şi enoriaşilor săi. A dat apoi citire Decretului prin care I. P. S. Mitropolit Irineu răsplăteşte munca părintelui Danielescu prin acordarea rangului onorific de a purta brâu roşu.

Subliniază deasemenea gestul d-lui Prefect căruia îl mulţumeşte în numele I. P. S. Mitropolit, rugându-l să se menţină pe aceiaşi linie sănătoasă a tradiţiei noastre creştineşti şi româneşti.

A urmat apoi o agapă la care într'o deosebită însufleţire s'a toastat pentru M. S. Regele, I. P. S. Mitropolit Irineu, membrii Guvernului, etc. iar la ora 4 după amiază a plecat fiecare la ale sale, ducând în suflet bucuria de a fi luat parte la această măreaţă sărbătoare.

Asistent.

Recenzie

Monografia Comunei Tarcău, jud. Neamț

de Preot Gh. Versescu

Clerul nostru ortodox, bine pregătit din punct de vedere intelectual, în Seminarii şi Facultăţi, numără în rândurile lui multe elemente de valoare care ne fac cinste în mijlocul societăţii. Preotul, prin definiţie, este un om cult, cu vocaţie pentru misiunea preuţească şi înzestrat cu multe daruri necesare şi folositoare îndeplinirii măreţului rol de a fi: „lumina lumii şi sarea pământului...". Prin îndatorirea de a fi conducător el se situiază în fruntea societăţii, colaborând cu cei ce administrează viaţa publică, iar prin îndatorirea de a fi învăţător, el stărue cu vorba şi scrisul „cu timp şi fără timp" pentru sădirea şi înrădăcinarea în sufletele oamenilor a învăţăturilor mântuitoare. Bine'nţeles că şi din acest punct de vedere nu toţi clericii stau pe acelaş plan. Unii sunt mai talentaţi, alţii mai puţin. Unii se ocupă mai intens cu desvoltarea talentelor native, alţii mai puţin. Unii dozează cu multă chibzuinţă şi chiar drămăluiesc întrebuinţarea fiecărui talent, alţii se aruncă în curentul acţiunii cu mai multă desinvoltură, reuşind să creieze opere nemuritoare care vor fi deapururi îndrumătoare pentru alţii şi mai ales, pentru posteritate.

Unul din aceştia este şi Părintele Gheorghe Verşescu, din Piatra Neamţ, un venerabil preot, cu mult sârg pentru ogorul Domnului. Părintele Verşescu s'a apucat să facă un lucru mare, la care, socotesc, a fi îndatorat oricare preot, de oriunde şi de oricând. A făcut o „Monografie“ a Comunei Tarcău din Jud. Neamţ, unde P. C. Sa a păstorit cu multă vrednicie 13 ani de zile, după cum arată, aşa de frumos şi de duios, chiar în pre- faţa cărţii. Căci „Monografia“ aceasta este o carte în toată pu- terea cuvântului. Cu 350 de pagini, cu 21 de clişee în text, cu un format prezentabil, avem în faţă o carte, care face cinste nu numai celui ce a alcătuit-o, dar şi celor ce o au pe masă şi în biblioteca lor.

Mi-a căzut în mână zilele acestea, de toamnă târzie şi deşi, dată la lumina tiparului de vreo 4 ani de zile, nu a fost recen- zată de nimeni, m'am gândit cu deosebită plăcere să fac eu lu- crul acesta, prezentând-o tuturor ca pe un nepreţuit tezaur cu care oricine se poate mândri.

Voiu zice dela început: „Iată un preot vrednic, ce şi-a le- gat trainic sufletul de păstoriţii săi şi care va rămâne neşters, în galeria figurilor luminoase ale preoţilor adevăraţi pe care i-a avut Comuna Tarcău. 13 ani a păstorit acolo, dar a făcut lucru pe care alţii nu-l fac de-alungul a generaţii întregi.

Cartea cuprinde cam următorul material: După câteva pa- gini introductive, în care ne arată legătura sa cu Comuna Tar- cău, precum şi iconomia cărţii ce urmează, face o minunată prezentare a poziţiei geografice a localităţii, aşa de clar, de parcă ai fi acolo şi ai şi vedea-o. Talentul. Descrie apoi cu mult gust: Satul Tarcău — propriu zis, hotarele Comunei, munţii, râurile, lacurile, canalurile, satele Straja şi Brateş — Acestea al- cătuiesc cap. I.

In cap. II, cum e şi firesc, Părintele autor face un istoric al parohiei Tarcău, vorbind despre: Biserica veche, preoţii slu- jitori începând dela anul 1771, de când s'a ctitorit această bise- rică, de către boierul Ioniţă Cantacuzino. Trece în revistă pe epitropi, cântăreţi. Face istoricul Bisericii celei noi, vorbeşte despre zestrea bisericii. Arată starea religioasă şi morală a pa- rohiei, precum şi conştiinţa naţională a locuitorilor.

Cap. III, ne descrie în cuprinsul a 37 de pagini istoricul celei de a doua instituții de bază a societății românești: Școala înființată în anul 1895. După descrierea cu farmice a primelor începuturi a Școalei din Tarcău, face istoricul ei până în anul 1916, când răsboiul prim mondial reușește să-și întindă limbile de foc mistuitor până la noi. In finalul capitolului arată cam ce se făcea la Lucru Manual, face biografia Dirigintei Agripina Popovici și închee vorbind despre pământul școalei. Cu aceasta se termină partea I-a a cărții.

Partea II-a a cărții se ocupă cu viața Tarcăului în timpul celui dintâi răsboi mondial. In cap. I înfățișează pregătirile pentru ziua cea mare de 15 August când România a intrat în război alături de Rusia și puterile apusene, împotriva nemților. Tarcăul și-a avut o viață a lui aparte în tot acest răstimp, nefiind situat chiar în zona de operațiuni, dar având destule de îndurat, ca cel ce era aproape de graniță. Astfel în cap. III citim: 15 August. Mobilizarea, zilele următoare, aeroplanele, rechizițiile, internarea streinilor, răniții, căile de comunicație, retragerea, evacuarea, fapte de bravură, primele regimente rusești, cantonamentele rușilor în Tarcău, viața lor socială, moralitatea, religiozitatea, sănătatea publică, circulația publică, mila de populație, plecarea rușilor, sosirea armatei românești, autoritățile în timpul răsboiului, mormintele eroilor, mișcarea populației, lucrări strategice.

Cap. III tratează despre viața tărcăoanilor îndată după încheierea păcii, revederea căminului, dispariția bărăcilor, o vizită regală la Tarcău, mormântul eroilor, inaugurarea mormântului eroilor din Tarcău.

Partea III-a a cărții ne înfățișează starea comunei Tarcău în anul 1940.

Cap. I. Noile așezări. Priveliști. Ardeluța și Țapu, două sătucuri, două grămăjoare de gospodării ca în povești, la o altitudine de 1500 m. la care te urci cu funicularul soc. de exploatare Goetz.

Cap. II. Infățișări sociale: viața culturală, conștiința națională, mișcarea economică, starea sanitară, personalul medical și sanitar, femeia în slujba neamului.

Cap. III. Administraţia comunală: înfiinţarea comunei şi personalul ei. Câteva lămuriri. Mişcarea populaţiei. Bugetul Comunei. Averea comunei. Situaţia la zi a comunei.

Cap. IV. Parohia. Activitatea pastorală. Biserica veche. Viaţa religioasă-morală. Introducerea stilului îndreptat, Preotul D. Nourescu. Preotul Gh. Popovici. Preotul Gh. Buba.

Cap. V, Cooperativa Albina. Istoric. Consiliile de administraţie. Oameni şi fapte. Din trecutul cooperativei Albina. Un cuvânt despre preşedinţii Consiliilor de Administraţie. Activitatea socială a cooperativei Albina după darea de seamă la Adunarea Generală din 10 Aprilie 1940. Serbarea Cooperaţiei în Tarcău.

Cap. VI. Ocolul Silvic Tarcău. Generalităţi. Exploatările. Scrieri despre Ocol. Noţiuni administrative şi geografice despre Ocol. Averea Ocolului. Lucrări de măsurătoare şi asanare. Vânatul şi pescuitul. Şefii de Ocol. Cei cunoscuţi de autor. Personalul silvic de astăzi. Un mic corolar. O serbare a pomilor în Tarcău.

Cap. VII. Schitul Tarcău. Intemeerea. Administrarea. Egumenii. Autorii care s'au ocupat de el. Infăptuiri realizate. Sfinţirea Schitului Tarcău,

Cap. VIII. Şcoalele din Comună.

Şcoala primară din satul Tarcău—Şcoala primară din Straja. Şcoala primară din Ardeluţa. Grădina de copii din Tarcău. Comitetul şcolar.

Cap. IX. Celelalte autorităţi.

Căminul cultural din satul Tarcă. Banca populară. Pescăria Statului. Postul de Jandarmi. Percepţia fiscală.

Cap. X.

Instituţiile care au fost.

Societatea Goetz. Grădina de copii din Straja. Oficiul poştal din Straja. De pe vremea Strejăriei.

Cap. XI.

Serviciile judeţene. Camera de Agricultură.

Cap. XII.

Felurite.

Tarcăul—staţiune climaterică. Prăpădul dela 19 Iunie 1941.

Partea IV-a

Monografia sociologică a Comunei Tarcău.

Cap. I.

Cadrul cosmologic.

Statele. Condiţiile atmosferice: a) Clima. b) Vânturile. c) Ploile.

Geologia. Cariere de piatră. Bogăţii naturale. Căile de comunicaţie. Fauna. Alte ocupaţiuni. Flora.

Cap. II.

Cadrul biologic.

Mişcarea populaţiei. Migraţiunile. Bolile. Felul de viaţă. Hrana. Distracţii. Locuinţa. a) Până în anul 1930. b) In anul mântuirii 1940. Observaţii etnologice.

Cap. III.

Cadrul psihic.

Conştiinţa socială. „Conştiinţa de noi". Obiceiuri şi credinţe. Moda. Portul tinerilor: Personalităţile mai de seamă. Oamenii de seamă ridicaţi din Comună.

Cap. IV.

Cadrul istoric.

Din trecutul Tarcăului: a) Originea cuvântului Tarcău. b) Documente din vechime. c) Despre „luizi". d) Măsurători. e) Pichetele. f) Fabrici. g) Boerescul. h) Fapte, întâmplări, afaceri. Tradiţia. Cum dispare tradiţia.

Cap. V.

Manifestările economice.

Activitatea economică: pădurea, fabrica şi apa. Agricultura. Fântânele. Islazurile. Industria casnică. Gospodăria. Duşmanii gospodinelor. Fiscul.

Cap. VI.

Manifestări spirituale.

Căminul cultural. Descântece. Expresii şi cuvinte locale. In laturea religioasă. Din filosofia populară. Credinţe populare. Muzica populară: a) Artişti şi jocuri. b) Cântece populare.

Cap. VII.

Manifestări etico-juridice.

Ideile morale şi viaţa corespunzătoare. Persoana: a) Nu-

mele. b) Copii nelegitimi. Căsătoria. Moartea. Bunuri şi Contracte, a) Proprietatea individuală. c)) Inchirierile.

Obiceiuri juridice. Contravenţiile constatate de Şeful de post. Secţia I Tribunalul Neamţ. a) Divorţurile b) Sentinţele comerciale. c) Sentinţele civile. d) Sentinţele penale.

Secţia II Tribunalul Neamţ.

a) Divorţurile. c) Sentinţele civile. c) Sentinţele penale. b) Recapitulare.

Cap. VIII.

Administraţia locală.

Cap. IX.

Unităţi sociale.

Familia. Crâşma. Stâna. Primăria. Trenul mic. Tracţiune de unitate socială „Şbornele".

Am ajuns la sfârşitul cărţi. Cu părere de rău, fiindcă am fi voit să nu terminăm aşa de repede o vizită aşa de agreabilă în Tarcăul Neamţului, dealungul istoriei lui aşa de frumoasă şi interesantă. Că o recomandăm tuturor? Dar ea se recomandă dela sine. Se impune atenţiei oricui atât prin frumuseţea descrierii cât şi prin laturea interesului ce-l trezeşte. Lucrarea Păr. Verşescu este deasupra celor mai bune aprecieri. Il rog pe sfinţitul autor să dea curs talentului care desigur că va plăsmui şi alte opere, la fel de interesante.

Socotesc de datoria fiecărui preot să alcătuiască despre parohia unde are fericirea să slujească Domnului, câte o astfel de „Descriere" aşa de complectă şi instructivă. In felul acesta ar contribui în chip valoros la alcătuirea a însăşi Istoriei Neamului, care s'ar oglindi cu mult mai fidel în paginile unor astfel de Monografii, decât chiar din cele mai critice pagini de istorie savantă,

Citiţi, iubiţi fraţi întru Domnul „Monografia Comunei Tarcău", delectaţi-vă şi urmaţi pilda, alcătuind Monografiile parohiilor unde v'a blagoslovit Domnul să fiţi preoţi şi chiar dacă n'aveţi toţi chip să le tipăriţi, păstraţi-le în manuscris arhivă, că nu ştiţi ziua şi ceasul când se va găsi cineva ca să le tipărească.

Preot Laurenţiu Popovici